

İçindekiler

Rapor Hakkında	3
Yönetim Kurulu Başkanının Mesajı	5
Genel Müdürümüzün Mesajı	6
Rakamlarla Tüpraş	8
Opet Petrolcülük A.Ş.	14
Ditaş	15
Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz	16
10 Soruyla Rafinaj Sektörü	20
Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş	27
İklim Değişikliği, Enerji Sektörü ve Tüpraş	33
Enerji ve Emisyon Yönetimi	35
Su ve Atık Yönetimi	40
Biyoçeşitlilik	43
Yönetişim	45
İş Devamlılığı	49
Sağlık ve Emniyet	59
İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	62
Ürün ve Hizmet Sorumluluğu	70
Toplumsal Kalkınma	75
Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	86
Performans Göstergeleri	90
GRI İndeksi	94
Notlar	102
Künye	104

Rapor Hakkında

İlkini Ağustos 2008'de yayınladığımız kurumsal sorumluluk raporlaması çalışmamızın ikincisinde kapsam ve içerik bakımından birçok yenilik getirdik.

Raporlama çalışmalarını gerçekleştirmemizdeki temel amacımız, stratejik karar mekanizmalarından uygulama süreçlerine, performans gerçekleştirmelerinden gelecek dönem hedeflerine, Tüpraş faaliyetlerinin açık ve dengeli bir portresini, dürüstlük, doğruluk ve şeffaflık anlayışı çerçevesinde paydaşlarımıza sunmaktır. Hedefimiz ise, paydaşlarımızın Tüpraş'ın geçmişten bugüne hangi aşamaları kaydettiğini, gelecekte hangi konumda bulunmayı hedeflediğini görmelerini sağlamaktır. Bu amaç ve hedef doğrultusunda, ilk raporlama çalışmamızdan elde ettiğimiz deneyim ve geri dönüşleri de değerlendirerek raporlama uygulamamızı yeniden şekillendirdik.

Öncelikle gördük ki, bir yıllık raporlama dönemi rafinaj sektöründe faaliyet gösteren ve gelişim sürecinde uzun dönemli projeler gerçekleştiren bir şirketin performans sonuçlarını eksiksiz biçimde sunmakta yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple, ilk raporumuzda belirttiğimiz yıllık raporlama periyodunu sektörümüzdeki birçok şirket gibi biz de iki yıllık döneme yükselttik. Böylelikle faaliyet sonuçlarını daha doğru biçimde paylaşabileceğimize inanıyoruz. Bu sebeple, yayınlamış olduğumuz Tüpraş Kurumsal Sorumluluk Raporu'nda 1 Ocak 2008-31 Aralık 2009 arası iki takvim yılını kapsayan faaliyet ve performans verileri paylaşılmaktadır.

İlk raporlama çalışmamız bizim için de önemli bir öğrenme süreciydi. Bu sebeple, raporlama kapsamımız, şirket genelini yansıtmaya elverişli ancak, uygulamanın gerektiği kalite ölçütlerinde gerçekleştirilebileceği sınırdaki tutulmuştu. Dönem içinde uygulama konusundaki öğrenmelerimizi tüm faaliyet merkezlerimizle paylaştık. Böylelikle bu raporlama çalışmasının kapsamına, geçmiş dönemde taahhüt ettiğimiz gibi, Tüpraş kurumsal kimliği altında faaliyet gösteren tüm rafinerilerin performanslarını dâhil ettik. Rapor içeriğinde kurum bütünlüğünü yansıtmak adına bağlı ortaklıklarımız Opet Petrolcülük A.Ş. ve Ditaş hakkında tanıtıcı bilgiler bulunmakla birlikte bu şirketlerin performansları raporlama kapsamında bulunmamaktadır.

Uygulamamızın içerik boyutunda da yenilikler getiriyoruz. Dönem içinde, özellikle yaşanan ekonomik kriz nedeniyle, hedef okuyucu kitlemizi oluşturan başta yatırımcılarımız, çalışanlarımız, müşterilerimiz, iş ortaklarımız ve medya kuruluşları olmak üzere tüm paydaşlarımızın beklentilerinde değişiklik olma ihtimalini göz önünde bulundurduk ve yeni bir çalışma yaparak Tüpraş kurumsal sorumluluk önceliklerini yeniledik. Bu raporda, öncelikli konu ve genel olarak faaliyetlerimizin sosyal, çevresel, ekonomik ve etik yönlerinin yanında finansal yönlerini de paylaşarak daha bütüncül bir sürdürülebilirlik portresi sunmaya çalıştık.

İlk raporumuzun temel iletişim hedefi, paydaşlarımıza, faaliyetlerimizi nasıl yürüttüğümüzü açıklamak, Tüpraş'ın başka mecralarda görmedikleri yüzüyle tanıştırmaktı. Bu sebeple öncelikli konularımızla ilgili bildirimlerimizi iş süreçleri temelinde paylaşmıştık. Bu uygulamamızı da dönem içinde geliştirerek süreç bazlı raporlama yerine öncelikli konu bazlı raporlamayı benimsedik.

Bu çalışmamızda da raporlama metodolojimizin temelini GRI G3 Raporlama İlkeleri C uygulama seviyesi oluşturmaktadır. Bunun yanında bağlı olduğumuz Koç Holding'in tarafı olması dolayısıyla UNGC raporlama ilkelerine de bağlı kalmıştır. Sektör özeline dair konular hakkında performansın paylaşılmasında, GRI ve UNGC göstergelerinin yeterli olmadığı durumlarda kurumsal performans göstergelerinden faydalanılmıştır.

Yönetim Kurulu Başkanının Mesajı

Saygıdeğer Paydaşlarımız,

2008 – 2009 yıllarının en önemli gündemi yaşanan küresel krizdi. Başta petrol ürünleri sektörü olmak üzere tüm ekonomik faaliyetler bu olumsuz ortamdan derinden etkilendi. Kriz dönemleri birçok zorluk ve riski beraberinde getirirse de sorumlu bir şirket için odaklanılması gereken esas nokta sorunlar değil, bu ortamın etkilerinin bertaraf edilmesine yönelik çözüm stratejileridir. Zira ekonomik krizler, paydaşlarımıza karşı sorumluluklarımızın bir kenara bırakılması için geçerli sebep değildir. Ayrıca kriz dönemleri, varlıklarına daha geniş bir açıdan bakabilen organizasyonlar için stratejik kararların, sistem ve süreç performanslarının, insan kaynağı niteliklerinin, paydaş iletişimlerinin ne ölçüde güçlü ve sürdürülebilir olduğunun en zor koşullarda sınanmasına imkan tanır. Piyasa koşullarını önceden okuyabilen şirketler, bu dönemlerde üretim, ürün ve iş yapış biçimleriyle ilgili performanslarını artıracak birçok fırsatı da yakalayabilirler.

Geride bıraktığımız dönem Tüpraş için ideal bir ekonomik iklim sunmuyordu. Ancak petrol ürünleri sektörünün küresel ölçekte yaşadığı sıkıntılara rağmen 2008-2009 yılları Tüpraş için, karlılığın korunduğu, kurumsal hedeflerin tutturulduğu, şirket performansının faaliyet gösterdiğimiz Akdeniz piyasası ortalamasının üzerinde gerçekleştiği bir dönem olarak kurumsal tarihimizde yer edecektir.

Türkiye'nin en köklü sanayi kuruluşlarından biri olan Tüpraş, 2006 yılında özelleştirilmesiyle birlikte yeni bir kimliğe büründü. Rafinerilerin ürün tercihlerine göre esnek yapılandırılmış proses seçenekleri, operasyonel verimlilik ve iş sürekliliği gibi birçok alanda gerçekleştirdiğimiz yatırımlarla Tüpraş finansal ve operasyonel açıdan daha güçlü bir konuma yerleşti. Bunların yanında, insan kaynakları yapısı, sağlık, emniyet, çevre, işletme güvenilirliği, ArGe ve kurumsal yönetim alanlarında gerçekleştirdiğimiz yatırım ve yeniliklerle Tüpraş'ın iş yapış biçiminin daha modern yönetim ilke ve araçlarıyla yeniden yapılanmasını sağladık. Bu çalışmalar sonucunda, finansal bakımdan daha güçlü, operasyonel bakımdan piyasa koşullarının getirdiği değişikliklere daha hızlı uyum sağlayabilen, çevre, emniyet ve devamlılık açısından daha güvenilir bir şirket, tüm paydaşlarıyla şeffaflık ve hesap verebilirlik temelinde yakın iletişim kurabilen, toplumsal beklentilere yanıt veren sorumlu bir kurumsal vatandaş olmayı amaçladık.

Çalışmalarımızın temel hedefi, Tüpraş'ın, petrol sektöründe performansına ve insan kaynağına özenilen, güvenilir ve etkin, küresel bir oyuncu olmasını sağlamaktır. Geride bıraktığımız çalkantılı dönemde, stratejik vizyonumuzun, kurumsal reflekslerimizin, yatırım yönelimlerimizin, gerçekleştirdiğimiz yeniliklerin doğruluğunu, tutarlılığını ve dolayısıyla şirketimizi daha sürdürülebilir bir yapıya taşımada ne kadar etkili olduğunu imtihan etme imkanını bulmuş olduk. Aldığımız sonuçlar gösteriyor ki, Tüpraş bugün her açıdan, geçmişe oranla daha güçlü, güvenilir ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmüştür.

Tüpraş, sorumlu yönetim anlayışı gereği önceliğine sürdürülebilirlik ilkesini koymaktadır. Sürdürülebilirliğe bakımımızı ise bir yandan karlılığımızı korurken diğer yandan organizasyonumuzun ihtiyaçlara cevap verebilecek gelişimini üst düzey emniyet koşullarında, en az çevresel etki üreten operasyonel yapıda, etik normlarına bağlı kalarak; başta çalışanlarımız olmak üzere tüm paydaşlarımızla şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesine dayalı yapıcı bir iletişim ortamının oluşturulduğu bir anlayıştan ayrılmadan sağlamak oluşturmaktadır. Kurumsal sürdürülebilirlik performansımızı sürekli artırmak paydaşlarımıza karşı en temel sorumluluğumuz olup bunun yerine getirilmesi başta yönetim kurulumuz olmak üzere tüm Tüpraş yöneticilerinin asli görevidir.

OECD ülkelerindeki birçok rafinerinin üretimden çekilmek durumunda kaldığı bir dönemde, Türkiye'nin petrol ürünleri gereksinimini karşılamada, sektörümüzde öncü rol oynayarak paydaşlarımız için değer oluşturma hedefimizden ödün vermeden, bir yandan karlılığımızı korurken diğer yandan operasyonel performansımızı artırmayı başardık. Örneğin dönem içinde, hayata geçirdiğimiz stratejik hamlelerle ürünlerimizin kalite standartları yükseltilmiş, başta enerji verimliliği ve CO₂ emisyonunun azaltımı olmak üzere çevresel performansımız geliştirilmiş, ArGe merkezimiz yapılandırılmış, maliyet avantajı sağlanmış; çalışan sağlığı ve emniyeti konularında performansımız hedeflerimizin de üzerinde sonuç vermiştir. Bunların yanında, dönem içinde süregelen proje ve yatırımlarımıza devam etmemiz de önemli bir kazanımdır. Önümüzdeki tabloya baktığımızda, geçici kayıplara rağmen önemli ve kalıcı kazanımlar elde ettiğimizi görmek bizim için en büyük mutluluk kaynağıdır.

Sürdürülebilir başarımızın temelinde "karşılaştığımız olguları çok boyutlu irdeleme, doğru analizlerle günün getirdiği koşullara hızlı adapte olabilme refleksimiz" yatmaktadır. Bu sayede, faaliyet unsurlarımız üzerinde, güncel durumlara uygun tasarruf geliştirme esnekliğine sahip olabiliyoruz.

Başarımızın gerçek mimarı, nitelikli ve motive insan kaynağımızdır. Bu sebeple, çalışanlarımızı en değerli varlığımız olarak kabul ediyor, değerli emek, bilgi ve becerilerini Tüpraş'ın başarısı için seferber ettikleri için her birine teşekkür ediyoruz. Ayrıca çalışmalarımızda önemli rol oynayan tedarikçi ve iş ortaklarımıza, onların çalışanlarına, bağlılık, güven ve desteklerinden ötürü tüm müşteri, pay sahibi ve yatırımcılarımıza minnettarlığımızı sunar, gelecekte de Tüpraş'ın sürdürülebilir gelişimini her alanda ve her koşulda korumaya yönelik taahhüdümüzü tekrarlarız.

Saygılarımla,
Ömer M. Koç

Genel Müdürümüzün Mesajı

Saygıdeğer paydaşlarımız, 2008 – 2009 yılları arası dönem faaliyetlerimizin merkezinde, paydaşlarımıza karşı temel sorumluluğumuz olan Tüpraş'ın sürdürülebilir büyümesini sağlamaya yönelik politika ve iş stratejilerini etkin biçimde hayata geçirme çalışmalarımız oldu. Küresel ekonomik durağanlığın olumsuz etkilerine rağmen bu dönemde Tüpraş, finansal gücünü ve karlılığını korumayı, operasyonel performansını artırmayı başarmıştır. Kazanımlarımızın oluşmasında, başta çalışanlarımız, iş ortaklarımız ve müşterilerimiz olmak üzere, paydaşlarımızla olan iletişimimizde daha etkin bir tutum sergilememizin olumlu etkileri gözlemlenmektedir.

2008 yılında, Amerikan ekonomisinde görülen olumsuzlukların derin bir küresel krize dönüşeceğinin ilk sinyalleriyle birlikte, Tüpraş yönetimi olarak, artmakta olan olumsuz gelişmelerin sektörümüze ve şirketimize etkilerini doğru analiz ederek tüm iş strateji ve politikalarımızı günün koşullarına göre yeniden yapılandırdık. Hedefimiz, ham petrol şarjında, üretimde ve satışta optimizasyon sağlamanın yanında maliyetlerimizi olabildiğince düşürerek ürün verimliliğimizi artırmaktı. Öncelikle, etkin bir stok yönetimi ile stok zararı riskini en aza indirebilmenin kararlarını oluşturduk ve bunu organizasyonumuzla paylaştık. Böylece oluşabilecek işletme finansmanı ihtiyaçlarımıza karşı finansal gücümüzü artırdık. Ham petrol tedarikini satışlarla optimize ederken diğer taraftan tedarik kaynaklarını çeşitlendirerek

ikmal güvencesi sağladık. Daha proaktif bir satış operasyonuna geçerek daralan piyasada satış miktarlarını mümkün olduğunca koruduk. Bunun yanında günün sunduğu olanakları hızla fırsatlara dönüştürdük. Örneğin yarı mamül fiyatlarının ham petrole göre avantajlı bir duruma geçmesiyle ham petrol işleme kapasite kullanımımızı düşürürken dönüşüm ünitelerimizi maksimum kapasite ile kullanarak ağır yarı mamülleri piyasada daha fazla talep gören beyaz ürünlere dönüştürmeye yöneldik. Bu sayede portföyümüzde, karlılığı daha yüksek olan beyaz ürünlerin oranını artırmayı başardık. Rafineriler arası üretim optimizasyonunu sağlayarak, üretimimizin mümkün olan en karlı seviyede gerçekleştirilmesini sağladık. Hızla hayata geçirdiğimiz bu kararlar sayesinde, brüt rafineri marjımızı 2008 yılında %51 oranında artırarak 10,90 ABD doları/varil seviyesine çıkartırken, 2009 yılında Akdeniz ortalama brüt rafineri marjının %65 oranında düşerek 1,95 ABD doları/varil seviyesine gerilediği ortamda, kaybımızı %15 oranında tutarak 9,2 ABD doları/varil seviyesini koruyup karlılık hedeflerimizi yakaladık.

Tüpraş yönetiminin iş stratejilerini belirlemede temel aldığı ilke "önündeki tabloyu geniş bir bakış açısıyla inceleyip uzun vadeli hareket planları oluşturmak, bunun yanında günün getirdiği değişikliklere hızlı uyum sağlayacak esnekliği sağlamak" oldu. Bu ilkeyle gerçekleştirdiğimiz yatırım ve iyileştirme projeleri, kriz döneminde aldığımız stratejik önlemleri hayata geçirmekte bize önemli katkıda bulundu. Örneğin geçmiş dönemlerde tamamlamış olduğumuz dönüşümün yanı sıra yatırımlarımız sayesinde beyaz ürün üretim kapasitemiz artmış, bu dönemde ürün performansımızın artırılmasını sağlamıştır. Bunun yanında rafineriler arası lojistik olanakların artırılmasına yönelik başta demiryolu olmak üzere gerçekleştirilen yatırımlar sayesinde kriz döneminde bölgesel taleplere cevap verecek şekilde rafineriler arası üretim optimizasyonu yapabilme olanağı bulduk. Ayrıca Tüpraş'ın ham petrol ve ürün piyasalarına yakın konumu, performansın sağlanmasında bizlere büyük bir avantaj sağlamıştır.

2007 yılında başlattığımız işletme mükemmelliği programı çerçevesinde hayata geçirdiğimiz 80 projeden 2007 yılında 17,7 milyon ABD doları, 2008 yılında 146,3 milyon ABD doları ve 2009 yılında 79,8 milyon ABD doları olmak üzere, üç yılda toplam 243,8 milyon ABD doları artı değer elde etmeyi başardık. 2007'de organizasyonel yapısını oluşturduğumuz enerji yönetimi biriminin dönem çalışmalarıyla hayata geçirdiğimiz onlarca proje sayesinde enerji tüketimimizde önemli düşüşler elde ettik. Çevresel etkilerin azaltılmasına yönelik projeler ile, dönem içinde karbondioksit salınımının azaltılması ve başta su tüketimi olmak üzere, doğal kaynak kullanımına dair performansımız önemli derecede arttı. Geçtiğimiz iki yıllık dönemde, enerji tüketimimizi toplam 11,9 milyon GJ, yapılan diğer çalışmalarla da birlikte karbondioksit salınımımızı toplam 650 bin ton düşürdük. 2009 yılında 2008 yılına oranla yaklaşık 3 milyon m³ daha az su tükettik. Ayrıca toplam su tüketimimizde geri kazanılmış suyun payı 2008 yılında %33,7

iken, 2009 yılında bu oranı %36 seviyesine yükselttik.

Faaliyetlerimizde teknik emniyet ve işletme güvenilirliğinin birinci önceliğimiz olması tüm çalışanlarımız tarafından benimsenmiştir. Başta doğrudan ve dolaylı çalışanlarımız olmak üzere paydaşlarımızın faaliyetlerimiz sonucu olumsuz bir etkiye maruz kalmalarını engellemek için uyguladığımız sağlık, emniyet ve çevre kriterlerini sürekli geliştiriyor, performans artırıcı önlemler alıyoruz. 2007 yılında yaptığımız 5 yıllık plan çerçevesinde, 2008 yılında sağlık ve emniyet performans ölçüm sistemimizde değişiklik yaptık. Daha önce ayrıca değerlendirilen yüklenici firma çalışanlarına ait istatistikleri Tüpraş çalışanlarıyla birlikte ölçmeye başladık. İyileştirme çalışmalarımızın da olumlu etkisiyle 2008 için 5,5 olarak belirlediğimiz kaza sıklık oranı hedefimizi, çok daha yüksek performansla 3,6 değerinde gerçekleştirdik. Performans artışıımızı 2009 yılında da devam ettirerek 3,5 olan hedefimize karşın performansımızı 1,1 oranında geliştirerek kaza sıklık oranını 2,5'e indirdik. Böylelikle 5 yıllık planımızda 2012 yılı için belirlediğimiz seviyeye, 2009 yılında ulaşmış olduk. İleriki dönemlerde de kaza sıklık oranının düşürülmesi temel hedeflerimizdendir.

Kriz ortamının getirdiği zorluklara rağmen yatırım programımızı sürdürdük. Devam eden projelerimizin ulaşılan etaplarını konsolide ederek nispeten maliyeti düşük detay mühendislik aşamalarını bu dönemde gerçekleştirdik. Bu yatırımların en önemlisi Fuel Oil Dönüşüm Ünitesi (RUP) projemizdir. Projenin temel hedefi, tüketim olanağı giderek azalan ve arz fazlası nedeniyle katma değeri düşen başta fuel oil ve atmosferik dip ürün olmak üzere, 4,2 milyon ton siyah üründen, çevresel etkileri daha düşük ve katma değeri daha yüksek 3,5 milyon ton beyaz ürün ve 800 bin ton petrol koku üretebilmektir. İzmit Rafinerisi ile entegre çalışacak bu ünitenin, yaklaşık 2 milyar ABD doları değerinde yatırım ile inşa edilip 2014 yılında üretime katılması hedeflenmektedir. Bugüne kadar yaptığımız konfigürasyon yatırımlarının tamamlayıcısı niteliğindeki bu yatırımımız devreye alındığında İzmit Rafinerisi, Avrupa'nın en kompleks rafinerilerinden biri olacak ve 400 milyon ABD doları üzerinde ilave FAVÖK yaratacaktır.

2009 yılında organizasyon yapımızda da iyileştirmeler gerçekleştirdik. 2006 yılından itibaren uzmanlık birimleri tarafından konu bazında yürütülen ArGe faaliyetlerimizi 2009 yılında tek çatı altında topladık. Kurulan ArGe birimimiz, üniversite-sanayi işbirliği çalışmaları çerçevesinde, süreç ve ürün geliştirme çalışmaları yürütmeye başlamıştır.

Tüpraş için toplumsal gelişime katkı önemli bir faaliyet alanıdır. Eğitim, sağlık, sosyokültürel yaşam, çevre ve altyapı konularında, belirlediğimiz öncelikler kapsamında, içinde bulunduğumuz toplumun gelişimine katkı sağlamaya yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Yerel kalkınma konusunda büyük önem arz eden eğitim alanında 2008 yılında Batman'da

uygulamaya koyduğumuz "Şemsiye Hareketi: Batman'da 100 Güler Yüz" projesini, 2009 yılında kapsamını İzmit ve İzmir bölgesine genişleterek devam ettirdik. Çevre duyarlılığının artırılması konusunda yerel planda birçok uygulamayı hayata geçirdik.

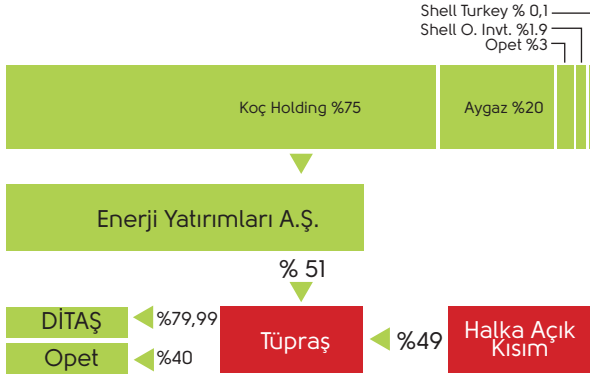
2008-2009 döneminde Tüpraş'ın gerek operasyonel gerek kurumsal başarıları, birçok kurum tarafından da değerlendirilerek takdir edildi. Dönem içinde, en büyük 500 sanayi şirketi araştırmalarında, uzun dönemden beri sürdürdüğümüz lider konumumuzu koruduk. Bağımsız bir kurumsal sorumluluk ve hesap verebilirlik örgütü olan AccountAbility ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Enstitüsü ortaklığıyla gerçekleştirilen AccountAbility, Etik Hesap Verebilirlik, 2008 Türkiye Değerlendirmesi'nde, konumumuzu bir önceki döneme göre yükselterek, ikincilik ödülüne layık görüldük. 2009 yılında, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uyum derecelendirme notumuz revize edilerek 10 üzerinden 8,20'den 8,34'e yükseltildi. Uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, 2009 yıl sonu itibarıyla, Tüpraş'ın yabancı para cinsinden uzun vadeli "BB" olan notunu, ülke ta van notu olan "BBB-" seviyesine yükseltti.

Tüpraş'ın sürdürülebilir gelişimini, vizyoner bakış açısını ilke edinmiş ve benimseyerek uygulamaları hayata geçirmemizi sağlayan çalışanlarımızla birlikte, faaliyetlerinde yüksek performans gösteren, çevre ve insan varlığına en üst düzeyde duyarlı, tüm paydaşları için değer yaratan kurumsal vatandaş olma yolculuğumuzda hızla ilerliyoruz. Bu yolculuğumuzda bizlere güven ve desteğini sunan tüm paydaşlarımıza teşekkür ederiz.

Saygılarımla,
Yavuz Erkut

Rakamlarla Tüpraş

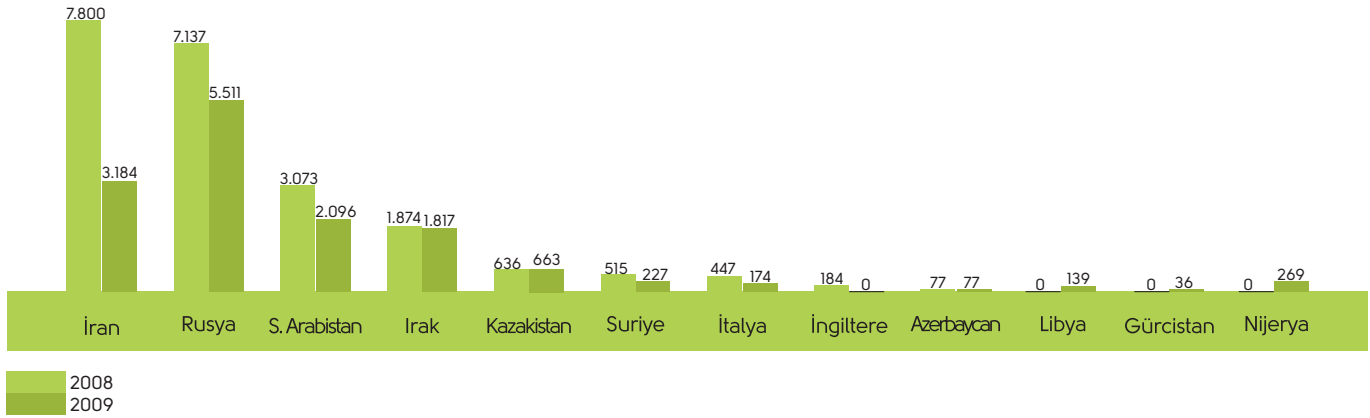
Ortaklık Yapısı

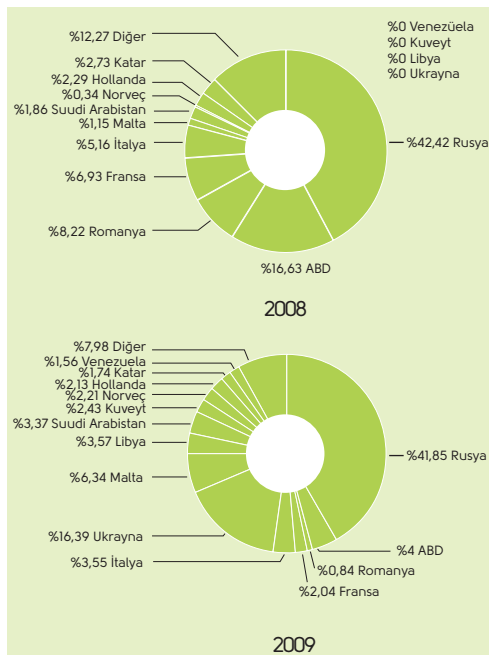
Sermaye Yapısı

Hissedar Adı	Sermaye Tutarı	Yüzdesi
Enerji Yatırımları A.Ş.	127.713.792,22	% 51
Diğer Ortaklar (Halka Açık)	122.705.407,77	% 49
T.C. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	0,01	% 0
Toplam	250.419.200,00	% 100

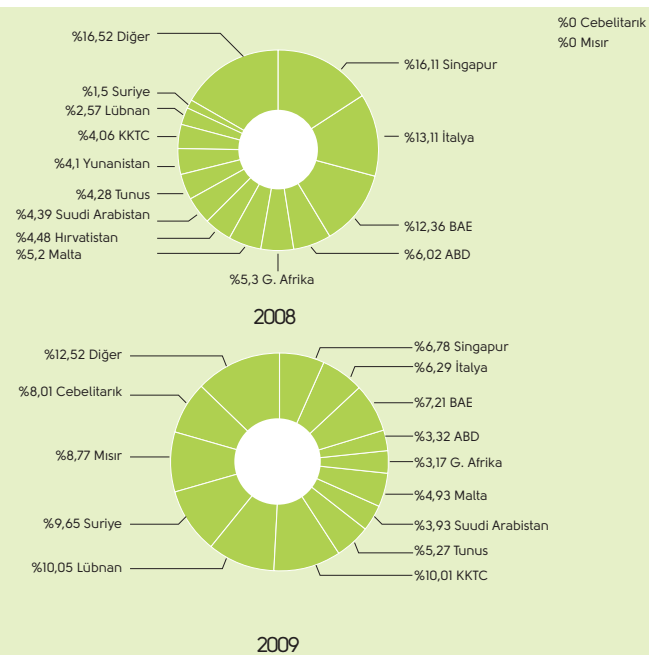
Ham Petrol Tedarik Kaynakları (bin ton)

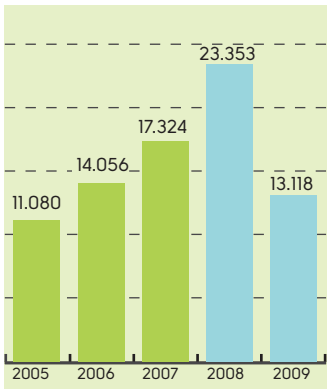
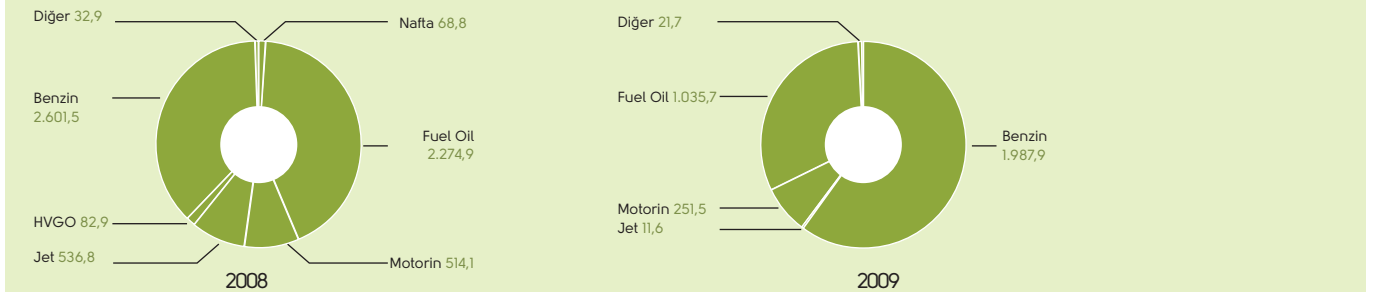
Ülkeler Bazında İthalat

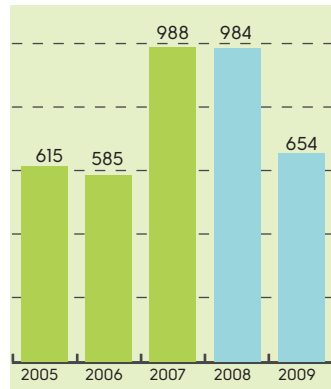
Ülkeler Bazında İhracat

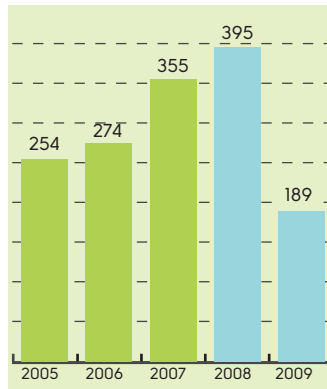
İhracat Rakamları (bin ton)

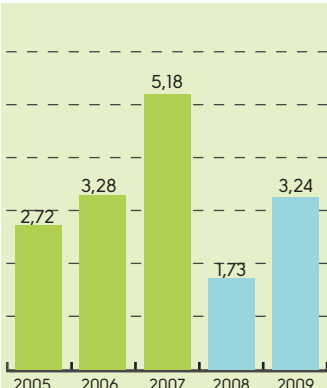
Net Satışlar (Milyon ABD doları)
2009 yılında, ham petrol ve ürün fiyatlarındaki düşüşe paralel olarak, net satışlar 13.118 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

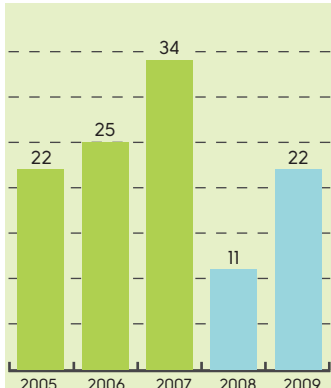
Esas Faaliyet Karı (Milyon ABD doları)
Tüpraş, küresel kriz nedeniyle daralan rafineri kar marjlarına rağmen, uyguladığı yerinde stratejilerle 2009 yılında sektörde en yüksek karlılığı elde etmiştir.

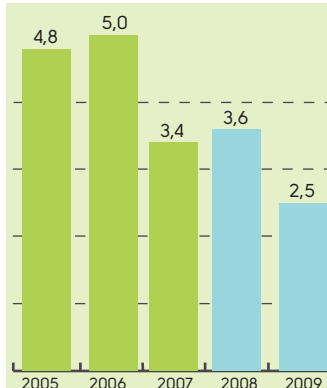
Yatırım Harcaması (Milyon ABD doları)
Tüpraş, 2006-2009 yıllarını kapsayan dört yıllık dönemde, 1 milyar 212 milyon ABD doları tutarında yatırım harcaması gerçekleştirmiştir.

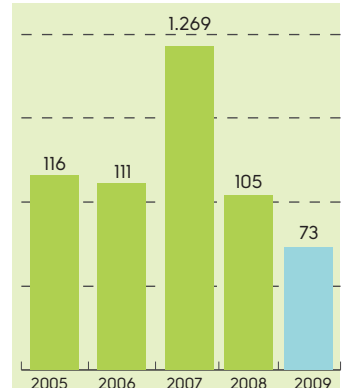
Hisse Başına Kar (TL)
2008 yılına göre %87 oranında bir artışla, hisse başına kar rakamı 1,73 TL'den 3,24 TL'ye yükselmiştir.

Özkaynak Karlılığı (ROE) (%)
Tüpraş'ın özkaynak karlılığı, 2008 yılına göre iki kat artarak, %22 oranına ulaşmıştır.

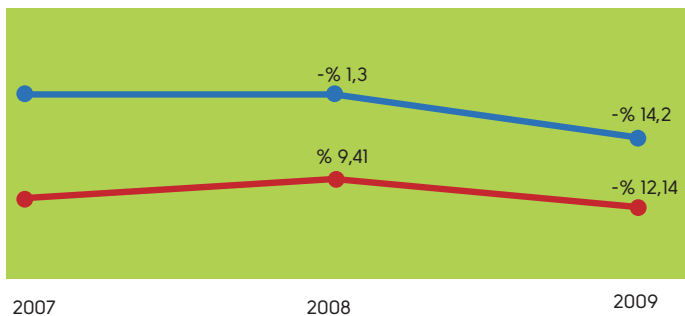

Kaza Sıklık Oranı (Kaza adedixi1.000.000/adamxsaat)
2009 yılı için 3,5 olarak hedeflenen kaza sıklık oranı, alınan tedbirler ve emniyet uygulamaları sayesinde hedeflenen oranın da altına düşerek 2,5 olarak gerçekleşmiştir.

Kaza Şiddet Oranı (Kayıp günx1.000.000/adamxsaat)
2009 yılı için 80 olarak hedeflenen kaza şiddet oranı, 73 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak Kullanımı Trendi

● Enerji Tüketimi
● Su Tüketimi

Kuruluş Yılı : 1961
Rafinaj Kapasitesi : 11 milyon ton
Depolama Kapasitesi : 1,97 milyon m³
Nelson Kompleksitesi : 7,78
Çalışan Sayısı : 1.373

İzmit Rafinerisi

Yıllık 11 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip olan İzmit Rafinerisi, AB normlarına uygun Euro V standardında üretim yapmaktadır. Gerçekleştirilen ünite yatırımlarıyla Akdeniz kompleks rafinerileri arasına giren İzmit Rafinerisi, açık denizlere ve karasal piyasalara ulaşabilirliği ve temel tüketim pazarlarına yakınlığı ile önemli bir lojistik avantaja sahiptir.

2008

2009

Üretim	9,8 milyon ton	7,7 milyon ton
Satış	11,8 milyon ton	9,9 milyon ton

İzmir Rafinerisi

Kuruluş Yılı : 1972
Rafinaj Kapasitesi : 11 milyon ton
Depolama Kapasitesi : 2,51 milyon m³
Nelson Kompleksitesi : 7,66
Çalışan Sayısı : 1.206

Yıllık 11 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip olan İzmir Rafinerisi, AB normlarında üretim yapabilmektedir. Yüksek kompleksite oranı, açık deniz bağlantısı ve turizm bölgesinde pazar konumuyla rekabet üstünlüğüne sahiptir.

	2008	2009
Üretim	9,6 milyon ton	6,9 milyon ton
Satış	10,3 milyon ton	7,9 milyon ton

Kuruluş Yılı : 1986
Rafinaj Kapasitesi : 5 milyon ton
Depolama Kapasitesi : 1,25 milyon m³
Nelson Kompleksitesi : 6,32
Çalışan Sayısı : 911

Kırıkkale Rafinerisi

Yıllık 5 milyon ton ham petrol işleme kapasitesi bulunan Kırıkkale Rafinerisi, yapılan ünite yatırımlarıyla Akdeniz bölgesinin orta düzeyde kompleksiteye sahip rafinerileri arasına girmiştir. Petrol kaynaklarına boru hatlarıyla, diğer Tüpraş rafinerilerine demiryoluyla bağlı olan Kırıkkale Rafinerisi, karasal pazarlara AB normlarında ürünlerle hizmet edebilir konumuyla önemli bir lojistik üstünlüğe sahiptir.

Türkiye'nin en büyük kara tankeri dolum tesisine sahip olan Kırıkkale Rafinerisi, yaklaşık 100.000m³ asfalt depolama kapasitesine de sahiptir.

2008

2009

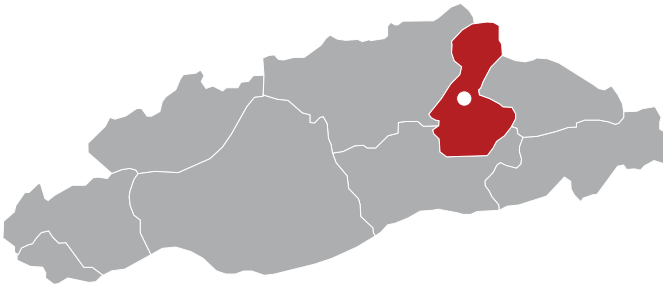
Üretim	2,7 milyon ton	2,8 milyon ton
Satış	3 milyon ton	2,8 milyon ton

Kuruluş Yılı : 1955
Rafinaj Kapasitesi : 1,1 milyon ton
Depolama Kapasitesi : 221 bin m³
Nelson Kompleksitesi : 1,83
Çalışan Sayısı : 429

Batman Rafinerisi

Yıllık 1,1 milyon ton ham petrol işleme kapasitesi bulunan Batman Rafinerisi, Türkiye'nin ilk rafineri işletmesidir. Yerli ve yabancı ham petrol kaynaklarına boru hattıyla bağlı olan Batman Rafinerisi, kendi üretiminin yanında, İzmit ve Kırıkkale Rafinerileri'den AB normlarında ürünlerle iç pazara hizmet ederek rekabet avantajı sağlamaktadır.

	2008	2009
Üretim	753 bin ton	614 bin ton
Satış	859 bin ton	871 bin ton

Tüpraş'ın %40 oranında hissesine sahip olduğu Opet Petrolcülük, 1992 yılında kurulmuştur. Opet, akaryakıt dağıtım sektöründe perakende ve toptan satış faaliyetlerinin yanında, madeni yağ üretimi ve petrol ürünlerinin uluslararası ticaretini yapmaktadır. Gemi ve uçak yakıtı satışı faaliyetlerini, 2009 yılında Türk Hava Yolları ortaklığıyla kurulan THY-Opet Havacılık Yakıtları Şirketi ile perçinleyerek sektörde önemli bir yer edinmiştir. 2009 yıl sonu itibarıyla beyaz ürünlere %16,6 pazar payıyla üçüncü, siyah ürünlere ise %26,3 pazar payıyla ikinci büyük akaryakıt dağıtım şirketi konumuna yükselen Opet, 2008 yılına göre pazar payını artırmıştır.

2009 yılı sonu itibarıyla, 798'i Opet, 526'sı ise Sunpet markası altında olmak üzere toplam 1.324 istasyon aracılığıyla satış faaliyetlerini yürüten Opet Petrolcülük, aynı zamanda Tüpraş'tan sonra Türkiye'nin ikinci en büyük depolama kapasitesine sahiptir. Opet, 2009 yılında da altyapı geliştirme çalışmaları yürüterek depolama kapasitesini 1,129 milyon m³'e yükseltmiştir. Ürün satışlarında Opet depolama tesislerinden de faydalanan Tüpraş, bu sayede önemli bir lojistik avantaj sağlamaktadır.

Adblue gibi yenilikçi, çevre dostu ürün ve hizmetleriyle sektörde farklılaşan Opet Petrolcülük, aynı zamanda sorumlu yönetim anlayışıyla kurumsal ve toplumsal faydayı ön plana çıkaran Yeşil Yol ve Temiz Tuvalet kampanyaları ile birçok ödüle layık görülmüş, uygulamaları çeşitli kurumlar tarafından benimsenerek tekrarlanmıştır. Bunun yanında Opet, Tarihe Saygı ve Örnek Köy projeleriyle yerel ekonomik kalkınmaya ve toplumsal gelişime de destek vermektedir. Tüm bu çalışmalarıyla Opet Petrolcülük, Türkiye Kalite Derneği tarafından düzenlenen Türkiye Müşteri Memnuniyeti Endeksi'nde elde ettiği birinciliği, 2006 yılından beri aralıksız sürdürmektedir.

Opet Petrolcülük'ün kurumsal sorumluluk performansına yönelik detaylı bilgiye www.opet.com.tr internet sitesinde yayınlanan kurumsal sosyal sorumluluk raporlarından ulaşabilirsiniz.

Ditaş

Tüpraş'ın %79,98 oranında hissedarı olduğu Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (Ditaş), 1974 yılında ham petrol ve petrol ürünlerinin yurtiçi ve uluslararası deniz taşımacılığında kullanılmak üzere çeşitli tonaj ve evsafda deniz tankerleri satın almak, inşa ettirmek veya kiralamak amacıyla kurulmuş ve yıllar içinde faaliyetlerini önemli ölçüde geliştirmiştir.

Ditaş, Tüpraş'ın ihtiyaçları doğrultusunda, deniz taşımacılık faaliyetlerinin %95'lik kısmını oluşturan ham petrol taşımacılığı operasyonlarını sahip olduğu ya da zaman ve sefer esaslı olarak kiraladığı tankerlerle gerçekleştirmektedir.

Tüpraş'ın yanı sıra Petkim, Opet ve diğer akaryakıt dağıtım kuruluşlarına ürün taşımacılığı hizmeti veren Ditaş, sahip olduğu 11 römorkör ve 7 palamar botu ile İzmit ve İzmir Rafinerileri deniz terminallerinde kılavuzluk ve römorkör hizmetleri sunmaktadır. Yerli ve yabancı tankerleri kiralayarak, gemi sahipleriyle ham petrol ve petrol ürünlerinin ithalat ve ihracatçıları arasında aracılık yapmak, kendi gemilerinin ve Tüpraş adına kiraladığı gemilerin liman ve boğaz acentelik hizmetlerini sağlamak Ditaş'ın faaliyetleri arasındadır. Tüpraş deniz terminallerine gelen gemilerin operasyonları sırasında emniyeti artırmak amacıyla 2009 yılı itibariyle başlanan yük operasyon kaptanları hizmetine ek olarak, 2010'da gelen gemilerin uygunluk denetlemeleri de Ditaş tarafından yapılacaktır.

Ditaş faaliyetleri Tüpraş'a büyük bir operasyon ve maliyet avantajı sağlamaktadır. Bu sayede Tüpraş, rafinaj operasyonlarındaki muhtemel değişiklikler sonrasında gereken taşıma esnekliğine daha düşük maliyetle sahip olabilmekte, böylelikle ham petrol ve ürün fiyatlarında yaşanan dalgalanmanın gerektirdiği arz programı değişiklikleri daha kolay gerçekleştirilebilmektedir.

Ditaş faaliyetlerini yüksek emniyet ve çevre normlarında yürütmekte olup, bu alanlarda geçerli birçok akreditasyona sahiptir. Merkez faaliyetlerini ISO 14001 Çevre Yönetim ve ISO 9001 Kalite standartlarına uygun olarak yürüten Ditaş, tanker işletmeciliğinde önemli bir referans olan ve petrol şirketleri tarafından uygulanması talep edilen TMSA 2 (Tanker Management Self Assessment) sistemine sahiptir.

Ditaş sahip olduğu ve kiraladığı tankerlerde üst düzey emniyet ve çevre normlarının sağlanmasına, görevli personelin gerekli nitelikleri taşımasına büyük önem vermektedir. Kullanılan tüm tankerlerin, ISM (Uluslararası Emniyetli İşletim) ve ISPS (Uluslararası Gemi ve Liman Güvenlik Kuralları) Kod sertifikaları, OCIMF Sire sistemine üye kuruluşlarca uygunlukları bulunmaktadır. Seyir güvenliğinin sağlanması adına, tüm gemilerde IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü) ve ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) standartlarının gerektirdiği sayı ve nitelikte donanım ve personel bulundurulmaktadır. Tüm gemi çalışanlarına ISM, SOLAS ve STCW'nin gerektirdiği eğitimlerin yanında şirket işletme prosedürlerinin gerektirdiği mesleki eğitim programları da sunulmaktadır. Ditaş çalışanları 2008 yılında 6.035, 2009 yılında ise 8.391 saat eğitim görmüştür.

Ditaş Tankerlerine Genel Bakış

M/T Cumhuriyet

Tanker Tipi: Ham Petrol

Yapım yılı: 2001

DWT: 164.859 ton

M/T Gönül

Tanker Tipi: Petrol/Kimyasal

Yapım yılı: 2009

DWT: 10.983 ton

M/T Sevgi

Tanker Tipi: Petrol/Kimyasal

Yapım yılı: 2008

DWT: 10.983 ton

Tüpraş Taşımaları İçin Kiralanan Tankerler

M/T Beşiktaş Dardanel

Tanker Tipi: Ham Petrol

Yapım yılı: 2005

DWT: 163.750 ton

M/T Hacı İsmail Kaptanoğlu

Tanker Tipi: Petrol/Kimyasal

Yapım yılı: 2005

DWT: 40.500 ton

Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz

Sağlık, Emniyet, Çevre

2008 - 2009 yılları, sağlık emniyet ve çevre performansımızın artırıldığı, belirlediğimiz hedeflere ulaştığımız hatta bazı temel alanlarda hedeflenenin çok üzerinde performans gösterdiğimiz başarılı bir dönemdi. Raporlama dönemine ait en önemli hedeflerden bazıları müteahhit firma emniyet ve çevre istatistiklerinin Tüpraş performans değerlendirme sistemine dahil edilmesi ve bu uygulamayı desteklemek adına Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi'nin hayata geçirilmesidir. Her iki çalışmada da uygulama hedeflerimize ulaştık. Uygulamamızın olumlu etkileri başta kaza sıklık oranı ve kaza şiddet oranı olmak üzere SEÇ performansımızda gözlemlenebilmektedir. Dönem içinde bu göstergelerde hedeflerimizin üzerinde gerçekleşme kaydettik. Teknik denetim prosedürlerimizi yeniledik, dönem içi denetçi eğitimi hedeflerimizi gerçekleştirdik. Gelecek dönemde de eğitimlerimize devam edeceğiz. Gelecek dönemde enerji ve CO₂ emisyonu yönetimi, atık yönetimi performanslarını arttırmaya, SEÇ yetkinliklerini ve yönetimini geliştirmeye yönelik yeni hedeflerimiz bulunmaktadır.

Raporlama Dönemi Hedeflerimiz

- İzmit Rafinerisi acil müdahale planlarının yenilenmesi, ●
 - İzmit Petrol Kirliliği Acil Müdahale Tatbikatı'nın gerçekleştirilmesi, ●
 - Rafinerilerde afet müdahale ekiplerinin kurulması ve bu konuda farkındalığın artırılmasına yönelik uygulama yapılması, ●
 - Euro V Standardında ürün satışının başlaması, ●
 - Enerji verimliliği çalışmalarıyla enerji tüketiminin azaltılması, ●
 - Yeraltı sularının analiz edilmesi, ●
 - Fuel Oil Dönüşüm Projesine yönelik çalışmaların sürdürülmesi, ●
 - Kaza sıklık oranının azaltılması, ●
 - Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi'nin hayata geçirilmesi, ●
 - Müteahhitlerin emniyet ve çevre verilerinin istatistiklerimize dâhil edilmesi, ●
 - Meydana gelen olayların, OSAR rehberi ve ilgili standarda göre raporlanmasına başlanması, bu amaçla gerekli yazılım altyapısının ve iletişim planının oluşturulması, ●
 - Teknik denetim prosedürlerinin yenilenmesi, denetçilere yeniliklerle ilgili eğitim verilmesi, ●
 - Bow Tie Analizi Eğitimlerinin tamamlanması, ●
 - Tüm çalışanlara sağlık, emniyet, çevre sorumluluklarını açıklayan kitapçığın, dağıtılması, görev tanımlarıyla ilişkilendirilmesinin tamamlanması, ●
 - SEÇ Performans İzleme ve Raporlama Rehberi'nin hazırlanması, ●
 - HAZOP eğitimlerinin gerçekleştirilmesi, ●
 - Olası sağlık risklerinin azaltılması için farkındalık çalışmalarının yapılması, önlem amaçlı işbirliklerine gidilmesi, ●
 - Tüm rafinerilerde potansiyel tehlikelerin kayıt altına alınması, risk değerlendirmeleri, yüksek tehlikeler için Bow Tie Analizi yapılmasına başlanması. ●
- Gerçekleşti ●
Gerçekleşmedi ○

Yeni Hedeflerimiz

- Enerji Sistem Optimizasyonu Yazılımı'nın devreye alınması,
- Enerji tüketiminde azaltım çalışmalarına devam edilmesi,
- CO₂ ve diğer emisyon miktarlarında azaltım çalışmalarına devam edilmesi,
- Emisyon hesaplamalarında Tier-3 yaklaşımına geçilmesi,
- Tüpraş Sera Gazı Emisyon Hesaplama ve Raporlama Standardı'nın hazırlanması,
- Flare Gazı Arıtma Projesi'nin hayata geçirilmesi,
- Flare Gazı Geri Kazanım Projesi'nin hayata geçirilmesi,
- Atık Yönetimi Programı'nın hayata geçirilmesi,
- Ağaçlandırma çalışmalarının sürdürülmesi,
- Değişim Yönetimi Uygulaması'nın hayata geçirilmesi,
- SEÇ Yetkinlik Yönetimi Süreci'nin hayata geçirilmesi,
- İş İzni Sistemi'nin 2014 yılına kadar yenilenmesi,
- Sağlık Risk Değerlendirmesi sonucunda tespit edilen risklerin azaltılması için gerekli çalışmaların başlatılması.

Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz

İnsan Kaynakları

İnsan kaynakları alanında geçmiş raporlama döneminde belirlediğimiz hedeflerin tamamını gerçekleştirdik. Bu hedefler arasında belki de en önemlisi yeni bir mesleki eğitim programının oluşturulmasıydı. İnsan kaynağımızın mesleki bilgi ve becerisini artırmaya yönelik bu çalışmayı hedeflediğimiz ölçüde gerçekleştirdik. Gelecek döneme yönelik en önemli hedefimiz bu eğitim programının uygulamaya konularak çalışanlarımıza yaygınlaştırılmasıdır.

Raporlama Dönemi Hedeflerimiz

Çalışma hayatı değerlendirme anketi sonucunda planlanan iyileştirmelerin paydaş katılımı stratejisiyle sürdürülmesi, ●

Yerel halkla istihdam olanaklarından daha fazla fayda sağlanması için fırsatlar yaratılması, ●

Teşvik ve ödüllendirme sistemlerinin geliştirilmesi ve benimsenmesi için ileri düzeyde çalışmalar yapılması, ●

Staj olanaklarının artırılması, ●

Yeni bir mesleki eğitim programının eğitim timi oluşturularak hazırlanması, ●

Rafineri Tecrübe Bankası'nın hayata geçirilmesi. ●

Yeni Hedeflerimiz

Rafinericilik Teknik Eğitim uygulamasının başlatılması .

Gerçekleşti ●

Gerçekleşmedi ○

Yönetim Sistemleri ve Kalite

Raporlama döneminde yönetim sistemlerimiz ve kalite uygulamalarımız konusunda belirlediğimiz hedeflerin tamamını gerçekleştirdiğimiz gibi bunlardan farklı birçok yeni uygulamayı hayata geçirdik. İş devamlılığı sistemimizin, müşteri portalı ve Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi raporlama aracının hayata geçirilmesi, kalite belgelerimizin birleştirilmesi dönem içinde gerçekleştirdiğimiz hedeflerimizdi. Bu kazanımların da geliştirilmesine yönelik uygulamaları hayata hızla geçirdik. Örneğin Müşteri İlişkileri Yönetimi Sistemi, müşteri portalı uygulamamızı geliştiren bir çalışmadır. Gelecek döneme yönelik en temel hedeflerimizden biri Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulamasının kullanıcı sayısının artırılmasıdır. Ayrıca risk yönetimi sistemimizin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da gelecek dönemde gerçekleştireceğimiz en temel uygulamalardandır.

Raporlama Dönemi Hedeflerimiz

Rafinerilerin münferit kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği, laboratuvar bilgi yönetim sistemi standart belgelerinin kurumsal ölçekte birleştirilmesi, ●

Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi raporlama aracının devreye girmesi, ●

İş Devamlılığı Sistemi'nin devreye girmesi, ●

Tedarikçi memnuniyet oranının artırılması, ●

Müşteri Portalı uygulamasına geçilmesi. ●

Gerçekleşti ●

Gerçekleşmedi ○

Yeni Hedeflerimiz

Risk Yönetim Standardı'nın yayınlanması,

Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulaması kullanıcı sayısının 100 müşteriye çıkarılması,

Çalışan eğitimleriyle kalite yönetimi performansının artırılması,

ISO 16001 Enerji Yönetimi Standardı'nın uygulanmasına yönelik çalışmaların başlatılması,

Değişen dış tehditlere karşı veri güvenliği sistemlerinin güçlendirilmesi.

Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz

Kurumsal Sorumluluk Yönetimi

Kurumsal sorumluluk yönetimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların temelini, sistematik geliştirme ve paydaş katılımı çalışmaları ile ilgili performans değerlendirme çalışmaları oluşturmaktadır. Dönem içinde kurumsal sorumluluk yönetimi hedeflerimizde istenilen sonuçları elde etmemizi etkileyecek birçok gelişme yaşandı.

Dönem içindeki en önemli hedeflerimizden biri paydaş katılımı yönetim modelinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların başlatılmasıydı. Değerlendirmelerimiz sonucu, ekonomik kriz ortamının tüm paydaş ilişkileri üzerinde belirleyici etkisinin olabileceği bir metodoloji geliştirirken güncel beklentilerin bizleri yanlış yönlendirebileceği fikrine ulaştık. Bu sebeple, uygulama bazında paydaş iletişimimizi geliştirici çalışmalara ağırlık verirken, yönetsel bir model oluşturma çalışmasını gelecek dönemde ele alınmak üzere erteledik. Diğer bir hedefimiz de Code of Conduct dokümanının yayınlanması, etik ilkeler konusunda paydaşlarımız nezdinde çalışmalar yapılmasıydı. Code of Conduct dokümanının hazırlanması konusunda şirket içi çalışmalarımızı gerçekleştirdik. Ancak bağlı bulunduğumuz Koç Holding'in dönem içinde benzer nitelikli bir çalışma başlatmasından dolayı şirket içi çalışmamızın Grup düzeyindeki çalışmayla entegre biçimde yürütülmesine karar verdik. Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne yönelik iyi uygulamaları tespit ederek çalışanlarımızın bilgilerine sunduk.

Raporlama Dönemi Hedeflerimiz

KS önceliklendirme çalışmasının geliştirilerek yenilenmesi; potansiyel etki alanlarının belirlenmesi, ●

Etik ilkelerin tüm paydaşlar tarafından bilinip benimsenmesine yönelik çalışmalar yapılması, ilgili süreçlerin izlenmesine yönelik iletişim sisteminin geliştirilmesi, ○

İnsan haklarıyla ilgili gönüllü uygulamaların desteklenmesi, Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne yönelik iyi uygulamaların çalışanlarla paylaşılması, ●

Çalışma ilkelerinin (Code of Conduct) belirlenmesinin ardından bu ilkelerin tüm paydaşlar tarafından benimsenmesinin sağlanması, ○

KSS Çalışma Grubu'nun aldıkları eğitimler vasıtasıyla edindikleri bilgileri ekip arkadaşlarına aktarmalarının sağlanması, ●

Tüpraş Paydaş Katılımı Yönetim Modeli'ni oluşturmaya yönelik çalışmaların başlaması, ○

Tedarikçi ve yüklenici iş ortaklarının da Tüpraş çalışma ilkeleri ile ilgili iş kriterlerine uyum göstermesini kolaylaştıracak destek verilmesi, ●

Satış personeli müşteri ziyaretleri sayısının artırılması. ●

Gerçekleşti ●

Gerçekleşmedi ○

Yeni Hedeflerimiz

Code of Conduct dokümanının yayınlanması,

Araştırma kurumlarıyla ortak ArGe çalışmalarının başlatılması,

Eğitim kurumlarıyla ortak çalışmalar yürütülmesi,

STK'lar dâhilinde temsilin artırılması,

Kurumsal sorumluluk raporlama süreçlerinin sistematikleştirilmesi,

Sürdürülebilirlik yönetimi performans değerlendirme ve kıyaslama çalışmasının gerçekleştirilmesi.

Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz

Toplumsal Kalkınma

Raporlama döneminde yaşanan finansal krizin etkilerine rağmen toplumsal kalkınma alanındaki çalışmalarımızı artırarak sürdürdük.

Mesleki eğitimin gerçekleştirilmesi amacıyla gerçekleştirilen MMLM ve MEGEP projelerine desteğimizi sürdürdük; 2008 yılında başlattığımız Şemsiye Hareketi'ne kapsamını genişleterek devam ettik; 2009 yılında Gücümüz Enerjimiz Projesi'ni başlattık. Gerçekleştirdiğimiz altyapı yatırımları, yerel tedarik operasyonları yanında eğitim, sağlık, kültür, sanat ve spor alanında çalışma yapan STK ve hayata geçirdikleri projelere 2008 yılında 13,67 milyon TL, 2009 yılında ise 7,84 milyon TL tutarında bağış ve sponsorluk desteği sağladık.

Hedeflerimiz ve elimizdeki potansiyel diğer alanları gerekli kaynak ve beklenen fayda bakımından değerlendirdik. Meme ve serviks kanserine yönelik olarak gerçekleştirmeyi hedeflediğimiz çalışmanın proje değerlendirme safhasında elde ettiğimiz netice, konuya yönelik bulgularımızın net bir projeksiyon elde etmeye yeterli olmadığı, buna karşılık dönem içinde ayırmayı planladığımız kaynağın beklenen faydayı üretmekte yeterli olmayacağı yönündeydi. Bu sebeple, projeye çözüme ulaştırmayı hedeflediğimiz sorun bakımından daha nitelikli veri elde edene kadar projelendirme çalışmasını erteledik. Konuyu bütüncül biçimde ele alabildiğimiz noktada gerekli finansal programı da oluşturarak saha çalışmasına geçmeye karar verdik.

Raporlama Dönemi Hedeflerimiz

- TEM kavşaklarının TCK ile iş birliği içerisinde yenilenerek daha emniyetli hale getirilmesi, ●
- Eğitim ve toplumsal gelişim odaklı çalışmaların artırılması, ●
- Öncelikli alanlarımızla ilgili sivil toplum kuruluşlarına Tüpraş KS stratejisi ve uygulama çerçevesini oluşturarak bilgi verilmesi, gerekli iş birliklerinin planlanması, ●
- Toplumsal katılım odaklı uygulamaların faydalarını ölçerek iyileştirme ve yaygınlaştırma çalışmalarının gerçekleşmesi, ●
- "Ben İzmit, İşte Suretim" kitabının lansman ve dağıtımının yapılması, ●
- Meme kanserine ilişkin bilinçlendirme çalışmaları yapılması, KETEM ile birlikte serviks kanseri tarama projesinin başlatılması. ○

Gerçekleşti ●
Gerçekleşmedi ○

Yeni Hedeflerimiz

- Tedarik operasyonlarında yerli imalat ve yurtiçi alım oranının artırılması,
- Toplumsal kalkınma yatırımlarımızın sürdürülmesi,
- Toplumsal projelerin karar ve uygulama süreçlerinin standartlaştırılması.

10 Soruyla Rafinaj Sektörü (*)

Günlük hayatımızda başta akaryakıt olmak üzere birçok petrol ürünüyle karşılaşır, sıklıkla kullanırız. Ancak birçoğumuz bu ürünlerin nasıl üretildiği, bir rafinerinin nasıl çalıştığı konusunda bilgi sahibi değildir. Raporda paylaştığımız stratejik değerlendirmelerin, sistem, süreç ve uygulama performansının tüm paydaşlarımız için daha anlamlı olması adına 10 soruda rafinaj sektörünün genel özelliklerini açıklamak istedik.

1 Petrol endüstrisinin genel yapısı nasıldır?

Petrol endüstrisi genel itibarıyla 3 temel iş alanından oluşur: Ham petrol arama ve üretimi, rafinaj, ürün dağıtım ve satışı. Sektörde, petrol arama ve üretiminden bahsederken "upstream", rafinaj ile dağıtım ve satış alanından bahsederken ise "downstream" terimleri kullanılır.

Önceleri sektörde faaliyet gösteren firmalar dikey birleşmeyle her iş alanında birbirine bağlı bir operasyon yürütüyorlardı. Günümüzde petrol şirketleri bağımsız iş segmentleri modelini benimsemektedir. Bu sayede her iş segmenti için karlılık maksimize edilmektedir.

Tüpraş rafinaj sektöründe ve bağlı ortaklığı olan Opet ile dağıtım ve satış segmentlerinde faaliyet göstermektedir. Ancak Tüpraş ve Opet kendi karlılık hedeflerine göre yönetilmektedir. Tüpraş için Opet'in diğer müşterilerinden, Opet için Tüpraş'ın diğer tedarikçilerden sermaye yapısı dolayısıyla ayrıcalıklı bir konumu bulunmaz.

Ham petrol ve petrol ürünleri, rafinerilerin yoğunlaştığı bölgelerde bulunan belirli piyasalarda alınıp satılmaktadır. Günümüzün en önemli piyasaları Akdeniz, Kuzeybatı Avrupa, Amerika Körfez Sahili, Amerika Doğu Sahili, Uzakdoğu ve Singapur piyasalarıdır. Rafineriler arasındaki değerlendirmelerde de bu bölgesel genellemeler kullanılır. Örneğin, Tüpraş Akdeniz piyasasında faaliyet göstermektedir.

2 Ürün fiyatları nasıl belirlenir?

Petrol ürün fiyatları üzerinde en belirgin etkiyi ham petrol fiyatları yapar. Arama ve üretim faaliyetleri yüksek maliyetli ve riskli; sınırlı bir kaynak olan ham petrol, gördüğü yoğun talepten ötürü değerli bir üründür. Ham petrol fiyatının belirlenmesinde üretim maliyetleri önemli bir yer tutsa da esas büyük etkiyi arz/talep dengesi yapar. Bu denge üzerinde etkileri bulunacak başta doğal afetler, küresel ya da bölgesel ekonomik konjektür ve siyasal sorunlar olmak üzere üretimi ve taşımayı engelleyebilecek koşullar ham petrol fiyatlarını etkiler.

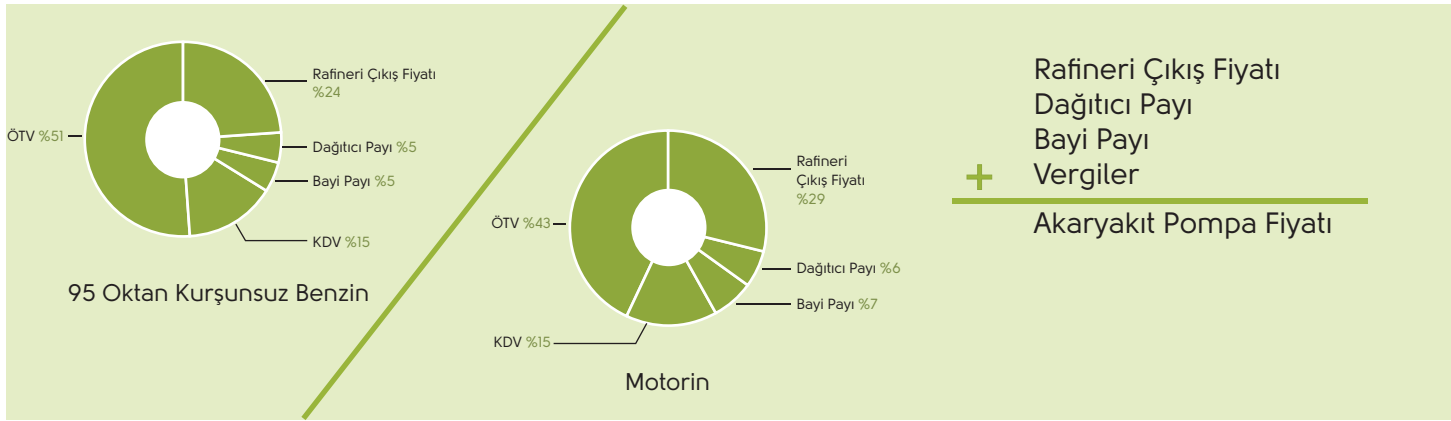
Petrol ürünleri de ham petrol gibi belirli uluslararası piyasalarda işlem görür. Rafineriler bu piyasalardaki arz ve talep dengesi uyarınca fiyatlama yapar. Piyasalar birbirlerine ticaret ağı ile bağlı olduğundan piyasalar arası büyük fiyat farkları gözlenmez. Petrol ürünleri fiyatlandırması ülke ekonomileri üzerinde etkilidir. Dolayısıyla devletler ülke içindeki petrol ürünleri pazarını düzenler ve denetim altında tutar. Türkiye'de bu görevi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) üstlenmiştir. EPDK düzenlemelerine göre, Türkiye'de şirketler ürün fiyatlandırması yaparken "en yakın uluslararası piyasa" kriteri uyarınca Akdeniz piyasasındaki fiyatlandırmaları temel alırlar. Fiyatlandırma rafineriler için en stratejik karar süreçlerinden biridir. Ana çerçevesini uluslararası piyasalar belirlese de farklı bazı etkenler de fiyatlandırma üzerinde etkilidir. Bunların en önemlilerinden biri de satın alınabilirliktir. Sorumlu bir şirket, fiyat kararlarını verirken hem karlılığını gözetmeli hem de ürünlerinin satın alınabilirlik dengesini korumalıdır.

Tüpraş, Türkiye'nin tek, bölgesinde önemli güce sahip bir rafineri şirketi olarak, fiyatlandırma süreçlerini hem kurumsal hedefleri hem de piyasa beklentileri doğrultusunda titizlikle gerçekleştirir. Çok kompleks ve dinamik bir süreç olan fiyatlandırmanın önemli belirleyicilerinden biri de satın alınabilirliktir. Bu nitelik, fiyatlandırma yapılırken genel piyasa dinamiklerinin yanında ürün kullanıcılarının talep ve satın alma güçlerini de gözetmeyi gerektirir.

10 Soruyla Rafinaj Sektörü

Petrol ürünleri konusunda günlük hayatımızı etkileyen en temel unsur olan akaryakıt pompa fiyatlarının belirlenmesinde rafineri şirketlerinin sınırlı bir etkisi bulunmaktadır. Ülkeden ülkeye değişiklikler göstermekle birlikte, ülkemizde rafineri çıkış fiyatlarıyla, akaryakıt pompa fiyatları arasında önemli farklılık bulunmaktadır. Bunun temelinde ise akaryakıt ürünlerine uygulanan vergi yükümlülükleri bulunmaktadır.

31 Aralık 2009 İtibariyle Türkiye Akaryakıt Ürünleri Nihai Fiyat Bileşenleri (%)

Rafineriler, ham petrol ve ürün piyasaları arasındaki temel bağıdır. Bir rafineriden temel beklenti, işlediği ham petrolü, piyasa talepleri doğrultusunda, çeşitlilik, kalite ve miktar bakımından optimum düzeyde ürüne dönüştürmesidir. Bu işlem anlatıldığı kadar kolay olmayan karmaşık süreçleri barındırır. Karlılığın yakalanması çok sayıda değişkenin her an takip ve optimize edilmesine bağlıdır.

Bir rafineri işletmesi için yatırım hiç bitmeyen bir süreçtir. Rafineriler operasyonel devamlılığın ve güvenliğinin sağlanması, ürün beklentilerini karşılayacak süreç yapılandırmasının oluşturulması adına devamlı yatırım yaparlar. Bu yatırımların her biri yeni bir rafineri kuracak maliyet boyutlarına ulaşabilir. Ayrıca rafinaj, ulusal ve uluslararası planda sektörel ve yasal düzenlemelerin yoğun olduğu bir sektördür. Bu sebeple rafinerilerden çok yüksek çalışma normlarını hayata geçirmeleri beklenir. Tüm bu sebeplerle, rafinaj, son derece sermaye yoğun bir sektördür. En basit rafinerinin kurulması dahi milyarlarca dolar seviyesinde yatırım gerektirirken, rafinerinin işlevliliğinin korunması için de bir o kadar daha harcama yapılması gerekmektedir. Bu sermaye ihtiyacının karşılanabilmesi için işletmenin yatırımcılar için cazip olması, pay sahiplerine tatminkâr bir karlılık sağlaması gerekir.

Rafinerilerin karlılığını üretilen ürünün değeri ile ham petrol satın alma maliyetleri, sabit ve değişken maliyetler arasındaki fark belirler. Bu farka rafineri marjı denir. Oluşan bu net marjın sermayedara tatminkâr bir kar, işletmeye gerekli yatırımları gerçekleştirecek sermaye gücünü sağlaması işletmenin devamlılığı açısından yaşamsaldır. Bu ihtiyacı karşılayamayan işletmeler yok olacaktırlar.

Tüpraş ekonomik kriz döneminde dahi Akdeniz Rafinerileri ortalaması üzerinde marjıyla karlılığını korudu. Özellikle 2009 yılında sektör genelinde yaşanan marj kayıpları nedeniyle bölgedeki birçok rafineri geçici ya da daimi kapanmalara maruz kalırken Tüpraş, yatırım programlarını sürdürerek İMKB'de işlem gören, yüksek kotasyon oranına sahip şirketlerden biri olarak, hissedarlarına yüksek oranda kar payı dağıtım ilkesini korudu.

İyi işletilen bir rafineriden beklentiler nelerdir? Bir rafinerinin karlılığı nasıl belirlenir?

3

4 Bir rafinerinin rekabet avantajını hangi faktörler belirler?

Rekabetçi bir rafineri dört temel göstergede en elverişli noktada konumlanmış demektir. Bu göstergeler büyüklük, konum, süreç yapılandırması ve performanstır.

Rafineriler sermaye yoğun yatırımlardır. Rafinerinin ham petrol işleme kapasitesi ne kadar büyükse işlenen ham petrol başına düşen yatırım ve işletme maliyeti o denli azalır. Bu da rafineri marjının artırılmasında büyük rol oynar.

Bir rafinerinin rekabet edebilirliğinde konum ve lojistik imkânları, tedarik devamlılığının sağlanması ve taşıma maliyetlerinin düşürülmesi bakımından önemli rol oynar. Rafineri için avantajlı konum ham petrol ve ürün pazarlarına yakınlıktır. Bunun yanında lojistik bakımından boru hatlarına bağlantı, derin su limanlarına erişim, iç pazarda çeşitli bölgelere, başta demiryolu olmak üzere, ürün aktarım olanakları önemli üstünlüklerdir. Denize uzak bölgelerde bulunan rafinerilerin de lojistik imkânları gelişmişse avantajları büyüktür zira deniz kıyısından iç bölgelere ürün taşımacılığı zor, masraflı bir operasyondur.

Tüpraş konumu ve lojistik imkânları bakımından çok üstün bir noktadadır. Hem Ortadoğu hem Rusya kaynaklı ham petrole yakınlığı tedarik imkân ve çeşitliliğini sağlamaktadır. Ayrıca Tüpraş'ın iki deniz kıyısı, iki kara rafinerisinin bulunması, bu rafinerilerin ham petrol kaynaklarına ve iç pazar müşterilerine doğrudan boru hattı ve deniz yoluyla bağlı olması, rafinerilerin birbirine ürün transferi yapmak için demiryolu ve boru hattı bağlantılarının olması birçok rafineride bulunmayan ideal konum ve lojistik imkân özellikleridir.

5 Petrolden ne gibi ürünler elde edilir? Her rafineri aynı ürünleri mi üretir?

Petrol ürünlerinin arasında en sık karşımıza çıkan akaryakıt ürünleri olan benzin, motorin ve fuel oil türleridir. Ancak genelde düşünülen aksine ham petrol sadece akaryakıtların hammaddesi değildir. Farkında olmasak bile günlük hayatta kullandığımız birçok ürün ham petrolün yan ürünleridir. Örneğin LPG petrolün rafine edilmesinden elde edilir. Rafinaj sonucunda ortaya çıkan ürünlerden Bitüm'den yol yapımında kullanılan asfalt ve çatı yalıtım malzemeleri üretilir. Arabamızda ve birçok mekanik araçta kullandığımız madeni yağların, cila, mum ve benzeri malzemelerin hammaddesi petroldür. Petrol ürünlerinin kimyasal süreçlerden geçirilmesinden plastik türevleri ürünler ve birçok sektörün hammaddesi olan elyaf üretilir. Türev ürünlerle birlikte petrol, hayatımızda gözle görülenden çok daha büyük yer kaplamaktadır.

Ham petrolün ticari ürünlere dönüştürülmesi için içeriğinde bulunan çeşitli hidrokarbon türlerinin değişik süreçlerle birbirinden ayrılması gerekir ki rafineriler bu işlevi yerine getirir. Ürünler, ham petrole uygulanan işlemlerin çıktılarıdır. Rafinerilerin ürettikleri ürün türleri ve miktarları farklılıklar göstermekle birlikte LPG, benzin, motorin, jet yakıtı, kalorifer yakıtı, fuel oil gibi ürünler tüm rafineriler tarafından üretilir. Diğer ürünler için rafinerinin süreç yapısı bakımından daha karmaşık işlemleri gerçekleştirebiliyor olması gerekir ki bu tür rafinerilere kompleks rafineriler denir.

Hiçbir rafineri ham petrolü tek bir ürüne dönüştürmez. Çeşitli süreçler sonucunda rafinerinin elinde bir ürün paketi oluşur. Ürünlerin bu paket içindeki oranını rafinerinin işlediği ham petrol türü ve kompleksitesi belirler. Örneğin Rusya ham petrolü işlendiğinde ortaya, Kuzey Denizi ham petrolüne göre daha yüksek oranda fuel oil türü ürün çıkar. Aynı tür ham petrol basit rafinerilerde işlendiğinde ortaya daha fazla ağır ürün, kompleks bir rafineride işlendiğinde ise daha çok hafif ve orta distilat ürün çıkar.

10 Soruyla Rafinaj Sektörü

Ham petrol rafinerilerde
hangi süreçlerle ürünlere dönüştürülür?

6

Rafinaj süreçlerinin en temeli damıttır. Bu işlemde ham petrol içeriğini oluşturan hidrokarbon molekülleri kaynama noktası aralıklarına göre değişken oranda çeşitli parçalara bölünür. Hafiften ağıra doğru bu parçalar LPG, nafta, kerosene, atmosferik gazyağı, vakum gazyağı ve vakum tortusudur. Her parça çeşitli ürün türlerinin üretilmesinde kullanılır. Ürün hafifleştikçe hidrojen, ağırlaştıkça karbon içeriği artar.

Birim ham petrolün damıtılmasıyla ortaya çıkacak ürün kompozisyonu belirliken, ürün talebini piyasa şartları belirler. Örneğin günümüzde, başta motorin olmak üzere, hafif ürünlere olan talep, ağır ürünlere (örneğin fuel oil) olan talepten fazladır. Dolayısıyla piyasa talebini karşılayabilmek için rafinerilerin daha çok hafif ürün üretmesi gereklidir. Oysa damıtım işleminin sonucunda ortaya çoğunlukla ağır ürün çıkar. Bu sebeple daha karmaşık süreçleri olan üniteler kurulur. Bu üniteler daha ağır ürünleri hafif ürünlere dönüştürebilmektedir.

Ürün kalitesi de büyük önem taşımaktadır. Her petrol ürünü için belirlenmiş bazı spesifikasyonlar bulunmaktadır. Bu spesifikasyonlar ürünün kükürt içeriği, yanma, uçucu organik bileşik (UOB), yoğunluk, donma noktası ve benzeri özelliklerine ait değerleri belirler. Spesifikasyonlar zaman içinde büyük değişikliklere uğramıştır. Örneğin önceleri ürünlere yüksek kükürt içeriği piyasa tarafından kabul edilirken, günümüzde düşük kükürt içerikli ürünler talep edilmektedir. Dolayısıyla ürün paketi içinde düşük kükürt içerikli türlerin artırılmasına ve bazı ürün gruplarının kükürt düzeylerini düşürecek ünitelere pazar beklentilerinin karşılanması açısından ihtiyaç vardır.

Rafineriler ham petrolün ticari ürünlere dönüştürülmesi sürecinde 4 temel işlem uygulayabilirler. Her biri farklı üniteler gerektiren bu işlem kabiliyetine ulaşmak yüksek yatırım maliyetlerine yol açtığından her rafineride tüm üniteler bulunmayabilir.

1. Ayrıştırma Süreci: Ham petrol damıtım, vakum damıtım, solvent çıkarma işlemlerinden oluşan bu süreçte ham petrol çeşitli parçalara kimyasal reaksiyon olmadan dönüştürülür. Ortaya çıkacak ürünlerin portföy içindeki yüzdesini işlenen ham petrol kalitesi belirler.

2. Arıtım Süreci: Çeşitli işlemlerden oluşan bu süreç damıtım sonucu ayrıştırılan petrol parçalarının kalitesini artırarak gerekli spesifikasyonlarda ürün sağlanması için kullanılır. Örneğin izomerizasyon ve reforming işlemleriyle akaryakıt olarak kullanılmayan nafta benzine dönüştürülür. Hydrotreating işleminde ürün içeriğindeki kükürt ve diğer zehirli içerikler giderilir.

3. Dönüşüm Süreci: Isıl ayırma, katalitik ayırma, hydrocracking, koklaştırma işlemlerinden oluşan dönüşüm süreçleri ile değeri düşük ağır ürünler, değeri yüksek hafif ürünlere dönüştürülür. Örneğin, katalitik ayırma üniteleri, vakum gazyağı ve dip ürünlerini benzin, gazyağı ve LPG'ye; hydrocracker üniteleri vakum gazyağı ve dip ürünlerini gazyağı, kerosen ve naftaya dönüştürür. Dönüşüm süreçlerinin sonucunda elde edilen ürünler tekrar damıtım ve arıtım süreçlerine tabi tutulur.

4. Transformasyon Süreci: Alkilasyon ve eterifikasyon işlemlerinden oluşan bu süreç yeni bileşikler üretmek için kullanılır. Örneğin bu süreçlerle LPG benzin paçallama bileşiklerine dönüştürülebilir.

Tüpraş'ın sahip olduğu ünite süreç yapılandırması Avrupa rafinerileri ortalamasının üzerinde olup hayata geçirilen yatırımlarla her geçen gün zenginleştirilmektedir.

Tüpraş Kurulu Rafineri Süreçleri

		İzmit Rafinerisi	İzmir Rafinerisi	Kırıkkale Rafinerisi	Batman Rafinerisi
Ayrıştırma	Ham Petrol Damıtım	●●●	●●	●	●●
	Vakum Damıtım	●●●	●●	●	●
	Solvent Çıkarma	-	●	●	-
Aritma	Reforming	●●	●●	●●	-
	İzomerizasyon	●	●	●	-
	Hydrotreating	●●●	●●●	●●●	-
	Kükürt Giderme	●●●	●●●	●●●	-
Dönüşüm	Isıl Ayırma	-	●	●	-
	Katalitik Ayırma	●	●	●	-
	Hydrocracking	●	●	●	-
	Coking	2014	-	-	-
Transformasyon	Alkilasyon	-	-	-	-
	Eterifikasyon	-	-	-	-

★ Her işaret bir kurulu üniteyi temsil etmektedir. Yatırım aşamasındaki ünitelerin devreye alım tarihi belirtilmemiştir.

7 Rafineri Kompleksitesi nedir? Bir rafinerinin kompleks olması neden önemlidir?

Rafineri kompleksitesi karşımıza sıklıkla çıkan bir terimdir. Bu terim bir rafinerinin sahip olduğu ünite süreç yapılandırmasını değerlendirmede kullanılan bir ölçüm tekniğidir. İlk defa ünlü bir petrol mühendisi olan Nelson tarafından ortaya atıldığından "Nelson Kompleksitesi" diye adlandırılmaktadır. Bu metodolojiye göre rafinerinin sahip olduğu her ünite türünün bir kompleksite faktörü bulunur. Kompleksite faktörü bir rafineri ünitesinin kurulumu için gerekli yatırım miktarı ile aynı kapasitede bir ham petrol damıtım ünitesinin kurulumu için gerekli yatırım maliyeti arasındaki oran olarak hesaplanır.

Rafineriler kompleks ünitelere sahip olduklarında ürün portföyünü çeşitlendirme ve talebi yüksek ürünlerin portföy içindeki miktarına etki edebilme yeteneği kazanırlar. Dolayısıyla yüksek kompleksite rafineriye piyasa beklentilerinde oluşacak değişimlerde hareket kabiliyeti ve önemli bir rekabet avantajı kazandırır.

Akdeniz rafinerileri arasında önemli bir yere sahip olan Tüpraş'ın kompleksitesi 7,25'tir. Halen devam etmekte olan yatırımlarımızın da tamamlanmasıyla Tüpraş'ın kompleksite değeri 2014 yılında 9,9'a yükselecektir.

8 Rafinerinin işletme performansını hangi faktörler belirler?

Bir rafinerinin karlılığı üzerinde süreç yapılandırması ve konum özelliklerinden sonra en yüksek etkiyi işletme performansı yapar. Rafinerinin işletme performansını dört temel gösterge belirler. Bunlar maliyet kontrolü, enerji tüketimi, güvenilirlik ve üretim performansıdır.

Rafinerinin büyüklüğünün, ölçek ekonomisi oluşturması açısından, maliyetlere önemli etkisi bulunmasına rağmen maliyet kontrolünün en önemli belirleyicisi yönetim performansıdır. Özellikle hammadde tedarik ve genel işletme maliyetlerinde optimizasyon ancak iyi belirlenmiş sistem ve süreçlerle, doğru stratejik yaklaşımla ve basiretli bir yönetimle sağlanır.

Rafinaj enerji yoğun bir üretim alanıdır. Rafinerinin kompleksitesi arttıkça enerji tüketimi de o ölçüde artmaktadır. Dolayısıyla işlenen ham petrol başına enerji tüketimini düşürmek işletme performansının dolayısıyla karlılığın artmasında önemli yer tutar. İşletme maliyetlerinin de ötesinde son yıllarda önemi giderek artan iklim değişikliği konusu itibarıyla rafineri işletmeleri enerji etkinliği konusuna önemle eğilmektedirler.

10 Soruyla Rafinaj Sektörü

Ayrıca enerji verimliliği konusunda sağlanacak yüksek performans, son yıllarda gelişmeye başlayan karbon pazarında da rafinerilere önemli avantajlar doğuracaktır.

Mekanik ve operasyonel güvenilirlik, işletme ünitelerinin mekanik bakımında sürekli üretime elverişli bulunması, operasyonun çevre ve insan sağlığına etkilerinin minimuma indirilmiş olması demektir. Ancak güvenilir bir mekanik ve operasyonel bütünlüğü olan rafinerilerde planlanan üretim zamanında ve emniyetle gerçekleştirilebilir. Ancak bu da yeterli değildir. Kimi zaman üniteler, süreç yapılandırmalarından ya da planlanan miktar ve kaliteden düşük performansla üretim gerçekleştirebilir. Dolayısıyla işletme performansı için süreç yapılandırması ve planlamanın da ötesinde üretim esnasında problem çözme kabiliyetinin bulunması gerekir. Rafinerilerde bu amaçla çalışan mühendis takımları bulunur.

Tüm bu 4 faktörün gerçekleştirilmesinde dikkat edilmesi gereken nokta rafinerinin insan kaynağıdır. Bir rafinerinin işletme performansı yüksek düzeyde eğitim ve mesleki beceriyle donatılmış, motive insan kaynağına bağlıdır. Rafineri çalışanlarının mesleki deneyim ve bilgiyle donatılmaları oldukça uzun zaman almakta olup nitelikli bir insan kaynağı portföyü oluşturmak son derece zordur. Bu sebeple, performanslarıyla göz dolduran şirketlerin insan kaynaklarını çok önemli bir yatırım alanı olarak değerlendirmeleri rastlantı değildir.

Tüpraş işletme performansının en üst düzeye çıkarılması adına hiç durmadan yatırım, iyileştirme, sistem ve süreç geliştirme çalışmaları yürütmektedir. Bu konulardaki detaylı bilgiye raporumuzun ilerleyen bölümlerinden ulaşabilirsiniz.

Avrupa rafinerileri genel olarak ham petrol kaynaklarına ve ürün satış pazarlarına yakın konumlanmışlardır. Kuzey denizinde azalan ham petrol üretiminden doğan açık, Hazar ve Rusya kaynaklı ham petrolle kapatılmaktadır. Kompleksite bakımından önemli bir ortalama değere sahip olmakla birlikte Avrupa rafinerileri, kapasite ve süreç yapılandırması bakımından giderek pazar ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadırlar. Yüksek miktarda benzin ve fuel oil çıktısına sahip genel süreç yapılandırması Avrupa pazarında artan motorin talebini karşılayamamaktadır. Avrupa rafinerilerinde derin dönüştürücü ünite kapasitesi düşüktür. Gün geçtikçe artan başta motorin olmak üzere beyaz ürün talebi Avrupa genelinde hydrocracker rafinerilerini FCC rafinerilerine oranla karlı hale getirmektedir.

Tüpraş, Avrupa rafinaj sektörünün önemli bir aktörü olarak pazar dinamiklerini önceden gözlemlemiş ve yakın, orta ve uzun dönem yatırım planlarını bu dinamikler çerçevesinde hayata geçirmeye başlamıştır. Devreye alınmış ve yakın dönemde alınacak ünitelerle Tüpraş, Avrupa rafinaj sektörü içinde daha güçlü bir konum elde etmeye başlamıştır.

Avrupa rafinaj sektörünün önündeki temel zorluklar, süreç yapılandırması problemleri ve çevresel etki konularından kaynaklanmaktadır. Ünite yatırımları uzun zaman ve yüksek finansman gerektirmektedir. Pazardaki beyaz ürün talebi yatırım sürelerinden daha hızlı gelişmekte olacağından yakın dönemde süreç yapılandırması birçok Avrupa rafinerisi için zorluk oluşturacaktır. Özellikle pazarın daraldığı kriz döneminde bu sorun gün yüzüne çıkmakta birçok rafineri işletmesi karlılığını yitirmektedir. Bağlantılı ancak farklı özellikleri de bulunan bir konu da çevresel etki konusudur. Özellikle küresel ısınmayla birlikte, hem işletme hem ürün bazında çevresel etki düşürücü yatırım ihtiyaçları doğmaktadır. Özellikle gelecek dönemde daha temiz enerji kaynaklarına olan ihtiyaç artacaktır. Bu iki konu, ekosisteme uyum sağlamakta proaktif davranan rafineriler için fırsatlar da yaratacaktır.

Avrupa rafinerilerinin genel özellikleri nelerdir? 9

Rafinaj sektörünün önündeki zorluklar nelerdir? 10

Küresel ekonomide yaşanan gelişmeler

2001'den 2006 yılına kadar dünya ekonomisi genelindeki olumlu hava ile yatırımcılar, işletmeler ve tüketiciler, sürekli ve yüksek getiri beklentisiyle satın aldıkları risklerin büyüklüğünü yeterince kavramadılar. Türev piyasalarının finansal sistemdeki ağırlığı ve oluşturduğu risk çok yüksek boyutlara ulaştı. Güven duygusunun sarsılması nedeniyle konut fiyatlarında yaşanan hızlı düşüş, 2007 yılında öncü sinyallerinin görülmeye başlandığı bir büyük finansal krizi tetikledi. Yine de piyasalar olumlu havayı 2008 yılının ilk 3 çeyreği boyunca korudu. Son çeyrekte ise dünya piyasasına yön veren, güçlü finansal kuruluşların tek çekmesiyle, ekonomik göstergeler bir anda tersine dönerek hızla küresel kriz ortamına girildi.

Finansal krizin reel sektör üzerinde yol açtığı olumsuzluklar 2008 yılının sonuna doğru görülmeye başlanırken 2009 yılıyla birlikte daha ağır etkiler kendini gösterdi. Yılın ilk çeyreğinde, ABD, AB ve Asya'nın büyük ekonomilerinde alınan dev acil tedbir ve kurtarma paketleriyle resesyona karşı küresel bir savaş verilmiştir. Dönem içinde uygulanan tedbirlerin parasal değeri, 57 trilyon Amerikan doları mertebesindeki dünya ekonomik büyüklüğünün %25'ine ulaşmıştır.

Krizle mücadele ederken mali dengeleri aşırı bozulan ve aralarında bazı AB üyesi ülkelerinin de yer aldığı bir grup ülkede ciddi ekonomik sorunlar yaşanması ve işsizlik oranlarının yüksek düzeylerdeki seyrine devam etmesi, toparlanmanın kalıcılığına ve gücüne ilişkin endişeleri canlı tutmaktadır. Ayrıca, küresel ekonomideki iyileşmenin hükümetlerin mevcut desteği olmadan sürdürülebilirliği yönündeki endişeler de devam etmektedir. Bu sebeple, dünyanın önde gelen merkez bankalarının küresel kriz için alınan likidite ve destek önlemlerini yılın son çeyreğinden başlayarak azaltmaları, gevşek para politikasını sonlandırmak için verdikleri faiz artırımı sinyalinin zamanlaması, 2010 yılında küresel ekonominin seyrinde temel belirleyici faktör olacaktır.

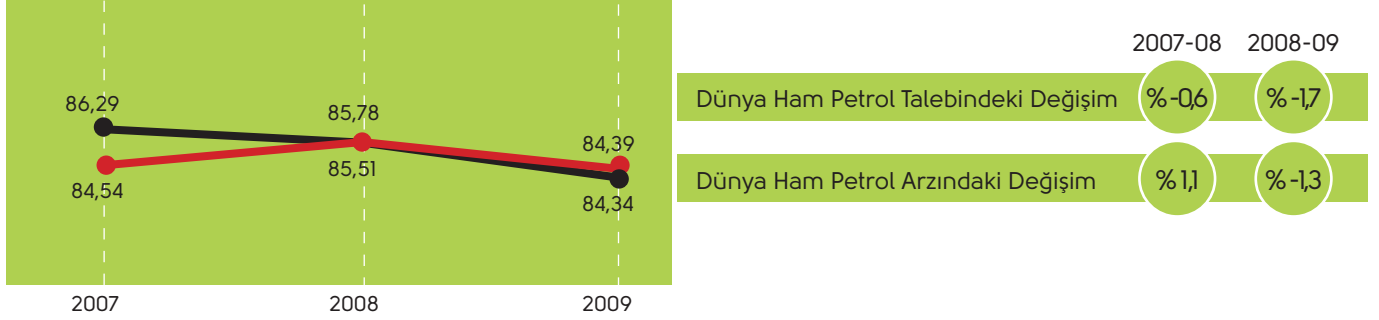
Türkiye ekonomisine yansımalar

2001 yılında yaşanan krizin ardından yapılan yeni düzenlemeler ve kurulan kontrol mekanizmaları sayesinde gelişen avantajlı pozisyona rağmen Türkiye de yaşanan bu küresel krizden önemli ölçüde etkilenmiştir. Türk bankacılık sistemi, yüksek sermaye yeterlilik rasyolarıyla krizden korunurken, olumsuz etkiler reel sektörde önemli ölçüde hissedilmiştir. Bunun altında yatan sebep, dönem içinde dünya ticaret hacminde yaşanan %12'lik daralmadan büyük ölçüde Türkiye'nin ihracat piyasasının etkilenmesi; azalan dış talebe bağlı olarak ihracatta önemli bir düşüşün meydana gelmesidir. Olumsuz beklentilerin artmasıyla yatırım ve tüketim harcamaları ertelenmiş, bu da iktisadi faaliyetlerde önemli bir yavaşlamaya yol açmıştır. Bu dönemde Türkiye ekonomisi ardı ardına 4 çeyrek dönem küçülmüş, döviz kurlarında artış yaşanmış, işsizlik oranı %13 düzeyine çıkmıştır.

Dünyaya paralel olarak, Türk ekonomisinde de 2009 yılı 2. çeyreğinden itibaren toparlanma gözlemlenmiştir. Bu dönemde, Merkez Bankası'nın faiz indirim politikası ve uygulanan teşvik paketlerinin yanı sıra, beyaz eşya ve otomotiv başta olmak üzere tüketime yönelik sektörlerde uygulanan vergi indirimleri reel ekonomi üzerinde olumlu etkiler göstermiştir.

İhracat piyasalarındaki daralma ve iç talebin yeterince güçlü olmamasının yanı sıra belirsizliklerin ortadan kalkmaması, sanayide yüksek kapasite kullanımını ve yatırım harcamalarını sınırlamaya devam edecektir. Bu koşullarda, 2010 yılında reel sektörün eski gücüne kavuşması, kârlılığının yükselmesi, istihdam koşullarının kalıcı olarak iyileşmesi uzun zaman alacağı ve önümüzdeki dönemde ekonomik faaliyetteki toparlanmanın yavaş ve kademeli bir eğilim göstereceği öngörüsü gerçekçi durmaktadır.

Dünya ham petrol pazarındaki gelişmeler

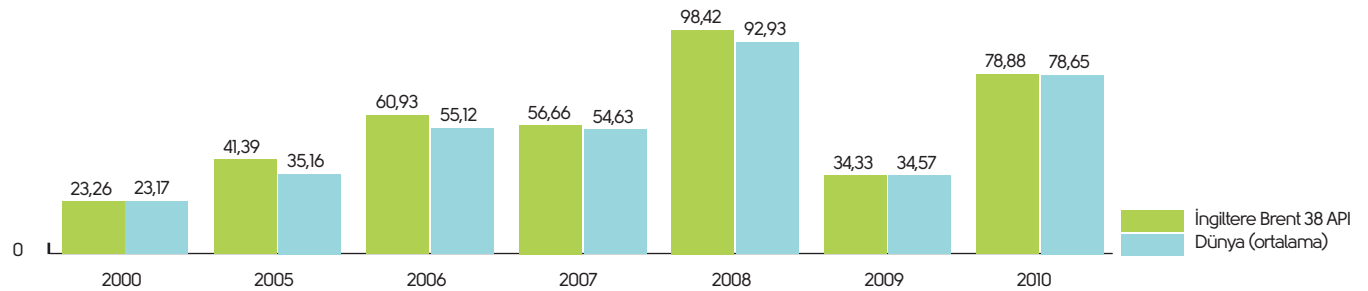

● Dünya Ham Petrol Arzı (milyon varil/gün)
● Dünya Ham Petrol Talebi (milyon varil/gün)

Kaynak: www.eia.doe.gov/oil_gas/petroleum/info_glance/petroleum.html

Son on yıllık dönem içinde 2008, ham petrol fiyatlarının en fazla dalgalanma yaşadığı yıl olmuştur. 2007 yılı boyunca süre gelen ham petrol fiyatlarındaki yükseliş trendi, 2008 yılı ilk üç çeyreğinde de kriz sinyallerine rağmen hâkim olan olumlu hava, ham petrol üreticisi ülkelerde çeşitli sebeplerle yaşanan üretim sıkıntıları ve politik çekişmeler dolayısıyla devam etmiştir. 2008 yılına, varil başına 96,94 Amerikan doları seviyesinden giren Dated Brent ham petrol fiyatı, Temmuz ayına gelindiğinde 143 Amerikan doları seviyesiyle zirve noktasına ulaşmıştır. Bu dönemin ardından fiyatlar gerileme sürecine girmiş, ABD’de başlayan mali krizin derinleşeceğinin belirginleştiği noktada, talep hızla daralmış ve ham petrol fiyatlarında düşüş trendi artmıştır. OPEC’in son çeyrekte üretimde iki kez kısıntıya gitmesi de yetersiz kalmış ve ham petrol fiyatları 2008 Aralık ayının son haftasında varil başına 33,66 Amerikan doları noktasına gerilemiştir. Özellikle, 2008 yılının son çeyreğinde yaşanan talep gerilemesinin de etkisiyle ham petrol talebi 2007 yılına oranla %0,6 gerilemiş, ham petrol arzı ise %1,1 artış göstermiş ve arz fazlası oluşmuştur.

Yılın İlk Haftası İtibariyle Ham Petrol Fiyatları (ABD doları/varil)

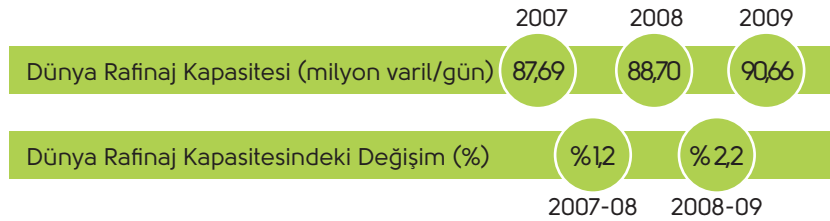
2009 petrol üreticilerinin kararlarının etkin olduğu, petrol arz ve stok seviyesinin önem kazandığı bir yıl olmuştur. İlk çeyrekte 40-50 Amerikan doları seviyesindeki ham petrol fiyatları, doların zayıf seyri ve OPEC’in ciddiyetle uyguladığı üretim kesintisi ile toparlanma eğilimine geçmiştir. 2009 ham petrol piyasası hem arz hem talep ayağında önemli bir düşüşe tanık olduğumuz bir yıl oldu. 2008 yılına göre, dünya ham petrol talebi %1,7 oranında gerileyerek 84,34 milyon varil/gün, arz ise %1,3 oranında gerile-yerek 84,39 milyon varil/gün seviyesine düşmüştür. Çin, Hindistan ve Orta Doğu’daki talep artışına rağmen gelişmiş ülkelerde yaşanan düşüş nedeniyle 2009 yılı petrol ve petrol ürünü talebi yaklaşık %1,7 oranında düşmüştür. 2009 yılı başlarında 40 dolarlar seviyesindeki petrol fiyatları, OPEC’in 4,2 milyon varil-lik kesinti kararının 2009 yılı boyunca ödün vermeksizin uygulanması, genişleyen para arzıyla dolar kurunun diğer para birimleri karşısında zayıf seyretmesi ve ikinci yarından başlayarak dünya ekonomisinde belirginleşen iyileşme belirtilerinin etkisiyle yıl sonuna kadar yükselen bir seyir izlemiştir. Avrupa bölgesinin referans ham petrolü olan Dated Brent fiyatı yıl sonunda varil başına 77,7 Amerikan doları seviyesinden kapanmış ortalama da ise 61,51 Amerikan doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Dünya Petrol Ürünleri Pazarındaki Gelişmeler

2008 yılının ilk üç çeyreği, petrol piyasasındaki seyir dolayısıyla rafinaj sektöründe karlılık ve verimliliğin arttığı bir dönem oldu. Yılın son çeyreğinde ise küresel krizin etkisini gösterdiği ve geçmiş kazanımların korunmaya çalışıldığı bir dönem yaşandı. Eylül ayıyla birlikte, küresel krizin ortaya çıkmaya başlaması petrol ürünleri piyasasında ilk etkisini benzin talebinde ve buna bağlı olarak benzin fiyatlarındaki hızlı düşüşle gösterdi. Aynı dönemde, resesyon etkilerine rağmen motorin ve jet yakıtı fiyatları, Avrupa ülkelerinde ısınma yakıtı stoku oluşturma ve rafinerilere ara ürün amaçlı kullanıma yönelik talebinin güçlü olması ile fuel oil fiyatları, ham petrol fiyatına oranla yüksek seyretti. Bu sayede 2008 yılında Akdeniz rafineri marjı, bir önceki yıla oranla %4,1 artışla 5,54 Amerikan doları/varil seviyesine ulaştı.

2007 yılında günde yaklaşık 87,69 milyon varil olan rafinaj kapasitesi, 2008'de günlük 88,70 milyon varile ulaşmıştı. 2009 yılında ise, ekonomik kriz ortamında ertelenen projelere rağmen dünya rafinaj kapasitesi bir önceki yıla oranla yaklaşık 2,2 milyon varil artarak günlük 90,66 milyon varile ulaşmıştır.

2009 yılında ham petrol fiyatlarında yaşanan artış, ürün talebindeki düşüş nedeniyle ürün fiyatlarına yansımada. Yıl içinde Asya'da yeni rafinerilerin de devreye alınması ve Amerika'daki tüketimin düşük seyri dolayısıyla bölgesel ürün ticaretinde dengesizlikler oluştu. Tüm bu sebeplerden ötürü 2009 yılı rafinaj sektörü için zor bir yıl oldu.

Kriz ortamında iç talebin zayıf olduğu ülkelerde, ihracatçı konumundaki düşük kompleksiteli rafineriler üretimlerini azaltmak ve hatta üretimden çekilmek zorunda kaldılar. Özellikle gelişmiş ülkelerin ihrac pazarı kaybı dolayısıyla karlılıklarını kaybeden, verimliliği düşük rafinerilerinde geçici veya kesin kapanmalar yaşanarak üretim yıl içinde 1,2 milyon varil geriledi. Buna karşın yeni açılan rafinerilerle birlikte üretimin yaklaşık 2 milyon varil artması ve petrol ürünleri tüketiminin de 1,3 milyon varil azalmasıyla dünya genelinde arz fazlası oluştu ve rafineri marjları bu durumdan olumsuz etkilendi. OPEC'in üretim kesintisine bağlı olarak ağır ham petrol türlerinin hafif petrolere oranla pahalılaşması ve orta distilat ürün talebindeki daralma dolayısıyla Akdeniz rafineri marjı, 2009 yılında dip noktalara sürüklenerek bir önceki yıl görülen 5,54 Amerikan doları/varil seviyesinden yıllık ortalama 1,95 Amerikan doları/varil seviyesine geriledi.

Yaşanan ekonomik küçülmenin ardından küresel ekonomide büyüme, dünya enerji ve orta distilat talebinde yükseliş beklentisi, OPEC'in bu talebi karşılamak üzere üretim kesintisini gevşetebilecek olması, yeni rafinerilerin de açılacak olmasına rağmen rafineri marjlarının 2009 yılına oranla az da olsa artmasına yol açacaktır. Düşük kapasite kullanımı ve talep odaklı stokless üretim stratejisinin, talepte belirgin iyileşmeler görülmediği sürece devam edeceğini öngörmek mümkündür.

Türkiye’de Petrol Ürünleri Sektörü

Türkiye Petrol Ürünleri Sektör Verileri	2007	2008	2009	Değişim (%) 2007-2008	Değişim (%) 2008-2009
Türkiye Toplam Ham Petrol Temini (milyon ton)	25,54	23,91	16,43	-6,4	-31,3
Türkiye Toplam Petrol Ürünleri Üretimi (milyon ton)	24,33	22,83	18,04	-6,2	-21
Türkiye Toplam Petrol Ürün Satışları Rafineri (1) (milyon ton)	19,94	19,85	18,21	-0,5	-8,2
Türkiye Toplam Petrol Ürün Satışları Dağıtıcı (2) (milyon ton)	18,1	18,16	17,54	0,3	-3,4
Türkiye Toplam Petrol Ürün İthalatı (milyon ton)	2,12	2,71	3,67	27,8	35,4
Türkiye Petrol Ürün İhracatı (milyon ton)	5,69	5,86	3,22	3	-45,1

(1) Rafinerici lisansı sahiplerinin iç piyasaya yaptıkları satış miktarlarıdır. Askeri ve ihrakiye satışlarını da içerir.

(2) Dağıtıcı lisansı sahiplerinin bayi ve serbest kullanıcı lisans sahiplerine yaptıkları satışı içerir.

Küresel ölçekte yaşanan ekonomik çalkantıların Türkiye petrol ürünleri sektöründe de olumsuz etkileri olmuştur. Yılın üçüncü çeyreğinde yaşanan ekonomik bunalımın etkisiyle, 2008 yılı Türkiye petrol ürünleri tüketimi 2007 yılı seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, benzin tüketimi %9,7 oranında gerilerken artan turizm ve yurtiçi havayolu kullanımına bağlı olarak jet yakıtı tüketimi %12,1 artmış motorin tüketimi de %0,9 oranında büyümüştür.

2008 yılının ikinci yarısından itibaren hissedilmeye başlanan küresel ekonomik kriz ve buna bağlı olarak yaşanan gelişmeler nedeniyle, 2008 ve 2009 yıllarının sektörümüz açısından oldukça zor geçtiğini söyleyebiliriz. 2008 yılında Türkiye benzin tüketiminin yaklaşık %10 oranında, 2009 yılında ise toplam otomotiv yakıtları tüketiminin bir önceki yıla göre %2,3 oranında düşmüş olması bu durumun önemli göstergelerindendir.

Tüpraş, rafinerilerinin bulunduğu bölgeler ve rafineri kapasiteleri itibarıyla, Türkiye'nin tamamına hizmet verecek şekilde planlanmış bir kuruluş olarak sektör içinde önemli bir rol üstlenmektedir. Piyasaya sunduğu hizmet ve ürün kalitesi açısından Tüpraş'ın AB standartlarına ulaştığını ve çevre ülkelerin çok önünde olduğunu görüyoruz. Ayrıca, teknik gelişmelere paralel olarak yaptığı yeni yatırımlar, Tüpraş'a olan güveni daha da artırmaktadır. Tüm bu sebeplerle, Tüpraş'ın günümüzde olduğu gibi gelecekte de sektörümüzün lokomotifi olmaya devam edeceğine inanıyoruz.

Ali Rıza Akçay, Akaryakıt Dağıtım Şirketleri Derneği

Kriz dönemleri getirdiği olumsuzlukların yanında yapılanma gücünün ve piyasa reflekslerinin test edildiği dönemlerdir. Ekonomik olumsuzluklar bir kenara bırakıldığında Türk petrol sektörünün refleksleri açısından olumlu bir tablo ortaya çıkmış, genel algılamamızın tersine, rekabet ortamının ve serbest piyasa koşullarının Avrupa ülkelerinden daha iyi işlediği gözlemlenmiştir. 2008'in sektöre yansımaları kısaca özetlememiz gerekirse, atılım ve büyümeden çok varlığını sürdürme ve gücünü koruma yılı olduğunu söyleyebiliriz.

2008 – 2009
Yıllarında Petrol Ürünleri
Sektörünü ve
Tüpraş'ı Nasıl
Değerlendiriyorsunuz?

Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş

Türkiye’de Petrol Ürünleri Sektörü

2009 yılındaki gelişmelerin bir önceki yıla oranla sektör üzerinde daha olumsuz etkileri gözlemlendi. Türkiye ekonomisinin yıl genelinde %5’in üzerinde küçülmesine paralel olarak toplam akaryakıt ürünleri tüketimi de %7,6 oranında azalmıştır. 2009 yılında benzin tüketimi düşüş trendine devam ederek, bir önceki yıla oranla %2,7 geriledi ve 2,3 milyon tona indi. Bu azalmada, ÖTV uygulaması nedeniyle fiyat avantajına sahip olan LPG’nin benzin tüketiminden pay alması etkili oldu. 2009 yılında, ilk kez oto LPG tüketimi benzin tüketimini geçerek %4 artışla 3,6 milyon tona ulaştı.

Yıl içinde ürün bazında en yüksek tüketim düşüşü, ekonomik büyümeye en duyarlı ürün kalemleri olan motorin ve fuel oilde gerçekleşti. Doğalgaz fiyatlandırması dolayısıyla kalorifer yakıtı %16,7, fuel oil tüketimi ise %32,7 oranında düşerek siyah ürün tüketimi yıllardır süregelen azalma trendine devam etti. 2009 yılı ile birlikte siyah ürün pazarındaki daralma %30,5 ile son on yılın en büyük oranına ulaştı.

Son 5 yıldır yükselişini sürdüren motorin tüketimi, ilk defa 2009 yılında geriledi. Yıl içinde motorin ürünleri toplam tüketimi %3,9 oranında azalarak 13,5 milyon tona geriledi. Bu düşüşün kaynağını %9,4 azalan kırsal motorin tüketimi oluşturmaktadır. Aynı dönemde düşük kükürtlü motorin tüketimi %17,3 artarak 3,4 milyon ton seviyesine ulaştı ve toplam motorin tüketimi içindeki payı %20’den %25’e çıktı. 2009 yılında jet yakıtı tüketimi de 2008 yılına oranla %16 artış gösterdi. 2009 yılında akaryakıt sektöründeki toplam işlem büyüklüğü 2008 yılına oranla %10 azalarak 51,4 milyar TL seviyesinde gerçekleşti, LPG dâhil işlem hacmi ise 68,9 milyar TL’den 63,1 milyar TL’ye geriledi.

Yıl içinde Maliye Bakanlığı tarafından petrol ürünlerine uygulanan ÖTV miktarlarında düzenlemeye gidilerek ürün bazında değişen oranda artış yapıldı. Böylelikle akaryakıt tüketiminden kaynaklanan KDV ve ÖTV dâhil dolaylı vergi geliri 2009 yılında %4 artarak 29,5 milyar TL oldu. Bu rakamlara LPG tüketiminden kaynaklanan gelir de eklendiğinde toplam dolaylı vergi geliri 35 milyar TL’ye ulaşmaktadır. Ancak bu uygulama neticesinde Avrupa’ya nazaran yüksek vergilendirme oranlarına ulaşıldı. Bu durum kayıt dışı ve 10 numara yağ kullanarak haksız rekabet sağlayacak spesifikasyon dışı ürünlerin piyasada yaygınlaşmasına ve vergi kaybı yaşanmasına sebep oldu. Denetimlerin yetersiz kalması, bu ürünlerin piyasada yaygınlıkla bulunabilirliğini artıran en temel nedendir. Ayrıca yapılan düzenlemenin ürünler arası dengesizlik oluşturması benzin tüketimini giderek zayıflatmaktadır. ÖTV uygulaması konusunda dönem içinde öne çıkan bir diğer sorun ise, rafinerilerden fuel oil satışlarında ÖTV muafiyetinin Petrol Piyasası Kanunu ve vergi mevzuatında farklı yorumlanmasıdır.

2009 yılında rafinaj ve dağıtım sektörlerinde tavan fiyat uygulaması kanunla ortaya konan serbest piyasa koşullarını sınırlarken, düzenlemede dağıtım sektörü birim kar marjının yüzdesel olarak değil, maktu olarak düşünülmesi, sektör üzerinde olumsuz etki göstermiştir.

Sektörel gelişim için önümüzdeki dönemde çözüm bekleyen en önemli konular motorin spesifikasyonlarının belirlenerek kırsal motorinin kentlerde kullanımının engellenmesi, alternatif enerji kaynakları ve biyoyakıtlar konusunda mevzuatın ülke gerçeklerine uygun oluşturulmasıdır. İç piyasada rekabetin ve serbest piyasa koşullarının oluşturulması adına yeni rafineri lisanslarının veriliyor olması önemlidir. Ancak lisans verilmesinde düzenleyicilerin talep ve pazar koşullarını belirleyici olarak kabul etmesi, karar süreçlerinin iç ve dış siyasi etkilerden soyutlanması sağlıklı bir piyasa ekonomisinin oluşması adına önemli rol oynayacaktır.

Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş’ın Konumunun Önümüzdeki Dönemlerde Geleceği Nokta Sizce Nedir?

2008 yılı ikinci yarısında baş gösteren küresel ekonomik kriz ve 2009 yılında gerçekleştirilen sektörel düzenlemelerin sonucu olarak 2010 yılının da sektör açısından zor bir dönem olacağını öngörüyoruz. Bu dönemde petrol sektörünün gidişatını etkileyecek en temel iki konu, Rekabet Kurumu kararı sonrasında dağıtım sektöründe gerçekleşmesi muhtemel yapısal değişikliklerin piyasa üzerinde etkileri ve haksız rekabet, kayıt dışı uygulamalar, sahte akaryakıt gibi faaliyetlere yönelik gelişmeler olacaktır.

Ülkemizin ve bölge coğrafyasının en büyük rafinerilerini bünyesinde barındıran, yapmış olduğu yatırımlarla hem yakıt kalitesi hem de üretim teknikleri açısından AB standartlarına ulaşmış durumda olan Tüpraş’ın petrol sektörü içindeki rolü ve önemi tartışılmaz büyüklüktedir. Rafinerilerinin Türkiye coğrafyası içindeki lojistik yerleşimi ve depo-terminal kapasite durumu, bu önemi daha da güçlendirmektedir. Bu nedenlerle önümüzdeki dönemlerde Tüpraş’ın petrol sektörü içindeki önemi ve belirleyici rolünün giderek artacağını öngörmek mümkündür.

Erol Metin, Petrol Sanayi Derneği

Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş

Tüpraş'ın Konumlanması

2008-2009 yıllarını kapsayan döneme damgasını vuran olgu yaşanan küresel krizdi. Ancak unutmamak gerekir ki, uzun vadeli, doğru projeksiyon yapabilme kabiliyetine sahip, stratejik perspektifleri oturmuş ve bu perspektifi günün koşullarına en uygun şekilde hayata geçirmeyi başarabilen şirketler için kriz dönemleri, beraberinde birçok fırsatı da getirir. Sorumlu yönetim modellerini hayata geçiren şirketler, bu dönemleri genele oranla düşük kayıplarla geçirdikleri gibi orta ve uzun vadede rakiplerine karşı büyük avantaj sağlayacak konuma ulaşabilirler. Tüpraş için de 2008-2009 zorluklarla birlikte uzun dönemli kazanımların yaşandığı bir dönem olarak özetlenebilir.

Tüpraş kriz dönemine sağlam bir finansal yapıyla girdi. Yatırım planımız çerçevesinde hayata geçirdiğimiz üniteler üretim esnekliği sağlarken 2008 yılında hayata geçirdiğimiz spesifikasyonlara uyum yatırımları ile Euro V spektinde, AB normlarında üretim kabiliyetini gerektiğinden 6 ay önce yakaladık. Krizin ilk sinyalleriyle birlikte ekonomik durumun ulaşabileceği noktalar hakkında bir projeksiyon ve hareket planı belirledik. Bu planı belirlerken temel önceliğimiz "Türk ekonomisini ihtiyacı olan petrol ürünlerini eksiksiz ve kesintisiz sağlamaktan ödün vermemektir." Önümüzdeki tablo üretimde ve dolayısıyla ham petrol tedarik süreçlerimizde optimizasyon yapmayı gerektiriyordu. Öncelikle rafineri marjını koruyan beyaz ürünlerde verimin artmasını sağlayacak şekilde, dönüşüm ünitelerimizin maksimum kullanımıyla optimum ham petrol işleme politikasını benimsedik.

2008 yılında yaşanan uzun süreli fiyat düşüşlerinin rafineri şirketlerine en önemli yansımaları stok ve kur yükseliş zararlarıdır. Küresel likidite sorunu ve nakde dönüş hızındaki düşüş, Eylül ve Ekim aylarında işletme sermayesi ihtiyaçlarını yükseltti. Oluşan bu olumsuzluğa karşı hızla önlem alarak stok miktarını 3 milyon tondan kademeli olarak yıl sonuna kadar 1,7 milyon ton olan minimum seviyeye indirdik. Böyle-

likle likidite gücümüzü artırırken olası stok zararını da yarı yarıya düşürdük. Aynı dönemde Avrupa rafinerilerinin birçoğu 570 milyon dolar ile 8,1 milyar dolar arası değişen büyüklükte stok zararına uğradılar.

2008 yılında %86,1 kapasite kullanım oranı ile 22,8 milyon ton petrol ürünü ürettik. 2007 yılında %67,5 olan beyaz ürün payımızı ise %68,7'ye yükselttik. 2007 yılında 7,22 dolar/varil olan brüt rafineri marjımızı %51 oranında artırarak 10,90 dolar/varil düzeyine çıkardık. Böylelikle Akdeniz rafineri marjı ile aramızdaki farkı, 1,90 dolar/varilden 5,36 dolar/varil seviyesine yükselttik. 2008 yılı faaliyetlerimiz sonucu 23 milyar dolar üzerinde ciro ve 1 milyar dolar üzerinde FAVÖK elde ettik.

2009 yılı rafinaj sektörü için marjların küresel ölçekte dip noktalara ulaştığı, rekabetin arttığı, ağır ham petrol fiyatlarının yüksek seyrettiği; buna karşın birim ürün karlılığının önceki yıllara oranla sınırlı kaldığı, genel görünüm açısından ağır bir yıldır. Bu dönemde, krizin yıpratıcı etkilerine rağmen Tüpraş, operasyonel ve finansal esnekliğin ön plana çıktığı, değişen koşullara uyumun sağlandığı bir süreç yaşadı. Bu sayede krizde olumlu görünüm çizebilen rafineri şirketleri arasında yer almayı başardık.

2009 yılında da üretim ve satışta optimizasyon uygulamasına devam edildi. Buna bağlı olarak stok ve ham petrol alım uygulamalarını optimize ettik. Değişik türlerde ham petrol işleme kapasitesine sahip ünitelerimizin varlığı sayesinde tedarik zinciri riskinin dağıtılması, fiyat ve navlun avantajlarının sağlanması amacıyla birçok ülkeden farklı tiplerde ham petrol alımı yaptık.

2008 yılında beyaz ürün verimliliğini artırmaya yönelik uygulamalarımızı 2009 yılında da çeşitlendirerek devam ettik. Yıl içinde yarı mamül fiyatlarının ham petrole oranla daha avantajlı olması dönüşüm ünitelerimizin sayesinde bize ek fırsatlar doğurdu. Talepteki düşüşe rağmen dönem içinde ham pet-

rol bazında %60,4 kapasite kullanımı yakaladık. Bu oran dönüşüm ünitelerinde işlediğimiz yarı mamül de eklendiğinde %69,1 oranına yükseldi. Krizin en derin etkilerinin görüldüğü 2009 yılı ilk çeyreğinde üretim performansımızı artırmak adına Kırıkkale ve Batman rafinerilerindeki planlı bakımları talebin zayıf olduğu bu döneme çektik. Lojistik kapasitemizi en üst düzeyde kullanarak bölgesel ürün taleplerini kara ve demiryolu üzerinden karşıladık. Bu uygulamalar sayesinde, Tüpraş rafinerileri arasında da üretim ve satış optimizasyonu sağlayarak siyah ürün üretimini düşürüp 2008 yılında %68,7 düzeyine çıkardığımız beyaz ürün payını, 2009 yılında %73,6'ya yükselttik. 2009 yılında Akdeniz rafineri marjı 2008 yılına oranla %65 azalarak 1,95 Amerikan doları/varil seviyesine gerilerken Tüpraş'ın brüt rafineri marjı %15 azalışla 9,2 Amerikan doları/varil olarak gerçekleşti. Böylelikle Akdeniz rafineri marjı ortalaması ile aramızdaki fark bir önceki yıl 5,36 Amerikan doları/varil ile 2009 yılında 7,25 Amerikan doları/varile yükseldi.

2009 yılında karlılığı düşen ihracat miktarını da 2008'e göre %46 oranında azalttık. Böylelikle yıl içinde 1,8 milyar Amerikan doları değerinde 3,3 milyon ton ürün ihracat etmiş olduk. Daralan yurtiçi tüketime rağmen gerçekleştirdiğimiz 18,2 milyon ton yurtiçi satışla birlikte 2009 yılı toplam satış miktarımız 21,5 milyon ton olmuş, ulaştığımız net kar, şirket hedeflerimizin de ötesine geçerek 811,3 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Verdiğimiz taktiksel kararlarla karlılığımızı koruyup marj düşüşlerini minimum seviyede tuttuk. Bu kararları hayata geçirebilecek esnekliğin ve teknik kapasitenin altında, uzun dönemli stratejik planlama ve yatırım kararlarımızdaki isabet yatmaktadır. Özellikle gerçekleştirdiğimiz ünite yatırımları bize talep değişikliklerine hızlı cevap verme imkânı sağladı. Bu sebeple, kriz dönemindeki olumsuzluklara rağmen devam eden projelerimizi durdurmadık. Bir kısmını hızlandırarak acilen devreye soktuk, başta Fuel Oil Dönüşüm

Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş Tüpraş'ın Konumlanması

Projesi olmak üzere Tüpraş'ın gelecek projeksiyonları bakımından önemli, uzun dönemli yatırımlarımızda, detay mühendislik gibi maliyeti nispeten düşük, büyük bölümü şirket içi olanaklarla hayata geçirilebilecek süreçleri ön plana alıp finansal imkânlarımızı zorlamadan projelerin kesintisiz devamlılığını koruduk.

Dönem içinde uzun vadeli projelerin yanında maliyet avantajı sağlayan projeleri de hızla hayata geçirdik. 2007 yılında başlattığımız "İşletme Mükemmelliği Programı" çerçevesinde seçilen projelerden tasarruf sağlayan projelere öncelik vererek toplam 80 projeyi daha hayata geçirdik. Bu projelerin en önemli özelliği geri dönüşlerinin kısa dönemde oluşması, yarattıkları kazanımın kalıcı olmasıdır. Çoğunluğu enerji verimliliği alanında olmak üzere bu projeler sayesinde 2009 yılında 80 milyon Amerikan doları olmak üzere son üç yılda toplam 244 milyon Amerikan doları artı değer yarattık.

Performansımızı artıran diğer bir konu da operasyonel güvenilirliğimiz ve devamlılığımızı sağlamaya yönelik varlık yönetimi ve SEÇ uygulamalarımızdır. Bu sistem ve süreçler sayesinde tüm taktiksel kararlarımızı kesintiye uğramadan herhangi bir kalite ve uyumsuzluk sorunu yaşamadan, insan sağlığı ve çevre emniyetini riske atmadan hayata geçirebildik. Sistemlerimizin gelişmiş yapısıyla dönem içinde başta çalışan sağlığı ve emniyeti olmak üzere birçok konuda koyduğumuz yüksek hedeflerin de üzerinde performans gerçekleştirdik.

Kriz dönemleri yatırımcılar açısından zor kararların verildiği şirketlere duyulan güvenin sınındığı dönemlerdir. Tüpraş olarak, kurumsal yönetim ve çalışma ilkelerimizde çitayı yükselterek yatırımcılarımızın bize duyduğu güveni koruduk, rakiplerimize oranla göz dolduran performansımızla yatırım kararlarında Tüpraş'ı tercih etmelerini sağlarken 2009 yılında, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Kurumsal Yönetim İlkeleri'ne uygunluğun göstergesi olan kurumsal yönetim derecelendirme notumuz 8,20'den 8,34'e yükseldi. Başarımız, 2009 yılı sonunda, uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings'in Tüpraş'ın yabancı para cinsinden uzun vadeli "BB" olan notunu, ülke tavanı olan "BBB-" seviyesine yükseltmesiyle perçinlendi.

Rafinaj sektöründe faaliyet gösteren bir şirket olan Tüpraş'ın da krizin etkisinden tamamen soyutlanması mümkün değildi. Bu süreçte bizim için en önemli nokta, yaşadığımız olumsuz etkilerin düşük ve dönemsel, buna karşın kazanımlarımızın kalıcı ve yüksek seviyede olmasıdır. Kazanımlarımızın sağlanmasında stratejik kararlarımızda, yatırım ve eylem planlarımızda kaydettiğimiz isabet ve günün koşullarına hızla adapte olmakta esnekliğimiz önemli yer tutmaktadır. Ancak bu başarıyı sağlayan da, karar alıcı ve uygulayıcı pozisyonda tüm Tüpraş çalışanlarının bilgi, birikim ve emeğini ortaya koyarak, sorumlu, öngörülü ve gayretli çalışmalarıdır.

İklim Değişikliği, Enerji Sektörü ve Tüpraş

İklim Değişikliği ve Enerji Sektörü

İklim değişikliğinin etkileri, belirgin bir şekilde kendini göstermeye başlamışken yakın gelecekte daha yıkıcı etkilerin ortaya çıkması beklenmektedir. Doğal dengenin bozulması, uzun vadede canlı hayatını tehdit edecek, orta vadede ise sosyoekonomik yapıda önemli sorunlar yaşanmasına sebep olacaktır. Yapılan öngörülere göre, etkin tedbirler alındığı takdirde, sera etkisindeki artış 2020'de düşüş eğilimine geçebilecek, 2050 yılından itibaren çeşitli olumsuzluklara rağmen iyileşme sürecine geçiş mümkün olacaktır.

İnsan kaynaklı sera gazı emisyonunun büyük çoğunluğu enerji üretimi ve tüketimi sonucu ortaya çıkan CO₂ gibi sera gazlarının emisyonundan kaynaklanmaktadır. Bu noktada en büyük ikilem, fosil yakıtların artan dünya enerji ihtiyacının karşılanmasında büyük önemi olmasıdır. Uluslararası Enerji Ajansı'nın raporlarına göre, 2030 yılında dünya enerji talebinin günümüze kıyasla %45 oranında artması beklenmektedir. Aynı öngörüler, enerji talebinin bugün olduğu gibi 2030'da %80'lik bir kısmının başta petrol ürünleri olmak kaydıyla fosil yakıtlar tarafından karşılanacağı hesaplanmaktadır. Günümüzde rüzgâr, güneş, jeotermal ve biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynakları, toplam enerji ihtiyacının ancak %13,1'ini, toplam elektrik üretiminin %17'sini oluşturmaktadır. 2030 yılında elektrik üretiminin ancak %25'i yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlanabileceken toplam enerji talebinin karşılanmasında yenilenebilir kaynakların oranı çok düşük bir artışla %14 seviyesine ulaşacaktır. Avrupa Yenilenebilir Enerji Konseyi'nin çalışmaları da doğru politikalar uygulandığı takdirde 2050 yılında küresel enerji ihtiyacının sadece yarısının yenilenebilir kaynaklardan karşılanabileceğini göstermektedir. Ortaya çıkan tablo gösteriyor ki, bir yandan iklim değişikliği ile mücadele ederken diğer taraftan enerji ihtiyacının karşılanmasında daha uzun yıllar mevcut enerji kaynaklarının ağırlığı hissedilecektir.

İklim değişikliğinin etkilerinin yoğunlukla hissedileceği bir ülke olması dolayısıyla Türkiye'nin de çözüm üretmeye yönelik proaktif bir yaklaşım sergilemesi önemlidir. Gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha düşük miktarda emisyon üretmesine rağmen Türkiye oransal açıdan sera gazı emisyonunun en hızlı arttığı ülkeler arasında bulunmaktadır. 1990 yılının başından bu yana Türkiye'de CO₂ emisyonu yaklaşık %73 oranında artış kaydetmiştir. Türkiye toplam sera gazı emisyonunda enerjiyle ilgili faaliyetlerin oranı %76,7'dir. Elektrik üretimi başta olmak üzere, sanayi, tarım, inşaat ve taşımacılık faaliyetlerinin sera gazı oluşumunda önemli payı bulunmaktadır.

Başta devletler olmak üzere, tüm dünya toplumlarının iklim değişikliği konusunda birlikte önlem alması bir zorunluluktur. Bu noktada enerji tüketiminin çoğunluğunu gerçekleştiren sanayiye de büyük sorumluluklar düşmektedir. Üzerinde durulması gereken konu, iklim değişikliğinin ekonomik hayat üzerinde yaratacağı olumsuzlukların sera gazı emisyonuyla mücadele konusunda yapılacak çalışmaların maliyetlerinin çok üzerinde olduğudur. Alman Ekonomik Araştırma

Enstitüsü'nün yaptığı çalışmalara göre sera gazı emisyonunu azaltmaya yönelik tedbirler hayata geçmezse 2100 yılında küresel ölçekte yıllık ekonomik zarar 20 trilyon Amerikan dolarına erişecektir. Oysa hayata geçirilecek tedbirlerle bu zararı yarıya indirmek mümkündür. Bu miktarları abartılı bulanlara, 2005 yılında yaşanan doğal afetlerin dünya ekonomisine toplamda 220 milyar ABD doları zarar verdiğini; sadece Katrina kasırgasının başta enerji sektörü olmak üzere tüm dünya ekonomisine getirdiği maliyetin 135 milyar Amerikan doları seviyesine ulaştığını hatırlatmak gerekir.

İklim değişikliği konusu, birçok sektör gibi petrol sektörüne de çeşitli riskler üretmektedir. Muhtemel fiziki riskler ham petrol tedarikinin aksamasından üretim için gerekli su kaynaklarının yok olmasına kadar çeşitlilik göstermektedir. Petrol şirketleri, gerek üretim gerek ürün etkilerinden dolayı iklim değişikliği konusundaki yasal düzenlemelerden en çok etkilenen sektörlerden biridir. Gerek çalışma koşulları, gerek ürün spesifikasyonları konusundaki yasal düzenlemelerin iklim değişikliğinin etkileri büyüdükçe artması, bunların ürün fiyatlarını artırıcı etkide bulunması muhtemeldir. Düzenlemelerin artmasıyla mevzuata uyum konusu daha da önem kazanacaktır. Bunun yanında, özellikle marka ve itibarın şirket değerinin belirlenmesinde önemini büyük ölçüde arttığı günümüzde, tüketici davranışı ve toplumsal duyarlılıkta, ürün ve üretim süreçlerinde karbon ayak izinin düşürülmesi yönünde artan beklentiler, şirketlerin bu konuyu göz ardı etmemelerini gerektirmektedir. İklim değişikliğinden kaynaklanan bu riskler gelecek dönemde, şirketlerin varlık ve gelişimini tehdit etmekte diğer finansal ve operasyonel riskler kadar etkili olacaktır.

İklim değişikliği sebebiyle ortaya çıkan bu yeni durum risklerini doğru biçimde yöneten şirketlere önemli rekabet avantajları sunmaktadır. Alınacak tedbirler sayesinde sanayi şirketleri bir yandan uzun dönemli sürdürülebilirliklerini sağlayabilecekken diğer yandan da kısa ve orta vadede operasyonel verimliliklerini, ticari ve finansal performanslarını rakiplerine oranla artıracabilecek imkânlarla sahip olacaklar. Örneğin CO₂ emisyonunu düşürmeye yönelik en temel uygulama olan enerji verimliliği çalışmaları sayesinde şirketler çok büyük maliyet avantajları yakalamaktadır. Ürünlerin çevresel etkilerini düşürmeye yönelik yenilikçi çalışmalar ile şirketler pazarda rakiplerine oranla ürün bazında farklılaşarak rekabet üstünlüğü yakalamaktadır. Bunun yanında sera gazı emisyonunun azaltılması önlemleri kendi ekonomisini de yaratmaktadır. Başta "temiz kalkınma mekanizması (CDM)" ve "onaylanmış emisyon indirimi (CER)" araçlarının oluşturduğu "emisyon ticareti" olmak üzere, yenilenebilir enerji kaynaklarının daha etkin kullanımına ve çeşitli alanlarda CO₂ emisyonunu azaltmaya yönelik teknoloji işbirlikleri, ormanların azalmasını engelleyici ortak eylemler ve uyum çalışmaları sanayi şirketleri için önemli fırsatlar vaat etmektedir.

İklim Değişikliği, Enerji Sektörü ve Tüpraş

İklim değişikliği sorununa yol açan sera gazı emisyonu %90 oranla insan kaynaklıdır. Dolayısıyla bu soruna çözüm getirmek için tüm önlemleri almak yaşadığımız gezegene ve üzerinde yaşayan tüm canlılara karşı sorumluluğumuzdur. Bu konuda en büyük yardımcımız, dünyanın oluşumundan beri sera etkisini belirli bir dengede tutmakta rol oynayan ormanlardır. Gezenimizin sera etkisini eskiden olduğu gibi dengede tutması için yok olmasına sebep olduğumuz orman arazilerinin geri kazandırılmasını da diğer tedbirlerle birlikte önemle ele almalıyız.

İklim Değişikliği ve Tüpraş

İklim değişikliği olgusu Tüpraş'ta, etki ve etkilenme boyutlarıyla iki yönde de değerlendirilir. Her iki duruma yönelik olarak üç temel çalışma yapmaktayız: Risk ve fırsatların değerlendirilmesi, işbirliklerinin geliştirilmesi, toplumun bilgilendirilmesi.

İklim değişikliğinin oluşturduğu riskleri geniş kapsamda anlamak ve bu risklerin etkin biçimde yönetilmesini sağlamak amacıyla araştırma-geliştirme, sistem, süreç ve ürün iyileştirme çalışma ve yatırımları gerçekleştiriyoruz. Örneğin 2009 yılında, iklim değişikliğinin şirket üzerinde oluşturduğu riskleri daha detaylı biçimde tanımlamak adına çok fonksiyonlu bir çalışma grubu oluşturduk. Bu sayede daha önceden birim bazında gerçekleştirilen analiz çalışmaları birleştirilerek bütüncül bir bakış açısına kavuşturuldu. Bu çalışma grubunun ulaştığı sonuçlarla iklim değişikliğiyle mücadele çalışmalarımız detaylandırılacaktır. Mevcut durumda tespit edilen çalışmalar kapsamında en yoğun ele alınan konu enerji verimliliğidir. Enerji Yönetimi biriminin yönetim ve koordinasyon görevini üstlendiği çalışmalara şirket çalışanlarının çeşitli kanallarla aktif katılımını sağlıyoruz. Şirket içinde konu üzerinde oluşturduğumuz sinerjiyle ortaya koyduğumuz onlarca proje sayesinde 2008 ve 2009 yıllarında belirgin verimlilik sağlayarak CO₂ emisyonunda önemli ölçüde azaltım kaydettik. 2009 yılında kurduğumuz ArGe birimimizin de temel çalışma konularından biri iklim değişikliği etkileriyle mücadeledir. Bu kapsamda enerji verimliliği sağlamadan, süreç ve ürün iyileştirmeye kadar birçok alanda çalışma yürütüyoruz. İklim değişikliği etkilerinin bölgesellik arz etmesinden dolayı faaliyet gösterdiğimiz dört ayrı bölgenin özelliklerini de göz önüne alarak çalışmalarımızı genelden özele doğru şekillendiriyoruz.

İklim değişikliği konusunda bir taraftan risk unsurunu dikkate alırken diğer taraftan oluşan yeni fırsatları da dikkatle takip ediyoruz. Gerçekleştirdiğimiz proje ve yatırımların iklim değişikliğinin fiziki etkilerinden koruyacak nitelikte olması, gelecekte oluşabilecek ağır çalışma koşullarında dahi gerek fiziki gerek yasal düzenleme bakımından operasyonel devamlılık ve verimliliğimizi artırmasıyla önemli bir rekabet avantajı yakalayacağız. Ayrıca, karbon ticareti piyasalarını da yakından takip ediyor, bizler için sunacağı fırsatları değerlendiriyoruz. Çevresel etkileri düşürülmüş ürün üretebilme kapasitemizi artırıyoruz. Bu amaçla geçtiğimiz yıllarda ünite yatırımları yaptık; birçok yatırımımız da devam etmektedir. Bu üniteler sayesinde bir yandan ham petrolden düşük kükürt oranına sahip ürünler üretirken diğer taraftan yüksek kükürt içerikli

son ürünlerin kükürt oranını düşürerek piyasaya çevresel etkileri azaltılmış ürünler sunabiliyoruz. Kurulan ArGe birimimizin önemli bir çalışma alanı da mevcut ürünlerimizin çevresel etkilerini düşürücü iyileştirmeler, yeni ve daha çevreci ürünler geliştirmektir. Yenilenebilir enerji kaynakları öncelikle kendi enerji ihtiyacımızın karşılanması bakımından ilgilendiğimiz başka bir yatırım alanıdır. Bu kapsamda İzmir Rafinerisi'nde rüzgâr enerjisinden yararlanmaya yönelik yatırımımızı başlattık. Diğer rafinerilerimizde de yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik fizibilite çalışmaları yapıyoruz.

İklim değişikliği, birkaç lider organizasyonun üstlenip çözüm üretebileceğinden çok daha büyük bir sorundur. Örgütlü, kolektif çalışmaların ortaya konulması, özellikle devlet, sanayi, STK ve üniversitelerin çok taraflı işbirlikleri oluşturması gerekmektedir. Bu sebeple, konuyla ilgili olarak birçok inisiyatifte destek veriyor, işbirliklerine gidiyoruz. Örneğin Enerji Bakanlığı'nın projesi, ENVER'e ilk oluşumundan beri aktif destek veriyor, diğer kamu kuruluşlarının çalışmalarına katılıyoruz. Mesleki, sektörel ya da konu özelinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına katkı sağlıyoruz. Çevre ve Orman Bakanlığı, DPT, UNEP Türkiye ve TÜSİAD işbirliğiyle oluşturulan Özel Sektör İklim Çalışma Grubu'nun aktif katılımcısıyız. Faaliyetlerinde üniversite-sanayi işbirliğinin artan oranda geliştirilmesi, ArGe birimimizin temel çalışma ilkelerindedir.

İster kurumsal ister toplumsal fayda açısından bakalım iklim değişikliği sorununun yönetiminde başarı elde etmede toplum genelinde bilgilendirme hayati öneme sahiptir. Bilgi ve bilinci yüksek bir toplum, sorunun paydaşlarından aktif çözümler üretilmesi konusunda talepkar olacak; sorumlu yönetim anlayışını benimsemiş kurumlara rakiplerinden farklılaşma fırsatı doğuracaktır. Bu amaçla faaliyet coğrafyamızda yerel halka yönelik olarak temelini bilgi ve farkındalık artırıcı, sorumlu davranış geliştirici çalışmaların oluşturduğu toplumsal projeler yürütüyoruz. Ayrıca, paydaşlarımızın, iklim değişikliği konusunda yaptığımız çalışmalar ve performans hakkında bilgilendirme hakkını kullanabilmeleri adına iletişim çalışmaları yapıyoruz ki bunun da temelini kurumsal sorumluluk raporlaması oluşturmaktadır.

Enerji ve Emisyon Yönetimi

Tüketimin yoğunluğu nedeniyle enerji yönetimi, rafinaj sektörü için büyük önem taşımaktadır. Enerji tüketimi finansal açıdan rafinaj sektörünün en büyük maliyet kalemini oluşturmaktadır. Bunun yanında, enerji tüketimi kaynağı nedeniyle uzun vadede iş devamlılığı açısından da önem taşımaktadır. Zira enerji ihtiyacı büyük ölçüde petrol türevi son ürün ya da yarı mamül gibi birincil kaynaklardan karşılanmaktadır. Böylelikle tüketime sunulabilecek ya da üretimde kullanılacak kıt doğal kaynaklar üretimin enerji ihtiyacını karşılamakta kullanılmış olmaktadır. Bu durum, gelecekte azalabilecek ham madde arzı adına büyük önem taşımaktadır.

Enerji tüketimi, çevresel etkilerin yönetiminde de önemli paya sahiptir. Bugün küresel ekonominin önünde bulunan en önemli risklerden biri olan iklim değişikliğinin oluşmasında en büyük etken enerji tüketimi sonucu ortaya çıkan CO₂ emisyonudur. Bu sebeple, emisyon yönetimi de enerji yönetimiyle muhakkak birlikte düşünülmesi gereken bir konudur.

Tüpraş'ta enerji yönetimi, 2007 yılında kendi organizasyonel yapısına kavuşturuldu. Konu, idari yapılanmamız içerisinde, genel müdürlük organizasyonunda enerji yönetimi müdürlüğü, rafinerilerde ise enerji yönetimi başmühendisleri ve şefleriyle temsil edilmektedir. Enerji yönetiminde görevli tüm çalışanlarımız, mesleki yeterlilik ve becerilerini geliştirmek adına yurtiçi ve yurtdışında uzmanlık eğitimleriyle desteklenmiş, yasal olarak da gerekli olan sanayide enerji verimliliği eğitimlerini tamamlayarak sertifikalandırılmışlardır. 2008 yılından itibaren enerji yönetiminin daha etkin biçimde yürütülmesi adına çeşitli süreçlere yönelik yazılımlar kullanılmaya başlanmıştır.

Enerji Sistem Optimizasyonu

Raporlama döneminde geliştirdiğimiz en önemli çalışmalardan biri de temelinde güçlü bir yazılımın bulunduğu İzmit ve İzmir Rafinerileri enerji sistemlerinin izlenmesi ve optimizasyonu projesidir. Eylül 2008'de başlattığımız projenin Eylül 2009'da devreye alma çalışmalarına geçtik. 2010 Ocak ayı itibarıyla saha uygulamalarını başlatacağımız program, enerji sistemlerinden saat başı gerçek zamanlı bilgi olarak planlanan üretimin, optimum enerji tüketimiyle gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Kurulacak bu sistem sayesinde enerji maliyetlerimiz %2 ila %5 oranında düşerek yılda minimum 15.000 ton yakıt tasarrufu sağlanmış olacaktır. Bu tasarrufun, 2008 verileriyle kıyaslandığında yıllık 16 milyon TL değerinde bir mali getirisi olabilecektir.

Sistem, optimizasyonu sağlarken çevre kriterlerini de göz önünde bulundurmaktadır. Örneğin program, fırın ve kazanların CO₂ ve SO₂ cinsinden emisyon değerlerini takip edip emisyon limitlerini aşma ihtimalinin doğduğu durumda yakıt kullanımını sıvıdan gazla değiştirerek emisyon artışını engellemektedir. Bu uygulamanın, CO₂ emisyonunun azaltılmasında büyük etkisi olacaktır. Uygulama ile sağlanacak enerji maliyetlerindeki minimum %2 azalma ve yakıt tasarrufu sayesinde yılda 20 bin ton daha az CO₂ emisyonu gerçekleştireceğimizi hesaplıyoruz. Elde edilecek %5 tasarrufla da yılda 50 bin ton CO₂ emisyonu azaltımı sağlanacaktır. Bu değerlerin güncel hayatımızdaki karşılığını basit bir örnekle açıklayabiliriz. Dikilen her üç yetişkin ağaç fidanı yılda yaklaşık 1 ton CO₂ emisyonunun etkilerini giderebilmektedir.* Bu hesaplama, programın uygulamaya geçmesinin çevreye katkısı 60 bin ila 150 bin yetişkin ağacın dikilmesinden doğan faydaya denk olacaktır.

* TEMA karbonmetre yazılımının baz aldığı yaklaşık değerdir.
www.tema.org.tr

Enerji yönetimi organizasyonumuzun temel görevleri;

- Enerji ihtiyacının belirlenmesi, tüketim değerlerinin kontrolü ve izlenmesi,
- Enerji tüketiminde verimliliğin sağlanmasına yönelik sistem yapılandırması, süreç iyileştirmesi, ekipman ve çalışan davranış değişikliği alanlarında, uygulama ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve çalışmalarının yürütülmesi,
- Enerji verimliliği konusunda ArGe çalışmalarına destek verilmesi, işbirlikleri geliştirilmesi,
- Enerji ihtiyacının karşılanmasında yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım olanaklarının değerlendirilerek projelendirilmesidir.

Tüpraş'ın enerji yönetimi konusunda, yalıtım ve basınçlı hava kayıplarının azaltılması, atık ısı kazanımı, verimli aydınlatma uygulamaları, süreç iyileştirmeleri, kazan ve fırınlarda verimli yanma, yüksek verimli ekipman kullanımına yönelik modernizasyon ve değişiklikler, enerji sistemleri optimizasyonu, ısıl entegrasyon, elektrik hat ısıtması, ekipman-ünite bakımları ve yenilenebilir enerjinin artırılması gibi alanlar temel iyileştirme yönelimlerimizi oluşturmaktadır. Hayata geçirdiğimiz uygulamaların büyük çoğunluğu bu stratejik alanlara yöneliktir.

İzmit Rafinerisi'nde Gün Işığı ile Aydınlatma

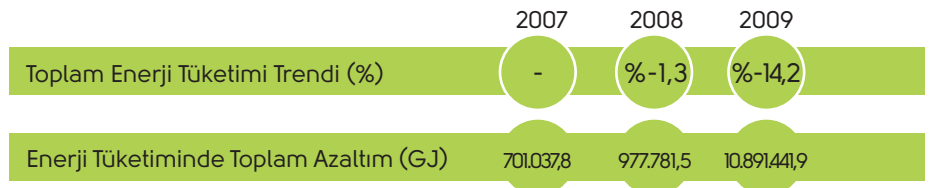
Temmuz 2009'da İzmit Rafinerisi metal mekanik atölye tavanlarına monte edilen gün ışığı toplayıcıları sayesinde aydınlatma armatürleri yılda 2.100 saat daha az kullanılarak yılda 113,4 GJ elektrik enerjisinin tüketimi ve 16,2 ton CO₂ emisyonu engellenmiş olmaktadır.

Üretimde Yenilenebilir Enerji Kullanımı

Rafineriler enerji yoğun işletmeler olup bu ihtiyaç büyük ölçüde birincil kaynaklardan yapılan üretimle sağlanmakta, geri kalan kısım ise elektrik dağıtım kuruluşlarından satın alınmaktadır. Rafinerilerin elektrik enerjisi ihtiyacını daha çevreci sistemlerle karşılanması adına yaptığımız çalışmalar sonucunda ilk etapta İzmit Rafinerisi'nde bir rüzgâr santrali kurulumuna karar verdik. Rafineri enerji üretimi sistemlerine destek olacak rüzgâr santrali 8 MW kapasitesinde kurulacak olup ortaya çıkacak üretim fazlasının elektrik dağıtım şebekesine satılması da mümkün olacaktır. Santralin kurulabilmesi ve gerekli izinlerin alınması için EPDK'ya başvuru yapılmış olup lisans verme işlemleri devam etmektedir.

İzmit Rafinerisi dışındaki çalışma sahalarımızdaki yenilenebilir enerji potansiyelinin tespiti üzerine çalışmalarımız devam etmektedir. Bu amaçla enerji teknolojilerini takip ediyor, potansiyel uygulamalar hakkında fizibilite çalışmaları yapıyoruz. Ancak yenilenebilir enerji teknolojilerinin gün geçtikçe gelişiyor olması elektrik enerjisi ihtiyacımızın daha büyük bir kısmının çevre dostu kaynaklardan sağlanabilir olmasına yönelik inancımızı destekliyor.

Raporlama döneminde, enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik büyük kazanımlar elde ettik. İki senelik dönemde gerçekleştirdiğimiz 80 proje ile toplam enerji tüketiminde 11,9 milyon GJ azaltım elde ettik. Bu başarının temelinde etkin bir enerji yönetimi yapılıp yapılmadığının bulunmasının yanında, çalışanlarımızın genelinde enerji verimliliği konusunda üst düzey farkındalığın varlığı yatmaktadır. Enerji verimliliğinin temel değerlendirme alanlarından biri olan öneri ve tanıma, takdir, ödüllendirme sistemleri sayesinde, konu üzerinde oluşturulan çalışan katılımı faaliyetlerinden elde ettiğimiz kazanımlar önemli boyutlara ulaşmaktadır.

Verimlilik artırıcı projelerin hayata geçirilmesinin yanında enerji yönetimimiz, konuyla ilgili işbirlikleri ve ortak çalışmaların hayata geçirilmesi adına da çalışmalar yürütmektedir. Tüpraş, Koç Holding Enerji Verimliliği Çalışma Grubu'nda temsil edilmektedir. Bu çalışma grubunun temel amacı, Koç Holding şirketleri arasında iyileştirme planlaması konusunda sinerjinin oluşturulması, ortak projeler geliştirilmesi ve iyi uygulamaların paylaşıldığı bir platform oluşturmasıdır. Tüpraş, Çalışma Grubu'nun, alternatif yakıtlar, yenilenebilir enerji, aydınlatma, hava kaçakları, frekans konvertörleri, davranış değişikliği ve denetim alt çalışma komitelerinin faaliyetlerine katkı sağlamaktadır.

Tüpraş enerji verimliliği alanında, şirket dışı birçok inisiyatifte de aktif rol oynamaktadır. Örneğin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın önderliğinde oluşturulan enerji verimliliği ENVER projesine başlangıcından beri destek vermekte, ilgili kurumların düzenlediği proje yarışmalarına katılmaktadır. 2008 yılında katıldığımız Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca düzenlenen Sanayide Enerji Verimliliği Proje Yarışması'nda Batman Rafinerisi elektrik motorları frekans konvertörü uygulamaları ve besi pompaları frekans konvertörü uygulamalarıyla 2 jüri özel ödülü, İzmit Rafinerisi buhar ve güç optimizasyonu projesiyle plaket kazanmıştır. 2009 yılında ise, Elektrik İşleri Etüt İdaresi Başkanlığı'nca düzenlenen sanayide enerji verimliliği SENVER yarışmalarına birçok projeye katıldık. SENVER-10 kategorisinde Batman Rafinerisi tek kazan ve elektrik optimizasyonu projesiyle birincilik, İzmit Rafinerisi ise buhar kazanı iyileştirme, ünitelerde yakıt tasarrufu, fırında kimyasal yıkama ve degazörde LP stimin azaltılması uygulamalarıyla üçüncülük ödülüne layık görülmüştür.

Enerji ve Emisyon Yönetimi

2007 yılında yayınlanan Enerji Verimliliği Kanunu sayesinde enerji verimliliği projelerine teşvik uygulamalarının yolu açılmış oldu. Elektrik İşleri Etüt İdaresi tarafından yürütülen teşvik uygulamasının ilki 2009 yılında gerçekleştirildi. EİE tarafından teşvik amacıyla seçilen toplam 17 projenin arasında İzmit Rafinerisi'nin 2, Kırıkkale Rafinerisi'nin 2, İzmir Rafinerisi'nin 1, Batman Rafinerisi'nin 1 olmak üzere, Tüpraş'ın toplam 6 verimlilik artırıcı projesi bulunmaktadır. 6 projenin yaklaşık 2,8 milyon TL tutarındaki yatırım bedelinin %20'sine denk gelen 552 bin TL'lik kısmı EİE'nin desteği ile karşılanmaktadır.

Sera gazı emisyonunda en yüksek pay enerji tüketiminin olduğu için emisyon yönetimi, enerji yönetimiyle yakın ilişki içindedir. Ancak sera gazı emisyonlarının etkin biçimde yönetimi için daha geniş bir bakış açısına gerek vardır.

Tüpraş faaliyetlerinden doğan CO₂ ve diğer sera gazı emisyonlarının yönetimini Emniyet, Çevre, Kalite (EÇK) Birimi yürütmektedir. Çalışmalar kapsamında emisyonların, ölçüm ve takibi yapılmakta, azaltım olanakları belirlenip gerekli tedbirler hayata geçirilmektedir. EÇK Birimi dışında Enerji Yönetimi Birimi emisyon azaltıcı saha uygulamalarında, ArGe Birimi emisyon azaltıcı çözümlerin geliştirilmesinde aktif rol oynayan birimlerdir.

Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu ve Topluluk Çevre Kurulu karar ve uygulama yönergeleri, emisyon yönetimi konusunda tüm Koç Holding şirketleri için olduğu gibi Tüpraş için de temel yönelimleri belirler. Bu merkezde, Koç Holding Çevre Kurulu'nun verdiği karar gereği, tüm rafinerilerimizin sera gazı emisyon değerlerini Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) Tier-1 yaklaşımını kullanarak hesaplıyoruz. Bu konudaki geliştirme çalışmalarımız da devam etmektedir. Örneğin en üst düzey doğruluk seviyesi olan Tier-3 yaklaşımına uygun hesaplama yapabilmek için rafinerilerimiz akredite laboratuvarlarında gerekli analiz çalışmalarını yapıyorlar. Bu konudaki çalışmalarımızı TÜBİTAK işbirliğiyle gerçekleştiriyoruz.

Tüm rafinerilerimizin A grubu emisyon izin belgesi bulunmakta olup, emisyon değerleri yasal düzenlemeler gereği İl Çevre ve Orman Müdürlükleri'ne periyodik olarak raporlanmaktadır. Bunun yanında tüm rafinerilerimizin bacalarında sürekli ölçüm cihazları bulunmaktadır. Bu cihazlar, baca gazı emisyonlarını gerçek zamanlı olarak ölçüp raporlamaktadır. İzmit ve Batman rafinerilerimizin sürekli ölçüm cihazı ölçüm sonuçları İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından online olarak izlenmektedir. İzmir ve Kırıkkale rafinerisi ölçüm sonuçları ise İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'ne periyodik olarak raporlanmaktadır.

	2007	2008	2009
Emisyonda Azaltım (ton eşdeğer CO ₂)	55.195	106.870	542.253

En çok bahsedilen gaz olması nedeniyle, sera etkisine yol açan tek gazın CO₂ olduğu yanlış bir bilgidir. Başta CH₄ ve N₂O gazları olmak üzere birçok gaz sera etkisine yol açmaktadır. Bunların dışında emisyondaki uçucu organik bileşikler (UOB) de yine çevreyi olumsuz etkileyen emisyon içerikleridir. Bunun yanında bir yanlış algı da sera gazı emisyonunun sadece bacalardan çıktığıdır. Oysa sanayi tesislerinde, sadece su buharı emisyonu yapan bacalar bulunabileceği gibi bacalardan kaynaklanmayan sera gazı emisyonları da bulunmaktadır.

Tüpraş emisyon yönetimi çerçevesinde, mevzuat gereği akredite kuruluşlara yaptırılan emisyon ölçümleri dışında, üç temel sera gazı olan CO₂, CH₄ ve N₂O emis-

yon değerlerini, direk ve dolaylı kaynaklar dahil olmak üzere aylık bazda hesaplayıp takip ediyoruz. Diğer hava kirlenici parametreleri ise bacalara takılan sürekli ölçüm cihazları yoluyla saatlik bazda takip ediyoruz. Tüm bu değerlerin düşürülmesine yönelik iyileştirme çalışmaları yürütüyoruz. Örneğin ürün tankları uçucu organik bileşik emisyonunun gerçekleşebileceği ünitelerdir. UOB emisyonuna karşı 2009 yılında, tüm rafinerilerimizde ürün tanklarını çift sızdırmazlık sistemi ile yapılandırdık. İki rafinerimizde API separatörlerinin üzerini kapatarak UOB emisyonunun tutulmasını sağladık. Diğer iki rafinerimizde ise bu işlemin yerine getirilmesi için su sisi yöntemini kullanıyoruz.

NOx ve SOx gazlarının emisyonunu azaltmak için de projeler yürütüyoruz. 2009 yılında, rafineri kazanlarına düşük NOx brülörleri monte ederek emisyonun en az düzeye indirilmesini sağladık. 2010 yılında UOB, NOx ve SOx gazlarının tümünün azaltımına yönelik bir projeyi hayata geçirme kararı aldık. Proje kapsamında, flare gazı emisyonunun içindeki UOB, NOx ve SOx gazlarının ısıma teknolojisi kullanılarak arıtılmasına yönelik inovatif bir çözümün geliştirilmesi planlanmaktadır. Ön çalışmalarının tamamlandığı projenin araştırma-geliştirme safhası ArGe birimimiz tarafından SANAEM (Türkiye Atom Enerjisi Kurumuna bağlı Sarayköy Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi) işbirliğiyle 2010 yılında başlatılacak, başarılı sonuçlar alındığı takdirde ilk uygulaması Tüpraş'ta gerçekleştirilecektir.

Aritma havuzlarında toplanan atık çamurlar çeşitli gazlar üretmektedir. Bu noktalarda oluşabilecek emisyonun giderilmesine yönelik uygulamaları da hayata geçiriyoruz. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi atık yönetimi konusunda paylaşılmaktadır.

Ölçüm ve hesaplama faaliyetleri yanında, emisyon azaltımına yönelik gerçekleştirdiğimiz çalışmaların büyük çoğunluğu enerji verimliliği projeleridir. Emisyon, enerji tüketiminin doğal bir sonucudur. Dolayısıyla enerji tüketimini azalttığımız noktada emisyon da düşecektir. Ancak enerji tüketimi var oldukça belirli bir miktar emisyon oluşacaktır. Bu sebeple, oluşan emisyonun atmosfere karışmasını engelleyecek çalışmalar da yürütüyoruz. Rafinaj sektöründe bu tür çalışmaların uygulanabileceği en temel alan flare gazı geri kazanımıdır. 2009 yılında flare gazı kazanımına yönelik bir proje başlattık. 2010 yılının üçüncü çeyreğinde işlerlik kazanacak proje sayesinde önemli ölçüde sera gazı emisyonunu engellemiş olacağız. Flare gazının geri kazanılmasıyla içeriğinde bulunan nitelikli miktarda doğal gaz da geri kazanılmış olacaktır. Bu sebeple, çalışmanın enerji etkinliği ve mali getiri boyutları da bulunmaktadır.

Flare Gazı Geri Kazanım Projesi

Flare gazı rafinaj faaliyetinin doğal sonucu olarak ortaya çıkar ve içeriğinde birçok yanıcı madde ve sera gazı bulunmaktadır. Rafinerilerin adeta belirleyici simgesi olan bacalardan çıkan alev, flare gazının yanmasıyla oluşur. Ancak günümüzde, flare gazının azaltılması en temel hedeflerden biridir. Biz de Tüpraş'ta bu hedefe yönelik bir projeyi 2009 yılında başlattık. Projemizin temel amacı, flare gazını belirli ölçülerde geri kazanarak emisyonun oluşmasını engellemek ve geri kazanılan gazların üretime tekrar kazandırılmasını sağlamaktır.

2010 yılının üçüncü çeyreğinde devreye alacağımız proje sayesinde saatte 3 ton flare gazının geri kazanılmasını hedefliyoruz. Bu sayede, yılda 54.340 ton sera gazı emisyonu engellenmiş, 20.148 ton doğal gaz üretime kazandırılarak enerji verimliliğinde artış, kaynak kullanımında azaltım elde etmiş olacağız.

Enerji ve Emisyon Yönetimi

Yeşil IT Uygulamaları

Bilişim uygulamaları başta enerji ve emisyon yönetimi olmak üzere çevresel etki bakımından iki yönlü özellik taşımaktadır. Bilişim uygulamalarının yaygınlaşmasıyla bu amaçla tüketilen enerji miktarı belirgin oranda artış göstermektedir. Uzmanlar 2020 yılında internet alan kiralama hizmetlerinin emisyon miktarının havayolu taşımacılığı sektörünü geçebileceği yönünde görüş bildirmektedir. Bu durum bilişim uygulamalarında çevreci uygulamaların önemini artırmaktadır. Diğer yandan bilişim uygulamalarının etkin biçimde kullanımı sayesinde şirketler çevresel etkilerini önemli ölçüde düşürme olanağı yakalayabilmektedir. Tüpraş bilişim uygulamalarında bu iki durumu da göz önünde bulundurmaktadır.

Sunucular çalışma yoğunluklarından dolayı büyük ölçüde elektrik tüketimi yaparlar. Bundan da önemlisi sunucuların çalışacağı ortamın belirli ısı koşullarını sağlaması gerektiğinden iklimlendirme sistemleri sunuculardan da çok elektrik sarfiyatı yapar. Tüpraş faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla farklı amaçlarla kullanılmak üzere çok sayıda sunucuya gereksinim duymaktadır. Raporlama döneminde iş devamlılığı çalışmaları kapsamında sistem sanallaştırması yaparak fiziki sunucu kullanımını minimum seviyeye indirdik. Bu sayede çok daha küçük sistem odaları kullanarak elektrik sarfiyatını azalttık. Donanım satın alırken de enerji tüketim miktarlarını bir tercih kriteri olarak kullandık. Önümüzdeki dönemlerde tüm sunucularımızı sanallaştırarak sunucuların enerji ihtiyaçlarını tamamen yok etmeyi hedefliyoruz.

Toplantı amaçlı iş seyahatleri, işe geliş-gidişlerde harcanan yakıt dolayısıyla hem enerji tüketimini hem de sera gazı emisyonunu artırmaktadır. Bilişim teknolojileriyle bu tüketimi azaltmaya yönelik de uygulamalarımız bulunmaktadır. Toplantı amaçlı iş seyahatlerini azaltmak amacıyla telekonferans yönteminin kullanımını destekliyoruz. Bu amaçla gerekli altyapı oluşturulmuş ve kullanıma geçmiştir. Uygulamada ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda gerekli teknolojinin yenilenmesi gelecek döneme yönelik hedeflerimiz arasındadır.

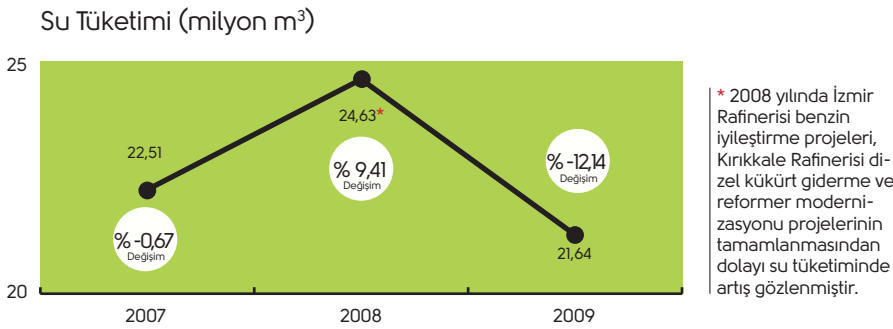
Tüpraş vardiya sistemiyle haftanın yedi günü 24 saat faaliyet göstermektedir. Çalışanların iş yerine geliş-gidişleri şirket servisleriyle toplu biçimde sağlansa da kimi zaman çalışanların mesai saati dışında da sisteme erişimi gerekmektedir. Bu gibi durumlarda iş yerine gelmek yerine, VPN uygulamasıyla sisteme uzaktan erişim olanağı sağlayarak gereksiz enerji sarfiyatının oluşması engellenmektedir.

Bazı yönetim destek sistemlerimiz enerji verimliliğinin yanında farklı çevresel etkilerin düşürülmesine yönelik fayda sağlamaktadır. Örneğin izin, kalite ve yönetim standartlarının idaresine yönelik de kullanılan QDMS, iş akışı konusunda kullanılan EBA ve Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi yazılımları sayesinde enerji sarfiyatı yanında kâğıt tüketimi de büyük ölçüde azaltılmaktadır.

Su ve Atık Yönetimi

Su canlı yaşamı için temel bir ihtiyaç, günümüzün en önemli doğal kaynağıdır. Türkiye önemli ölçüde su kaynağına sahipse de, bu konuda zengin bir ülke olduğuna dair kanılar yanlıştır. Özellikle, son yıllarda artan kuraklık ve diğer beşeri nedenlerle temiz su kaynaklarının azaldığı bir gerçektir. Bunun yanında küresel ısınmanın etkileri arttıkça büyük bir su sorununun oluşabileceğini de ciddi bir risk olarak algılamak gerekir. Rafinaj faaliyetleri büyük miktarda su kaynağına ihtiyaç duyduğundan, bizim de, su tüketiminde akılcı ve sorumlu davranmamız gerekir.

Su kaynaklarının korunması konusunda öncelikle tüketimi azaltmaya yönelik iyileştirmeleri hayata geçiriyoruz. 2008 ve 2009 yıllarında su tüketimimiz önemli ölçüde azaldı. 2009 yılında bir önceki yıla oranla süreçlerimizde kullandığımız su miktarı %12,14 oranında düştü. Miktar bakımından en yüksek azaltım 2,2 milyon m³/yıl değeriyle İzmir Rafinerisi'nde, en yüksek oransal düşüş ise %25,1 performansla Batman Rafinerisi'nde gerçekleşti.

Kullanılan su kaynaklarının çeşitlendirilmesi de su yönetimi bakımından önemli bir çalışma alanımızdır. Kullanılan kaynaklardaki çeşitlilik bir taraftan tedarik güvencesi sağlarken diğer taraftan da tüketimimizin tek bir su kaynağına yük oluşturmasını engeller. Rafinerilerimizin her birinin su ihtiyacını karşıladığı temel bir kaynak bulunmaktadır. Örneğin İzmit Rafinerisi Sapanca Gölü'nden, İzmir Rafinerisi Güzelhisar Barajı'ndan, Batman Rafinerisi TPAO'ya ait kuyulardan, Kırıkkale Rafinerisi Kapulukaya Barajı'ndan temel su ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak bu kaynakların çeşitliliğini sağlamaya yönelik proje ve uygulamalar da geliştiriyoruz.

Taze su kaynaklarının kullanımının azaltılmasında en etkili yöntemlerden biri de geri kazanım ve yeniden kullanım uygulamalarıdır. Bu yöntem ile kaynak tasarrufu yanında çevresel etkilerin düşürülmesi ile ciddi maliyet avantajları da sağlanmaktadır. Bu uygulamaların gerçekleştirilmesi için özel tasarlanmış ve olası risklerin en aza indirildiği gelişmiş bir atık su ve geri kazanım tesisinin varlığı gereklidir.

Tüpraş'ta Atık Su ve Katı Atık Yönetimi

Tüpraş'ta çevre yönetimini ISO 14001 Standardı çerçevesinde gerçekleştiriyoruz. Ancak her konu ve süreç için ISO 14001 Standardıyla uyumlu kurum standartlarımız da bulunmaktadır. Tüpraş Katı ve Tehlikeli Atık Standardı ve Tüpraş Deniz, Akarsu ve Toprak Kirliliği ile Mücadele Standardı, atık su ve genel olarak atık yönetimi konusunda geliştirdiğimiz kurum içi standartlardır. Tüm çevresel konuların denetimi için de Tüpraş SEÇ-K Denetim Standardı'nı kullanıyoruz.

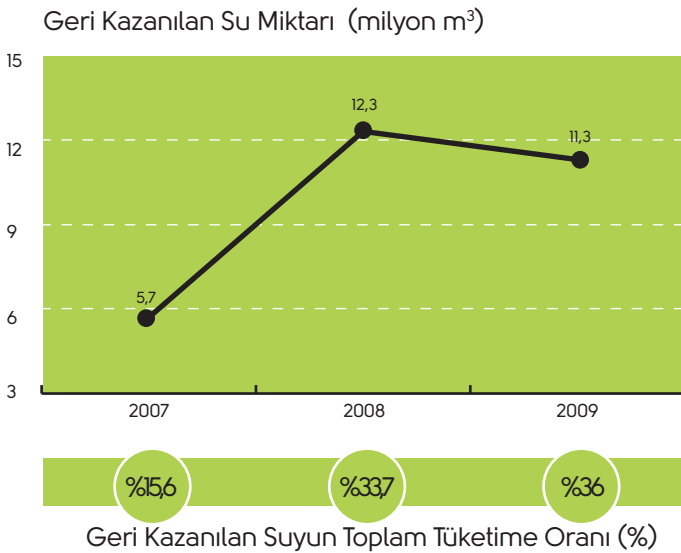
Atık su deşarjlarının, kamu kuruluşlarının verdikleri deşarj izinlerinde belirtilen parametrelerin de ötesinde, çevre güvenliğinin maksimum ölçüde sağlanarak gerçekleştirilmesi temel ilkimizdir. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Su Ürünleri Yönetmeliği uyarınca da bu göstergeler periyodik olarak akredite laboratuvarlarda kontrol edilir, ilgili kamu kuruluşlarınca da denetlenir.

Atık yönetimindeki temel ilkimiz ise, öncelikle atık miktarının azaltılması, ortaya çıkan katı, tehlikeli veya tıbbi atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri kazanım ve geri dönüşüm işlemi yapılamayan atıkların türüne uygun şekilde, kontrolü sağlanan lisanslı firmalar tarafından bertarafının sağlanmasıdır. Atıkların bertaraf işlemleri, sıkı yasal düzenlemelerce yönetilen, yoğun idari ve operasyonel elemanları bulunan kompleks ve masraflı süreçlerdir. Örneğin, 2009 yılında sadece tehlikeli atıkların bertarafı için yaptığımız ödemenin tutarı 7,6 milyon TL'dir.

Su ve Atık Yönetimi

2009 yılında, Kurumsal Kaynak Planlama sistemimize entegre olacak bir Atık Yönetim Programı oluşturma çalışmalarına başladık. Bu program sayesinde, atıkların standartlara uygun biçimde, oluştukları noktada ayrıştırılması, etiketlenilip işaretlenmesi, türüne göre ayrı sahalarla taşınması, iç kontrol raporlamalarının, gerekli yasal form ve belgelerin hazırlanması kolaylaşacaktır. Ayrıca Atık Yönetim Programı'ndan, atık nakliyesini yapacak lisanslı firmaların araç ve sürücü tanımlaması, tanımlı olmayan araç, firma ve sürücülerce taşıma yapılmasının engellenmesi, atıkların türlerine göre tanımlanmış bertaraf tesislerine sevkini sağlayacak ve tüm bu operasyonun maliyet optimizasyonunda yararlanarak atık yönetim süreçlerimizi daha verimli hale getireceğiz. Atık Yönetim Programı'nın 2010'nun ilk aylarında kullanılmaya başlanmasını hedefliyoruz.

İzmit Rafinerisi'nde 2008 ve 2009 yıllarında toplam 5,9 milyon TL tutarında harcama yaparak atık su geri kazanım ünite yatırımlarını gerçekleştirdik. Ardından Kırıkkale Rafinerisi'nde 2009 yılında su tasfiye ünitesi ön arıtma tesisi kurulumunun yanında mevcut atık su ünitesinin iyileştirilmesini sağladık. Toplam 745 bin TL tutarındaki bu yatırımlarla Kırıkkale Rafinerisi atık su arıtma ve performansının artmasını sağladık.

Gerri kazanım sonuçlarımızda 2009 yılında miktar bakımından 2008'e oranla düşüş görülürken, oransal artış gerçekleşmiştir. Bunun temel sebebi, genel su tüketimimizde 2009 yılında kaydedilen düşüştür. Bunun yanında, su arıtma yatırımlarımız sonucunda gerri kazanım oranımız da artınca gerri kazanılan su miktarının toplam su tüketimi içindeki payı artmıştır. Bu su yönetimi konusunda sağlıklı bir performans artışının göstergesidir. Gerri kazanılan su, soğutma suyu, yangın suyu, kazan besleme suyu olarak veya buhar üretiminde kullanılmaktadır.

Gerri kazanılamayan atık su, yasal düzenlemelerde belirlenen şartlarda, fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlemlerinin ardından deşarj edilmektedir. İzmit Rafinerisi Marmara Denizi'ne, İzmir Rafinerisi Ege Denizi'ne, Kırıkkale Rafinerisi Kızılırmak'a, Batman Rafinerisi ise İluh Deresi'ne deşarj yapmakta olup atık su değerleri, periyodik olarak akredite laboratuvarlarda test edilmektedir. Ölçüm sonuçları İl Çevre ve Orman Müdürlükleri tarafından sürekli kontrol edilmekte, gerekli durumlarda denetimler yapılmaktadır. Atık su değerleri konusunda tüm rafinerilerimizde yasal sınırların da ötesinde performans değerlerini hedefliyoruz. 2008-2009 yılı su arıtma sonuçlarının hedeflerimizin de üzerinde performans gösteriyor olması, sistem ve süreçlerimizde elde edilen gelişimin sağladığı sonuçlardır.

İzmir Rafinerisi'nde Yağ ve Suyun Geri Kazanımı

2009 yılında İzmir Rafinerisi'nde atık hacimlerinin azaltılmasına yönelik bir proje gerçekleştirdik. Proje ile yağlı atık su arıtma çamurlarını dekantör ve kurutucu sistemlere alarak maksimum kuruluk oranına ulaşmalarını sağladık. Bu sistemler sayesinde çamurlar, kurutma yataklarında mümkün olan en az sürelerde bekletilmiş olduğundan emisyon oluşumu da minimum düzeye indirilmiş oldu. Uygulama ile 13,8 ton atık çamuru susuzlaştırarak 3,3 ton yağ geri kazanımını sağladık.

Kirli Toprağın Geri Kazanımı

Etkin bir atık yönetimi için öncelikle atığın oluşumu engellenmeli, mümkün olmadığı durumda ise arıtma uygulamaları devreye alınarak öncelikle atığın geri dönüşümü sağlanmaya çalışılmalıdır. Bertaraf ise en son çare olarak düşünülmelidir.

Batman Rafinerisi'nde kontamine olmuş toprağın bertaraf yerine arıtılarak geri kazanılması amacıyla 2009 yılında pilot bir uygulama gerçekleştirdik. Bu çalışma ile kontamine olmuş 2.000 m³ toprağın içindeki hidrokarbon ürünleri parçalayacak bakteriler üreterek, bu bakterilerin yardımıyla toprağın temizlenmesi sağlandı.

Çalışma için öncelikle sızdırmaz saha oluşturulup kontamine toprak bu saha-ya yerleştirildi. Uygun bakteri ve toprak içinde yaşamını sağlayabileceği ortam oluşturularak bakteri oranı, nemlilik ve oksijen oranı gibi değerler ve kirlilik giderimi kontrol edildi. 2009 Temmuz ayında başladığımız proje yıl sonunda 6. ayına ulaştığında elde ettiğimiz kirlilik giderim oranı %75'tir. Başarılı sonuçlar aldığımız bu uygulamaya 2010 yılında da devam edeceğiz.

Biyoremedasyon yöntemiyle toprak iyileştirme çalışması, diğer rafinerilerimiz için olduğu kadar, bu tür uygulamaların yaygın olmadığı Türkiye için de örnek bir çalışma oldu. Uygulamanın alternatifi olan bertaraf metoduyla hem kontamine toprak geri kazanımı mümkün olmayacak hem de işlem sırasında da zararlı emisyon ortaya çıkacaktır. Ayrıca uygulamanın finansal maliyetinin, bertaraf maliyetlerine oranla işletme açısından daha avantajlı olduğu da görülmüştür.

Biyçeşitlilik

Faaliyet gösterdiğimiz bölgelerde bulunan doğal alanların ve buralarda yaşayan canlıların çalışmalarımızdan etkilenmesini engellemek sorumluluğumuzdur. Bunun için de öncelikle potansiyel riskleri tespit etmek, bu risklere yönelik etkin tedbirler almak, çevresel etkileri sürekli ölçmek ve kontrol altında tutmak gerekir. Tüpraş rafinerilerinin fiziki etki alanları içerisinde, 1. derece doğal sit alanı, özel çevre koruma alanı, sulak alan, RAMSAR alanı veya özel statülü alan bulunmamaktadır. Fiziki yatırımlar yapılırken bu tür hassas bölgelere yakınlık özellikle dikkat edilen bir noktadır.

Tüpraş İzmit ve İzmir Rafinerileri'nin denize komşuluğu bulunmaktadır. Bu rafinerilerimizde, deniz ve deniz canlısı yaşamına olabilecek potansiyel etkiler dikkatle kontrol edilmekte, deniz deşarjlarının teknik ölçümleri sıklıkla yapılmakta, kamu kuruluşları tarafından denetlenmektedir. Ölçüm sonuçlarımız, yasa ve yönetmeliklerle belirtilen değerlerin altında bulunmaktadır. Bunun yanında, olası acil durumlarda deniz yaşamına etkilerin minimum seviyede tutulması adına üst düzey önlem alıyor, gerekli ekipmanı temin ediyor, personelimizi bu gibi durumlara müdahaleye yönelik olarak eğitiyoruz. **Acil durum yönetimi konusundaki çalışmalarımız hakkında daha detaylı bilgiye İş Devamlılığı bölümünden ulaşabilirsiniz.**

Faaliyetlerimizden veya acil durumlardan dolayı biyçeşitlilik üzerinde oluşabilecek potansiyel zararların engellenmesi konusunda en önemli paydaşlarımız, faaliyet alanlarımızda görev yapan yerel yönetimler, İl Çevre ve Orman Müdürlükleri, komşu işletmeler ve yerel halktır. Resmi kuruluşlarla, gerçekleştirdikleri denetimlerin dışında doğal hayatın korunmasına yönelik ortak çalışmalar yürütüyoruz. Özellikle, komşu işletmelerin de katılımıyla oluşturulan girişimlerde Tüpraş her zaman öncü rol üstlenmektedir.

Sorumlu kurumsal vatandaşlığın gereği olarak doğal hayatın faaliyet etkilerine karşı korunmasından öte, geliştirilmesine yönelik bir görevimizin olduğuna inanıyoruz. Bu amaçla gerçekleştirdiğimiz ağaçlandırma çalışmalarımızla yıllar içinde önemli ölçüde orman alanı oluşturduk.

Öncelikle rafineri işletme alanlarımızı ağaçlandırıyoruz. Bunun yanında, arazi tespiti, teknik bilgi ve insan kaynağı konusunda, TEMA Vakfı gibi uzman sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, Çevre ve Orman Müdürlükleri, çalışanlarımız ve yerel halkın desteğini alıyoruz. Çalışanlarımızın ve yerel halkın çalışmalara katılımını, bireysel farkındalık oluşturulması açısından özellikle sağlamaya çalışıyoruz.

	2008	2009
Dikilen Ağaç Sayısı (adet)	114.092	4.700
Giderilen CO ₂ Emisyonu (ton) ¹	44.344	1.827

¹ Hesaplamalarda TEMA Vakfı Karbonmetre Programı değerleri baz alınmış, dikilen 1 ağaç için 0,38866 ton CO₂ emisyonunun bertaraf edildiği kabul edilmiştir. www.tema.org.tr

Koç Holding tarafından 2006 yılında başlatılan ve her yıl belirli bir tema üzerinden yürütülen "Ülkem İçin" projesinin 2008 yılı faaliyet alanı ağaçlandırmaydı. Kampanya kapsamında faaliyet bölgemiz olarak, Batman Rafinerisi yakınında bulunan ve bitki örtüsü bakımından son derece fakir olan Batı Raman'ı seçtik ve 100.000 selvi fidanının dikimini gerçekleştirdik. Ağaçlandırma çalışmalarımıza Tüpraş çalışanları ve TEMA Vakfı gönüllü öğrencileri de katılmıştır. Koç Holding şirketleri, Ülkem İçin projesi kapsamında 2008 yılında Türkiye'nin 7 bölgesinde 700 bin fidan dikimi gerçekleştirmiştir.

Kırıkkale Rafinerisi 2008 Ağaçlandırma Çalışmaları

2008 yılında Kırıkkale Rafinerisi çeşitli bölgelerde 12.092 yeni ağaç fidanının dikimini gerçekleştirdi. Bu fidanların 10.800 tanesi Belediye, İl Orman Müdürlüğü ve TEMA Vakfı ortaklığıyla başlatılan ağaçlandırma kampanyası çerçevesinde Hasandede Tüpraş Ormanı'na dikildi.

Ağaçlandırma çalışmalarında katılımı önemli bir performans artırıcı unsur olarak değerlendiririz. Başta çalışanlarımız olmak üzere, bireyleri ağaç dikme konusunda motive etmeye yönelik fırsatları değerlendiriyoruz. Örneğin özel günler en sık kullandığımız motivasyon aracıdır. 2008 yılında, Kırıkkale Üniversitesi yerleşke alanındaki Tüpraş Ormanı'nda diktiğimiz 1.442 ağaç fidanının büyük bölümü, anneler günü, sevgililer günü gibi özel günlerde ve çeşitli gezi etkinliklerinde çalışanlarımız ve ailelerinin desteğiyle dikildi.

Bir taraftan ağaçlandırma çalışmaları yaparken var olan ağaçların da korunması gereklidir. Örneğin biz rafineri sahasında fiziki yatırım projesi gerçekleştirdiğimiz zaman, yatırım arazisinde ağaç varsa bunların farklı dikim alanlarına transferini sağlıyoruz. 2008 yılında bu şekilde 150 yetişkin ağacın rafineri bölgesinden taşınarak orman alanına dikimini gerçekleştirdik.

2009 yılında Tüpraş İzmir Rafinerisi, Aliğa Kaymakamlığı, Orman İşletme Müdürlüğü, Karayolları Müdürlüğü işbirliği ile Menemen – Bergama ilçeleri arası 20 kilometrelik karayolunun ağaçlandırılması çalışmasını başlattı. Proje tamamlandığında yaklaşık 4 bin fidanın dikimi tamamlanmış olacaktır. 2009 yılında ayrıca İzmir Rafineri tesisleri içerisinde, TEMA Vakfı'nın fidan desteğiyle 700 adet çam fidanı dikildi.

Yönetişim

Kuruluşundan bu yana Türk ekonomisine liderlik eden Tüpraş'ın köklü bir yönetim geleneği bulunmaktadır. 2005 yılında gerçekleştirilen özelleştirme ile Tüpraş, devlet şirketi olma kimliğinden özel sektör şirketi kimliğine bürünmüş, kurumsal yapısında köklü değişiklikler gerçekleştirmiştir. Bağlı bulunduğumuz Koç Holding'in kurumsal yönetim açısından Türkiye'de emsal bir şirket olması nedeniyle Tüpraş da bu dönüşüm sürecinde yönetsel kültürünü geliştirmiştir.

	2007	2008	2009
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	7,91	8,20	8,34
Fitch Ratings Uzun Vadeli Döviz Notu	BB (Durağan)	BB (Durağan)	BBB- (Durağan)
Fitch Ratings Uzun Vadeli TL Notu	BBB- (Durağan)	BBB- (Durağan)	BBB- (Durağan)
Fitch Ratings Ulusal Notu	AAA (Durağan)	AAA (Durağan)	AAA (Durağan)

%49 hissesi İMKB ve yabancı borsalarda işlem gören Tüpraş, Türkiye'de halka açıklık oranı en yüksek şirketlerden biridir. Güçlü bir finansal yapı, yüksek operasyonel verimlilik ve bunların oluşturulabilmesi içinde çağdaş, vizyoner ve güvenilir bir yönetim modelinin oluşturulması Tüpraş'ın başta yatırımcı ve pay sahipleri olmak üzere etki alanında bulunan tüm paydaşlarına karşı sorumluluğudur.

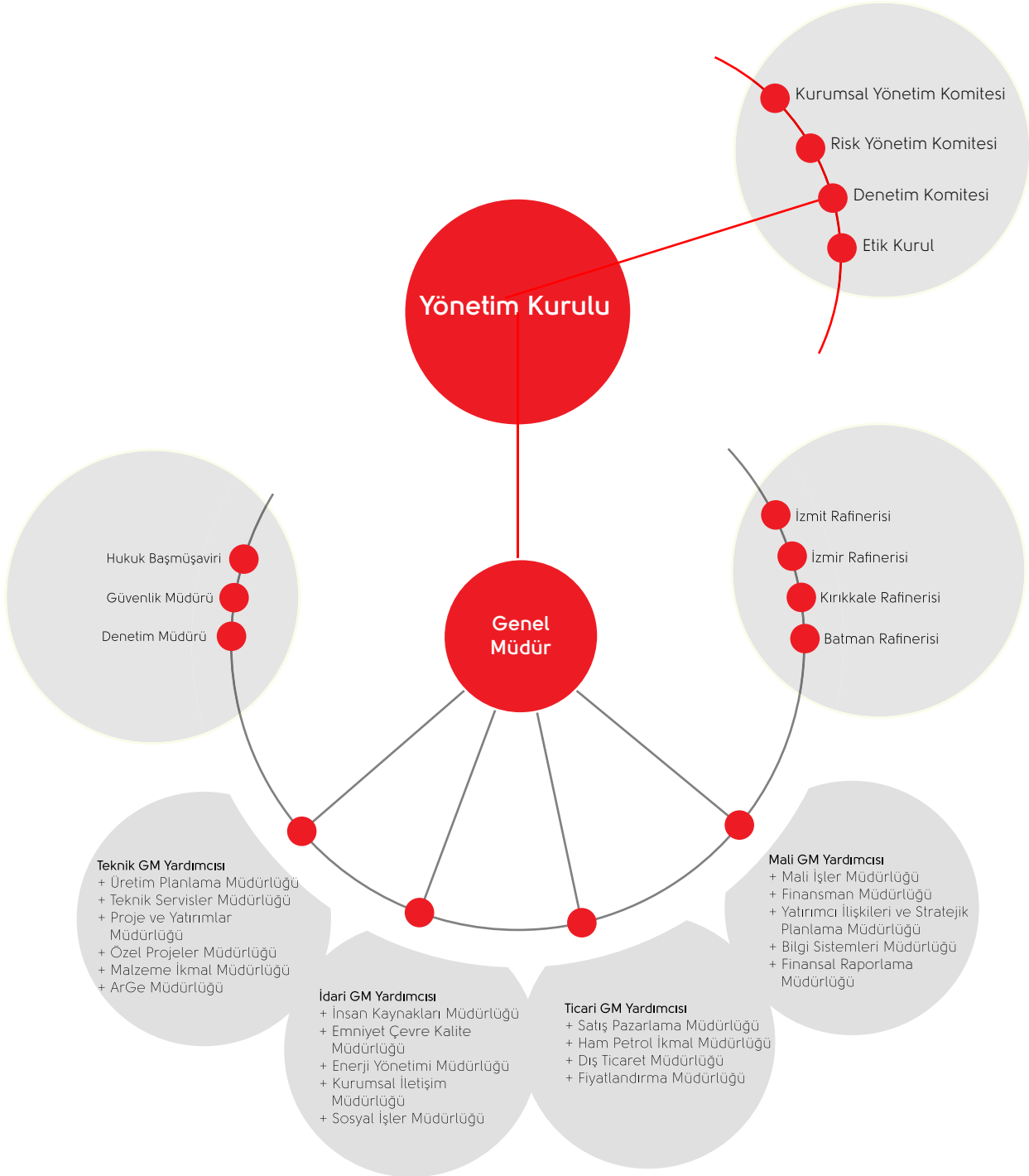
Tüpraş'ın yönetim yapısının temel hedefi, sürdürülebilir gelişimin sağlanması, paydaşlarına en yüksek oranda fayda sağlarken şeffaflık ve hesap verebilirlik temelinde, karşılıklı güvene ve istikrara dayalı yapıcı iletişim kurulmasıdır. Yönetim yapımızın güçlendirilmesi için gerçekleştirdiğimiz çalışmalar sonucunda kurumsal yönetim ve kredi derecelendirme notlarımız daha önceki dönemlerde olduğu gibi raporlama döneminde de artış göstermiştir.

Yönetim Kurulu Alt Komiteleri Üye Kompozisyonu

	İcra Görevli Üye	İcra Olmayan Üye
Denetim Komitesi	-	2
Risk Yönetimi Komitesi	1	3
Kurumsal Yönetim Komitesi	1	2
Etik Kurul	1	2

Tüpraş'ta Yönetim Kurulu Başkanlığı ve Genel Müdürlük görevleri farklı kişilerce yerine getirilmektedir. Tüpraş Yönetim Kurulu, 7 üyeden oluşup Genel Müdür dışındaki tüm üyeler "icra olmayan üye" statüsündedir. Yönetim Kurulu'nun görev ve sorumluluklarını daha sağlıklı yerine getirmesi amacıyla Denetim, Risk Yönetim, Kurumsal Yönetim Komiteleri ile Etik Kurul oluşturulmuştur.⁴

⁴ Tüpraş Yönetim Kurulu ve Alt Komite üyelerinin arasında bağımsız üye bulunmamasıyla birlikte icrada görevli ya da icra olma statüleri SPK mevzuatında belirtildiği şekilde tanımlanmaktadır.

Tüpraş organizasyon yapısı içinde tüm görev ve sorumluluklar çeşitli uzmanlık birimleri arasında görev alanlarına göre paylaştırılmıştır. Tüm performans alanlarında olduğu gibi sosyal, ekonomik ve çevresel konular da uzmanlık birimleri tarafından yönetilmekte olup tüm bu konuların yönetim ve performansı açısından Tüpraş Genel Müdürü, Yönetim Kurulu'na karşı doğrudan sorumludur. Tüpraş çalışanı olma bilinciyle, bütün çalışanlarımız yetki ve görev alanları sınırında bu sorumluluğu bireysel olarak da taşımaktadır.

Tüpraş'ın kurumsal yönetim yapısı, faaliyet ve performansı, Yönetim Kurulu ve Alt Komite Üyeleri ile ilgili daha detaylı bilgiye www.tupras.com.tr adresinden ulaşabileceğiniz Yıllık Faaliyet ve Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Raporları'ndan ulaşabilirsiniz.

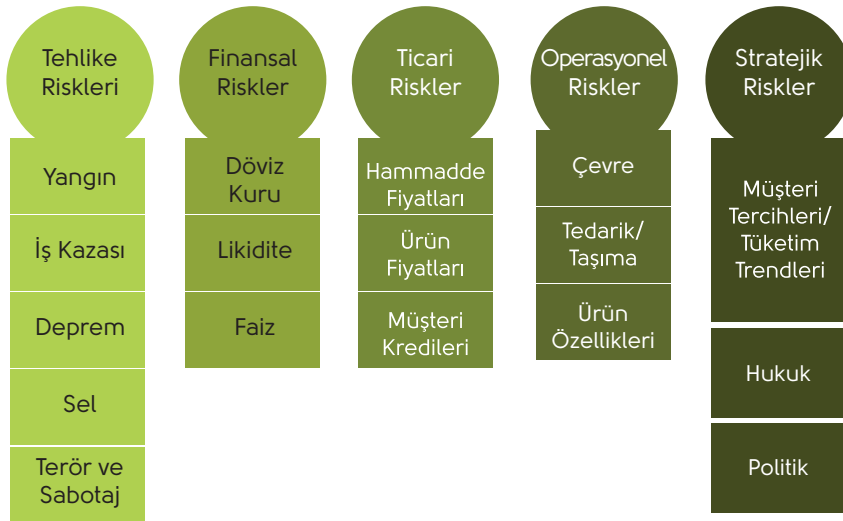
Yönetişim

İktisadi faaliyetler fiziki, sosyal ve ekonomik açıdan dinamik bir ortamda gerçekleşmektedir. Bu ortamı oluşturan çok sayıda değişken üretim faktörleri ve faaliyet meşruiyeti üzerinde karmaşık etkiler yaratır. Bu etkiler kurumlara risk ve fırsatlar doğurma potansiyeline sahiptir. Basiretli yönetilen bir kurumda risklerin fırsata dönüştürülmesi için etkin bir risk yönetim algısı gerekmektedir.

Tüpraş'ın risk yönetimine temel bakışını, varlıkların ve faaliyet meşruiyetinin korunması, operasyonel güvenilirliğin ve devamlılığın sağlanması ve kurumsal sürdürülebilirliğin korunması esasları şekillendirmektedir. Risk yönetimi çerçevesinde, her alandaki potansiyel riskleri öngörebilmek, yakından takip etmek, etkin biçimde yönetmek ve bunlara yönelik temel faaliyet planlarını oluşturmak temel amacımızdır.

Tüpraş'ın maruz kalma potansiyeli bulunan riskler beş temel, on yedi alt başlıkta değerlendirilmektedir. Etkin bir risk yönetiminin gerçekleştirilmesi adına, tespit edilen tüm bu risk alanlarına yönelik gelişmiş erken uyarı ve takip sistemleri ile proaktif yönetim metotları bulunmaktadır. Tüpraş risk yönetim metodolojisi hakkında detaylı bilgiye www.tupras.com.tr adresinde yayınlanan 2009 yılı Faaliyet Raporu'ndan ulaşabilirsiniz.

Tüpraş Özet Risk Haritası

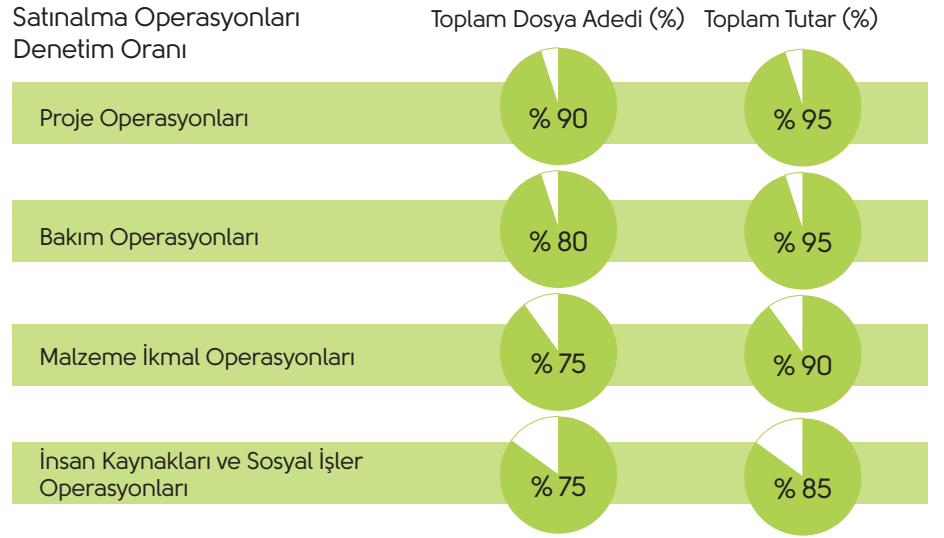
Paydaşlarımıza karşı temel sorumluluklarımızdan olan şeffaflık ve hesap verebilirlik anlayışımız dolayısıyla denetim, kurumsal yönetim anlayışımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Tüpraş'ta denetim faaliyetleri, temelini Uluslararası İç Denetim Standartları ve Tüpraş Etik İlkeleri'nin oluşturduğu proaktif bir metodoloji takip edilerek Tüpraş Denetim Birimi'nin uzman ekibi tarafından mali, operasyonel, risk, süreç, yasal uyum, iş etiği ve suistimal ana başlıklarında, yıllar itibarıyla belirlenmiş süreç ve konular üzerinden yürütülür. Tüpraş'ın faaliyet merkezlerinin tamamında temel denetimler yılda iki kez, çalışma dönemi için belirlenmiş tematik denetimler en az bir kez gerçekleştirilir. Bunların yanında, denetim uygulama ve süreçlerimizi geliştirici faaliyetlerin de yürütülmesi denetim biriminin görevleri arasındadır.

Tüpraş faaliyetlerini yürütürken, ulusal ya da uluslararası, ilgili tüm mevzuata tam uyumu, çalışma ilkesi olarak benimsemiştir. Bunun yanında doğrudan ya da dolaylı olarak taraf olduğumuz tüm inisiyatiflere karşı taahhütlerimiz de bu kapsamda değerlendirilmektedir. Bunun en temel örneğini Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi oluşturmaktadır. Bağlı olduğumuz Koç Holding'in tarafı olduğu Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin öngördüğü tüm çalışma normları bizim için de bağlayıcıdır. Bu sebeple, denetim çalışmalarımızda Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne uyum da dikkatle incelenmektedir.

Raporlama döneminde birçok denetim operasyonu ve yeni uygulamayı hayata geçirdik. Temel denetim faaliyetlerinin yanında, 2008 yılında Tüpraş'ın sahip olduğu gayrimenkuller üzerindeki tasarruflarının etkin kontrolünün sağlanması için gayrimenkuller veritabanını ve hukuki risklerin takibinin geliştirilmesi için sözleşmeler veritabanı uygulamalarını hayata geçirdik. 2009 yılında, sözleşmeler veritabanı uygulamasının yanında Koç Holding genelinde hayata geçirilen ve daha gelişmiş bir hukuki risk yönetim sistemi olan LERIMAN uygulamasını benimsedik.

Yönetişim

Raporlama döneminde, temel denetim faaliyetlerinin yanında çeşitli süreç ve konularda denetim yaptık. Örneğin 2008 yılında tüm ürün ve hizmet satın alma operasyonlarını ayrı ayrı denetledik. Ulusal Marker, kaçak ve sahte ürünlerin piyasaya sürülmesini engellemek amacıyla hayata geçirilen ve taşınmasından, saklama ve ürünlere eklenmesine kadar tüm süreçlerinin yasal düzenlemelerle belirlendiği bir uygulamadır. Uygulaması birçok alanda risk içeren bu konuyu da 2008 yılında denetim uygulamaları arasına ekledik. Rafineri bazında başlattığımız bu denetim faaliyetini 2009 yılında geliştirerek Tüpraş geneline yaygınlaştırdık.

%40 oranında hissedarı olduğumuz Opet aynı zamanda ürün satışlarında depolama ve sevkiyat hizmeti aldığımız iş ortağımız konumundadır. 2009 yılı denetim çalışmaları kapsamında Opet Terminalleri'ni çalışma koşulları ve hizmet süreçleri bakımından inceledik. Aynı şekilde nakliye hizmet sağlayıcılarımız da denetimden geçirilmiştir.

Bunun yanında yine 2009 yılında denetim birimimiz, daha etkin bir maliyet kontrolünün yapılması adına rafineriler arasında birim fiyat karşılaştırma uygulaması gerçekleştirdi. Bu uygulama sayesinde, hangi rafinerimizin hangi kalemlerde maliyet avantajının bulunduğu, bu avantajın nasıl sağlandığı ve diğer rafinerilerimizde nasıl sağlanabileceği konusunda çalışma yapabileceğimizi bulduk.

Tüpraş Etik İlkeleri, denetim süreçlerimizin altyapısını oluşturan temel kaynaklardan biri olup tüm çalışan ve iş ortaklarımızın bilgisine sunulmuştur. Etik ilkelerimizin gelişimi yeni ihtiyaçlar ve dünya çapında uygulamalarda ortaya çıkan gelişmeler sürekli takip edilerek sağlanmaktadır. Bu çalışmaların en önemli kaynağını uzman tespitleri ve çalışan önerileri oluşturmaktadır.

Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele, Tüpraş'ın temel çalışma ilkelerinden biri olarak iç denetimde de önemli bir yere sahiptir. Tüpraş'ta rüşvet ve yolsuzluğa asla müsamaha gösterilmez, potansiyel suistimal durumları her ne ölçekte olursa olsun hoş görülmez. İlke olarak, Tüpraş kendisiyle özdeş etik çalışma normlarını taşıyan iş ortaklarıyla çalışır. İş ortaklarının rüşvet ve yolsuzluğa karşı duruşları birlikte çalışma olanağının temelini oluşturur. Tüm Tüpraş iş ortakları çalışma ve etik ilkelerimiz ve bu ilkelere aykırılık durumunda alınacak tedbirler konusunda bilgilendirilir.

2008 yılında denetime tabi tutulan hiçbir süreç, iş birimi ya da iş ortağına uygulamasında, etik kurallar, rüşvet ve yolsuzluk konularında çalışma ilkelerimize aykırılık tespit edilmedi, kurumumuz veya çalışanlarımız aleyhinde bu konulara yönelik işlem yapılmadı, herhangi bir dava açılmadı. 2009 yılı denetimleri sırasında ise bir iş ortağımıza ait operasyonda suistimal şüphesi doğmuştur. Denetim uzmanlarımızın detaylı incelemeleri ve olayın bütün taraflarıyla gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Tüpraş'ın iş ortağı tarafından zarara uğratılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Çalışma ilkelerimize aykırılık neticesinde söz konusu firma ile ilişkimiz sonlandırılmış, ortaya çıkan zarar tazmin edilmiştir.

2010 yılında, temel denetim süreçlerinin yanında çoğunluk hisselerine sahip olduğumuz ve nakliye alanında iş ortağımız olan Ditaş'ın denetiminin ve risk yönetimi süreçlerimizin geliştirilmesi için Tüpraş Risk Yönetim Standardı'nın hazırlanmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

İş Devamlılığı

İlgili yasal düzenlemelerde, Tüpraş gibi stratejik kuruluşlar, "geçici bir süre faaliyetten alıkonmaları durumunda dahi toplum hayatını olumsuz etkiler" şeklinde tanımlanmaktadır. Rafineri işletmelerinin faaliyetlerindeki duraklamalar işletmelere önemli finansal kayıplar doğurur. Bunun yanında petrol ürünlerinin hem sanayi kuruluşları hem de bireysel tüketiciler için neredeyse ikame edilemez temel tüketim kalemi olmasından ötürü ürün arzında yaşanacak kesintiler toplumsal hayatı da derinden etkiler. Dolayısıyla Tüpraş'ın iş devamlılığının sadece şirket adına değil, aynı zamanda ülke ekonomisinin sağlıklı işleyişine ve hatta ulusal güvenliğe etkileri mevcuttur. Bu sebeple, Türkiye pazarının ihtiyaç duyduğu petrol ürünlerinin sağlanması olan görevimizi herhangi bir kesinti olmadan yerine getirebilmemiz için iş süreçlerimizin devamlılığını güvence altına almak paydaşlarımıza karşı en önemli sorumluluklarımızdandır.

Üretimin devamlılığını güvence altına almak için tedarik sürecinden başlanmalıdır. Başta işlenecek ham petrol ve yarı mamüller olmak üzere üretimde kullandığımız tüm ham madde ve malzemenin ikmalini güvence altına almamız gereklidir ki üretim aksamadan devam edebilsin.

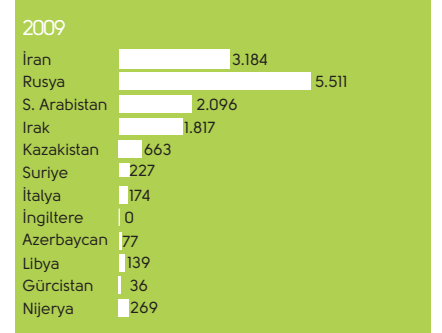
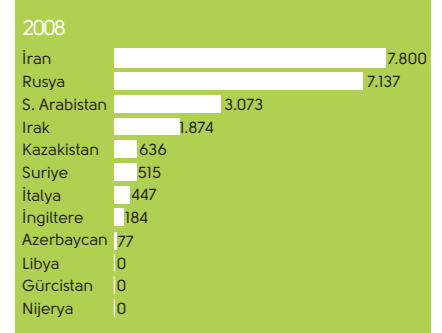
Tüpraş'ın ikmal operasyonları üçe ayrılmaktadır. Bunların ilki kendi uzmanlık birimince yönetilen ham petrol tedarik operasyonudur. Ham petrol ikmalinde takip ettiğimiz ana politika, Tüpraş'ın işleyerek maksimum karlılığı elde edeceği tür ve kalitede ham petrolün gerekli miktar ve zamanda tedarik edilmesidir. Barındırdığı her değişkenin Tüpraş'ın operasyonel devamlılığı ve karlılığı üzerinde büyük etkisi olan bu politika-ya uyumun eksiksiz sürdürülebilmesi için çeşitli karar süreçlerimiz ve bu süreçleri destekleyecek iş destek sistemlerimiz bulunmaktadır. En basit şekilde açıklamak gerekirse üretim planlama uzmanlarımızın ilgili tüm birimlerden elde ettiği verilerle gerçekleştirdiği üretim modelleme ve optimizasyon çalışmaları sonucunda ortaya çıkan kalite ve miktarda ham petrol, belirlenen zaman aralıklarında tedarik edilir. Ancak bunun için tedarik kaynaklarının da güvence altına alınması gerekir.

Ham petrol arzı başta iklim olayları ve üretici ülkelerin politik durumları olmak üzere çok çeşitli konuya duyarlıdır. Bu nedenle, ikmal operasyonumuzun herhangi bir ülke ya da bölgeye bağımlı olmasını engeller tedarik kaynaklarımızı çeşitlendiririz. Mevcut durumda, Tüpraş lojistik ve ekonomik avantajlar dolayısıyla tedarik kaynaklarını çeşitlendirmek adına Orta Doğu, Akdeniz ve Karadeniz olmak üzere üç ana coğrafyadan ham petrol alımı yapmaktadır. Ancak karlılığın yakalandığı durumlarda bu bölgelerin dışında da başta Kuzey Denizi ve Afrika olmak üzere diğer ham petrol üretim kaynaklarından da tedarik sağlanabilmektedir. Yasal yükümlülükler gereği, Türkiye'de üretilen ham petrolün tamamı Türkiye rafinerilerinde işlenmek durumunda olduğundan Türkiye'nin tek rafinaj şirketi olan Tüpraş, üretilen ham petrolün tamamını işlenmek üzere satın almaktadır. Ancak yerel alım ham petrol tedarik operasyonumuzun ufak bir bölümünü karşılamaktadır. Örneğin 2009 yılı yerli ham petrol tedarikimiz 2,2 milyon ton olup toplam tedarikimizin %18'ini oluşturmaktadır.

Yıllara göre değişiklik arz etmekle birlikte toplam ham petrol tedarikimizin %55-60 oranındakini bölümünü üretici devletlerle yaptığımız uzun dönemli anlaşmalarla, geri kalan %40-45'lik kısmını ise spot alımlarla sağlarız. Bu sayede, üretim için gerekli ham petrolün büyük kısmını garanti altına alırken diğer kısmında karlılığın maksimizasyonuna yönelik tercihler yapma elastikiyeti elde etmiş oluruz.

Tedarik operasyonunun bizim için önemli bir diğer noktası da fiziki güvenlik şartlarının sağlanmasıdır. Ham petrol emniyet ve çevre riskleri barındıran bir yük olduğundan deniz nakliyatının güvenilirliğini de sağlamaya çalışırız. Spot alımlarımızda nakliyeden tedarikçilerimiz sorumludur. Buna rağmen tedarikçi seçimlerimizde nakliye güvenliği önemli bir rol oynar. Onayımızdan geçmeyen gemilerle nakliye operasyonu yaptırılmaz. Onay için ise gemilerin uluslararası güvenlik kurallarını içeren ISPS Kod gereklerini yerine getirip getirmediikleri ve bu kapsamda ISPS Kod sertifikasına sahip olup olmadıkları üzerinde önemle durulur. Söz konusu sertifikaya sahip olmayan gemilere nakliyat yaptırılmaz ve iskelelerimize yanaştırılmaz. Diğer yandan kabul görmüş şartlara sahip olup olmadığını ayrıca belli başlı petrol şirketlerinin bu gemilerle taşımacılık yapılabileceğine dair daha önceden onay verip vermediğini kontrol ederiz. Nakliye yükümlülüğü Tüpraş'a ait, uzun dönemli anlaşmalar kapsamındaki alımlarda ise bağlı ortaklığımız olan Ditaş'a ait ve belirtilen tüm şartlara haiz gemileri kullanırız.

Ham Petrol Tedarik Kaynakları (bin ton)

İş Devamlılığı

Raporlama döneminde geçmiş olduğumuz ekonomik kriz döneminde uygulamış olduğumuz optimum şarj ve stok politikası ham petrol operasyonlarımızda zamanlama faktörünün daha da önem kazanmasına yol açmıştır. Tedarik operasyonlarımızın periyotlarında ayarlamalar yaparak ihtiyaç duyduğumuz miktarda ve kalitede ham petrolün depoda beklemeden üretime gireceği zamanda tesislerimizde olmasını sağlayarak önemli ölçüde stok zararını engelledik.

Ham petrol alımlarında izlenen konvansiyonel yöntem, ham petrolün gemiye yüklenmesinden itibaren anlaşmaya göre değişiklik gösteren sürelerde ham petrol fiyatlarının ortalama değerinin satın alma fiyatını oluşturmasıdır ki bu durum rafinerilerin karlılığını fiyatların dalgalandığı durumlarda olumsuz etkilemektedir. 2008 yılından itibaren spot alımlarımızda, tedarikçilerimizle karşılıklı görüşerek yeni bir fiyatlandırma metodolojisi oluşturup ham petrol fiyatlarındaki değişikliklerin karlılığımıza olan olumsuz etkilerini düşürdük. Spot alımlarımızın yarıya yakın kısmında uygulamasını gerçekleştirdiğimiz bu yöntemle göre satın aldığımız ham petrolün fiyatlandırmasını, ürünün rafineriye ulaşmasıyla işleneceği zaman arasındaki seviyelerden gerçekleştirdik.

Ham Petrol Tedarik Güvenliği ve Ürün Arzı İlişkisi

Rafinaj sektöründe üretim devamlılığı başta ham petrol tedarikinin güvence altına alınmasına dayanır. Ancak ham petrol üretimi ekonomik koşulların dışında bazı durumlara karşı son derece değişken olabilmektedir. Başta ham petrol üreticisi ülke ve bölgelerde olmak üzere, yaşanan politik sorunlar, iklim olaylarının oluşturduğu olumsuzluklar ham petrol arzını ve dolayısıyla da üretimin devamlılığını etkilemektedir. Etki sınırlarımızın dışında oluşan bu gelişmelerden dolayı yaşanabilecek ürün arzı sorunlarından faaliyet gösterdiğimiz piyasaların etkilenmemesi adına, yasal yükümlülüklerin de gereği olarak "ulusal stok" diye adlandırılan ürün stoğu uygulaması yaparız. Tüpraş depolama tesislerinde ulusal stok olarak 20 günlük stok bulundurulmaktadır. Tüpraş ve bağlı ortaklığı Opet terminalindeki depolama altyapısı, Türkiye toplam kapasitesinin $\frac{3}{4}$ 'ünü oluşturmakta olup 10 farklı noktada depolama yapılabilmektedir. Böylelikle sadece üretim kesintilerine karşı değil, bölgesel olarak yaşanabilecek fiziki sorunlara karşı da ürün arzı güvence altına alınmaktadır.

Bir diğer tedarik operasyonumuz da yarı mamül ve son ürün dış alımıdır. Tüpraş sahip olduğu dönüşüm üniteleri sayesinde, ağır ürünleri karlılığı daha yüksek olan beyaz ürünlere dönüştürebilmektedir. Kimi piyasa koşullarında, son ürün ve yarı mamüllerin fiyatları, ham petrol tedarikine göre daha karlı olabilmektedir. Böyle durumlarda dış ticaret birimimiz yarı mamül veya son ürün alımı gerçekleştirir. Yarı mamülleri, ağır ya da kükürt oranı yüksek son ürünleri rafinerilerde işlenerek piyasanın talep ettiği, çevresel etkileri düşürülmüş karlılığı daha yüksek beyaz ürünlere dönüştürdükten sonra piyasaya arz ederek karlılığımızı artırırız. Raporlama döneminde yarı mamül fiyatları piyasada talebin düşüklüğü sebebiyle fiyat bakımından ham petrole oranla daha avantajlı bir konuma ulaştı. Bu avantajdan faydalanmak üzere, dış ticaret birimimizin tedarik ettiği yarı mamülleri dönüşüm ünitelerimizde işleyerek piyasaya sunduk.

Ara Ürün ve Ham Petrol Tedariki (Ton)	2007	2008	2009
Ara Ürün İthalatı	61.417	162.958	1.984.342
Ham Petrol Tedarik	25.536.558	23.909.729	16.429.745
Toplam	25.597.975	24.072.687	18.414.087
Ara Ürün İthalatının Toplam Tedarikteki Payı (%)	0,2	0,7	10,8

Ham petrol, son ürün ve yarı mamül dışındaki tüm malzeme tedariklerimiz malzeme ikmal birimimiz tarafından Tüpraş Malzeme İkmal Standardı uyarınca gerçekleştirilir. Üretim açısından öncelikli olan ürün kalemlerinin ikmal güvencesi uzun dönemli sözleşmeler ve stok uygulamalarıyla sağlanır. Bu ürünlerin stok miktarları otomasyon programları tarafından sürekli takip edilir, otomatik alım uygulamasıyla belirli bir stok miktarı güvence altına alınır.

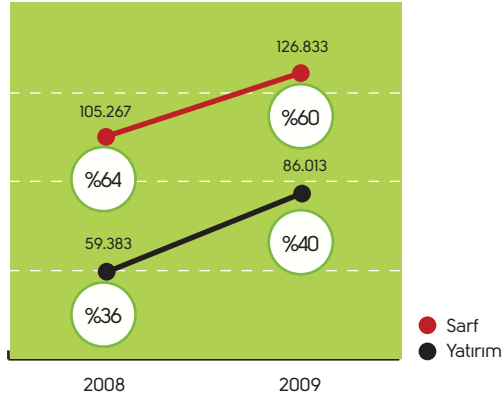
Malzeme tedarik kaynağımızı, Tüpraş'la özdeş çalışma ilkelerini benimseyen, talep edilen ürün konusunda yüksek kalite, üretim, lojistik normlarını sağlayabilen şirketlerin bulunduğu "Tüpraş Tedarikçi Havuzu" oluşturmaktadır. İnsan hakları, güvenlik ve

İş Devamlılığı

çevresel etki gibi kriterlerin de bulunduğu çok boyutlu bir seçim yöntemi kullanılarak hazırlanan bu havuzdan fiyat ve teslim şartlarını en avantajlı biçimde sağlayan firmalardan tedarik yapılır. Ürün bazında teslim şartları birbirinden farklılık arz edebilmektedir. Tedarik ettiğimiz ürünlerin büyük bir kısmı fiziki ikmal sırasında çevresel etki ve güvenlik bakımından risk barındıran kimyasal maddeler olduğundan bu tür ürünlere ait taşıma ve koruma normlarını belirler, tedarikçilerimizin bu normlara kesin biçimde uymalarını sağlarız. Örneğin bu tür maddelerin mutlaka, lisanslı firmaların, eğitimli ve lisanslı şoförlerce kullanılan, uygunluğu denetlenmiş araçlarıyla taşınmasını şart koşar, kontrolünü sağlarız. 2008 yılında malzeme ikmal süreçlerinin yönetimine yönelik Kurumsal Kaynak Planlama modülünü hayata geçirdik. Tüpraş'ın tedarik uygulamalarıyla birlikte birçok sektörel uygulamanın değerlendirildiği bir geliştirme sürecinin ardından oluşturulan bu sistemle, tedarikçi seçim kriterlerimizi de geliştirdik. Malzeme talep işleminden başlayıp ürünün Tüpraş'a nakline kadar tüm süreçleri artık bu sistemle yönetiyoruz.

Tedarik güvencesinin sağlanması adına hiçbir ürün grubunda belirli tedarikçilere bağımlılık durumunun oluşmamasına gayret gösterilmekle birlikte sağladıkları kalite, insan hakları ve çalışma koşulları, güvenlik ve çevresel etki yönetimi gibi tercih kriterleri dolayısıyla dış tedarik kaynak coğrafyalarımızın %90'ını Avrupa Birliği ülkeleri, %8'ini Amerika Birleşik Devletleri ve %2'sini diğer ülkeler oluşturmaktadır. Raporlama döneminde gerçekleştirdiğimiz tedarik operasyonlarının ortalama %50'sini dış alımlar, diğer %50'lik kısmı ise yurtiçi tedarik operasyonları oluşturmaktadır. Yerel ekonominin gelişimine katkı sağlamak ve tedarik güvenliğini artırmak amacıyla başta rafineri bölgelerindeki imalatçılar olmak üzere yerel alımlarımızın toplam tedarik operasyonlarındaki payını artırmak değişmez hedefimizdir. Tedarik operasyonlarımızın yerel ekonomiye katkıları hakkındaki bilgiye Toplumsal Kalkınma bölümünden ulaşabilirsiniz.

Tedarik Harcama Alanı (bin TL)

Tedarik Operasyonları	2008	2009
Tedarik Dosya Adedi	11.323	7.983
Tutar (bin TL)	164.650	214.959

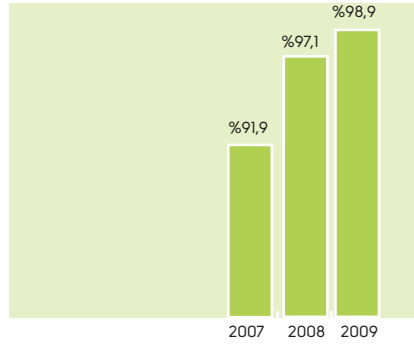
Tedarikçilerimizden üstün kalite ve çalışma koşullarını sağlamalarını bekleriz. Beklediğimiz kalite normlarının sağlanmasını güvence altına almak üzere satın alınan her ürünün özelliklerine göre değişen kalite testlerini ilgili birimlerimiz gerçekleştirir. Ayrıca tedarikçilerimizden ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 gibi kalite, çevre, emniyet, çevre standartlarına uyum bekler, çocuk işçi ve zorla işçi çalıştırmama başta olmak üzere belirli insan hakları normlarına riayet etmelerini bekleriz. Tedarikçilerimizin beklentilerimize ne ölçüde cevap verdiğini tespit etmek için denetim ziyaretleri yaparız. İki satın alma personeliyle birlikte, bir teknik emniyet ve bir iç denetmenin de katıldığı bu ziyaretlerde emniyet, çevre, güvenlik, etik ve insan hakları konularının da dâhil olduğu çeşitli başlıklarda kontrol gerçekleştirilmektedir.

Raporlama döneminde tüm ürün katkı malzemesi tedarikçilerimizin ürünlerine yönelik REACH ön kaydının gerçekleştirmelerini sağladık. Dönem içinde yaptığımız konsolidasyon çalışmasıyla tedarik kalemlerimizi %11 oranında azaltmayı başardık. Bu sayede satın alma faaliyetlerimizin hem operasyonel hem de finansal verimliliğini artırdık. Bunun yanında yine raporlama döneminde, tüm rafinerilerimizin tedarik maliyet karşılaştırmasını gerçekleştirdik ve ortak ihtiyaç kalemlerinde merkezi satın alma uygulamasına geçtik. Gelecek raporlama döneminde tedarik operasyonumuzu geliştirmeye ve mevcut performansımızı artırmaya yönelik yeni uygulamaların başlatılmasını hedefliyoruz. Gelecek dönemde öncelikle yerel imalat olmak üzere yurtiçi alımlarımızın toplam tedarik operasyonumuzdaki payını artırmayı hedefliyoruz. Bunun yanında Koç Holding ve bağlı şirketleriyle ortaklaşa yeni bir satın alma politikası oluşturma çalışmalarına başlayacağız.

Malzeme tedarikinin devamlılığının sağlanması için gerçekleştirilen uygulamaların tek taraflı olması düşünülemez. Tedarikçilerimizle ilişkilerimizin sürdürülebilirliğini ve karşılıklı faydaya dayalı yapısını korumak bizim için son derece önemlidir. Bu sebeple tedarikçilerimizle yakın ilişki kurmaya dikkat ederiz. İş ilişkilerimizde hiçbir tedarikçimize farklı muamelede bulunmayız. Genel olarak tedarikçilerimizin temel beklentisi olan ödeme düzenine büyük önem gösteririz. Tüm Tüpraş tedarikçileri satın

alma sözleşmesinin kurulmasından itibaren ödeme tutar ve tarihlerini bilirler. Ödeme işlemleri, satın alma sözleşmesine aykırı haller bulunmadığı takdirde, otomasyon programları tarafından yapılmaktadır. Ayrıca, tedarikçilerimizin Tüpraş'ın tedarikçisi olmalarından dolayı memnuniyet duymalarını hedefler, bu memnuniyeti engelleyecek durumları bertaraf ederiz. Bu amaçla, her yıl tedarikçi memnuniyet araştırması yürütür, elde edilen sonuçlara göre performans artırıcı uygulamaları hayata geçiririz. Bu konudaki duyarlılığımızın sonucunda tedarikçi memnuniyetimiz geçmiş yıllardan bugüne hep artmış ve en üst düzeye ulaşmıştır.

Tedarikçi Memnuniyeti (%)

İş başarımızda büyük bir payı olan iş ortağı ve tedarikçilerimizle olan ilişkilerimizde temel aldığımız olgu karşılıklı değer üretmektir. Yaratılan en büyük değer de karşılıklı öğrenmedir. Tüpraş iş sahasında çalışmak birçok iş ortağımız için önemli bir öğrenme olanağı sunmaktadır. Başta İSG ve çevre yönetimi olmak üzere iş hayatının çeşitli unsurlarında örnek sistem ve davranışların nasıl geliştirileceği konusunda iş ortaklarımıza bilgi ve birikimimizi aktararak gelişimlerini destekleriz.

İş devamlılığını sağlamakta diğer önemli konu da üretimin planlanan tür, miktar, kalite ve zamanda gerçekleştirilmesi için ünitelerimizin mekanik bütünlüğünü koruyarak bu sayede sürekli üretime uygunluğu sağlamaktır. Rafineriler hiç durmadan çalışan ünitelerinden oluşur. Karlılığının sağlanması adına bu sürekliliğin korunması hayati olmakla birlikte yeterli değildir. Zira ünitenin talep edilen miktar ve kalitede ürünü gerekli sürede üretebiliyor olması da son derece önemlidir. Bu da ancak ölçüm, kontrol ve bakımın yanında ünite geliştirme çalışmalarıyla sağlanabilir. Bu alanda uzmanlaşmış mühendislerce hiç durmadan sürdürülen çalışmalarla rafineri üniteleri adeta sürekli yeniden inşa edilmektedir. Bu sebeple, üretimimizin durmaksızın ve yüksek kalite ve işletme normlarında gerçekleştirilmesi önemli maliyetler oluşturmaktadır. Varlık yönetimi kapsamında gerçekleştirdiğimiz bu süreçlerin performansını artırmak için 2007 yılında başlattığımız iyileştirme projelerimizi 2009 yılında tamamladık. Gerçekleştirilen projeler sayesinde rafineri ünitelerimizin bakım-onarım süreçleri daha verimli hale gelmiş, üretime uygunluk performansımız artmıştır.

Ünite ve Tesis Yatırımları

Sürekli yatırım faaliyetleri rafinaj sektörünün temel karakterlerindedir. İşletmelerin modern teknolojilerle desteklenmesi, üretim esnekliğinin artırılması, ürün spesifikasyonu ve süreç kalitesinin artırılmasına yönelik bu yatırımlar stratejik eğilimler ışığında belirlenerek hayata geçirilir ve işletmelerin uzun vadeli iş devamlılığı performansı adına vazgeçilmezdir. Bu anlayışla Tüpraş, stratejik planlarının hayata geçirilmesine yönelik ünite yatırımlarının yanında spesifikasyon geliştirme, ürün ve süreç kalitesini artırıcı yeni teknolojileri süreç yapılandırmasına kazandırmak adına oluşturulan yatırım programını aksatmadan hayata geçirmeyi hedefler. Raporlama döneminde sektörel düzeyde yaşanan ekonomik zorluklara rağmen Tüpraş yatırım programını uygulamaya devam etmiş, gelecek dönemler için de yeni yatırım kararları almıştır. Tüpraş ünite ve tesis yatırımları hakkında detaylı bilgiye www.tupras.com.tr internet adresinde yayınlanan faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.

- Kırıkkale Rafinerisi Dizel Kükürt Giderme ve Reformer Ünitesi Modernizasyonu
- İzmir Rafinerisi Benzin Spesifikasyonları İyileştirme Tesisi
- İzmir Rafinerisi Benzin Aromatik Değerini İyileştirme Tesisi
- İzmit Rafinerisi Beyaz Ürün Satışlarında DCS Kontrollü Savaş Sistemi
- İzmit Rafinerisi Ham Petrol ve Jet A-1 Tankları Tesisi
- İzmit Rafinerisi Vagon Dolum Boşaltma ve Tanker Sistemi
- İzmir Rafinerisi Kazan Burner Modernizasyonu
- İzmir Rafinerisi Yeni Ürün Depolama Tankları
- İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Projesi
- İzmir Rafinerisi Enstrüman Elektrik Sisteminin Modernize Edilmesi
- İzmit Rafinerisi Benzin İyileştirme ve Oxygenate Tankı Tesisi
- İzmir Rafinerisi Karadolum Rehabilitasyonu ve Savaşlı Sisteme Geçilmesi
- İzmit Rafinerisi Kero Treating Ünitesi Tesisi
- İzmir Rafinerisi 2. Kerosene Treating Ünitesi Tesisi
- İzmir Rafinerisi HP Paçallama ve Satış Sisteminin Modernizasyonu
- Kırıkkale Rafinerisi Yeni Enerji Üretim Sistemi (TPP) Projesi
- Batman Rafinerisi Enerji Santrali Modernizasyonu
- Batman Rafinerisi Ham Petrol Şarj Fırını Tesisi
- İzmit Rafinerisi C3/C4 Splitter ve Selective Hydrgeneration Üniteleri Tesisi
- İzmit Rafinerisi Benzin ve Jet A1 Tanklarına Alüminyum Dome Roof Yapılması
- İzmir Rafinerisi A.G. ve O.G. Elektrik Dağıtım Sistemi Modernizasyonu
- İzmir Rafinerisi Benzin Blending Sistemi Tesisi
- İzmir Rafinerisi Atıksu Arıtma Ünitesi Modernizasyonu
- Kırıkkale Rafinerisi Katı Atık Sahası ve Tehlikeli Atık Depolama Bina Tesisi
- Batman Rafinerisi Buhar Kazanı Tesisi

2008'de
Tamamlanan Yatırımlar

2009'da
Tamamlanan Yatırımlar

Devam Eden Projeler

2010'da
Başlanacak Yatırımlar

İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Projesi

Son yıllarda fuel oil taleplerinin azalması ve beyaz ürünlerle siyah ürünler arasındaki fiyat farkının beyaz ürünler lehine artmasıyla Tüpraş, Türkiye'nin ürün ihtiyaçlarını daha yüksek verimle karşılamaya yönelik İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Projesi'ni hayata geçirerek rekabet gücünü ve lider konumunu güçlendirmeyi hedeflemektedir. Projeyle birlikte, vakum damıtım, koklaştırma (coker), hydrocracker, hydrotreater ve hidrojen (steam methane reformer), kükürt giderme üniteleriyle birlikte yardımcı üniteler kurulacak, üretilen yüksek kükürtlü fuel oil'ler, düşük kükürtlü ve daha değerli beyaz ürünlere dönüştürülecektir.

Yatırım tamamlandığında, öngörülen kapasite artışlarıyla yaklaşık 2,5 milyon ton motorin/jet yakıtı, 770 bin ton benzin ve 200 bin ton LPG olmak üzere toplam 3,5 milyon ton beyaz ürün ve 800 bin ton petrol koku üretilecektir. 2008 yılında başlanan ve beş yılda tamamlanması planlanan projenin tamamlanmasıyla siyah ürün miktarı

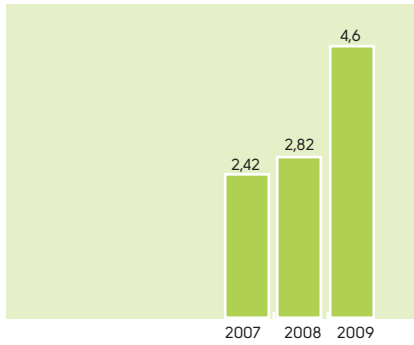
yaklaşık %50 oranında azalacak, toplam beyaz ürün verimi %83'e yükselecektir. Üretilen beyaz ürün miktarıyla Türkiye için yaratılacak katma değer unsurları dikkate alındığında, yeni bir rafineriye eşdeğer olan bu yatırımın tamamlanmasıyla İzmit Rafinerisi Nelson kompleksitesi, 7,8 seviyesinden 14,5'e yükselmiş olacaktır.

Fuel Oil Dönüşüm projesinin başlatılması için gerekli olan çevresel ve sosyal etki değerlendirme raporlarının hazırlanmasına yönelik araştırma ve paydaş katılımı toplantıları gerçekleştirilerek olumlu ÇED Raporu 24 Nisan 2009 tarihinde alınmıştır. Bunun yanında proje kapsamında inşa edilecek ünite ve tesislere yönelik ana mühendislik paketleri tamamlanmış ana yüklenici firmanın belirlenmesine yönelik ihale tamamlanmıştır. Projenin 54 ay içinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Rafinerilerimizde, oluşabilecek tüm acil durumların öncelikle engellenmesine, engellenemeyecek durumda ise etkilerinin minimum seviyelere indirilmesine yönelik politika, sistem ve süreçleri hayata geçirir, acil durumlarda uygulanacak planlamaları yapar, tüm çalışanlarımızı bu gibi durumlarda hangi tür davranışları geliştirmeleri gerektiğine yönelik olarak eğitir ve acil durumlara tepki konusunda daima hazır tutarız.

Risk değerlendirme ve iş tehlike analizleri sonuçlarına göre hazırlanmış olduğumuz, sürekli kontrol, denetim ve iyileştirme yaptığımız acil durum planlamaları, iş kazaları, yangın, sel ve deprem gibi doğal afetler, terör ve sabotaj gibi asayiş risklerinin önlenmesine, etkilerinin bertarafının yanı sıra önlenmesi ve gerekli durumlarda ise emniyetli tahliye operasyonlarını içeren planlardır. Bu planların gerekli hallerde hayata geçirilmesi için uzman personelimiz bulunmakta, tüm çalışanlarımız bu planların işleyişi ve acil durumlardaki görevleriyle ilgili olarak eğitim çalışmalarına, hazırlık halinin kontrolü ve iyileştirilmesi için de planlı ya da plansız gerçekleştirilen tatbikatlara katılırlar. Acil durum olarak nitelendirilebilecek olaylar insan sağlığı ve çevre açısından riskler oluşturabilecek yangın, patlama, sızıntı, döküntü ve sel gibi sonuçlar doğurabilir. Bu gibi durumlara müdahale etmek için eğitilmiş personelin yanında doğru ve yeterli ekipman da gereklidir. Tüpraş her yıl yatırım bütçesinde önemli bir payı acil durumlara müdahale etmekte kullanılacak sistem, araç ve ekipman portföyünün artırılması, en modern teknolojilerle donatılması ve periyodik bakımına ayırmaktadır.

Emniyet ve Acil Durumlara Hazırlık Yatırımları (milyon TL)

	2007	2008	2009
Çevresel Nitelikli Toplam Olay Sayısı	4	2	3
Sızıntı/Döküntü Sayısı	20	24	12

Raporlama döneminde oluşan sızıntı ve döküntülerin tamamı, çevreye olumsuz etkisi olmadan anında ve küçük müdahalelerle önlem alınarak temizlenebilen olaylardır. Çevresel nitelikli tüm olaylar için düzenleyici ve önleyici çalışmalar yaparak tekrarlanmasını önüyoruz. Bu konuda tüm rafinerilerimizde teknik alt yapı ve eğitilmiş personel 24 saat görev yapmaktadır.

Acil durum başlığında nitelendirdiğimiz tüm olay türlerini gerçekleştirdiği takdirde, olay ve etki boyutlarından bağımsız olarak değerlendirir, raporlar ve en ufak etkinin dahi oluşmamasına yönelik önlem alırız. Alınan önlemler sonucunda çevresel nitelikli toplam olay sayısı, sızıntı ve döküntü oluşum sayısı ve miktarlarında düşüş kaydedilmiştir. Gelecek dönemlerde de bu düşüş trendinin devam ettirilmesini hedeflemekteyiz.

İş Devamlılığı

Dolum için rafineri limanlarımıza yanaşan gemilerde çıkacak herhangi bir acil duruma karşı sorumluluğumuz rafineri sahası, liman ve bu alanlarda bulunan insan, çevre ve mülk emniyetini sağlamaktır. Ancak insan ve çevre güvenliği söz konusu olunca sorumluluk alanımızda olsun olmasın personel ve donanımımızı gerekli önlemleri alarak olay bölgesine yönlendirmekte tereddüt etmeyiz. Çevremiz rafineri sahaları ile sınırlı değildir.

29 Eylül 2009 günü saat 07.20'de İzmit Rafinerisi'nde benzer bir olay yaşadık. Rafineri limanına bağlı, Selay Denizcilik'e ait Sena 3 tankerine, müşterimiz Petrol Ofisi'ne sevk etmek üzere akaryakıt ürün dolumu yapılması amacıyla dolum kolları bağlanmışken, dolum başlamadan önce, gemide yangın çıktığını fark eden personelimiz inisiyatif alarak dolum kolunu çözmüş ve gemiyi limandan ayırdı. Kriz yönetimine geçen rafineri Emniyet Çevre Kalite (EÇK) birimi, personelin derhal yangınla mücadele ve kriz durumuna geçirilmesine karar verdi. Saat 07.25'te römorkörlerimiz eşliğinde geminin İzmit Liman Başkanlığı'nın belirttiği demirleme alanına çekilmesi sırasında yangınla mücadeleye devam edildi. Patlama riskine karşı 15 gemi personeli tahliye edilerek ilk tıbbi müdahaleleri Tüpraş Sağlık Merkezi'nde gerçekleştirildi. Rafineri EÇK yöneticileri, İzmit Liman Başkanlığı'na olay yerine ulaşım komutayı devralana kadar tüm çekme ve söndürme işlemlerinin sorumluluğunu üstlendi. Söndürme çalışmaları devam ederken ürün sızıntısına karşı deniz bariyerleri de olay mahalline konuşlandı. Yangın, 6 saat süren çalışmanın ardından saat 13.30'da söndürüldü. Emniyet açısından 1 saat süren gözlem sonrası yangın tehdidinin ortadan kalktığına karar verilerek tanker İzmit Liman Başkanlığı'na teslim edildi. Tüpraş çalışanlarının dikkati ve inisiyatif alarak gerçekleştirdikleri erken müdahale sonucunda insan hayatını, çevre güvenliğini tehdit edebilecek ve önemli ekonomik zararlar doğurabilecek bir felaketin önüne geçilmiş olundu.

Rafineriler toplumun moral ve ekonomik değer olarak kabul ettiği, faaliyetleri sosyal yaşantı ve hatta güvenliği doğrudan etkileyen stratejik tesisler olduğundan, başta terör ve sabotaj olmak üzere asayiş risklerine karşı üst düzeyde tedbirlerle korunurlar. Bu sebeple, tüm rafinerilerimizde yasal düzenlemelerin öngördüğü özel güvenlik bölgeleri oluşturulmuştur. Tüpraş güvenlik sisteminin sorumluluk alanı; tesis alanıyla birlikte, tesis dış sınırlarına karada ve denizde bitişik özel güvenlik bölgesi içerisinde kalan alanı da kapsar. Kıymetli ürün olarak tanımlanan ulusal markerın ikmali yetkili makamlardan alınan özel izinlerle, tam teşkilatlı Tüpraş güvenlik görevlilerinin eşliğinde sağlanır. Nakliyatın planlandığı şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği araç takip sistemi ile izlendiği gibi marker aracının rafineri sahasına girişine kadar iletişim de sürdürülür. Markerin depolandığı alanlarda güvenliği fiziki güvenlik sistemlerinin yanında alınan elektronik önlemlerle sürdürülmesi esas alınmıştır.

Asayiş risklerinin bertarafı için takip edilen temel izlek, mevcut yasal düzenleme kapsamında hazırlanan ve 2010 yılında yenilenen Tüpraş Güvenlik Yönetimi Standardı'dır. Bu standardın öngördüğü çalışma sistematiği, güvenlik alanlarımızın en ileri teknoloji ve lisanslı, uzman güvenlik personeli tarafından korunmasını, personel ve sistemlerin sürekli kontrol ve denetimini, acil durumlara karşı hazırlık açısından sıklıkla tatbikat yapılmasını öngörmektedir. Gerçek durumlar ve tatbikatlar Genel Müdürlük ve rafinerilerde oluşturulan kriz merkezlerinden eş zamanlı olarak izlenmekte, gerektiğinde yöneticilerin ve konuyla ilgili uzmanların müdahaleleriyle olayların büyümeden önlenmesi sağlanmaktadır. Raporlama döneminde de Tüpraş'ın güvenliği gerek teknolojik yatırımlar, gerekse personel gelişimi ve eğitim çalışmalarıyla desteklenmiştir. Tüpraş rafinerileri, çeşitli fiziki ve demografik şartları bulunan dört ayrı coğrafyada bulunmaktadır. Bu sebeple genel anlayışımız tüm faaliyet birimleri için ortak olmak koşuluyla, her rafinerimiz için farklı güvenlik algılarına yönelik tedbirler de alınmaktadır.

Bütün güvenlik uygulamalarımızda; Tüpraş Güvenlik Politikasında belirtilen, insan haklarına saygılı, kurum kimliğine yakışır, ulusal ve uluslararası güvenlik normlarını esas alan, çalışanların iş emniyetini tehlikeye sokmayacak ve üretimin kesintisiz sürdürülmesini sağlayacak, güvenlik personeli ve güvenlik sistemiyle çalışanlar ve üçüncü kişilerde güven duygusu oluşturacak, iyileştirmelere açık, eğitimli-özverili- bilinçli ve daima göreve hazır personel istihdam etmek, devletin ilgili birimleri ve çevre kuruluşlarla koordine ve işbirliği içerisinde çalışmayı esas alan, çağdaş güvenlik yönetimi uygulamalarını gerçekleştiren prensipler hedeflenmiştir.

Emniyet ve güvenlik algısının çalışanlarda canlı tutulması, acil durumlara müdahale konusunda sürekli hazır olma halinin korunması ve alınan tedbirlerin etkinliğinin, bulunduran ekipmanların işlerliğinin güvence altına alınmasında gerçekleştirilen tatbikatlarının önemi büyüktür. Planlı ve plansız olarak gerçekleştirilen tatbikat sonuçları ilgili uzmanlarca değerlendirilip gerekli ileri tedbirler hayata geçirilmektedir.

İş Devamlılığı

Her yıl rafineri işletmelerimizde güvenlik, tahliye ve yangın tatbikatları yaparız. Planlı yangın tatbikatlarının senaryolarında sivil savunma içeriği de bulunmaktadır. Bunların yanında denize kıyısı olan rafinerilerimizde ISPS Kodu tatbikatı yapılmaktadır. Böylelikle her Tüpraş rafinerisinde yılda en az 11 tatbikat gerçekleştirilmektedir. Ayrıca yıl içinde çeşitli senaryolarla plansız tatbikatlar da yürütülmektedir. Özellikle her bir güvenlik müdürlüğünde farklı senaryolara dayanan en az ayda bir tatbikat gerçekleştirilmektedir. Raporlama döneminde de tüm tatbikat türlerinde belirtilen planlı ve plansız tatbikatlar gerçekleştirilmiştir.

Tatbikat Türü	Planlı Tekrar (yıl/işletme)	Toplam Planlı Tekrar
Güvenlik	4	16
ISPS Kodu	1	2
Yangın ve Sivil Savunma	6	24
Tahliye	1	4
Toplam	1	4

Raporlama döneminde Tüpraş çalışma ve sosyal yaşam sahalarında veya ulusal marker taşıma işlemleri sırasında, Tüpraş çalışanları ve yakınlarına yönelik bir güvenlik ihlali oluşmamış, faaliyet sahalarının, kıymetli malzemenin güvenliğini ve üretimin devamlılığını etkileyebilecek herhangi bir asayiş sorunu yaşanmamıştır.

Faaliyetlerimizin devamlılığını şekillendiren bir diğer unsur da operasyonel mükemmelliğin, iş süreçleri, ürün ve hizmetler bazında kalitenin korunmasıdır. Süreçlerimizin yönetiminin, tanımlanmış durumlara göre önceden belirlenmiş ve uygulaması sürekli geliştirilen davranış kalıplarıyla gerçekleştirilmesini sağlamanın, iş devamlılığı performansımızı yükselttiğine inanırız. Bu anlayışımız gereği tüm iş süreçlerimizin yönetimini Kalite, Çevre, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi standartları uyarınca gerçekleştiririz. Raporlama döneminde, tüm çalışmalarımızın yürütülmesinde aktif olarak kullanılan Tüpraş Çalışma Standardı sayısını 79'dan 99'a yükselttik. Bu standartlar operasyonel alanların yanında sağlık, emniyet, çevre, güvenlik, insan kaynakları, denetim gibi sosyal, ekonomik, çevre ve etik konuların tamamına yönelik iş yapış biçimlerini tanımlamaktadır.

İç standartların yanında genel kabul görmüş dış standartları da faaliyetlerimizde takip ederiz. Bu kapsamda, Tüpraş çalışmalarında ISO 9001 Kalite, ISO 14001 Çevre, OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Standartlarına tam uyum sağlanmaktadır. Ayrıca tüm rafinerilerimize bağlı laboratuvarlar da çalışmalarını ISO 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardı'na uyum içinde sürdürmektedir. Bunların yanında 2006 yılından beri EFQM Mükemmellik Modeli'ni uygulamaya devam ediyoruz. EFQM Modeli'nin uygulamasında ulaştığımız başarı sonucunda 2007 yılında almaya hak kazandığımız "Mükemmellikte Yetkinlik Belgesi"ni raporlama döneminde de yapılan çalışmalar neticesinde koruduk.

Raporlama döneminde kalite yönetiminin gelişimine yönelik hedeflerimizin tamamını gerçekleştirdik. Bu hedeflerin en önemlisi ortak kalite belgesi yönetimi uygulamasına geçişi. 2008 yılına kadar her rafinerimizin münferit kalite belgeleri mevcuttu. Raporlama döneminde, bu uygulamayı geliştirip tüm rafinerilerimizi kapsayan ortak kalite belgelendirmesi uygulamasına geçmeyi başardık. Bu sayede, bir taraftan rafinerilerimiz arasında standartların uygulama seviyesi dengesini sağlarken, diğer taraftan kalite yönetimi süreçlerimizi sadeleştirerek daha verimli hale getirdik. Kalite sistemlerimizin uygulamaları periyodik olarak iç ve dış denetimden geçirilmektedir. Bu çalışmalar sonucunda tüm kalite belgelerimiz 2012 yılına kadar geçerli olmak üzere yenilenmiştir. Önümüzdeki dönemde de kalite sistemleri uygulamamızı çalışan eğitimleriyle geliştirmeyi hedefliyoruz.

Bilişim uygulamalarının iş devamlılığı açısından iki önemli rolü bulunmaktadır. Birincisi, üretim süreçleri de dahil olmak üzere faaliyetlerimizin büyük bölümü bilgisayar destekli sistemlerle yürütülmektedir. Diğer rol ise iş devamlılığının sağlanmasına yönelik yönetim destek sistemlerinin büyük ölçüde bilişim uygulamalarıyla gerçekleştiriliyor olmasıyla belirginleşmektedir. Bu sebeplerle, gelişmiş bir bilişim altyapısına sahip olmak ve bu sistemlerin işlerliğini güvence altına almak iş devamlılığı açısından büyük önem arz etmektedir.

İş Devamlılığı

Üretime yönelik süreçlerde kullanılan bilişim sistemleri arasından en önemlileri Crude Manager, PIMS ve Prosteam programlarıdır. Crude Manager programı ile elimizde bulunan alımı programlanan ya da stokta bulunan ham petrol ve diğer hammaddelerden, verilen talep ve tahmini fiyatları doğrultusunda, hangi üründen, hangi kalitede ve ne kadar üretilebileceği hesaplanır. Bu verileri kullanan PIMS üretim modelleme programı ile de bu ürün kalemleri arasında optimizasyon yapılarak iç ve dış talebi karşılayacak en karlı ürün yelpazesi oluşturulur. 2009 yılında İzmit ve İzmir Rafinerileri'nde devreye alma çalışmalarını başlattığımız Prosteam programı ise oluşturulan ürün planının optimum enerji tüketimiyle hayata geçirilmesini sağlamaktadır.

Üretim süreçleri dışındaki faaliyetlerin sürdürülmesinde de birçok yönetim destek sistemi kullanılmaktadır. Bu sistemlerin en geniş uygulama alanına sahip olanı, tedarikten, satış ve lojistiğe, neredeyse tüm süreçlerimizin yönetimine destek olacak modüller şeklinde tasarlanmış olan Tüpraş Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi'dir. Ayrıca insan kaynakları süreçlerinde kullanılan Hümanist, iş akışı süreçlerinde kullanılan EBA, tüm izin, kalite, çevre, iş sağlığı ve güvenliği dokümanlarının ve Tüpraş Standartları'nın yönetiminde kullanılan QDMS, bakım ve onarım süreçlerinin yönetiminde kullanılan BOYS ve personel devam kontrolünde kullanılan Bardes uygulamaları da kullandığımız temel yönetim destek sistemleri arasındadır.

Veri Güvenliği

Bilişim sistemlerinin gelişimi ve kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte veri güvenliği şirketler için yönetilmesi gereken önemli bir konu haline gelmiştir. Tüpraş veritabanlarında ticari gizlilik kapsamında korunması gereken şirket bilgilerinin yanında müşteri ve iş ortaklarımıza yönelik veriler de bulunmaktadır. Tüm bu verilerin gizliliğini güvence altına almak hem ticari açıdan hem de kurum itibarı açısından paydaşlarımıza karşı sorumluluğumuzdur. Bu nedenle, gerek kurum içi veritabanlarının gerekse paydaşlarımızın erişimi bulunduğu sistemlerin işlerliğini korumaya ve kötü niyetli erişim teşebbüslerini engellemeye yönelik tedbirler alırız.

Veri güvenliği uygulamalarımızın temelini kablolu ya da kablosuz tüm şirket ağlarına yetkisiz erişimin kısıtlanması, sistem üzerinden dosya paylaşımının kısıtlanması, tüm paylaşımların ve e-posta iletişiminin değiştirilemez biçimde saklanması oluşturmaktadır.

2008 ve 2009 yıllarında veri güvenliği uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik köklü değişiklikler yapmayı hedeflemiştik. SSL/VPN sistemi ve OTP uygulamasının hayata geçirilmesiyle, çalışanlar ve müşterilerin tek kullanımlık şifreyle sistemlere uzaktan erişimini sağladık. Çalışanların tek şifre ile görev alanıyla sınırlı olmak kaydıyla gerekli tüm sistemlere erişimini sağlayacak IDM kimlik yönetim sistemini hayata geçirdik; kontrollü network erişimini sağlayacak uygulamaları gerçekleştirdik. Gelecek raporlama dönemine yönelik hedefimiz ise veri koruma sistemlerimizi geliştirerek bilgi kaçırlması girişimlerine karşı güvenliği artırmaktır.

Bilişim Etiği

Veri güvenliği uygulamalarının ikilemi, sistemler, erişim ve işlem sınırlandırmasına dayanırken bilişim personelinin bu sistem ve verilere ulaşabiliyor olmasıdır. İşin doğası gereği tüm uygulamalara erişimi bulunan sistem yöneticilerinin, çalışmalarını yürütürken bu erişim haklarını işlerinin gerekleri dışında ya da kötü amaçlı olarak kullanmamaları bilişim mesleği etiği gereğidir.

Tüpraş, tüm çalışanları gibi bilişim personelinin de faaliyetlerini mesleki etik anlayışı çerçevesinde sürdürmelerini öngörür. Bilişim çalışanlarının işe alınma sürecinde, beklenen davranış türleri konusunda bilgilendirme yapılır, iş akitlerine çok detaylı bilgi güvenliği hükümleri eklenir. Sistem yöneticilerinin, yasal zorunluluklar ya da denetim ve iç kontrol işlemleri amacıyla sorumlu yöneticilerin talimat vermesi dışında, çalışan kişisel verilerine ve e-posta iletişimine erişimi yasaklanmıştır. Bunun kontrol altında tutulması amacıyla tüm sistem yöneticilerinin sistem üzerindeki aktiviteleri silinemez biçimde kaydedilir ve diğer sistem yöneticileri tarafından kontrol edilir.

İş Devamlılığı

Acil durum yönetimi ve bu gibi durumlarda dahi iş devamlılığının sağlanmasında da bilişim sistemlerinden faydalanıyoruz. Bu kapsamda, 2007 yılında Tüpraş mühendisleri tarafından tasarlanıp uygulanmasına başladığımız DRBCP (Disaster Recovery & Business Continuity Program) projemizi hedeflemiş olduğumuz gibi 2008 yılında hayata geçirdik. Bu uygulama sayesinde, tüm Tüpraş veritabanı sanallaştırılarak herhangi bir faaliyet sahasında (Genel Müdürlük ya da Rafineriler) oluşabilecek doğal afetler, altyapı problemleri, internet üzerinden ya da fiziki olarak gerçekleştirilebilecek saldırılara karşı güvenlik altına alınmıştır. Bu gibi acil durumlar veritabanını tehdit ettiği anda sistem, kullanıcılarının dahi fark edemeyeceği işlerlikte, farklı merkezlerden çalışmayı sürdürerek iş devamlılığını sağlamaktadır.

DRBCP projesi daha bitirilmeden Tüpraş mühendisleri uygulamanın daha da geliştirilebileceğini öngörüp gerekli projelendirmeyi yapmıştır. Bu amaçla gerçekleştirdiğimiz ilk çalışma "disaster site" ve "bunker site" kurulumudur. Bu projeye acil durumlarda çalışma ortamı koşullarının elverişliliğini yitirmesi halinde iş devamlılığını sağlamaya yönelik alternatif kriz yönetim merkezleri oluşturulmuştur. Bu uygulamanın işlerliği ve acil durumlara hazırlığı belirli aralıklarla test edilerek gerekli iyileştirmeler yapılmaktadır.

Bilişim sistemlerimizin donanımsal ve yazılımsal güvenilirliği sürekli kontrol ve denetim çalışmalarıyla desteklenir. Bu kapsamda Koç Holding Bilişim Koordinatörlüğü'ne bağlı

bilişim denetim uzmanları tarafından yılda bir kez bilişim denetimi gerçekleştirilir. Ayrıca yıllık bağımsız dış denetim çalışmaları dâhilinde başta veri güvenliği uygulamaları olmak üzere bilişim uygulamaları da denetlenmektedir. Bilişim uzmanlarımız, mevcut ya da kurulması planlanan sistemlerin teknolojik altyapısının verimliliğini ve güncelliğini kontrole yönelik kıyaslama çalışmaları yapmakta, bu amaçla Gartner ürün performans kıyaslama çalışması takip edilmektedir. Bunların dışında, 2009 yılında bilişim risk analizi çalışmasını başlattık. Uzman bir kuruluş tarafından yürütülen ve gelecek raporlama döneminde tamamlanması planlanan çalışmalar kapsamında Tüpraş bilişim altyapısı, donanım ve yazılımdan kaynaklanabilecek risklere karşı incelenecektir. Bu inceleme sonucunda elde edeceğimiz sonuçlar ileriki dönemlere yönelik iyileştirme hedeflerimizi oluşturacaktır.

Oluşturduğumuz tüm sistem ve süreçler, Tüpraş'ın piyasanın talep ettiği miktar ve kalitede petrol ürününün arzını güvence altına almaya yönelik olup, kuruluşumuzdan bugüne görevimizi aksatmadan yerine getirdik. Yatırımlarımız ve sürekli öğrenme çalışmalarımızla gelecekte de iş devamlılığı performansımızı artıracaktır.

Sağlık ve Emniyet

Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken bunu emniyetli ve güvenilir biçimde gerçekleştirmek hiçbir durumda ödün vermediğimiz ilkemizdir. Çalışanlarımıza ve iş ortağı çalışanlarına sağlıklı, emniyetli, güvenilir ve temiz bir çalışma ortamının sağlanması; müşterilerimize yüksek emniyet normlarında hizmet verilmesi, yerel halk ve fiziki etki alanımızda bulunan tüm diğer paydaşlarımızın Tüpraş faaliyetlerinden dolayı herhangi bir zarara uğramamalarını sağlamak temel sorumluluklarımızdır. Bu sorumluluk bilinciyle, çalışma şartlarımızı ve performansımızı sürekli yükseltmek, buna yönelik yönetsel ve teknik olanaklarımızı geliştirmek paydaşlarımıza karşı taahhüdümüzdür.

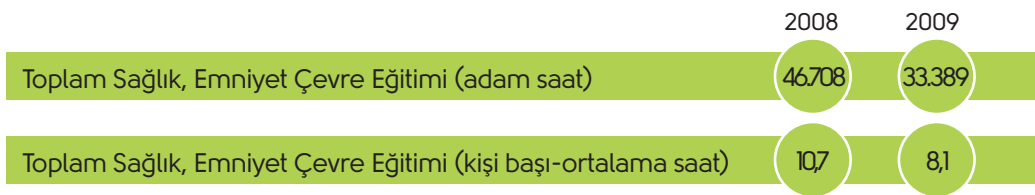
Sağlık ve emniyet konusunun yönetimindeki temel dayanağımız Tüpraş SEÇ-K Politikası'dır. Operasyonlarımızın bu politikadan ödün vermeden gerçekleştirilmesi genel müdürümüzden başlayarak Tüpraş'ta görev yapan her kıdem ve seviyede çalışanın öncelikli sorumluluğu olup sağlık ve emniyet hedefleri çalışan performansının değerlendirilmesinde de önemli bir yer tutmaktadır. Çalışan sağlığı ve emniyeti konularındaki tüm çalışmalar Emniyet, Çevre, Kalite birimi tarafından yürütülmektedir. Acil durumlarla ilgili çalışma ve faaliyetler EÇK birimlerince, güvenlik müdürlükleriyle koordine edilerek yürütülmektedir.

Tüpraş, tüm faaliyetlerini ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 standartlarına uyumlu şekilde yürütmektedir. Bunun yanında operasyon ve süreç bazında kalite, çevre, sağlık ve emniyet şartlarını sağlamak için çeşitli konularda 105 kurum içi standart takip edilerek faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Emniyetli bir çalışma ortamının sağlanması çok sayıda unsurdan meydana gelir. Her yeni durum bu unsurlarda değişikliğe neden olacağından sürekli öğrenme ve etkin risk

değerlendirme sistemlerinin oluşturulması performansın artırılması açısından hayatidir. Risk Değerlendirme Tablosu (RDT), Tehlike ve Etkilerini Yönetim Süreci (TEYS), Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama (OSAR) operasyonel emniyetin sağlanmasında kullandığımız temel sistemler olup emniyet risklerinin tespit edilip bertarafına, çalışma esnasında emniyet koşullarının oluşturulup kontrol edilmesine ve herhangi bir olay oluştuğunda, bunların araştırılıp raporlanarak öğrenme sağlanmasına yönelik uygulamalardır. Bu uygulamaların hayata geçirilmesinde birçok alt uygulama ve teknik kullanılmaktadır. Özellikle emniyet risk değerlendirme sürecinde papyon ve hata ağacı analizleri gibi birden çok teknik kullanılarak risklerin en aza indirgenmesini sağlayacak tedbirler alınmaktadır.

En üstün sistem ve süreçleri geliştirmek, en modern ekipmanı kullanmak zaman zaman emniyet risklerinin oluşmasında yetersiz kalabilmektedir. Bunun başlıca sebebi beşeri faktörlerin konunun üzerindeki etkisidir. Bu sebeple Tüpraş faaliyet sahalarında görev ya da çeşitli amaçlarla bulunan, başta çalışanlarımız ve iş ortağı çalışanları olmak üzere, herkesin sağlık, emniyet ve güvenlik konusunda üst düzey farkındalık, bilgi ve yeterliliğe sahip olmasını hedefleriz. Bu sebeple, Tüpraş faaliyet alanlarında bulunan herkesin kapsamlı bir eğitimden geçmesi zorunlu olup konuya yönelik eğitim programlarımız bulunmaktadır. Bu programlar işe başlangıç eğitimleri, bilinçlendirme eğitimleri ve yetkinlik bazlı eğitimler olmak üzere üç grupta toplanabilir. Çalışanlar görev sorumluluklarına göre bu eğitimleri periyodik olarak tekrarlamaktadırlar.

Emniyet performansının artırılması için bilinç seviyesinin sürekli üst düzeyde tutulması gerekmektedir. Bu sebeple, her iş başlangıcında emniyet risklerinin alınacak tedbirlerin ve sorumlulukların belirlenmesi için iş tehlike analizi yapılır. Bu analiz sonuçları işbaşı konuşmalarında çalışanlarla tartışılarak alınacak önlemlere birlikte karar verilir, sorumluluk paylaştırılarak etkin kontrol sağlanır.

Emniyet Bilincinin İçselleştirilmesi

İş emniyeti bilincinin çalışanlar tarafından içselleştirilmesinde en etkili unsur aktif katılım ve görünür liderliktir. Rafineri düzeyinde sağlık ve emniyet konularının görüşülerek uygulama kararlarının alındığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları'na rafineri yöneticileri ve emniyet uzmanlarının dışında, mavi yakalı personel tarafından seçilen sendika baş temsilcisi de katılmaktadır. Bunun dışında sağlık ve emniyet Tüpraş Öneri Sistemi'nde değerlendirilen temel başlıklardan biridir. Bu araç sayesinde çalışanlarımız performans artırıcı önerilerini yöneticilerine iletmektedirler.

Emniyet konusunda iş birimleri ve çalışanlar arası iletişimin sağlanması, bilgi ve deneyimlerimizin paylaşılması, ortak fikir üretilmesi konusunda birçok uygulamamız bulunmaktadır. Bu amaçla, rafineri yöneticileri arasında aylık emniyet toplantıları, rafineri düzeyinde de Tüpraş ve iş ortağı çalışanlarının katılımıyla emniyet konuşmaları yapılmaktadır. Bunun yanında Emniyet, Çevre, Kalite birimi haftalık ve aylık bültenler yayınlamaktadır. Bu bültenler sayesinde olaylar ve seçilen konular hakkında çalışanların bilgilendirilmesi sağlanır. Rafinerilerde yüksek risk içeren bir olay gerçekleştiğinde Olaydan Ders Çıkarma Dokümanı hazırlanarak tüm çalışanlar bilgilendirilir. Bunun ardından da olaya maruz kalmış kişilerin, tanıkların, yöneticilerin ve tüm ilgili Tüpraş ve iş ortağı çalışanlarının katılımıyla "Bu Olayı Nasıl Önleyebilirdik?" toplantısı düzenlenerek çalışanların katılımıyla en doğru ve uygulanabilir önlemlerin hayata geçirilmesi sağlanır. Ayrıca tüm Tüpraş yöneticileri periyodik olarak gerçekleştirilen emniyet turlarına katılmaktadırlar. Görünür liderliğin sağlanmasını amaçlayan bu uygulama ile bir yandan emniyet konusunun sürekli gündemde tutulması sağlanırken diğer taraftan risk noktaları ve tedbirlerin tespiti konusunda farklı görüşler elde edilir.

Emniyet kültürümüzün hangi düzeyde olduğunu kontrol etmek amacıyla periyodik olarak çalışanlara SEÇ kültürü testleri yapılmakta, SEÇ bilincinin geliştirilmesi ve içselleştirilmesine yönelik çeşitli sosyal etkinlikler düzenlenmektedir. Bu amaçla her yıl çeşitli etkinliklerle emniyet haftası kutlaması yapılmaktadır.

Raporlama döneminde, sağlık emniyet performansını artırıcı birçok yeni uygulamayı hayata geçirdik. Bu uygulamalar arasında en önemlisi, 2008 yılından itibaren emniyet performans değerlendirme çalışmalarına iş ortağı çalışanları verilerinin de dâhil edilmiş olmasıdır. Bunun bir uzantısı olarak 2009 yılında Müteahhit SEÇ Yönetim Standardı da hayata geçirilmiştir.

2009 yılında yayımlanan Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi Standardı'nın Çalışmalarınıza Ne Gibi Katkıları Oldu?

Emniyet, Çevre, Kalite Müdürlüğü'nün yapmış olduğu çalışmalara ek olarak, Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi Standardı'nın hayata geçirilmesi ile birlikte, hem Tüpraş hem de yüklenici firma için yeni görev adlandırmaları yapılmış, böylelikle işlerin daha hızlı ve güvenli yürütülmesi sağlanmıştır. Hazırlanan SEÇ planı ve iş tehlike analizleri ile muhtemel kazalara karşı proaktif önlemler alınmaktadır. Standart gereği yapılan firma değerlendirmeleri sonucunda başarılı ve eksik yönlerimizin bizlere aktarılması, gelişimimize yapıcı katkı sağlamaktadır. Ayrıca, yapılan değerlendirmelerin yüklenici firma tercihlerinde kullanılmasıyla, işe en uygun şirketin seçimi sağlanmaktadır.

M.Cengiz Kara
Esman Yapı Sistemleri Ltd.

İş sağlığı ve güvenliğinin, çevre koruma uygulamalarının Tüpraş faaliyetlerinde öncelikli bir konumu bulunmaktadır. Bu alanlarda Tüpraş her dönemde üst düzey performans seviyesini hedeflemektedir. Bize göre, iş ortaklarımızın performansları da emniyet ve çevre performansımızın önemli bir parçasıdır. 2008 yılında yüklenici firmalarımızın iş sağlığı, emniyeti ve çevre performanslarını da Tüpraş performansına dahil ederek değerlendirmeye başladık. İş ortaklarımızın bu alanlarda daha nitelikli çalışma koşullarına ulaşmalarını sağlamak adına da 2009 yılında Tüpraş Müteahhit SEÇ Yönetim Sistemi Standardı'nı yayımladık. Dönem içinde bu alanlarda gözlemle-

Sağlık ve Emniyet

nen performans artışında yayımladığımız bu standardın da etkisi yadsınamaz. Gelecek dönemlerde de iş ortaklarımızın İSG ve çevre performanslarını artırıcı çalışmalar gerçekleştirmeyi hedefliyoruz. Sağlayacakları öğrenme sayesinde Tüpraş faaliyetleri dışındaki çalışmalarında da performanslarını yükselteceklerine inanıyoruz.

Kaza Sıklık Oranı (kaza adedi x 1.000.000/adam x saat)	2007	2008	2009
Hedef	4,75	5,5	3,5
Gerçekleşme	3,4	3,6	2,5
Kaza Şiddet Oranı (kayıp işgünü sayısı x 1.000.000/adam x saat)	2007	2008	2009
Hedef	-	-	80
Gerçekleşme	1.269	105	73

⁵ 2008 yılından itibaren müteahhit çalışanlarına ait emniyet verileri de Tüpraş çalışanlarıyla birlikte değerlendirilmeye başlandığından ötürü 2008 yılına ait kaza sıklık oranı hedefi bir önceki yıla oranla biraz daha yüksekti. Ancak yıl içinde elde edilen başarılı sonuçlar ile 2009 yılı kaza sıklık oranı hedefimiz önceki yıllara kıyasla çok daha düşük tutulmuştur.

Gelecek dönemlerde hayata geçirilmek üzere, sağlık ve emniyet konusunda belirlediğimiz 3 yeni çalışma alanı bulunmaktadır. Öncelikle 2010 yılında bir değişim yönetimi uygulamasını hayata geçirmeyi hedefliyoruz. Değişim yönetimi uygulamasıyla, organizasyonda, süreçlerde, personelde, ekipmanda, prosedürlerde ya da yasal düzenlemelerde meydana gelebilecek herhangi bir değişikliğe karşı, ilgili birimlerin risk değerlendirmesi yaparak uyum çalışmalarının hızla hayata geçirilmesi sağlanacaktır. 2010 yılında başlatacağımız bir diğer çalışma da SEÇ Yetkinlik Yönetim Sürecidir. Bu çalışma ile başta anahtar fonksiyonlarda görevli çalışanlar olmak üzere tüm Tüpraş personelinin teknik emniyet konusundaki eğitim ve bilinç düzeyi değerlendirilecek, eğitim ihtiyaçları tespit edilecektir. Ayrıca 2014 yılına kadar İş İzni Sistemi'nin yenilenmesini, bunun yanında acil durumlara hazırlık yönetiminin geliştirilmesini hedefliyoruz.

Çalışan Sağlığı

Tüpraş, başta mesleki hastalıklara karşı olmak üzere çalışan sağlığının korunması adına önleyici ve bilinçlendirici çalışmalar yürütmektedir. Öncelikle tüm çalışanlar periyodik olarak sağlık taramalarından geçmekte, bu tetkikler yaş ve değişik risk gruplarına göre derinleştirilmektedir. Tüm rafinerilerde bulunan sağlık birimleri sağlık sorunlarına müdahale edebilecek personel ve gelişmiş teknik donanıma sahiptir. Sağlık personeli, periyodik olarak çalışanları çeşitli hastalık ve sağlık risklerinden korunmaya yönelik bilgilendirici toplantı ve sunumlar yapmaktadır.

2008 ve 2009 yıllarında tüm çalışanlarımız ergonomi, grip ve nezle ile ilgili bilinçlendirme, hidrojen sülfür zehirlenmesi, ilk yardım, kalp-damar hastalıkları, mantar hastalıkları, viral hepatitler, kanserde erken teşhis, beslenme, kanser ve sigara, vardiyalı çalışma, domuz gribinden korunma eğitimleri aldılar. Eğitim programları ve zamanında alınan tedbirlerle, raporlama döneminde karşılaştığımız en önemli risk olan domuz gribi salgınının herhangi bir olumsuzluk yaşanmadan geçirilmesini sağladık.

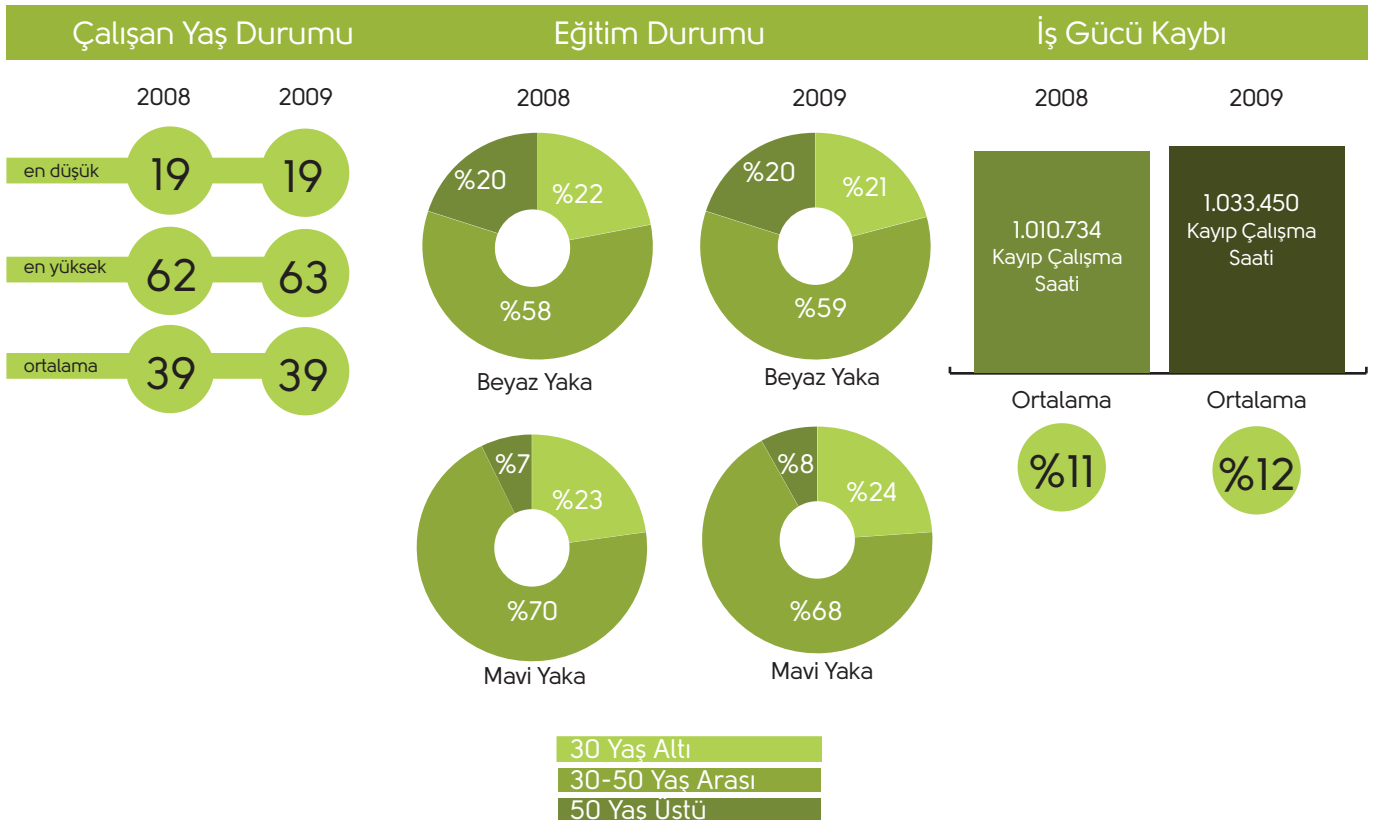
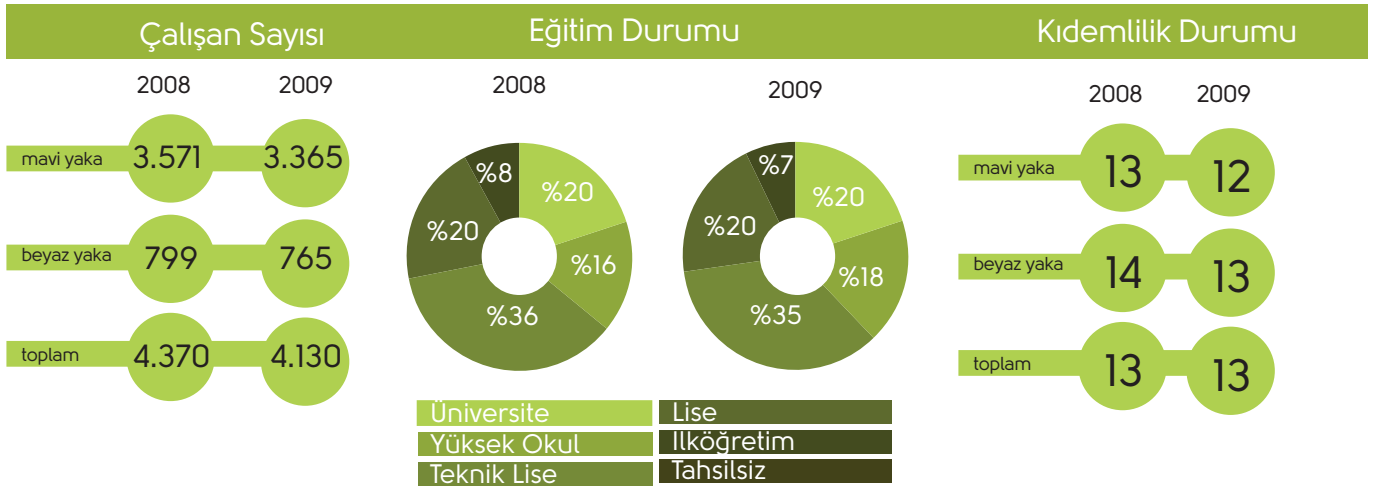
2009 yılında mesleki sağlık risklerinin, akut ve kronik sağlık etkilerinin önlenmesine yönelik olarak Sağlık Risk Değerlendirmesi Projesi'ni başlattık. Bu proje ile sağlık risklerinin tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve kontrolünün sağlanması hedeflenmektedir. Bu amaçla 2009 yılında rafinerilerde proje ekipleri oluşturularak risk belirleme çalışmaları gerçekleştirildi. Tespit edilen risklerin azaltılması için gerekli çalışmaların 2010 yılında hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

“En değerli sermayemiz insan kaynağımızdır”

Vehbi Koç

İnsan Kaynakları Sürecinde Amacımız:

Doğru işe doğru insan,
Performans ve yetkinliğe dayalı ücretlendirme,
Başarıya bağlı değerlendirme,
Herkes için eşit fırsatlar ilkelerine bağlı kalarak, tüm çalışanlar için sağlıklı, emniyetli ve huzurlu bir çalışma ortamını sağlayarak, insan gücümüzü devamlı artırmak ve küresel rekabette kalıcı üstünlüğümüz haline getirmektir.

İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı

Rafinaj sektöründe, işletmelerin karlı, verimli ve güvenli şekilde çalışmasında kilit rolü, yetiştirilmesi uzun yıllar alan, nitelikli, eğitilmiş ve deneyimli insan kaynağının üstlendiğine inanıyor, çalışanlarımızı sahip olduğumuz en değerli varlık, başarılarımızdaki itici güç olarak nitelendiriyoruz. Bu sebeple en büyük yatırımı insan kaynağına yaparak çalışan portföyümüzü nitelik bakımından sürekli geliştirmeyi ve rekabette kalıcı üstünlük elde etmeyi hedefliyoruz. Bu hedefe ulaşmakta üzerimize düşen sorumluluğun temelinde de tüm çalışanlarımız için sağlıklı, emniyetli ve güvenilir bir fiziki ortam yanında, insan onuruna yaraşır, çalışma ve insan haklarının en üst düzeyde sağlandığı bir sosyal çalışma ortamının yaratılması bulunmaktadır.

İşveren-çalışan arası ilişkilerin kurulmasında temel ilkelerimiz karşılıklı saygı, eşitlik, adalet, açık iletişim ve katılımdır. Çalışanlarımıza sektörümüze kıyasla en geniş oranlarda maddi ve sosyal haklar tanır, kişisel ve mesleki gelişimlerini, iş hayatındaki başarılarını özel yaşantılarından ödün vermeden gerçekleştirmelerine destek oluruz.

İnsan haklarının korunması ve yüceltilmesi önemli bir insanlık değeri olup, sürdürülebilir bir insan kaynağı portföyünü oluşturmanın da ön koşuludur. Tüpraş tüm faaliyet ve uygulamalarında evrensel insan haklarına riayet eder, hiçbir şekilde insan hakkı ihlallerine taraf olmaz, etki alanında insan haklarının geliştirilmesine destek verir. Tüpraş'ın bu konudaki duruşunun temelini bağlı bulunduğumuz Koç Holding'in tarafı olduğu Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi oluşturmaktadır. Tüm faaliyetlerimizde Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin önerdiği çalışma prensiplerine uyum sağlar, performans artırıcı uygulamaların hayata geçirilmesine çalışırız. Özdeş bir anlayışı iş ortağı ve tedarikçilerimizden de bekler, iş ilişkilerimizde bu noktaya özellikle dikkat ederiz.

Güvenlik ve İnsan Hakları

Tüpraş'ın güvenliğinin sağlanmasında tamamı eğitilmiş ve sertifikalı özel güvenlik görevlilerinden faydalanılmaktadır. 5188 sayılı yasa hükümleri uyarınca özel güvenlik görevlilerinin çalışma usulleri belirlenmiş, silah kullanma, gözaltına alma ve zor kullanma gibi durumlar çeşitli şartlara bağlanmıştır. Bu yetkilerin kullanımında insan hakları ihlallerinin oluşmaması için tüm özel güvenlik görevlilerimiz, yetki sınırları ve davranış biçimlerinin öğretildiği görev başı eğitiminden geçmektedir. Sertifikalandırma sürecinde tüm özel güvenlik personeli toplam 18 saatlik özel güvenlik hukuku, insan hakları ve etkili iletişim eğitimi almaktadır. Bunların dışında aynı konuları kapsayan periyodik şirket içi eğitimler de sağlanmaktadır. 2009 yılında 186 güvenlik görevlimizin %50'sine insan hakları tekrar eğitimi verilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca davranış şekillerini belirleyen kanun ve düzenlemeleri açıklayan bir kitapçık hazırlatılarak güvenlik personelinin tamamına dağıtılmıştır. Bu çerçevede, işe yeni başlayan özel güvenlik görevlilerine de aynı eğitim ve dokümantasyon paketi sunulmaktadır.

Çalışanların toplu müzakere, sendikalaşma ve örgütlenme özgürlüğünü, insan haklarının iş yerinde uygulanmasına yönelik en öncelikli hak olarak değerlendiriyor ve destekliyoruz. Tüpraş'ta çalışan mavi yakalı personelin tamamı Petrol-İş Sendikası üyesidir.⁶ Tüpraş, Türkiye'nin sendikalaşma oranı en yüksek şirketlerinden biri olup 2009 yıl sonu itibarıyla tüm çalışanlarımızın %81'i sendika üyesidir. Tüm Tüpraş çalışanları tam zamanlı olarak istihdam edilmiştir ve yarı zamanlı ya da dönemsel çalışan personelimiz bulunmamaktadır. Ayrıca Tüpraş'ın ana faaliyetlerinde, yüklenici ya da danışman firmaların çalışanları dışında, Tüpraş'a kayıtlı olmayan personel çalıştırılmaz ve sektör özelliklerinden dolayı mevsimlik personel bulunmaz. Tüm beyaz yakalı personelimiz "belirsiz süreli iş akdi" ile tüm mavi yakalı personelimiz ise "Toplu İş Sözleşmesi" ile çalışmalarını sürdürmektedir. Örgütlenme hakkı kapsamında, Tüpraş çalışanları, yasal çerçevede kurulmuş tüm sivil toplum kuruluşları ya da girişimlerin yöneticilerinden izin almaksızın kurucusu ya da üyesi olabilecekleri gibi bu tür katılımlar desteklenmektedir.⁷

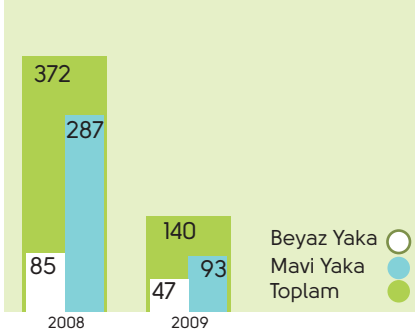
Zorla veya zorunlu çalıştırma, çocuk işçi çalıştırılması gibi uygulamaların veya bu uygulamaları çağrıştıracak durumların Tüpraş dâhilinde var olması mümkün değildir. Ayrıca Tüpraş iş ortakları ve tedarikçilerinin de bu ilkeleri benimsemeleri

⁶ En son Toplu İş Sözleşmesi 1 Mayıs 2009 tarihinde imzalanmış olup geçerlilik dönemi 1 Ocak 2009-31 Aralık 2010 tarihleri arasındadır.

⁷ Tüpraş çalışanlarının siyasal parti üyeliklerini destekleyen ya da engelleyen hiçbir politika ve uygulama yoktur. Ancak, özellikle Tüpraş'ı temsil etme yetkisine haiz ya da görev itibarıyla Tüpraş'ı temsil ettiği düşünülebilecek üst yönetim kadrolarındaki çalışanların, siyasi parti üyelikleri, Kurum'un siyasi fikriymiş gibi algılanabileceğinden, üst yönetimin siyasi partilere üye olması yasak olmakla birlikte tercih edilmeyen bir durumdur. Tüpraş kurum olarak hiçbir siyasi ideolojiye sahip değildir, hiçbir siyasi hareketi doğrudan ya da dolaylı olarak desteklemez.

İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı

İşe Alım (kişi)

zorunludur. Hizmet ve satın alma sözleşmelerinde bu koşullar belirtir, tedarikçilerimizi ziyaret yöntemiyle denetleriz. Ayrıca çalışanlarımız, iş birimi değişikliğine zorlanamazlar. Rotasyon türünden çalışma yeri ya da görev değişikliklerini de bu bakış açısıyla yönetir, çalışan tercihlerine saygı gösteririz. Çalışanın yeni atandığı görevine başlaması için gerekli süre çalışan ve şirket ihtiyaçlarına göre belirlenir. Görevin gerektirdiği zorunluluklar dışında çalışana yeni görevine başlaması için talep ettiği süre tanınır, kendisinin ve ailesinin tüm taşınma maliyetleri karşılanır. Çalışanlarımızın mevcut görevlerinden başka pozisyonlarda görev alma tercihlerini kullanabilmeleri adına iç iş ilanı yöntemini önümüzdeki dönemde uygulamaya başlayacağız. Bu uygulamanın Tüpraş içinde bulunan açık pozisyonların dışında Koç Holding ve bağlı şirketlerindeki iş ilanlarını da kapsamasını planlıyoruz. Böylelikle çalışanlarımıza daha geniş bir tercih imkânı sunabileceğiz.

Çalışma hakkı temel insan hakkıdır ve şirketler istihdam olanağı sunarak aslında bu hakkın kullanılmasında önemli bir rol oynamış olurlar. Tercih edilmese dahi işten çıkarma durumlarının da yaşandığı bir gerçektir. Ancak Tüpraş'ta işten çıkarma durumu objektif kriterlere bağlanmış olup iş kanunu ve toplu iş sözleşmelerinde belirtilen durum ve uygulama şekilleriyle sınırlı biçimde gerçekleşebilmektedir. Ayrıca, gerekli durumlarda işten çıkarılan personelin ekonomik ve sosyal anlamda mağdur olmamasına yönelik finansal ya da finansal olmayan tedbirler alınmasına çalışılmaktadır.⁸

8

İşten çıkarma durumlarında uygulanacak minimum ihbar sürelerinde ilgili yasa ve Toplu İş Sözleşmesi hükümleri temel alınır. Buna göre eğer işten çıkarma yapılacaksa, 6 aydan kısa kıdemli çalışanlara 4 hafta, 6 ay 18 ay arası kıdeme sahip olanlara 6 hafta, 18 ay ile 3 yıl arası kıdemlilere 12 hafta, 3 yıl ile 5 yıl arası kıdemlilere 16 hafta, 5 yıl üzeri kıdeme sahip çalışanlara 18 hafta önceden ihbar işlemi yapılır.

Çalışan Sirkülasyonu (%)	2008	2009
Mavi Yaka	%9	%11
Beyaz Yaka	%12	%9
Genel	%11	%9

İşten Ayrılma

Çalışan Statüsüne Göre	2008		2009		Cinsiyete Göre	2008		2009		Yaşa Göre	2008		2009	
	2008	2009	2008	2009		2008	2009	2008	2009		2008	2009		
Mavi Yaka	435	295	Kadın	39	29	-30	19	12						
Beyaz Yaka	74	85	Erkek	470	351	30-50	354	242						
			Toplam	509	380	50+	136	117						

Tüpraş tüm paydaşlarına eşit muamele yapmayı taahhüt eder. Çalışanlarımıza yönelik uygulama ve işlemlerde de bunun dışına çıkılması söz konusu değildir. İşe giriş sürecinden başlamak kaydıyla çalışanlarımızı ilgilendiren tüm konuları objektif kriterlere göre düzenleyerek yönetiriz. Tüm çalışanlarımıza cinsiyet, yaş, din, etnik köken ya da herhangi bir kişisel özelliğine bakılmaksızın eşit imkânlar sunar, ayrımcılık ya da ayrımcılığı çağırıştıracak herhangi bir türden muamele yapılmasını önleriz. Bu konudaki katı yaklaşımımız sebebiyle raporlama dönemi ya da öncesinde, bu konulara yönelik doğrudan iletişim ve başvuru mecralarının bulunmasına rağmen Tüpraş yönetimine ayrımcılıkla ilgili hiçbir şikâyet iletilmemiş, Tüpraş ya da yöneticileri aleyhine dava açılmamıştır.

Kültürel ve yapısal farklılıklar nedeniyle, iş hayatında ayrımcılık konuları ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebilmektedir. Bize göre, Türkiye'de ayrımcılık konusundaki en temel sorun, iş hayatında kadın emeğine verilen değerin istenen ölçülere ulaşmamış olmasıdır. Bu durum, rafinaj sektörünün yapısal özellikleri ve gerektirdiği çalışma koşullarıyla birleştiğinde, kadın çalışanların insan kaynağı portföyünde oluşturduğu payın, ülke nüfusu genelindeki düzeye ulaştırılmasında güçlük çektiğimiz bir gerçektir. Tüpraş bu durumu ayrımcılığın önlenmesi ve kadınların mesleki eğitim tercihlerinde rafinaj sektörüne yönelik

İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı

alanları tercih etmelerinin özendirilmesi uygulamalarıyla yönetmektedir. Tüpraş bünyesinde kadın istihdamına yönelik hiçbir engel bulunmamakta, işe alma süreçlerinde hiçbir şekilde kadın ve erkek adaylar arasında ayrımcılık yapılmamaktadır.

Tüpraş'ta unvan ve fonksiyondan bağımsız, HAY iş değerlendirme ve kademelendirme sistematüğını temel alan, eşit işe eşit ücret ilkesinin benimsendiğı bir ücretlendirme politikası uygulanmaktadır. Bu sebeple, tüm Tüpraş çalışanlarına aynı işi yaptıkları sürece eşit ücret ödenmektedir.⁹ Ücret artışlarında HAY piyasa araştırmasından ve performans değerlendirme sisteminin sonuçlarından yararlanılmaktadır. Yıllık ücret araştırmalarından elde edilen bilgilere göre Tüpraş'ta ücretlerin genel seviyesi, piyasa ortalamasının üzerindedir. Bunların yanında, kadın istihdamın kolaylaştırılmasına yönelik yasal düzenlemelerin öngördüğü haklar kadın çalışanlarımızın lehine genişletilerek uygulanabilmektedir. Örneğın doğum izni süreleri kadın çalışanlarımızın talepleri doğrultusunda daha esnek kullanılabilir. Örneğın doğum izni süreleri kadın çalışanlarımızın talepleri doğrultusunda daha esnek kullanılabilir.

⁹ Fazla mesai, prim ve sair ödemelerle bu oran değişmektedir.

Kadın-Erkek Yönetici Oranları (%-sayı)	2008	2009
Kadın	$\frac{6}{\%8}$	$\frac{5}{\%6}$
Erkek	$\frac{74}{\%92}$	$\frac{80}{\%94}$

Kadın-Erkek Çalışan Oranları (%-sayı)								
Toplam Çalışan	2008	2009	Beyaz Yaka	2008	2009	Mavi Yaka	2008	2009
Kadın	$\frac{289}{\%7}$	$\frac{279}{\%7}$	Kadın	$\frac{\%19}{\%19}$	$\frac{\%19}{\%19}$	Kadın	$\frac{\%4}{\%4}$	$\frac{\%4}{\%4}$
Erkek	$\frac{4.081}{\%93}$	$\frac{3.851}{\%93}$	Erkek	$\frac{\%81}{\%81}$	$\frac{\%81}{\%81}$	Erkek	$\frac{\%96}{\%96}$	$\frac{\%96}{\%96}$

İnsan kaynağımızın nitelik bakımından geliştirilmesini bir taraftan kurum performansının artırılması adına önemli bir unsur diğer taraftan çalışanlarımızın hakkı olarak değerlendiriyoruz. Zira çalışma motivasyonunun önemli bir parçasının da kurumların sağladığı kişisel ve mesleki gelişim olanakları olduğunu düşünürüz. Bunun gerçekleştirilmesinde birbiriyle bağlantılı araçlar kullanırız. Çalışmalarımızda verimliliğın artırılmasının ilk adımını performansımızın ölçülüp değerlendirilmesi ve daha verimli bir çalışma ortamının sağlanması için neler yapılması gerektiğı sorusuna akılcı ve sürdürülebilir yanıtlar bulunması oluşturur. Bu sebeple tüm çalışanlarımızın yıllık performansını objektif kriterlerle oluşturulmuş göstergelere dayanan çok boyutlu hedef kartı ve benzer diğer uygulamalarla değerlendiririz. Bunun yanında çalışanlarımızın yetkinlik gelişimini takip etmek için her yıl 360° yetkinlik değerlendirme çalışması gerçekleştiririz. Bu uygulamaların sonunda ortaya çıkan sonuçları üst yönetim ve uzmanlarımız değerlendirir, çalışanlarımızın mevcut performansını, gelişim potansiyellerini ve bu gelişimin hangi araçlarla sağlanabileceğini tespit ederler. Yapılan tespitler çalışanlarımızla birlikte de tartışılarak en etkin izleklere karar verilerek bireysel eğitim ve gelişim planları oluşturulur. Bu sayede çalışanlarımız Tüpraş'taki gelecek iş yaşantılarında hangi alanlara yöneceklerini öğrenmiş hatta karar süreçlerine de katılmış olurlar. Çalışanlarımızın terfi süreçlerinde de aynı bulgular kullanılmaktadır. Terfi edecek personel tercihlerinde de sadece performans ve yetkinlik kriterleri kullanılmakta olduğundan ayrımcılık yapılmasının önüne geçilmiş olmaktadır.

Çalışanların ileri eğitim olanaklarıyla desteklenmesi bir taraftan bilgi ve iş yapma becerilerini artırarak gelişimlerini sağlarken, diğer taraftan Tüpraş'ın sosyal performansını yükseltir. Bu sayede kişisel ve kurum ölçeğinde çalışma motivasyonu ve bağlılık artırılırken, kişisel kariyer gelişiminin oluşturulması açısından da fayda sağlanır. 2008 yılından itibaren beyaz yakalı çalışanlarımızın eğitim ve gelişim planları, performans ve yetkinlik değerlendirme süreçlerinden elde edilen veriler ışığında, tüm Koç Topluluğı şirketlerinin kullandığı Koç Akademi yazılımıyla hazırlanmaya başlanmıştır. 2008 yılında hazırlanan 2 yıllık plan büyük ölçüde hayata geçirilmiştir. 2010 yılında yazılım üzerinde gerçekleştirilecek iyileştirmelerin ardından ilerleyen dönemlerde mavi yakalı çalışanlarımıza yönelik eğitim ve gelişim planlarını da bu sistemi kullanarak gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

Çalışanlarımıza sunduğumuz eğitim portföyü iki temel bileşenden oluşmaktadır. Bunların ilki, çalışanların teknik bilgi ve becerilerini artıracak mesleki eğitim paketleridir. İkinci eğitim türü ise, görev gereklerinin ötesinde, çalışanların, davranış ve tutumlarını

geliştirmeye, yönetsel becerilerini artırmaya, kalite anlayışını geliştirmeye yönelik kişisel gelişim eğitimleridir. Çok çeşitli konuları kapsayan bu eğitim programlarında sağlık, emniyet, çevre, kurumsal sorumluluk ve toplumsal yatırım alanlarıyla ilgili konular önemli yer tutmaktadır. Bunların yanında çalışanlarımıza kişisel ilgi alanlarıyla ilgili olarak bilgi ve becerilerini geliştirici eğitim paketleri de sunulmaktadır. Bu konular çoğunlukla çalışan tercihlerine göre tespit edilmektedir.

İşe yeni giren her çalışanımıza, kendi pozisyonunun gerekliliklerine göre değişen süre ve içeriklerde oryantasyon eğitimi verilir. Bu eğitim, Genel Müdürlük personeli için 2 gün, idari personel için 3 gün iken teknik personelin oryantasyon eğitimi yaklaşık 1 ay sürmektedir. İşe yeni giren her çalışan ayrıca 3 gün süren bir temel eğitim almaktadır. Bu eğitimin içeriğini ilk yardım, sağlık, emniyet, çevre, standartlar ve rafineri uygulamaları oluşturur. Ayrıca bu eğitim belirli sürelerde tekrar eğitimleriyle desteklenmektedir. Tekrar eğitimleri mavi yakalı çalışanlar için her yıl, beyaz yakalı personel için her 3 yılda bir tekrarlanır.

Güncel eğitim uygulamalarımızdan bir tanesi Rafinericilik Teknik Eğitimi'dir. Çeşitli çalışan statülerine yönelik hazırlanan ve birer haftalık 20 farklı dersten oluşan, toplam üç yıllık eğitim programının pilot uygulamalarına 2007 yılında başlayıp 2008 yılında da devam ettik. Olumlu sonuç alınmasının ardından programın uzun vadede tüm beyaz ve mavi yakalı personele yaygınlaştırılmasına karar verdik. Bunun için de iç eğitici ve İngilizce olan programın Türkçe'ye uyarlanması ihtiyacı doğdu. Bu ihtiyaç pilot eğitimlere katılan çalışanlardan oluşturulan ekiplerle karşılandı. 2009 yılında programın dil uyarlamasına başlandı. İlk eğitim uygulamasına 2010 yılında başlamayı hedefliyoruz.

Raporlama döneminde oluşturduğumuz diğer bir eğitim programı da Bütünsel Gelişim Eğitimi'dir. Mavi yakalı personelimizde davranış gelişiminin sağlanması amacıyla yıllardır MEB tarafından Ankara'da verilen ve her biri iki hafta süren Monitör Yetiştirme - Monitör Geliştirme eğitimlerine yıllardır katılıyorduk. Her ne kadar faydalı sonuçlar alıyor olsak da bu eğitimlere rafineri bölgelerinde sunulabilecek daha kısa süren ve daha verimli bir alternatif arayışımız vardı. Eğitim ve kişisel gelişim planlama çalışmaları ile yönetici ve çalışanların katılımıyla gerçekleştirdiğimiz odak grup görüşmeleri sonucunda MESS Eğitim Vakfı'yla birlikte Bütünsel Gelişim Eğitimleri'ni oluşturduk. 2008 yılında uygulamasına başlanan eğitimlere 2009 yılında da devam ederek toplam 1.028 katılımcıya ulaştık. Aldığımız olumlu sonuç ve geri dönüşler neticesinde eğitim programının tüm çalışanlara yaygınlaştırılmasını hedefliyoruz.

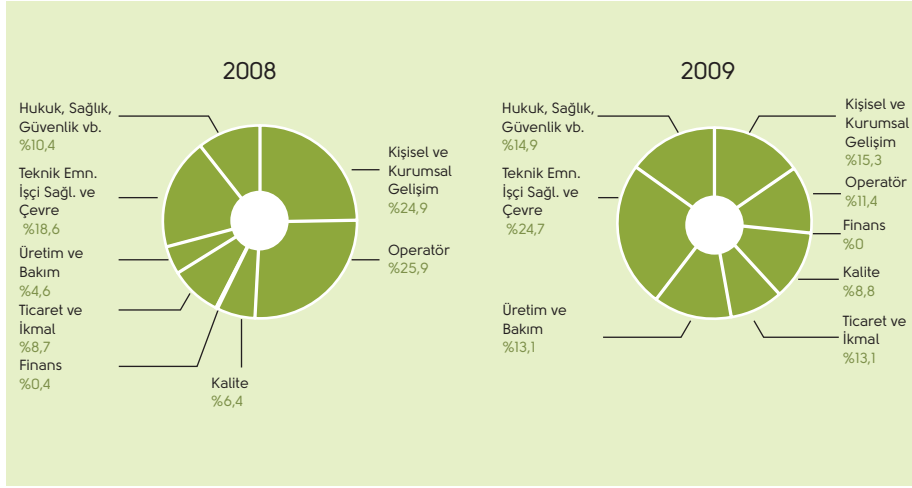
Yüksek Lisans Programları

Raporlama döneminde sektörümüze nitelikli eleman yetiştirmek ve başta genç mühendislerimiz olmak üzere Tüpraş çalışanlarının katılımını desteklemek için Boğaziçi Üniversitesi, ODTÜ ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü kurumlarının oluşturduğu yüksek lisans programlarına destek vermeye başladık. Boğaziçi Üniversitesi'nde sunulan Yakıt ve Enerji Teknolojileri programı konvansiyonel ve yeni enerji kaynakları üzerine yoğunlaşmaktadır. ODTÜ'de sunulan Mühendislik Yönetimi programı işletme ekonomisi ve finans konularına odaklanırken İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nün sunduğu Mühendislik Yönetimi programı ise enerji teknolojileri ve işletme ekonomisi alanlarının birlikte yer aldığı bir kapsamdadır. 2008 yılında Kırıkkale Rafinerisi'nden 10 çalışanımız ODTÜ'de, 2009 yılında da İzmir Rafinerisi'nden 8 çalışanımız İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde ve İzmit Rafinerisi'nden 9 çalışanımız Boğaziçi Üniversitesi'nde yüksek lisans çalışmalarına başlamıştır. Tüpraş, bu programlara katılan çalışanlarını desteklemek için program ücretlerinin ¾ ile gerekli ulaşım ve konaklama giderlerini karşılamaktadır.

Eğitim Faaliyetlerinin Alanlara Göre Dağılımı

Tüpraş çalışanları 2008 yılında toplam 251.121 saat, 2009 yılında ise toplam 135.177 saat eğitim görmüştür.

Alanlara Göre Dağılım (%)

Toplam Eğitim Saati (adamxsaat)

Sosyal Güvenlik ve Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası

Sosyal güvenliğin kapsam genişliği ve verimliliği gelişmiş bir toplumun göstergesidir. Tüpraş Türkiye sosyal güvenlik sistemi içinde örnek işletme olma özelliğini geçmişten bugüne korumuş, raporlama döneminde de bu konudaki tutumu dolayısıyla takdir toplamıştır. 2009 yılında Tüpraş tüm özel ve kamu kuruluşları arasında en yüksek tutarda ve düzenli prim ödemesi yapan 10. kuruluş olmuştur. Kırıkkale Rafinerisi ise 2008 ve 2009 yıllarında Kırıkkale'de faaliyet gösteren tüm kurumlar ve kuruluşlar arasında ilk sırada yer almıştır.

Çalışanlarımız resmi sosyal güvenlik sisteminin de ötesinde sunulan sağlık (eş ve çocuklar dâhil) ve tamamlayıcı emeklilik sigortası olanaklarından faydalanırlar. Koç Holding Emekli Sandığı Vakfı tarafından yönetilen bu sistem sayesinde üye çalışanlar emeklilik döneminde birikimlerini toplu biçimde ya da emekli maaşı şeklinde alabilirler; eş ve çocukları da dahil olmak üzere grup sağlık sigortasından da faydalanabilirler. Vakfa üye her çalışan ücreti ölçüsünde belirlenen miktarda katkı payı öderken, Tüpraş da eşit miktarda katkı payı ödeyerek çalışanların birikimlerine destek olur. Vakıf varlıkları finansal piyasalarda değerlendirilerek üyelerine her yıl enflasyonun üzerinde nema sağlanmaktadır.

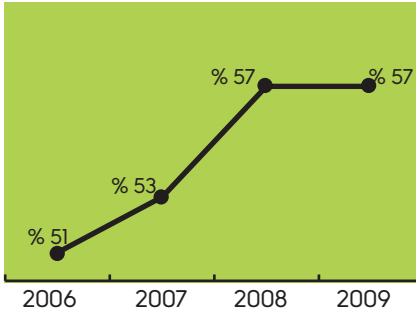
Tüpraş en iyilerle çalışmayı kendine ilke edinmiştir. Bize göre bir çalışanın niteliği sadece eğitim ve iş deneyiminden gelmez. Nitelikli bir çalışanın en önemli göstergesi iş ve eğitim hayatı kadar sosyal yaşantısında da başarılı olmasıdır. Bu sebeple çalışanlarımızın mesleki ve kişisel gelişimi kadar iş hayatı ve sosyal yaşam arasında optimum bir denge kurabilmelerini önemsiyoruz. Bunun için de en önemli parametreler çalışanların aile ve sosyal yaşantılarına yeteri kadar zaman ve maddi kaynak ayırabilmeleridir. Sektörel özelliklerden ötürü belirli çalışma saatlerimiz bulunmakta olup esnek ve tercihi çalışma saatleri uygulamamız bulunmamaktadır. Bu sebeple, çalışanlarımızın iş yaşamı dışında kalan aile ve sosyal hayatlarına ayırdıkları zamanı en kaliteli biçimde kullanmalarına yardımcı olacak sosyal faaliyet ve hizmetler sunuyoruz. Lojman, servis ve sosyal tesis hizmetlerinin yanında çalışanlarımızın çocuklarına yönelik olarak çeşitli bakım ve eğitim, yaz kampı ve gelişimlerine destek olacak çeşitli sosyal faaliyet olanakları sunuyoruz. Çalışanlarımızın ve ailelerinin sosyal hayatı zenginleştirmeye yönelik çok çeşitli sosyal etkinlikler düzenliyor ve katılımlarını destekliyoruz. Bunların yanında, çalışanlarımızın kendi ilgi alanlarında sosyal hayatlarını geliştirmelerine yönelik olanaklar sunuyoruz. Bu olanakları sunarken çalışanlarımızın inisiyatif almalarını, gönüllü katılım sağlamalarını destekliyoruz. Bu tür çalışmaların en belirgin örneklerini toplumsal yatırım çalışmalarında çalışanlarımızın ve ailelerinin gönüllü katılımının sağlandığı proje uygulamaları ve sosyal etkinlik kulübü çalışmaları oluşturmaktadır.

Tüpraş Sosyal Etkinlik Kulüpleri

Tüpraş çalışanları, Şubat 2009'da, şirket yönetiminin de desteğini alarak, kendi inisiyatifleriyle sosyal etkinlik kulüplerini kurdular. 600 gönüllü üyenin katılımıyla, doğa aktiviteleri, fotoğrafçılık, sualtı, yelken, müzik, tiyatro, gezi ve gurme, arama-kurtarma olmak üzere 8 temel alanda kurulan kulüpler, kuruluşlarının daha ilk yılı dolmadan üye sayısını 1.200'e çıkarmış, 4 rafineride 2.337 kişinin katıldığı toplam 57 etkinlik düzenlemiştir.

Çalışan Memnuniyeti

Çalışan Memnuniyeti

Tüpraş çalışanlarının iş ortamlarından, çalışma koşullarından ve sağlanan olanaklardan memnuniyetini üst düzeye çıkarmak için çeşitli uygulamalar geliştirdik. Bu faaliyetlerimizin sonucunda çalışan memnuniyeti oranımız yıllar içinde artış göstermektedir. Oluşturmaya gayret gösterdiğimiz kurum kültürü ve aidiyet duygusunun da olumlu sonuçlarını almaya başladık. Şirketimize duyduğumuz bağlılık ve işimize karşı sorumluluğumuz, çalışanlarımızın daha iyiye ulaşmak adına iş yapma biçimlerini geliştirici inisiyatifler oluşturmalarıyla sonuçlanmaktadır.

Geçtiğimiz raporlama döneminde İzmit Rafinerisi'nde hayata geçirilen Kalite Yolcuları gönüllü çalışmalarına, 2008 yılında Batman Rafinerisi de Sinerji İnişiyatifiyle yanıt verdi. Farklı vardiyaları temsil eden emniyet, çevre ve kalite uzmanlarının sosyal ve profesyonel ortamlarda çalışma saatleri dışında bir araya gelerek oluşturdukları Sinerji İnişiyatifi, katılımcıların çalışma hayatı içinde tespit ettikleri ve güçlendirilmesi gereken iş süreçleri üzerinde çözüm üretmeye çalıştıkları gönüllü bir faaliyet. Faaliyetlerine problem çözme teknikleri ve kalite eğitimleriyle başlamış olan katılımcılar, çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgu ve önerileri raporlamış, çalışan ve yöneticilerin katıldığı toplantılarda sunmuştur. Çalışma tanıma – takdir sistemleri çerçevesinde "Başarılı Proje Takımları" kategorisinde ödüllendirilmiştir.

Tüpraş ve Spor

Beden ve ruh sağlığının korunmasında düzenli sporun önemine inanıyoruz. Gerek toplumumuzda gerek çalışanlarımızda spor yapma bilincinin gelişimini destekleyen çalışmalar yapıyoruz. Çalışanlarımızın düzenli spor faaliyetlerinin kendi kişisel gelişimlerinin yanında takım ruhunun oluşturulması bakımından çalışma hayatımızı da güçlendirdiğine inanıyoruz.

Çalışanlarımızın bireysel olarak gerçekleştirdiği sportif aktiviteler yanında Tüpraş'ı temsil ettikleri birçok spor organizasyonu bulunmaktadır. Bu organizasyonların başında 2010 yılında 21.'si düzenlenecek olan Koç Topluluğu Spor Şenliği gelmektedir. Tüpraş çalışanları çeşitli dallarda katıldığı müsabakalarla şirketimizi bu organizasyonda temsil etmektedir.

2008-2009 sezonunda, Türkiye Basketbol Federasyonu'nun desteğiyle 6 yıldır düzenlenen Business League Basketbol Turnuvası'na katıldık. Oyuncularımız, Türkiye'nin önde gelen şirketlerini temsil eden 27 takımla mücadele ederek ilk kez katıldığımız bu turnuvada final oynama başarısını elde etti.

Spor, bireyler arası ilişkilerde iletişim kalitesini artıran, kaynaştırıcı bir unsurdur. Spor faaliyetlerinin bu özelliğini, çalışanlarımızın birbirleriyle olan ilişkilerinin yanında diğer paydaşlarımızla olan iletişimlerinde de ön plana çıkarılması amacıyla ortak etkinlikler düzenliyoruz. Buna en güzel örnek İzmit, Kırıkkale ve Batman Rafinerileri'nin Petrol-İş Sendikası ile birlikte düzenlediği futbol turnuvalarıdır.

İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı

KoçAilem Programı ile tüm Koç Topluluğu çalışanlarına olduğu gibi Tüpraş çalışanlarına da, Koç Topluluğu şirketlerinin ürün ve hizmetlerinden sağlanan özel avantajlar, düzenlenecek dönemsel kampanyalar ile de ekstra avantajlar sunulmaktadır. Bu olanaklarla birlikte, KoçAilem Programı kapsamında topluluk çalışanı olmanın bilincini geliştirecek sosyal faaliyetler ve sosyal sorumluluk projeleri düzenlenmektedir.

Tüpraş sunduğu sosyal imkânlarda sadece mevcut çalışanları ve onların ailelerini değil aynı zamanda emekli olmuş eski çalışanlarını ve onların ailelerini de hedeflemektedir. Bu kapsamda tüm emekli personel de şirketin sunduğu sosyal tesis olanaklarından ve KoçAilem Programı'ndan faydalanmaya devam etmektedir. Ayrıca kuruluş yıldönümünde düzenlenen etkinliklerde emekliler ve mevcut çalışanlar bir araya getirilerek kurum kültürü ve değerlerimizin yeni kuşaklara aktarılması hedeflenir. Daha yakın iletişim kurabilme amacıyla, 2009 yılından itibaren emekli ve çalışanlarımıza kısa mesaj yoluyla da ulaşıyoruz.

Müteahhit firma çalışanları da belirli süreler içinde ailemizin bir parçası haline gelmektedir. Dolayısıyla Tüpraş dâhilinde buldukları sürece sosyal tesis ve çeşitli etkinlikler gibi hizmetlerden müteahhit firma çalışanları da imkânlar dâhilinde faydalanmaktadır.

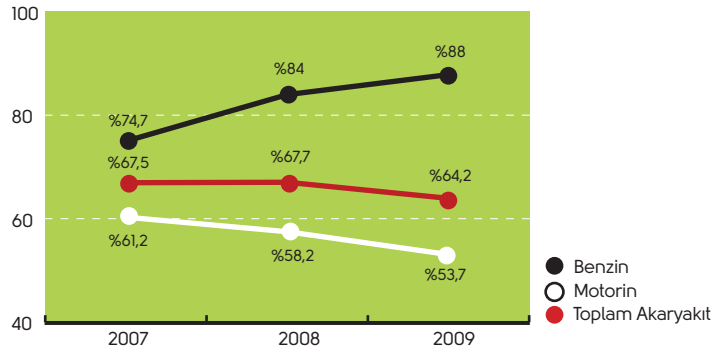
Ürün ve Hizmet Sorumluluğu

Ürün sorumluluğu anlayışımızın temelini, Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacını, en yüksek kalite ve çevre normlarına uygun ürünlerle, talep edilen miktar ve lokasyonda, mümkün olan en güvenli yöntemlerle sunmak; müşteri beklentilerine üst düzeyde yanıt verebilen, yakın, adil ve şeffaf bir iş ortağı olmak ilkeleri oluşturur.

Tüpraş'ın satış operasyonları yurtiçi satış ve dış ticaret faaliyetlerinden oluşmaktadır. Satış operasyonlarındaki hedefimiz öncelikle Türkiye'nin petrol ürünü ihtiyaçlarını eksiksiz karşılamak, talep fazlası ürünlerimizi ise yurtdışı piyasalarda değerlendirmektir.

Tüpraş, Türkiye genelinde 36 çeşit petrol ürününün tedarikini karşılamaktadır. Doğrudan ürün satışı yaptığımız müşterilerimiz EPDK tarafından lisanslandırılmış akaryakıt, LPG, ihrakiye, madeni yağ dağıtım firmaları, petrokimya sanayi, boya sanayi, lastik sanayi, Karayolları Genel Müdürlüğü, Belediyeler ile bu kurumlar tarafından onaylanmış yüklenici firmalar ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına Milli Savunma Bakanlığı'dır. Ürünlerimiz hakkında daha detaylı bilgiye www.tupras.com.tr/detailpage.tr.php?lDirectoryID=4 adresinden ulaşabilirsiniz.

Tüpraş Pazar Payları (%)

Müşteri beklentilerinin, başta ürün miktarı ve kalitesi bakımından olmak üzere eksiksiz karşılanması temel sorumluluğumuzdur. Türkiye'nin tek rafinaj firması olmamız bu sorumluluğu bir kat daha artırmaktadır. Örneğin Tüpraş, Türkiye piyasasında herhangi bir nedenle yaşanabilecek petrol ürünleri arz sıkıntısına karşı, yasal düzenlemelerle belirtilen miktarlarda, "ulusal stok" bulundurmaktadır. Büyük ölçüde ürün stoku gerektiren bu uygulama ile Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacı güvence altına alınmaktadır. Raporlama döneminde, ekonomik krizin etkisiyle düşen rafineri marjlarına rağmen uyguladığımız stratejiler sayesinde hem karlılığımızı koruduk hem de müşteri ürün taleplerini eksiksiz karşılamayı başardık.

Tüpraş ürün ve ham petrol depolama kapasitesi, Türkiye'nin toplam depolama kapasitesinin yaklaşık %60'ını oluşturmaktadır. Tüpraş ve Opet'in Türkiye toplam depolama kapasitesi içindeki payı ise %68'dir.

Tüpraş Depolama Kapasitesi (milyon m³)

Ham Petrol	Ürün	Toplam
33	21	54

Müşterilerimize karşı bir diğer sorumluluğumuz da ürünlerimizin ulaşılabilirliğini sağlamaktır. Türkiye'nin 4 stratejik noktasında bulunan rafinerilerimiz, hissedarı olduğumuz Opet'in depolama terminalleri ve lojistik imkânlarımız sayesinde ürünlerimizi ihtiyaç bölgelerine kolaylıkla sevk edebiliyoruz. Ürün talepleri, Marmara Bölgesi'nde İzmit Rafinerisi, Opet Körfez ve Marmara Ereğlisi Terminalleri, Ege ve Batı Akdeniz Bölgeleri'nde İzmir Rafinerisi, Akdeniz Bölgesi'nde Opet Mersin Terminali, İç Anadolu Bölgesi'nde Kırıkkale Rafinerisi, Karadeniz Bölgesi'nde Opet Giresun Terminali, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nde ise Kırıkkale ve Batman Rafinerileri yanında Opet Giresun Terminali aracılığıyla karşılanmaktadır. Bunun yanında, rafineriler arasında ürün taşıma olanakları sayesinde üretim optimizasyonu yaparak, bölgesel ihtiyaçları en verimli üretim kombinasyonlarıyla karşılayabiliyoruz. Sahip olduğumuz gelişmiş lojistik imkânlar Tüpraş'ın rekabet gücüne büyük katkı sağlamaktadır.

Ürün ve Hizmet Sorumluluğu

Ürün Lojistiği

Ürünlerimizin müşteri lokasyonlarına ya da rafineriler arası transferinde boru hatları, denizyolu, karayolu ve demiryolu kullanılmaktadır. 2009 yılı satışlarımızın %29'u boru hatları, %42'si denizyolu, %29'u ise kara ve demiryolu aracılığıyla yapılmıştır. Alternatif bir yöntem olan demiryolu diğerlerine oranla daha verimli, güvenli ve çevreci bir seçenek sunmaktadır. 27 kara tankerine denk ürün sadece 1 tren katarıyla taşınabilmekte, bu sayede karayolu trafiğinde tehlikeli madde taşımacılığı düşürülebilirken sağlanan yakıt tasarrufu sayesinde CO₂ emisyonu engellenebilmektedir.

Demiryolunun rafineriler arası ve müşteri lokasyonlarına ürün taşımada daha etkin kullanılmasının önündeki en büyük engel altyapının yetersizliği idi. 2007 yılından itibaren demiryolu ağının elverişli olduğu noktalarda geliştirme çalışmaları gerçekleştirdik; yeni vagon yatırımları yaptık. 2007'de demiryolu taşımacılığı uygulamasına 68 vagonla başladık. Bu yatırım sayesinde, toplam taşımacılık faaliyetlerimizin içinde demiryolunun payını 2008 yılında %22,3'e, 2009 yılında ise %57,1'e yükselttik. Böylelikle 2008 yılında yaklaşık 250 bin ton, 2009 yılında ise yaklaşık 750 bin ton akaryakıt taşımada demiryolu ile gerçekleştirerek 30 bin adet kara tankeriyle sağlanabilecek taşımacılık operasyonunun karayolu trafiğinden çekilmesini sağlayarak daha güvenli ve çevreci bir uygulama gerçekleştirdik. 2010 yılında 11'i PND firmasından devir, 72 adedi de yeni temin yoluyla olmak üzere toplam 83 vagonun lojistik operasyonumuza eklenmesiyle vagon sayımızı 151'e çıkararak taşımacılık faaliyetlerimizde demiryolunun payını artıracacağız. 2010 yılında 1,2 milyon ton, 2011 yılında ise 2 milyon ton akaryakıtın demiryoluyla taşınmasını hedefliyoruz. Bu hedefe ulaştığımızda yaklaşık 83 bin kara tankeriyle gerçekleştirilecek operasyonun karayolu trafiğinden çekilmesini sağlamış olacağız.

Karayolu taşımacılığının payı, kendi lojistik faaliyetlerimizde düşüyorken, ikmal mesafeleri azalıyor da müşteri faaliyetlerinde her zaman varlığını koruyacaktır. Müşterilerimizin doğrudan sorumluluğu altında olsa da kara taşımacılığının güvenliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalarımız bulunmaktadır. Öncelikle kara dolum operasyonunu, deniz dolum operasyonunda olduğu gibi gelişmiş standartlarla yürütüyoruz. Standartlara uygun olmayan ya da gerekli eğitim, belgelendirme ve kurumsal akreditasyona sahip olmayan hiçbir şoförün kullandığı araca dolum yapmayız. Kendi karayolu lojistik operasyonlarımızda ise daha da sıkı tedbirler alıyor, taşımacılık faaliyetlerimizi Karayoluyla Uluslararası Tehlikeli Madde Taşımacılığı Hakkında Avrupa Antlaşması'na uygun eğitimleri bulunan deneyimli şoförlerin kullandığı, hız takibinin yapıldığı, yasal düzenlemelerle belirtilenin üzerinde şartları sağlayan araçlarla yürütüyoruz.

Ürün ve Hizmet Sorumluluğu

Tüpraş müşterileri, satın aldıkları ürünlere güven duyarlar. Zira bilirler ki Tüpraş, ürünlerini mevcut olan en yüksek kalite normlarına ve spesifikasyonlara uygun şekilde üretir. Kuruluşumuzdan beri hiç sarsılmayan bu güven duygusu, oluşturduğumuz müşteri memnuniyetinin ana kaynağıdır. Tüpraş'ın ürettiği ürünler spesifikasyonlarda belirtilen şartları tamamen karşılamaktadır. Ancak çeşitli ürün spesifikasyonları bulunmaktadır. Belirtilen kalite şartlarına uygun olsa dahi spesifikasyon gereği bazı ürünlerin verimliliği düşük, çevresel etkileri yüksek olabilir. Bunun engellenmesi için rafinerilerin büyük ölçekli ünite ve spesifikasyon yatırımı yapmaları gerekir. Bu yatırımların da çok yüksek finansal yükleri bulunmaktadır.

Tüpraş en ileri ürün spesifikasyonlarında üretim yapabilmek adına yıllar içinde milyarlarca dolar tutarında yatırım yapmış, bu yatırımlarına da devam etmektedir. Yatırım planlarımızı yaparken gelecek müşteri beklentilerini doğru tespit edip hızlı hareket ederiz. Bu sayede Avrupa Birliği normlarında en yüksek ürün spesifikasyonu olan ve AB ülkelerinde 1 Ocak 2009 tarihinde uygulamaya geçmiş olan Euro V uyumlu akaryakıt üretimine, 2008 yılında, talep edilenden 6 ay önce geçmeyi başardık.

Euro V

Avrupa Birliği ülkelerinde 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren piyasaya sürülecek benzinin Euro V spesifikasyonuna uygunluğu gerekmektedir. Türkiye'de de piyasaya sürülen ürünlerin Avrupa Birliği normlarına uygunluğu takip edildiğinden yetkili merciler tarafından Euro V uyumlu benzinin piyasaya sürülmesi kararlaştırıldı. Euro V spesifikasyonu benzin içeriğinde bulunan kükürt, aromatik ve benzen oranlarının düşürülerek daha çevre dostu bir ürünün tüketiciye sunulmasını öngörmektedir.

Tüpraş hayata geçirdiği ünite yatırımları ve spesifikasyon değişikliği kararından sonra gerçekleştirilen uyum çalışmaları sayesinde Euro V benzin üretimine gerekli süreden çok daha önce geçebilmiştir. 1 Haziran 2008'de üretime hazır olan Tüpraş, 20 Kasım 2008'de piyasaya Euro V standardında ürün vermeye hazır olduğunu duyurdu. Geçiş sürecinin ardından Nisan 2009 tarihi itibarıyla Türkiye'de piyasada bulunan tüm benzin ürünlerinin Euro V standardında olması sağlandı. Euro V standardında ürünlerin kullanılmaya başlaması sonucunda CO₂ emisyonunda 700 katlık bir azalma sağlanmış oldu.

Ürünlerin Etiketlendirilmesi

Müşterilerimizin ürünlerimiz hakkında doğru ve detaylı içerikle bilgilendirilmesi temel sorumluluklarımızdandır. Bu alanda yürüttüğümüz temel uygulama ürün etiketlendirmesidir. İçerik kompozisyonu, çevre, sağlık ve güvenlik bilgileri, acil durumlarda ne şekilde müdahale edilmesi gerektiği gibi konularda bilginin sağlanması için ürettiğimiz ürünlerin tamamı için birer bilgi formu hazırlanır. MSDS formu olarak adlandırılan bu belgeler tüm müşterilerimize iletilir. Ayrıca müşterilerimizin diğer bilgi taleplerine de uzman çalışanlarımız yanıt vermektedir. 2008 yılında tüm ürünlerimize ait MSDS formlarını güncelleyerek müşterilerimizin bilgisine sunduk. Müşterilerimizin dışında ilgili diğer paydaşlarımızın da ürünlerimizin özellikleri hakkında bilgi edinebilmeleri adına MSDS formlarını internet sitemizden de yayınlamaya başladık. Aynı amaçla, bir Avrupa Birliği düzenlemesi olan "Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzin ve Kısıtlandırılması Tüzüğü (REACH)" uygulaması kapsamında da ürünlerimizin ön kayıt işlemlerini 2008 yılında gerçekleştirdik.

Müşterilerimizle güvene dayalı, adil, şeffaf ve yakın iletişim kurar, beklentilerine yanıt vermek için çalışırız. Müşteri bilgilerinin gizliliği ve eşit muamele yapma ilkesi bizim için vazgeçilmez unsurlardır. Bu sebeple müşteri ilişkilerimizde bilgi teknolojilerinin bize sunduğu olanakları sonuna kadar kullanıyoruz. Objektif sistemler sayesinde, satış ve ikmal süreçlerimizde hem Tüpraş hem müşterilerimiz açısından etkinliği, devamlılığı, bilgi gizliliğini ve eşitliği sağlıyoruz. Örneğin Tüpraş ürün teslimatlarını müşterilerinin aylık bazda bildirdiği yıllık talepleriyle gerçekleştirir. Bilişim sistemleri aracılığıyla yürütülen bu operasyonlarda, tahsis miktarlarına sadık kalınarak müşteriler arasında haksız rekabetin doğmasına izin verilmez.

Raporlama döneminde müşteri ilişkileri yönetimine yönelik birçok iyileştirme ve yeni uygulamayı hayata geçirdik. Müşteri portalımızın kullanım oranlarını artırmanın yanında satış operasyonlarında verimliliği artırmaya yönelik olarak yeni bir Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulamasını hayata geçirdik.

Ürün ve Hizmet Sorumluluğu

Müşterilerimizi Dinliyor, Taleplerine Yanıt Veriyoruz

Petrol ürünleri yetkili kurumlarca belirlenen spesifikasyonlarda üretilir. Dolayısıyla limitli bir ürün geliştirme olanağı bulunmaktadır. Ancak ürünlerin kimi özellikleri kullanıcıların ihtiyaçlarına göre şekillendirilebilir. Bu sebeple, ürün kullanıcılarının beklentilerini yakından takip ediyor, bunlara cevap vermeye çalışıyoruz. 2007 yılında üretimine geçtiğimiz kış motorini de bu kapsamda bir uygulamadır. Türkiye'nin büyük kısmında kış aylarında hava sıcaklığı sıfırın altında seyretmekte olduğundan özellikle motorin kullanan araçlarda donma ihtimali ortaya çıkıyordu. Otomobil üreticilerinin akaryakıt ürünlerinin donma özellikleri hakkında bilgi taleplerinin artması üzerine, yoğun kış şartlarında -25° C'ye kadar donma problemi yaşanmayacak kış motorini üretimine geçtik. Aldığımız olumlu geri dönüşler üzerine bu uygulamamızı raporlama döneminde geliştirerek, özel bir ürün üretmekten de öte motorin üretim ve satışımızın tamamının bu şekilde yapılmasını planladık.

2009 yılında kurduğumuz ArGe birimimizin temel görevlerinden biri de mevcut ürünlerin özelliklerinin geliştirilmesi ve yeni ürünlerin hayata geçirilmesi konusunda çalışmalar yürütmektir. ArGe birimimiz bu alandaki çalışmalarını özellikle çevresel etkileri daha düşük akaryakıt ürünlerinin geliştirilmesi konusuna yoğunlaştırarak diğer uzmanlık birimleriyle birlikte pilot çalışmaları hayata geçirmeye başlamıştır.

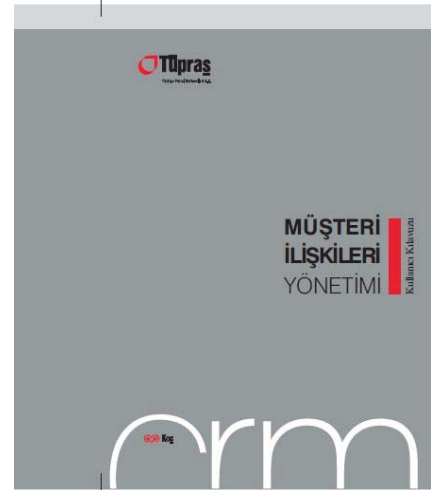
Tüpraş Müşteri Portalı ve Müşteri İlişkileri Yönetimi Uygulaması

2007 yılında satış süreçlerimizde müşterilerimize daha iyi hizmet verebilmek ve anında bilgilendirebilmek adına "Müşteri Portalı" uygulamamızı başlatmıştık. İlk etapta akaryakıt ve LPG dağıtım firmalarına yönelik hazırlanan bu altyapı üzerinden müşterilerimiz alım işlemlerine yönelik mali kontrollerini günlük planda gerçekleştirebiliyorlardı. 2009 yılı itibarıyla bu uygulamanın kapsamını geliştirerek ihrakiye, baz yağ ve asfalt firmalarına yaygınlaştırdık. 2009 yılı itibarıyla müşteri portalı vasıtasıyla bilgilerini takip eden müşterilerimizin sayısı firma bazında 116, kullanıcı bazında ise 284'e ulaşmıştır.

Müşteri Portalı satış operasyonlarının mali süreçler, ürün tahsisleri ve teslimat miktarları konusunda müşterilerimizin bilgilendirilmesini sağlıyordu. Fiziki süreçler konusunda da benzer bir uygulamayı hayata geçirmenin hem Tüpraş hem de müşterilerimiz açısından verimliliği artıracaklarını düşünerek Ekim 2009'da yeni bir Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulamasını hayata geçirdik. Bu uygulama ile müşterilerimiz ürün siparişlerini online olarak Tüpraş'a iletirken, tahsis yeterlilik durumlarından taşıyıcı tankerlerin dolum izninin olup olmadığına kadar tüm operasyonel bilgilerini takip edebiliyorlar. Bu sayede, dolum için rafineriye gelinmeden ortaya çıkabilecek tüm engeller ortadan kaldırılmaktadır. Uygulama Tüpraş çalışanlarının da gerçekleştirdikleri işlemleri belirgin biçimde düşürmektedir.

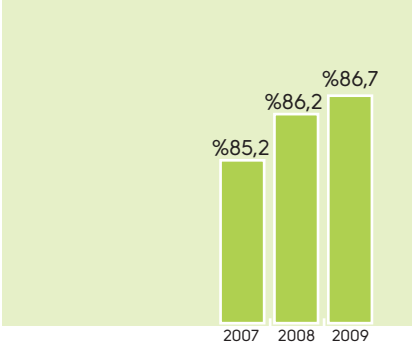
Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulaması 2009 yılında 16 akaryakıt, LPG, ihrakiye, madeni yağ ve asfalt müşterisini kapsayacak şekilde başlatıldı. 2010 yılında bu uygulamayı kullanan müşteri sayısının, tüm akaryakıt ve LPG müşterilerinin de dâhil edilmesiyle 100'e çıkarılmasını hedefliyoruz. Bu amaçla, Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulamasına dâhil olan ve olacak firmalara Tüpraş personeli tarafından eğitim verilmekte, kullanıcılara 7/24 teknik destek sunulmaktadır.

Bu iki uygulama sayesinde müşterilerimizin tamamına özdeş seviyede bilgi ve hizmet sunulmuş olup, müşteri hizmetlerinin objektif bir sistem kullanılarak gerçekleştirilmesiyle eşit muamele ilkesi güvence altına alınmaktadır. Bunun yanında, her iki sistemin kurulumunda müşteri bilgi gizliliği ilkelerine bağlı kalınmaktadır. İleri güvenlik protokol ve uygulamalarının kullanıldığı altyapı sayesinde kullanıcılar sadece kendi firmalarına yönelik bilgiye ulaşabilmektedirler.

Ürün ve Hizmet Sorumluluğu

Müşteri Memnuniyeti (%)

Hedefimiz gelecek dönemlerde müşteri portalı ve Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulamalarının birleştirilerek, müşterilerimizin tek bir kullanıcı şifresiyle sistemler arasında geçiş yapabilmesine olanak tanımadır. Uygulamaya yönelik bir diğer hedef de, müşterilerimize yönelik tüm bilgilendirme ve iletişimin bu sistemler üzerinden gerçekleştirilmesini sağlayarak, mevcut durumda ciddi miktarda kâğıt tüketimine yol açan bu süreçlerin daha çevreci ve etkin bir uygulamaya kavuşturulmasını sağlamaktır.

Raporlama döneminde gerçekleştirdiğimiz çalışmalar sayesinde kriz ortamına rağmen müşteri memnuniyeti performansımızı artırdık. 2007 yılında gerçekleştirdiğimiz ilk ölçümlene sonucunda %85,2 oranında müşteri memnuniyetine ulaşmıştık. Raporlama döneminde nispeten düşük notlarla değerlendirildiğimiz alanlara yoğunlaşarak müşteri memnuniyeti oranımızı artırdık.

Toplumsal Kalkınma

Türkiye'nin en büyük sanayi şirketi olan Tüpraş, milyonlarca kişinin hayatını değiştirebilecek geniş etki alanından doğan gücünü, faaliyet gösterdiği coğrafyada yaşayan toplumun gelişimini ve refah seviyesi artışını hedefleyen çalışmaları hayata geçirmekte kullanmaktadır.

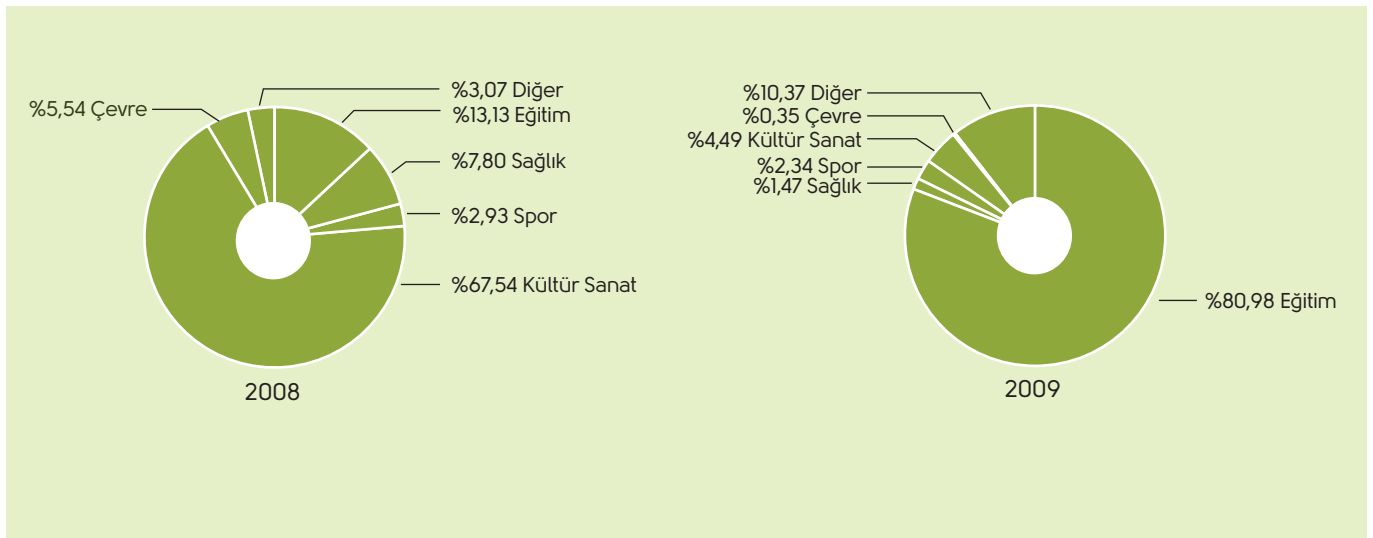
Tüpraş toplumsal kalkınma konusundaki hedeflerini, yerel ekonomik kalkınmanın yanında toplumun bütünsel refah düzeyini oluşturan eğitim, sağlık, spor, kültür-sanat ve çevre gibi temel konulara da yöneltmiştir. Bu alanlarda, öncelikle faaliyet gösterdiğimiz bölgeler olmak üzere, Türkiye genelinde proje faaliyetleri yürütür, başka kurumlarca oluşturulan inisiyatif ve projelere finansal, aynı ya da operasyonel destek sağlarız. Ortak çalışma alanlarında faaliyet gösteren kurumları bağış yoluyla destekler, faaliyetlerine sponsor oluruz.

Toplumsal çalışmaların beklenen faydayı sağlaması adına destekçisi ya da uygulayıcısı olduğumuz çalışmalarda bazı temel nitelikler ararız. Tüpraş faaliyet alanının gereği olarak çok köklü proje ve yatırım geçmişine sahip, bu alanda uzmanlaşmış personeli, belirli karar ve uygulama süreçleri olan bir şirkettir. Bir sorunun çözümüne ulaşmak için nasıl bir yol izlenmesi gerektiği, hangi uygulamalarla hedefe ulaşılabileceği, bu uygulamaların fizibilitesinin yapılması, ilgili tarafların uygulama etrafında birleştirilmesi gibi konulardaki bilgi birikimimizi toplumsal yatırımlarımızda da kullanırız. İş yapış alışkanlarımızdan doğan bu davranış türünü gelecek raporlama dönemi içinde standartlaştırmayı hedefliyoruz. Kısacası Tüpraş uygulayıcısı ya da destekçisi olduğu saha çalışmalarında, belirli bir stratejik bütünlüğünün, verimli bir maliyet – fayda değerlendirmesinin, ilgili paydaşların katılımının sağlanmasını beklemektedir. Saha çalışmalarında özellikle üzerinde durduğumuz özellikler ise projelerin öncelikle faaliyet gösterdiğimiz coğrafyalardaki yerel sorunlara yanıt vermesi ve bunu yaparken de çalışan katılımının sağlanmasıdır. Bu sebeple hayata geçirdiğimiz birçok saha çalışması, çalışanlarımız tarafından tasarlanmış ve uygulanmıştır.

Bağış ve Sponsorluklar

Toplumsal kalkınmaya destek olmak amacıyla öncelikli konularımızda her yıl birçok saha uygulaması gerçekleştiriyoruz. Ancak bazı konularda şirket kaynaklarıyla bütüncül çözüm üretmek kimi zaman mümkün olmamaktadır. Böyle durumlarda o konuya ilişkin faaliyet gösteren sivil toplum ve kamu kuruluşlarına ya da hayata geçirdikleri faaliyetlere bağış ve sponsorluk yoluyla destek oluyoruz. Bağışlarımızın miktar bakımından en büyük kısmını, eğitim, sağlık ve kültür-sanat alanlarında faaliyet gösteren Vehbi Koç Vakfı'na verilen destek oluşturmaktadır. Vehbi Koç Vakfı'na 2008 yılında 500 bin TL 2009 yılında 6,07 milyon TL bağış yaptık. Gerçekleştirdiğimiz toplam bağış ve sponsorluk miktarı ise 2008 yılında 13,67 milyon TL, 2009 yılında ise 7,84 milyon TL'dir.

Alanlara Göre Bağış ve Sponsorluklar (%)

Toplumsal Kalkınma

Kurumsal bağışların dışında çalışanlarımızın inisiyatifi ve katılımıyla gerçekleştirilen sosyal yardım faaliyetlerine de destek oluyoruz. Örneğin Batman Rafinerisi çalışanları 2006'dan beri, her yıl Batmanlı olup şehir dışında okuyan üniversite öğrencilerinin eğitim masraflarının karşılanmasına, oluşturdukları fonla destek vermektedir. Çalışanlarımızın oluşturduğu Burs Komisyonu tarafından, kadınlara öncelik verilerek tespit edilen öğrencilere yılda 10 ay eğitim bursu verilmektedir. 360 Batman Rafinerisi çalışının katılımıyla oluşturulan bu fon, 38 farklı il ve 31 farklı üniversitede öğrenim gören 50 öğrenciye burs olanağı sağlanmaktadır.

Amacımız Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacını karşılarken, sektörel ya da yerel ekonomik gelişimde öncü ve etkin rol oynamak, tüm paydaşlarımıza değer yaratmaktır. İşimizi iyi yapmanın topluma karşı en önemli sorumluluğumuz olduğunu biliyor, bunun için çalışıyoruz. Kurulduğumuz günden bugüne, doğrudan ya da dolaylı olarak tüm sektörleriyle Türkiye ekonomisini ürünlerimizle besliyor, kalkınan Türkiye'nin enerjisini sağlıyoruz.

Üretimden satışlar, karlılık ve ihracat kategorilerinde Türkiye'nin en büyük sanayi şirketiyiz. Türkiye imalat sanayi endeksinin %14'ünü oluşturan petrol ürünleri sektöründe, Avrupa'nın 8. büyük, Türkiye'nin tek üreticisiyiz. Yıllık 28,1 milyon ton ham petrol işleme kapasitemizle, Türkiye'nin petrol ürünleri ihtiyacının yaklaşık %70'ini karşılıyor, yarattığımız milyarlarca dolar değerindeki katma değer ile yurtdışına bağımlılığı ve kaynak akışını engelliyor, gerçekleştirdiğimiz ihracatla Türkiye'nin milli gelirine her yıl milyonlarca dolar değerinde katkıda bulunuyoruz. Türkiye'nin en büyük vergi mükellefi şirketi olarak her yıl ödediğimiz vergi ve benzer yükümlülükler Türkiye'nin gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Ayrıca faaliyet gösterdiğimiz bölgelerdeki yerel idarelere ödenen yasal ödentilerle yerel idare gelirlerinde de önemli artış sağlanmasına katkıda bulunuyoruz.

	2007	2008	2009
Vergi ve Benzer Yükümlülük Ödemeleri (milyon TL)	17.346	19.975	18.336
Ödemelerin Türkiye Merkezi Yönetim Gelirlerine Oranı (%)	9,11	9,53	8,53
Ödemelerin Türkiye Vergi Gelirlerine Oranı (%)	11,30	11,84	10,60

2009 yıl sonu itibarıyla Tüpraş'ta 4.130 çalışan doğrudan istihdam edilmektedir. İştiraklerle birlikte bu sayı yaklaşık 5.000'e ulaşmaktadır. Tedarikçi ve iş ortağı gibi Tüpraş'a hizmet veren binlerce şirkette faaliyet gösteren dolaylı çalışanlarımız da değerlendirildiğinde, yarattığımız ekonomik sistem dolayısıyla istihdam edilen kişi sayısı on binlere ulaşmaktadır.

Yerel ekonominin gelişiminin önemli bir göstergesi yerel istihdam sayesinde ortalama gelirlerin yükselmesidir. İstihdam edilen kişi sayısı arttıkça hane başına gelir seviyesi yükselecek, yapılan harcamalar da yerel ekonominin gelişimine katkıda bulunacaktır. Bu sebeple istihdam ihtiyaçlarımızın öncelikle yerel işgücü kaynağından elde edilmesine dikkat ederiz. Türkiye genelinde bulunduğumuz 4 noktada da mavi yakalı çalışanlarımızın neredeyse tamamını, beyaz yakalı çalışanlarımızın da büyük çoğunluğunu o ilde ya da yakın çevresinde yaşayan kişiler oluşturmaktadır. Yerel kaynaktan istihdam edilmeyen çalışanlarımızın büyük çoğunluğunu ise şirket içinden istihdam oluşturmaktadır. Çalışan portföyünde yerel kaynaklı istihdam teşvik edilmekle birlikte ayrımcılık olarak nitelendirilebilecek uygulamalardan kaçınılırız. İstihdam ihtiyacı doğduğunda yaptığımız açık pozisyon duyurularını Türkiye genelinde yayınlanan basılı ve online yayınların yanı sıra yerel medya kanallarından da duyurarak çalışan ihtiyacı duyduğumuz bölgede yaşayan kişilerin haberdar olma olanaklarını artırırız. Açık pozisyona başvuru yapan kişilerin tercihi işe alma uzmanlarımız tarafından objektif kriter ve yöntemlerle gerçekleştirilmekte olup yerel başvuru sadece eşitler arasında tercih sebebi oluşturmaktadır.

Tedarik operasyonlarımızın yerel ekonominin geliştirilmesi konusunda önemli bir etkisi bulunmaktadır. Tüpraş faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak adına her yıl milyonlarca Türk Lirası tutarında, binlerce alım operasyonu gerçekleştirilmektedir. Alım kararlarımızda yerel tedarik¹⁰ önemli bir tercih nedenidir. Bu sebeple, alım operasyonlarımızın büyük çoğunluğunu dış alım yerine, yerel tedarikçilerden sağlıyoruz. Yerel alım operasyonlarının içinde de özellikle tercihimiz yerli imalat ürünleri tedarikidir. Çoğunluğu rafineri bölgeleri yakınlarında bulunan yerel imalatçıların tercih edilmesiyle Türkiye ekonomisinin genelinin yanında faaliyet bölgelerimizin yerel ekonomisine de katkı sağlamış oluyoruz. Önümüzdeki dönemler için hedefimiz toplam tedarik operasyonlarında yerli imalat oranının artırılmasıdır.

¹⁰ Yerel tedarik terimi, yurtdışındaki tedarikçilerden herhangi bir yurtdışı ödemesi yapılmaksızın gerçekleştirilen alım işlemlerini tanımlanmak için kullanılmakta olup tüm yurtiçi alım ve yerli imalat ürünlerinin toplamından oluşmaktadır.

Toplumsal Kalkınma

Tüpraş her dönemde tedarikçilerine örnek bir kuruluş olmuştur. Her zaman uygun fiyata, kaliteli iş yapan ve işini tamamlayabilecek firmaları tercih ederek, işini gereği gibi yapmayanlara ise yaptırım uygulayarak bizlere de tedarikçilerimize hakkaniyetli davranmayı göstermiştir. Bu uygulamalarıyla Tüpraş birçok başarılı firma yetiştirmiştir.

Tüpraş yerli imalatı hep teşvik etmiş, imalatın rafinerilerde uygulanması ve kullanılması olanağı vermiştir. Örneğin biz de daha yüksek basınçlarda çalışabilecek vana üretebilmemiz için teşvik edildik. Ancak yerli imalat olacak diye kaliteden de taviz verilmemiştir. Kontrollerin titizlikle yapılıyor olması üreticinin de kalitesini yükseltmiştir. Tüpraş, tedarikçisini kaliteye alıştırmıştır. Diğer kuruluşlara da sıkça ifade ettiğimiz gibi VANASAN A.Ş. olarak kalitemizin önemli bir kısmını Tüpraş'a borçluyuz.

Bizim gibi KOBİ niteliğindeki kuruluşlar, kurumsal şirketlerin nasıl çalıştığına Tüpraş'ta şahit oluyor, kurumsallaşma konusunda fikir sahibi oluyor. Ayrıca Tüpraş'a yaptığımız teslimatlar yurtiçi ve yurtdışı firmalara değerli bir referans oluyor, yeni siparişler almamızı sağlıyor.

Muzaffer Dikeç
Vanasan A.Ş.

Tüpraş'ın
tedarikçileriyle
ilişkilerini
nasıl
değerlendirirsiniz?

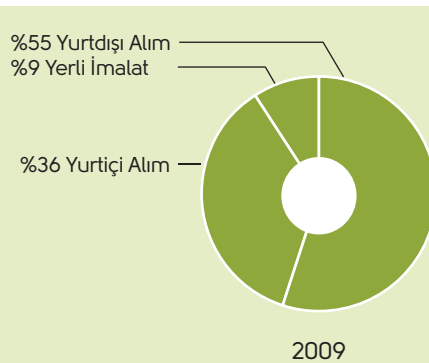
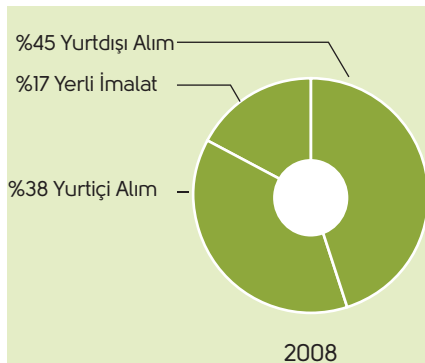
Tedarikçi seçimlerimizi objektif unsurlara dayalı sıkı normlara bağlı olarak gerçekleştiririz. Tedarikçilerimize yönelik kararlarımızı alırken dürüstlük ve hakkaniyet ilkelerini korumaya özen gösteririz. Tüpraş tedarik portföyünde bulunan tedarikçilerimizin çalışma normları, ürün ve hizmet kalitesi bakımından üst düzey uygulamaları hayata geçirmelerini bekler, bunun için onlara destek oluruz. Geçmişte olduğumuz gibi gelecekte de tedarikçilerimizi, çalışma performansı, ürün ve hizmet çeşitliliği ve kalitesi konusunda desteklemeye devam edeceğiz.

Tedarik Operasyonları

Alım Dosyası (adet)	2008	2009
Yurtdışı Alım	1.298	821
Yurtiçi Alım	8.597	6.110
Yerli İmalat	1.428	1.007
Toplam	11.323	7.938

Tutar (milyon TL)	2008	2009
Yurtdışı Alım	73	117
Yurtiçi Alım	64	78
Yerli İmalat	27	19
Toplam	164	214

Toplam Tedarike Oran

Ulusal Marker Uygulaması

Ulusal Marker Projesi, akaryakıt piyasasında kontrolün sağlanması, piyasaya kaçak ve spesifikasyon dışı akaryakıt girişinin engellenerek ürün kalitesinin korunması ve vergi kaybının önüne geçilmesini hedefleyen, devlet tarafından başlatılan bir uygulamadır. 2007 yılında TÜBİTAK tarafından üretimine başlanan Ulusal Marker'ın uygulama safhalarına yönelik olarak Tüpraş da önemli miktarda yatırım gerçekleştirmiştir.

Ulusal Marker uygulaması 2008 ve 2009 yıllarında yaygınlık kazanmış, uygulamada aksaklıklar oluşmasına rağmen büyük ölçüde başarıya ulaşmıştır. Bu aksaklıkların temelinde ise yasal düzenlemelerin işaret ettiği kaçak petrol tanımı bulunmaktadır. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nda kaçak petrolün tanımlarından birisi olan "Kurumca belirlenen seviyede ulusal marker içermeyen akaryakıt" tanımı, yasal ve teknik düzenlemelere uygun olan bir akaryakıt ölçüm hataları ve/veya cihazlar arası uyumsuzluk gibi teknik nedenlere bağlı olarak kaçak kapsamına alabilmektedir. Petrol piyasasında yapılan denetimlerde, ölçme gibi tamamen teknik bir nedene bağlı olarak kaçak akaryakıt tespit edilmesi halinde uygulanan idari yaptırımların yanında işletilen yasal süreç, hukuken telafisi imkansız sonuçlar doğurabilmektedir. Tanımdan kaynaklanan bu durumun önlenmesi için tek kademeli ve sadece marker seviyesine bağlı "kaçak petrol" yerine, marker seviyesine ilave olarak yakıtın teknik düzenlemelere uygun olmaması gibi ikinci bir kriter ile birlikte tanımın güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Tüpraş mevcut altyapısını ticari faaliyetlerinin yanında toplumsal faydanın sağlanmasına yönelik olarak da kullanmakta, bu amaçla altyapı çalışmalarının kapsamını da geliştirmektedir. Örneğin tüm rafinerilerimizde bulunan yangın müdahale ekipleri, İzmit ve İzmir Rafinerilerinde deniz ikmal güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılan römorkör, palamar botu, yangın ve deniz kirliliğine müdahale ekipmanları Tüpraş faaliyetlerinin dışında faaliyet bölgesinde oluşan diğer olaylara da müdahale etmektedir. Ayrıca İzmit Rafinerisi çevresinde trafik güvenliğinin sağlanması adına Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve diğer komşu kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilen karayolu altyapısı rehabilitasyonu, kavşak düzenlemesi ve yeni tahliye yollarının yapılması çalışması da bu kapsamda değerlendirilebilir. 2007 yılında başlattığımız ve toplam 20,45 milyon TL tutarında yatırım gerektiren bu çalışmanın 3,9 milyon TL'lik bölümü Tüpraş tarafından, %10'u Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve geri kalan kısmı da diğer kuruluşlar tarafından karşılanacaktır. 2010 yılında tamamlanacak proje sayesinde, karayolu ve acil durumlarda çıkış güvenliği sağlanmış, trafik yoğunluğundan dolayı sivil araçların zaman kaybı engellenmiş olacaktır. Demiryolu taşımacılığının kullanımına yönelik yatırımlarımız sayesinde ise rafineriler arası karayollarındaki yoğunluk düşürülerek, trafik güvenliğine katkıda bulunmaktadır.

Tüpraş kurulduğu günden beri, başta eğitim, sağlık, spor ve kültür-sanat olmak üzere toplumsal gelişime katkıda bulunulmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmekte, bu alanda faaliyet gösteren kuruluşların çalışmalarına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmalarımızda, iyi komşuluk ilişkileri geliştirmek ve bölgeler arası gelişmişlik farkının kapatılmasına destek olmak amacıyla, faaliyet gösterdiğimiz bölgelerin gelişimine doğrudan fayda sağlayan projelere öncelik veriyoruz. Bu sebeple, yaptığımız çalışmaların nitelikli bir fayda sağlaması için yerel özellikleri göz önünde bulunduruyoruz. Örneğin Batman Rafinerisi bölgesinde eğitim olanakları ve niteliğinin artırılması konusuna odaklanırken İzmir Rafineri Bölgesi'nde daha öncül bir sorun olan küresel ısınmanın etkileri dolayısıyla çevre konularında toplumsal yatırımlarımızı yoğunlaştırıyoruz.

Toplumsal Kalkınma

Eğitimde Kurumsal İşbirliği

Toplumsal gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biri olan eğitim, Tüpraş için öncelikli bir toplumsal yatırım alanıdır. Eğitim konusunda Tüpraş, çeşitli konu ve türde çalışma yürütmektedir. Gençlerimizin daha nitelikli eğitim olanaklarına ulaşmaları adına yaptığımız altyapı geliştirici çalışmaların yanında, mesleki eğitim başta olmak üzere birçok konuda içerik geliştirici eğitim projeleri yürütüyoruz. Bu çalışmaların bir kısmını kurumsal inisiyatifle gerçekleştirdiğimiz faaliyetler oluştururken en büyük pay kamu kuruluşları, eğitim kurumları ve sivil toplum örgütleriyle ortaklaşa gerçekleştirilen işbirliği projelerine aittir.

Meslek Lisesi Memleket Meselesi (MLMM)

Türk sanayisinin yıllar içinde hem nicelik hem de nitelik bakımından gelişmesiyle ortaya çıkan nitelikli iş gücü sorununun çözümüne katkı vermek amacıyla Koç Holding'in Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle 2006 yılında başlattığı MLMM Projesi'ne, temel insan kaynağı potansiyelimizi oluşturan meslek lisesi öğrencilerine daha nitelikli bir eğitim olanağı sunmak adına destek veriyoruz.

Proje kapsamında, rafineri bölgelerimiz olan İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman'da bulunan meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilere koçluk, staj destekli eğitim bursu ve istihdam önceliği olanakları sağlıyoruz. Projenin önemli bileşenlerinden biri olan koçluk uygulamaları, meslek lisesi mezunu gönüllü çalışanlarımız (MeLeK) tarafından yürütülmektedir. MeLeK'lerimiz bir taraftan her sınıf için özel olarak hazırlanmış kişisel gelişim modüllerini, periyodik olarak düzenlenen toplantı ve görüşmelerle uygulayarak bursiyerlerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunurken diğer taraftan da onlara rol model olmaktadır.

2006 yılında başladığımız çalışmalara 4 yıl boyunca yeni öğrenciler katıldı. 2009-2010 öğretim yılında projeye katılan Safirler dönemini 2013 yılında mezun ederken toplamda 569 öğrenciye rehberlik etmiş olacağız.

Bölge	Okul Sayısı	1. Grup Bursiyerler Turkuaz 2006-2007	2. Grup Bursiyerler Yakut 2007-2008	3. Grup Bursiyerler Zümrüt 2008-2009	4. Grup Bursiyerler Safir 2009-2010	Toplam
Batman	2	3	18	19	30	70
İzmir	5	0	55	58	77	190
İzmit	4	13	27	47	56	143
Kırıkkale	4	29	47	43	47	166
Toplam	15	45	147	167	210	569

MLMM Kırıkkale bursiyerleri, 2008-2009 yıllarında düzenlenen çeşitli proje yarışmalarında başarılar kazandı. 2008 yılında, Vehbi Koç Vakfı (VKV) tarafından MLMM bursiyerleri arasında düzenlenen yarışmada 2 bursiyerimiz Türkiye genelinde seçilen 20 öğrenci arasına girmeyi başararak bir hafta süreyle Koç Üniversitesi'nde eğitim kampına katıldı. 2009 yılında, Kırıkkale Kız Meslek Lisesi bursiyerlerinin hazırladığı "Duyumuyorum ama Konuşabiliyorum" Projesi, Dünya Bankası Yaratıcı Kalkınma Fikirleri Yarışması'nda finale kalan 5 proje arasına girmeyi başardı. Ayrıca AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı ve VKV işbirliğiyle düzenlenen Burs Koç'tan, Staj Avrupa'dan Projesi kapsamında Kırıkkale'den 33 MLMM bursiyerinin 18'i Almanya'da, 15'i Hollanda'da 2010 yılında 3 hafta boyunca staj yapma hakkı kazandı.

Toplumsal Kalkınma

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı koordinasyonunda Koç Topluluğu Enerji Grubu, başta ilköğretim öğrencileri olmak üzere toplum genelinde enerji verimliliğinin önemi konusunda farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirmektedir.

Meslek Eğitimini Geliştirme Projesi (MEGEP)

Tüpraş Teknik Öğretim Programı çerçevesinde, Milli Eğitim Bakanlığı ile 29 Mayıs 2007 tarihinde imzalanan protokol, Kimya Teknolojisi alanında bulunan Rafineri ve Proses dallarında eleman yetiştirilmesine yönelik işbirliğini içermektedir. Rafinerilerimizin bulunduğu kentlerde mesleki eğitim veren, Kocaeli Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, İzmir Aliağa METEM, Kırıkkale Bahşili H. Hidayet Doğruer Çok Programlı Lisesi'yle başlattığımız projeye, 11 Haziran 2008 tarihinde imzalanan ek protokolle Batman Endüstri Meslek Lisesi, Teknik Lise ve Anadolu Meslek Lisesi'ni de dâhil ettik. Proje kapsamında, meslek liselerinde kurulan rafineri ve proses bölümlerine alınan 11. ve 12. sınıf öğrencileri, öğrenim süreleri boyunca haftanın üç günü rafineri işletme üniteleri ile laboratuvarlarda uygulamalı derslere katılmaktadır. Ayrıca, bu okulların kimya laboratuvarları da Tüpraş tarafından iyileştirilip uygun malzemeler ile donatılarak çağdaş, uygulamalı bir eğitim olanağı sağlanmaktadır.

Şemsiye Hareketi: Batman'da 100 Güler Yüz

Tüpraş çalışanları yaşadıkları bölgenin sorunlarına duyarlı, inisiyatif alarak çözüm üretme yetenekleri bulunan genç profesyonellerdir. Batman Rafinerisi çalışanları yoğun iç göçe maruz kalan Batman'da gözlemedikleri öğrencilerin topluma uyum sağlamaya yönelik sosyal becerilerinin düşüklüğü sorununa çözüm getirme çalışmalarına destek olmak adına 2008 yılında Valilik, Milli Eğitim Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü, okul müdürleri, öğretmenler ve köy muhtarları işbirliğiyle Şemsiye Hareketi'ni başlattılar. Projenin temel hedef kitlesini, eğitimsizlik ve yetersiz aile ilgisi nedeniyle uyum sorunları yaşayan, sosyal becerileri düşük öğrenciler, ekonomik sorunlar, yetersiz bilinç düzeyi, aile içi zayıf iletişim ve artan toplumsal şiddet eğilimine karşı çocuklarına yeterli psikolojik, duygusal destek sağlayamayan aileler, kişisel ve mesleki gelişim, ergen psikolojisi konularında kişisel gelişim kaynaklarına erişimi kısıtlı olan öğretmenler oluşturmaktadır. 2008 yılında, 100 öğrenci ve aileleri, 65 öğretmen, 5 muhtar ve Tüpraş gönüllülerinin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz organizasyonlarla tarafların bilgi ve farkındalık düzeylerini yükseltmeye, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmeye, birbirleriyle, aile ve öğretmenleriyle farklı ve eğlenceli ortamlarda iletişim kurmalarını sağlamaya çalıştık. Eğitim ve söyleşi toplantılarının yanında sinema ve tiyatro gösterimlerini, müzik dinletilerini, spor karşılaşmalarını, piknik organizasyonlarını ve 23 Nisan Çocuk Bayramı Kutlama Etkinliklerini araç olarak kullandık. Proje ile katılımcıların çoğunun hayatlarında ilk defa bu

türden faaliyetlere katılmalarını sağladık. Öğrencilerin bizlere gönderdiği mektuplar, aile ve öğretmenlerin geri bildirimleri sonucunda çok kompleks olmayan organizasyonlarla da çocukların hayatında kalıcı değişiklikler yaratabileceğimizi gördük ve projemizin kapsamını geliştirmeye karar verdik. Şemsiye Hareketi 2008 yılında, işbirliği geliştirenler kategorisinde En Başarılı Tüpraşlılar ve En Başarılı Koçlular birincilik ödülüne layık görülmüştür.

Toplumsal Kalkınma

Şemsiye Hareketi Yayılıyor: Körfez'de 100 Güler Yüz

2008 yılında Batman'da aldığımız olumlu sonuçlarla Şemsiye Hareketi'ni 2009 yılında İzmit Rafinerisi'nin de bulunduğu ve yoğun göç alan bölgelerden biri olan Körfez'e taşıdık. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, okul müdürleri ve öğretmenlerin desteği, öğrenci aileleri ve Tüpraş gönüllülerinin de katılımıyla 100 öğrencimizle birlikte tiyatro gösterilerine katıldık, Rahmi Koç Müzesi'ni gezdik, kahvaltı ve piknik organizasyonları düzenledik. Proje sonunda yaptığımız ölçümler sonucunda hedeflediğimiz faydaya büyük ölçüde ulaştığımızı gözlemledik.

Tüpraş'ın açtığı eğitim şemsiyesi genişliyor. Önümüzdeki dönemlerde şemsiyemizin, Aliağa ve Kırıkkale'de de 200 yeni öğrencinin yüzünü güldürmesini hedefliyoruz.

Maket Rafineri Tesisi ve Uygulama Laboratuvarı

Batman Rafinerisi TCC Ünitesi, 1994 yılında devre dışı bırakılmış, 2007 yılında da demonte edilmişti. Çalışanlarımızın önerisi ile ortaya çıkan atıl ekipmanın Batman Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Rafineri ve Petrokimya Bölümü için "Maket Rafineri ve Uygulama Laboratuvarı" olarak değerlendirilmesine karar verdik. Üniversite yönetiminin de desteği ile projenin kapsamına Batman Rafinerisi personelinin okulda gönüllü eğitimlik yapması ve öğrencilerin rafineri tesislerinde pratik öğrenim görmesi de ilave edilerek protokol imzalandı. Rafineri ve Petrokimya Bölümü'nde tahsis edilen sahaya nakledilerek inşa edilen maket rafineri ve uygulama laboratuvarı Haziran 2009 tarihinde hizmete girdi. Proje ile;

- Tamamı bertaraf edilecek TCC Ünitesi (Plant-200) ekipmanlarından kalıcı bir laboratuvar oluşturuldu.
- Maket tesis, gerçeğe en yakın ve en nitelikli laboratuvarlardan biri oldu.
- Gönüllü Tüpraş çalışanlarının katılımı ve mesleki tecrübelerini öğrencilere aktarmalarıyla üniversite-sanayi işbirliği sağlandı.
- Öğrencilerin daha donanımlı bir şekilde mezun olmalarına katkıda bulunuldu.
- Maket Rafineri uygulamamız İşbirliği Geliştiriciler kategorisinde En Başarılı Tüpraşlılar birincilik ödülüne hak kazanırken En Başarılı Koçlular ödülüne de aday gösterildi.

Tüpraş'ın Mesleki Eğitim Destek Uygulamaları Kurumunuza Ne Gibi Katkılar Sağladı?

Tüpraş'ın, Batman Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Rafineri ve Petrokimya Teknolojisi Programı'na katkıları, programın kuruluşundan beri devam etmektedir. Son olarak gerçekleştirilen Maket Rafineri uygulaması ise yıllardır özlemimizi duyduğumuz bir çalışmaydı.

Hem öğretim görevlileri, hem de öğrenciler açısından oldukça faydalı olan bu çalışma, sanayi-üniversite işbirliğinin ülkemizdeki, belki de dünyadaki, en güzel örneklerinden biri oldu. Bu sayede öğrenciler rafineri işleyişinin nasıl olduğunu gerçek ekipmanlarla aslına uygun olarak görebiliyor, öğretim görevlileri ise teorik olarak aktarılması güç olan konuları, sahada uygulamalı olarak gösterme imkanı bulabiliyorlar. Programımıza çok büyük katkı sağlayan bu olanağı sunduğu için Tüpraş'a teşekkür ediyor katkılarının devamını bekliyoruz.

Tevfik Yıldız
Batman Üniversitesi Meslek Yüksekokulu
Rafineri ve Petrokimya Programı

Meslek Yüksekokulu mezunları insan kaynağı portföyümüzün önemli bir bölümünü oluşturmakta olup bu programların nitelikli eğitim olanaklarıyla donatılmaları bizim için son derece önemlidir. Batman Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Rafineri ve Petrokimya Programı ise doğrudan çalışma alanımıza yönelik nitelikli insan kaynağı yetiştiriyor olması bakımından bizim için ayrı bir öneme sahiptir. Bu programlar sayesinde meslek içinde yetiştirilmesi uzun süre alan nitelikli çalışan portföyüne çok daha kısa sürelerde ulaşabiliyoruz. Bu açıdan benzeri mesleki eğitim projeleriyle işbirliğimizi devam ettirmeyi planlıyoruz.

Ateşböceği Gezici Öğretim Birimleri

Eğitim toplumsal gelişim konusunda belirlediğimiz öncelikli bir çalışma alanıdır. Bu alanda kendi çalışmalarımızın yanında alanında yetkin uzmanlar tarafından yürütülen çalışmalara da destek veriyoruz. Bu sebeple, alanında yıllardır yaptığı çalışmalarla yetkinliğini kabul ettirip toplum nazarında itibar kazanan Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın yürüttüğü Ateşböceği Projesi'ne destek olma kararı aldık ve 2008-2009/2009-2010 eğitim yıllarında 5 adet Ateşböcekleri Gezici Öğretim Birimi'nin işletme sponsorluğunu üstlendik. Vakfın gezici öğretim birimleri Türkiye'nin dört bir yanını dolaşarak çocuklara çeşitli dallarda eğitimler vermektedir. Proje yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde, gezici öğretim birimlerinin Tüpraş'ın rafinerilerinin bulunduğu İzmit/Körfez, İzmir/Aliağa, Kırıkkale ve Batman'da belirlenen okullarda konuşlandırılması sağlanarak, coğrafyalarımızda sosyal fayda sağlanmasını amaçladık. Toplam 17.646 öğrencinin eğitim gördüğü etkinliklerde, pilot bölge olarak seçilen Aliağa'da 450 öğrenci eğitimlere katıldı. 2010 yılında, Kırıkkale, Aliağa ve Batman'da 5.500 öğrenciyi ulaşmayı hedefliyoruz.

Kuruluşumuzdan bugüne eğitim kurumlarının altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasına destek veriyor, öğrencilere staj olanakları sağlamaya gayret gösteriyoruz. 2009 yılında şirket binalarının, ofislerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde kullanım fazlası olarak ortaya çıkan 376 ofis mobilyasını, ihtiyaç sahibi 10 öğretim kurumuna bağışlayarak bir yandan atıl durumda olan ekipmanları değerlendirdik diğer yandan da tesislerimiz çevresinde bulunan eğitim öğretim kurumlarının fiziksel alt yapılarının gelişmesini sağlayarak, eğitim hizmetlerinde kalitenin artırılmasına katkıda bulduk. Kocaeli Üniversitesi Teknoparkı'nda kurulmakta olan İleri Disiplinler Arası Endüstriyel Araştırma Laboratuvarları Projesi'ne tahsis edilen binanın modernizasyonuna destek verdik. Kırıkkale Rafineri bölgesinde daha önceden yapımını gerçekleştirdiğimiz Tüpraş İlköğretim Okulu'na 2009 yılında bir de teknoloji sınıfı kazandırdık, sınıf için gerekli bilgisayar donanım sistemini sağladık.

Sahip olduğumuz nitelikli insan kaynağının bilgi ve tecrübesini ve üstün altyapımızı toplumla paylaşmak amacıyla tesislerimizde meslek liseleri öğrencileri olmak üzere binlerce öğrenciyeye staj olanağı sağlamaktayız. 2008 yılında da 235'i lise, 1.250'si üniversite öğrencisi olmak üzere toplam 1.485 gencimiz stajlarını tamamlamıştır. 2009 yılında ise, 504'ü lise öğrencisi, 605'i de üniversite öğrencisi olan toplam 1.109 öğrenci stajlarını Tüpraş'ta gerçekleştirmiştir. Önümüzdeki dönemlerde de genç meslektaşlarımızın, mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik staj olanakları sunacağız.

Toplum Sağlığına Destek

2009 yılında, üreme sağlığı, güvenli annelik, anne-çocuk sağlığı, hamilelik ve doğum sonrası bakım ile gençlerin cinsel sağlık eğitimleri konusunda faaliyet gösteren Türkiye Aile Planlaması Vakfı'nın Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki çalışmalarına destek sağladık. Proje ile cinsel yönden bilinçlendirilmiş bir genç neslin oluşturulması, planlı ve sağlıklı hamilelik ile toplumda "güvenli annelik" kavramının yerleştirilmesi, doğum sonrası dönemlerde oluşabilecek komplikasyonların önüne geçilmesi, anne ve bebek ölümlerinin/sakatlıklarının en aza indirilmesine katkı sağladık.

Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Ana Bilim Dalı tarafından Kırıkkale Üniversitesi'nde düzenlenen Çocuk Cerrahisi Sempozyumu'na sponsor olduk. Ayrıca Kırıkkale Rafinerisi çalışanları Kızılay'ın düzenlemiş olduğu 1.000.000 İyi İnsan Aranıyor Kampanyası kapsamında kan bağışında bulundu. Rafinerimizi ziyaret eden Kızılay yetkilileri bağışçılardan kan alırken düzenli kan bağışının faydaları konusunda da çalışanlarımızı bilgilendirdiler.

Çevresel Bilincin Geliştirilmesi

Öncelikli çalışma alanlarımızdan biri olan çevre yönetimi konusunda kurumsal çalışmalarımızın yanında toplumsal farkındalığın artırılmasına yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalara destek oluyoruz. Bu amaçla, 2008 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü koordinasyonunda düzenlenen ENVER Projesi'nin sponsorluğunu üstlendik. Bir yıl boyunca düzenlenen çeşitli etkinlikler ve Enerji Verimliliği Haftası'nın 81 ilde aynı anda kutlandığı Türkiye genelinde düzenlenen organizasyon sonucunda enerji verimliliğinin öneminin vurgulanmasına katkı sağladık. Ayrıca, başta ağaçlandırma çalışmaları olmak üzere birçok alanda yıllardır ortak çalışma yürüttüğümüz TEMA Vakfı'nın 15. kuruluş yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde, dünyaca ünlü tarım bilimci ve çevre analisti Lester R. Brown'un katılımıyla gerçekleştirilen "Doğal Çevrenin İnsan Eliyle Yok Edilmesi Sonucu Ortaya Çıkan Sorunlar" konulu konferans organizasyonunun da sponsorluğunu üstlendik.

2009 yılında, Kocaeli Yüksek Öğrenimliler Grubu tarafından Avrupa Birliği Gençlik Programları "Küresel Isınmaya Karşı Doğal Yaklaşım" başlığında düzenlenen NATURALİZmit Projesi'ne destek verdik. Proje ile başta İzmitli gençler olmak üzere, yerel halkın küresel ısınmaya karşı bilinçlendirilmesi, sivil toplum kuruluşları arasındaki ortaklığın, doğal kaynakların daha doğru ve etkin kullanılmasındaki duyarlılığın artırılması, proje çıktılarının katılımcı ülkelerde de yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Gücümüz; Enerjimiz

2009 yılında hayata geçirdiğimiz Gücümüz; Enerjimiz Projesi, okullarda enerji ve çevre kulüpleri oluşturularak öğrencilere farkındalık eğitimleri verilmesini; ilköğretim, lise ve üniversite gençleri ile aile ve öğretmenlerine yönelik çalıştay faaliyetlerini kapsamaktadır. Hedefimiz bu projeye kamu kuruluşları, özel şirketler ve STK'ların katılımının yanında uluslararası uzmanları da çalışmalara dâhil ederek paydaşlarımıza enerji verimliliği konusunda farklı bakış açıları kazandırılmasıdır.

Projede, gönüllü çalışmak üzere çeşitli ülkelerden gelen üniversiteli gençler, Batman, Dicle ve İnönü Üniversiteleri'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören gençler, Tüpraş'lı aileler ve çocukları, 21 okulun enerji ve çevre kulüplerinden sorumlu öğretmenler görev aldı. Katılımcılar, 15 gün boyunca ortak çalışmalar yaparak farklı kültürlerin ve bakış açılarının öğrenilmesine katkıda bulundular. Aynı zamanda, Hasankeyf ve Malabadi gibi yerleşim yerlerinde yapılan çevre temizliği çalışmasıyla, tarihi mirasa sahip çıkma bilincinin gelişmesine destek verildi. Proje kapsamında Batman kamuoyunda tanınan isimlerden ve çeşitli paydaş gruplarından birer katılımcı ile Atık Yönetim Sistemi Kurulu oluşturuldu, işlerliği sağlamak adına bir çalışma tüzüğü hazırlandı. Farklı ülkelerden gelen gönüllüler çevresel sorunlara dikkat çekmek amacı ile farklı mekânlarda açık hava çalışmaları yaptı. 5 Haziran Dünya Çevre gününde "Gücümüz; Enerjimiz Projesi'nin" tüm taraflarının katılımı ile şehir merkezinde "Çevreye Saygı Yürüyüşü" gerçekleştirildi.

Gücümüz Enerjimiz Projesi'nin yurtdışından gelen gönüllüleri arasında yer alan Amerikalı Nicholas Chang'ın, ülkesine döndükten sonra projemizle ilgili hazırladığı makale, Volunteers For Peace'nin (VFP) internet sitesinde (www.vfp.org) tüm dünya ülkelerindeki üyeler ile paylaşılmıştır.

Proje, Başarılı Tüpraşlılar Ödüllendirme Sistemi'nde 2009 yılının En Başarılı Projesi seçilmiştir.

Spora Destek

Türkiye genelinde sporun çeşitli dallarıyla özendirilmesi ve sporcuların yetişmesi adına birçok organizasyonu destekliyoruz. 2008 yılında da bu amaçla 2 organizasyonun gerçekleşmesine katkı sağladık. Bu organizasyonların ilki Dünya Offshore 225 Şampiyonası Kocaeli Seka Park Etabı'dır. Takipçilerinin giderek arttığı bu spor dalında dünya çapında düzenlenen en büyük organizasyonun 7 etabından birinin Tüpraş Grand Prix adıyla İzmit'te düzenlenmesine verdiğimiz desteğin temel hedefi bu sporun bölgemizde ve ülkemizde tanıtımının yanında, İzmit'in dünya çapında tanıtımına destek vermenin yanında organizasyon sayesinde yerel ekonomiye de canlılık katmaktır. 2008 yılında düzenlenmesine destek verdiğimiz ikinci organizasyon ise Ankara Off-Road Şampiyonasının ikinci ayağı olan Kırıkkale-Hasandede etabıdır.

Toplumsal Kalkınma

Kültür ve Sanata Destek

Kültür mirasının korunması sanat eserlerinin geniş kitlelerce takdir edilmesi bir toplumun gelişmişlik göstergelerindedir. Bu sebeple faaliyet gösterdiğimiz bölgelerde kültür-sanat faaliyetlerinin artırılması, bu faaliyetlere yerel halkın geniş katılımının sağlanmasına yönelik olarak birçok çalışma yürüttük. 2007 yılında hazırlık çalışmalarını tamamladığımız, İzmitli fotoğraf sanatçısı Cemal Turgay'ın son 100 yıllık dönemde kentin gerçekleştirdiği değişim ve gelişimin görsel anlatımını amaçlayan "Ben İzmit, İşte Suretim" kitabını 2008'de yayınladık.

Kocaeli Sanayi Odası'nın 2007 yılında klasik müziğin tanıtılması ve kültürünün gelişmesi amacıyla 18 genç sanatçının katılımıyla kurduğu KSO Oda Orkestrası'nın düzenlediği Üretim Ritmi turnesine Tüpraş sponsor oldu. Tüpraş'ın faaliyet bölgeleri olan İzmir Aliağa, Kırıkkale ve Batman'ın da dahil olduğu turne kapsamında 8 ilde düzenlenen konserlere halk ücretsiz olarak katıldı.

2005'te kaybettiğimiz ünlü keman sanatçısı Nuri İyicil'in adına Mimar Sinan Üniversitesi ve TEV işbirliğiyle 2008 yılında düzenlenen 1. Uluslararası Nuri İyicil Keman Yarışması'nın düzenlenmesine, yerel ve uluslararası yeteneklerin tanınip desteklenmesi, sanat platformunda kültürlerarası etkileşimin artırılması amacıyla sponsor olduk.

2008 yılında, farklı kültürlere mensup heykел sanatçılarının etkileşimle yaratıcılıklarını evrensel boyuta taşımalarına destek vermek amacıyla ikincisi gerçekleştirilen Kırıkkale Hasandede Uluslararası Taş Heykел Sempozyumu'na; ünlü sanatçı Henry Kupjack'ın dünyanın birçok müze ve galerisinde binlerce kişi tarafından izlenmiş Minyatür Odalar çalışmasının Türkiye'de de sergilenmesi için Rahmi M. Koç Müzesi'ne sponsor olduk. 2009 yılında ise, Aydın'ın Karacasu ilçesi Geyre Köyü'ndeki antik kent Afrodisias'ın arkeolojisi üzerinde yapılacak bilimsel araştırmaları destekleyen, bu amaçla kurslar, konferanslar düzenleyen, kazılardan çıkan eserleri yurt içi ve dışında sergileyen Geyre Vakfı'nın çalışmalarına; Koç Üniversitesi tarafından yürütülen Gre Amer arkeolojik kazı çalışmalarına destek olduk.

Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesi içinde önemli bir yeri olan Sakarya Meydan Muharebesi'nin hatırlanması, Polatlı'ya gelen ziyaretçilere tanıtılması ve savaşta hayatını kaybeden askerlerin anısının yaşatılması adına inşasına destek olduğumuz Kartaltepe Mehmetçik Anıtı, 32 metre yüksekliğiyle Türkiye'de inşa edilmiş en büyük anıt olma özelliğini taşımaktadır.

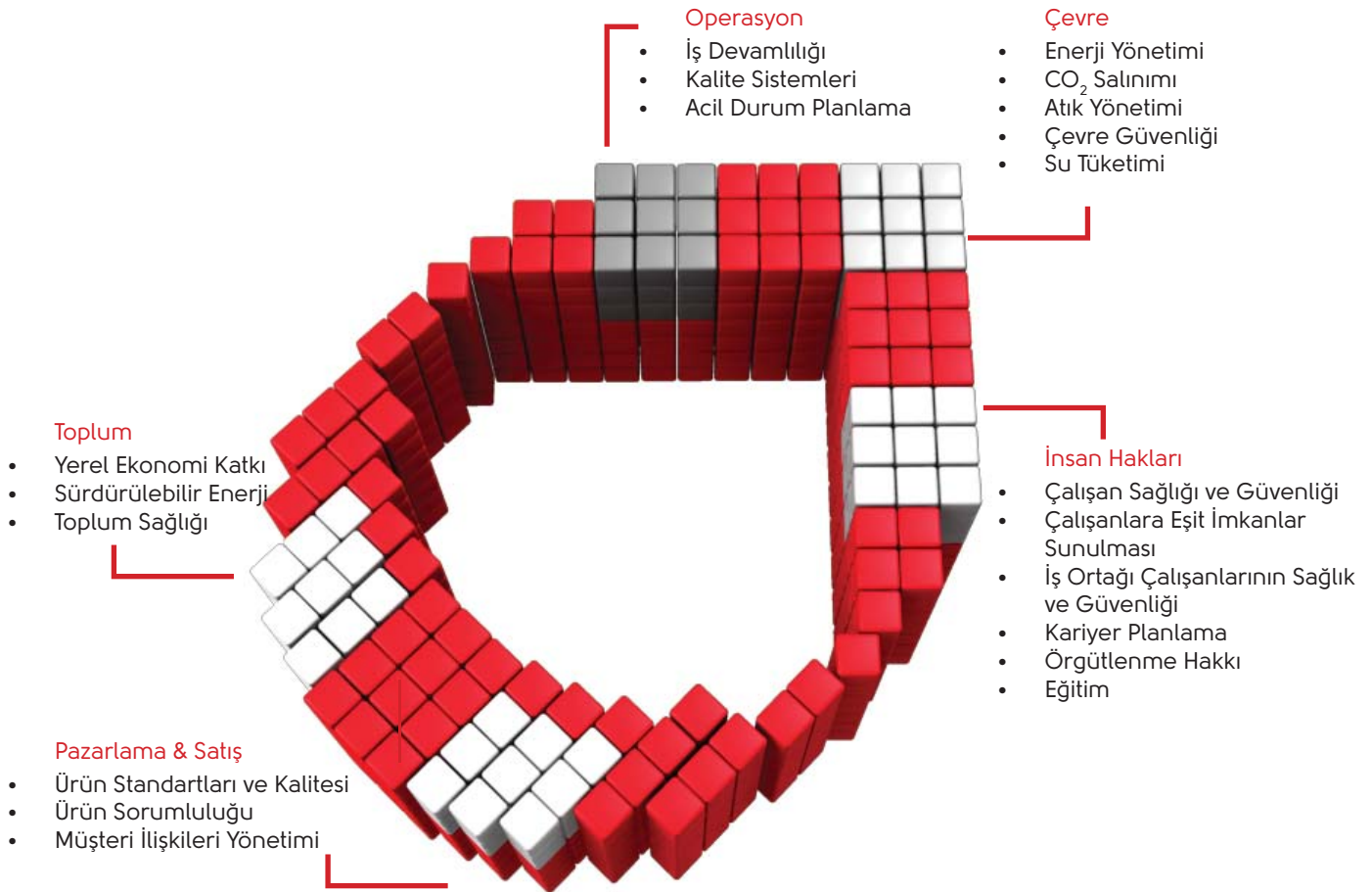
Tüpraş,
Koç Holding Enerji
Grubu şirketleriyle
birlikte
11. Uluslararası
İstanbul Bienali'nin
resmi destekçisi
olmuştur.

Kurumsal Sorumluluk Yönetimi

Şirketlerin en temel sorumluluğunun faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak olduğuna inanırız. Bu sebeple, kurumsal sorumluluk yönetimimizin temel hedefi Tüpraş'ın sürdürülebilir gelişimini sağlamaktır. Tüpraş'ın sürdürülebilirliğini de karlılığımızın, operasyonel devamlılık ve toplumsal güvenilirliğin korunması ve geliştirilmesi hedefi ile açıklarız. Bu hedefin gerçekleştirilmesinde sosyal, ekonomik, çevresel ve iş etiği konularındaki risk ve sorumluluk alanlarının etkin biçimde yönetilmesinin gerekliliğine inanırız. Bu sebeple, kurumsal sorumluluk yönetimimizin kapsamını risk ve sorumluluk alanlarına yönelik, politika, strateji, organizasyon, süreç ve uygulamalar oluşturmaktadır. Şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim sergilemek ise kurumsal sorumluluk yönetimi uygulamalarımızı şekillendirip yön veren ilkelerdir.

Raporlama döneminde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle paydaşlarımızın beklentilerinde değişiklikler olması ihtimalini değerlendirerek yeni bir çalışma yaptık ve Tüpraş'ın kurumsal sorumluluk önceliklerini yeniledik.

Öncelikli konularımızı belirlerken sistematik metotlar kullanırız. Bunun yanında her raporlama döneminde gerçekleştirdiğimiz hesap verebilirlik performansı ölçüm çalışmaları da hangi konulara yönelmemiz gerektiğini gösteren önemli bir araçtır. 2008 yılında ilkini gerçekleştirdiğimiz performans değerlendirme çalışmasını 2010 yılında tekrarlayarak gelişim performansımızı ve potansiyelimizi tekrar değerlendireceğiz. Ele aldığı tüm konuları, bütünlük ilkesi çerçevesinde doğru, kapsamlı ve genel kabul görmüş uygulamalarla birlikte tanımlar, konu bütünlüğü çerçevesinde paydaş beklentilerini karşılamaya yönelik stratejik yanıtlar üretiriz. Bu stratejik yanıtları dürüstlük, liderlik ve yenilikçilik ilkeleriyle oluştururuz.

Katılımcı yönetim anlayışı doğrultusunda ele aldığımız konular hakkında ilgili paydaşlarımızın görüş ve beklentilerini edinmek amacıyla gerekli öğrenme araçlarını hayata geçirir, öğrenme süreçlerinin devamlılığını sağlamaya çalışırız. Paydaşlarımızı uygulamalarımız konusunda şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri doğrultusunda bilgilendirir, stratejik yanıtlarımız konusunda fikirlerini ediniriz. Ortak hedefler doğrultusunda işbirlikleri geliştirir, ortak projeleri hayata geçiririz.

Çalışanlar

- En iyilerle çalışır, birlikteliğimizi sürdürülebilir kılmaya dikkat ederiz.
- Emniyetli bir çalışma ortamı, insan haklarının en geniş ölçüde sağlandığı bir iş hayatı sunarız.
- İlişkilerimizde karşılıklı saygı, eşitlik, adalet ve açık iletişimi sağlar, katılımcı yönetim uygulamalarını hayata geçiririz.
- Mesleki ve kişisel gelişimlerini destekleriz
- Çalışanlarımızın sosyal, ekonomik ve çevresel sorumluluklar konusunda bilinçlenmelerini sağlar, gönüllü çalışmalarını destekleriz.
- Tüpraş'ta çalışmanın bir gurur kaynağı olmasına çalışır, uygulama kararlarımızı alırken bu ilkeyi temel bir anlayış olarak benimseriz.

Tüpraş'ın sürdürülebilir gelişiminin itici gücü çalışanlarımızdır. Dolayısıyla onlara en ideal çalışma şartlarını sunmak sorumluluğumuzdur. Bunun yanında çalışanlarımızın fikir ve görüşleri, karar ve uygulama süreçlerimizin gelişimine yönelik önemli katkılar sağlamaktadır. Bu sebeple, çalışanlarımızı karşılaştığımız olgular, yönetsel karar ve uygulamalar konusunda bilgilendirecek, beklentilerini, fikir ve önerilerini elde etmemize yarayacak iletişim araçlarını kullanırız.

Kurumsal Portal, Tüpraş çalışanlarının profesyonel, özlük, sosyal konularda kendileriyle ilgili tüm bilgilere ulaşabildikleri, fikir ve görüşlerini iletebildikleri uygulamalar sunmaktadır. Çalışanlarımız kurumsal bilgilere de bu mecradan ulaşabilmektedir. Hatta bazı temel konulara yönelik olarak ayrı iletişim kanalları açılmaktadır. Tüpraş Kurumsal Sorumluluk Portalı bunun güncel bir örneğidir. Raporlama döneminde portala yapılan uygulama eklentileriyle birlikte kullanım istatistikleri belirgin ölçüde artmıştır. Özellikle her birimin kendi faaliyetlerini, bilgi ve deneyimlerini paylaştığı sayfaların oluşturulmasıyla, portal bir deneyim paylaşım mecrası haline dönüşmüştür. Bu sayede, 2008 yılı öncesinde aylık 150 bin seviyelerinde bulunan ziyaret sayısı 2008'de aylık ortalama 180 bine, 2009 yılında ise 220 bine yükselmiştir.

Haftalık ve aylık olarak yayınlanan Teknik Emniyet Bültenleri aracılığıyla çalışanlarımıza sağlık ve emniyet konuları ve alınacak önlemler hakkında bilgi sunulmaktadır. Kurumsal iç yayın olarak hazırlanan Rafine Dergisi, periyodik olarak yayınlanmakta ve başta çalışanlarımız olmak üzere tüm paydaşlarımıza Tüpraş'ın kurumsal uygulamaları hakkında güncel bilgi vermektedir.

Çalışanlarımızın beklenti ve isteklerini yerine getirebilmenin ilk etabı çalışanlarımızı dinlemektir. Bu sebeple, çalışanlarımızın düşüncelerini yöneticilerine iletebilecek mecralar yaratırız. Görünür liderlik ilkesi kapsamında gerçekleştirdiğimiz periyodik iç iletişim toplantıları ve diğer uygulamalar dışında her Tüpraş çalışanı Genel Müdürümüz başta olmak üzere tüm Tüpraş yöneticilerine resmi ve gayri resmi yollarla doğrudan ve kolaylıkla ulaşabilir. Ayrıca çalışan beklentilerinin öğrenilmesine yönelik daha sistematik uygulamalarımız da bulunmaktadır. Çalışanlarımız tarafından seçilen sendika baş temsilcisi başta iş sağlığı ve güvenliği

karar organları olmak üzere birçok alanda çalışanlarımızın beklentilerini üst yönetime ulaştırabilmeleri için etkili bir yoldur. Çalışanlarımızın üst yönetimin dışında özellikle mesleki konularda birbirleriyle de iletişim kurmalarını hedefleriz. Bu amaçla geliştirilen rafineri bilgi bankası, çalışanlarımızın mesleki deneyimlerini paylaştıkları, ortak sorunlara ortak çözüm ürettikleri bir iletişim mecrasıdır.

Proje ve uygulamalarımızın geliştirilmesinde çalışanlarımızın büyük katkısı bulunmaktadır. Bu katkının geliştirilmesinde birbiriyle bağlantılı Tüpraş Öneri Sistemi "Rafine Öneriler'in" ve Tüpraş Tanıma, Takdir ve Ödüllendirme Sistemi'nin önemi büyüktür. Bu mecralar sayesinde çalışanlarımız proje ve uygulama önerilerini üst yönetime iletebilmekte ve bu sayede ödüllendirilmektedirler. Bu uygulamalar sayesinde birçok başarılı proje hayata geçirilmiştir. Örneğin raporlama döneminde hayata geçirilen verimlilik artırıcı projeler büyük ölçüde bu sistem aracılığıyla oluşturulmuştur. Çalışan önerileri ve alınan ödüller hakkında tüm bilgiler, bu konuya özel olarak hazırlanmış veri tabanı sayesinde çalışanların bilgisine sunulmaktadır. Bu sayede uygulamada şeffaflık sağlanmış olmaktadır.

Çalışan katılımını mesleki konuların dışında, toplumsal sorunların çözümünde de sağlamayı hedefliyoruz. Bu sebeple gerçekleştirdiğimiz proje ve uygulamalarda çalışanlarımızın gönüllü katılımını sağlayacak çalışmalar tercih ederiz. Gönüllülüğün desteklenmesindeki diğer bir amaç da çalışanlarımızı sosyal hayatlarını zenginleştirecek ilgi alanlarına yönelik faaliyetlere yönlendirmektir. Bu amaçla, raporlama döneminde çalışan katılımının sağlandığı birçok proje gerçekleştirdik, sosyal etkinlik kulüplerini hayata geçirdik.

Tüm bu uygulamaların sonucunda çalışanlarımıza karşı sorumluluğumuzu hangi oranda yerine getirebildiğimizi, hangi konularda performansımızı geliştirmemiz gerektiğini öğrenmek amacıyla periyodik aralıklarla Çalışma Hayatı Değerlendirme Araştırmaları gerçekleştiriyor, alınan sonuçlara göre yeni uygulamaları hayata geçiriyoruz.

Kurumsal Sorumluluk Yönetimi

Pay Sahibi ve Yatırımcılar

- En yüksek oranda getiri ve sürdürülebilir değer yaratmaya çalışırız.
- Kurumsal yönetimin en modern uygulamalarını hayata geçirir, sosyal, ekonomik, çevresel riskleri en aza indiririz.
- Şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesinden ayrılmaz yüksek etik normlarıyla çalışırız.

Türk ve yabancı borsalarda işlem gören bir şirket olarak pay sahibi ve yatırımcılarımızla ilişkilerimizin temelini şeffaflık ve hesap verebilirlik temelli iletişim çalışmaları oluşturmaktadır. Paydaşlarımızın doğru ve zamanında bilgilendirilmelerine yönelik olarak birçok kanaldan bilgilendirme yapmaktayız. En temel bilgi kaynağımızı ise kurumsal internet sitemiz oluşturmaktadır. Bunun yanında roadshow, birebir görüşme, analist sunumu, telekonferanslar kullandığımız diğer iletişim yöntemleridir. Bunların dışında sermaye piyasası mevzuatında belirlenmiş durum, şekil ve dönemlerde yayınladığımız finansal raporlamalar ve özel durum açıklamalarının yanında periyodik olarak kurumsal sorumluluk performansımızın paylaşıldığı sosyal performans raporları yayınlarız. Üst düzey performansla sahip kurumsal yönetim sistematiğimiz gereği azınlık haklarının kullanımı garanti altına alınmaktadır.

Müşteriler

- Değişen ve gelişen pazar ihtiyaçlarını takip eder beklentilere hızla yanıt veririz.
- Çalışmalarımızda müşteri memnuniyetini ön planda tutar, fikir ve taleplerini iletebilecekleri iletişim kanallarını açık tutarız.
- Bilgi gizliliğini korur, tüm müşterilerimize eşit muamele ederiz.

Müşterilerimizin güven ve memnuniyetini kazanmak, iş ilişkilerimizin devamlılığını sağlamak en önemli amacımızdır. Bu sebeple, müşterilerle yakın iletişim kurar, karşılıklı görüşme ve toplantılarla iş ilişkilerimizi geliştiririz. Bunun yanında her yıl gerçekleştirdiğimiz müşteri memnuniyet anketleri aracılığıyla beklenti ve görüşlerini ilk elden öğrenerek karşılanmasına yönelik uygulamaları hayata geçiririz. Örneğin satış operasyonlarına yönelik olarak geliştirdiğimiz müşteri portalı ve Müşteri İlişkileri Yönetimi uygulaması müşteri beklentileri doğrultusunda şekillendirilmiştir.

İş Ortakları ve Tedarikçiler

- Karşılıklı faydayı gözetir, ilişkilerimizde işbirliği odaklı stratejileri benimseriz.
- Ürün, hizmet ve çalışma koşullarında Tüpraş'la özdeş kalite, emniyet, çevre ve etik normları benimsemelerini talep eder kurumsal gelişimlerine destek veririz.

Tedarikçi ve iş ortaklarımızdan temel beklentimiz, ilişkimizi oluşturan ürün ve hizmetleri gerçekleştirirken belirttiğimiz minimum çalışma standartlarını karşılamaları, özellikle kalite, emniyet, çevre ve etik konularında Tüpraş ile özdeş, üst düzey çalışma koşullarını hayata geçirmeleridir. İş ortaklarımızın

belirlenen standartların da ötesinde çalışma koşullarını oluşturmaları için Tüpraş yol gösterici rol üstlenmekte ve kendilerine destek olmaktadır. Başta iş sağlığı ve çevre konuları olmak üzere iş ortaklarımızın Tüpraş çalışma normlarını benimsemelerini kolaylaştırıcı birçok uygulamayı hayata geçirdik. Ayrıca tedarikçi ve iş ortaklarımızın bizden beklentilerini karşılamaya da büyük özen gösteriyoruz. Örneğin tedarikçi ve iş ortaklarımıza yönelik ödeme planları otomasyon sistemler tarafından önceden beraberce belirlenmiş zaman planlarına uygun şekilde aksatılmadan gerçekleştirilmektedir. Diğer alanlarda tedarikçi beklentilerinin öğrenilip ilişkilerimizin geliştirilmesi amacıyla tedarikçi memnuniyet araştırmaları yürüterek Tüpraş'a ürün ve hizmet sunan kuruluşlarla olan ilişkilerimizi geliştirmeye çalışıyoruz.

Ham petrol tedarikinin çeşitlendirilmesi operasyonel devamlılık açısından önemli bir bileşendir. Bu sebeple tedarik kaynaklarımızı optimum düzeyde çeşitlendirmeye gayret gösteririz.

Dolaylı Çalışanlar

- Dolaylı çalışanlarımızın da sorumluluk alanımızda bulunduğunu kabul eder, Tüpraş çalışanlarıyla özdeş çalışma koşulları ve haklara sahip olmaları için çalışırız.
- Beklenti ve gereksinimlerinin karşılanmasını gözetiriz.

2008 yılında müteahhit çalışanlarının performanslarını da Tüpraş iş sağlığı ve güvenliği performans değerlendirme sistemine dâhil ettik. Müteahhitlerin, Tüpraş iş sağlığı ve güvenliği sistematiğine tam uyumunu sağlamak amacıyla başlattığımız bu uygulama ile dönem içinde belirgin bir performans artışı yakaladık.

Sendikalar

- Ortak bir amaçla çalıştığımızı temel alarak, iyi niyete dayalı yapıcı bir iletişimle ilişkilerimizi güçlendireceğimize inanırız.
- Çalışanlarımızın hak ve yararını gözetmek adına işbirlikleri geliştirir, ortak sorumluluk kampanyaları gerçekleştiririz.

Mavi yakalı personelimizin tamamının üye olduğu Petrol İş Sendikası ile yapıcı ve karşılıklı anlayışa dayalı iletişimimiz bulunmaktadır. Temel amacımız çalışanlarımızın iş ve yaşam kalitesini artırmak olan ortak hedefimize birlikte en uygun çözümleri getirmektir. Bu sebeple gerek Toplu İş Sözleşmesi sürecinde gerekse günlük çalışma süreçlerimizde yakın ilişkimizi koruruz. Ayrıca mavi yakalı çalışanlarımız tarafından seçilen Sendika Baş Temsilcisi başta İş Sağlığı ve Güvenliği Komitesi olmak üzere karar alma süreçlerine katılmaktadır.

Kurumsal Sorumluluk Yönetimi

Kamu Kurum ve Kuruluşları

- Faaliyetlerimize yönelik tüm yasal düzenlemelere uyar, kamu kurum ve kuruluşlarını çalışmalarımız hakkında yasal çerçevede bilgilendiririz.
- Faaliyet coğrafyamızın ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlayacak faaliyetleri destekler, işbirlikleri kurarız.
- Yerel idarelerle işbirliği ve diyaloga dayalı ilişkiler kurarız.

Tüpraş tüm faaliyetlerini yasal düzenlemelere uygun olarak sürdürür, yine yasal çerçevede kamu kurum ve kuruluşlarına gerekli bilgileri sunar. Ayrıca faaliyetlerimiz birçok kamu kuruluşunun periyodik ve ani denetimlerine tabidir. Bunların yanında, kamu kuruluşlarının faaliyetlerimizle ilgili olarak gerçekleştirdiği birçok proje ve uygulamaya da destek veririz.

Tüpraş, kamu kurum ve kuruluşlarıyla faaliyetleri doğrultusunda yakın iletişim içinde bulunmayı amaçlar. Ancak Tüpraş, çalışma ilkeleri uyarınca, kurum çıkarına lobi faaliyetinde bulunmaz, bu faaliyetleri gerçekleştiren kişi ya da gruplara destek vermez. Bunun yanında Tüpraş'ın herhangi bir siyasi görüş ya da gayesi bulunamaz, herhangi bir tür ve şekilde siyasi görüş veya duruş beyan etmez, hiçbir siyasi parti ya da oluşumu doğrudan ya da dolaylı şekilde desteklemez.

Sivil Toplum Kuruluşları

- STK'ların birey ve grupların sözcülüğü rolünü kabul eder, seslerini duyurmaları için destek veririz.
- Kurumsal hedeflerimizle örtüşen vizyon ve amaçlara sahip STK'larla diyalog kurar, çalışmalarını takip eder, katılım gösteririz.

Sivil toplum kuruluşları şeffaf bir toplumun vazgeçilmez elemanlarıdır. Tüpraş mesleki ya da toplumsal alanlarda faaliyet gösteren kuruluşların çalışmalarını destekleyerek, ortak projeler üreterek sivil toplum kuruluşlarıyla diyalog içinde olur, mesleki organizasyonlara katılım gösterir. Önümüzdeki dönemlerdeki hedefimiz STK katılımımızı mesleki örgütlenmelerde artırmak ve toplumsal alanda faaliyet gösteren kurumlarla genişletmektir.

Eğitim Kurumları

- Mesleki eğitim veren her seviyede eğitim kurumuna destek verir, ortak projeler yürütürüz.
- Üniversitelerle, rafinaj sektörünün teknolojik ve insan kaynağı bakımından gelişimine yönelik ortak ArGe çalışmaları yürütür, eğitim programlarına destek veririz.
- Eğitim kurumlarına fiziki altyapılarının ve teknik olanaklarının geliştirilmesine yönelik destek veririz.

Raporlama döneminde eğitim kurumlarıyla olan ilişkilerimizi belirgin oranda artırdık. Altyapı ve eğitmen desteğimizi artırarak sürdürdük. Bunun yanında üniversite ve araştırma merkezleriyle ortak ArGe çalışmaları başlattık, yüksek lisans seviyesinde sektörel uzmanlık programları oluşturduk. Yaptığımız işbirliği anlaşmalarıyla bir taraftan sektörün ihtiyacı

olan uzman insan kaynağının oluşumuna yardımcı oluyoruz diğer taraftan mevcut çalışanlarımızın da bu programlara katılarak uzmanlıklarını geliştirmelerini sağlıyoruz.

Medya

- İletişim ve haber alma özgürlüğüne inanır, bağımsız medya kuruluşlarının bilgi edinme hakkına saygı gösteririz.
- Medya kuruluşlarıyla açık iletişimin faydasına inanır, işbirliği kalitemizi koruruz.

Yerel Halk

- Tüpraş faaliyetlerinden dolayı olumsuz etkilenme riskini minimize etmek için çalışırız.
- Etki alanımız içindeki yerel halkın, ekonomik, sosyal, kültürel gelişimini sorumluluğumuz olarak değerlendiririz.
- Etki alanımızdaki yerel halkın bilgilendirilme hakkına saygı gösterir, Tüpraş'la ilgili görüş ve beklentilerini dik-kate alarak sağlıklı bir diyalogun oluşturulmasını hedefleriz.

Toplum

- Toplumun sürdürülebilir kalkınmasındaki rolümüze yönelik çalışmalar yaparız.
- Sosyal, ekonomik ve çevresel konulardaki beklentilerin gerçekleştirilmesine, kaygıların giderilmesine yönelik yatırımlar yaparız.
- İnsan haklarına saygıyı kurum kültürümüzün bir parçası olarak görürüz.

Performans Göstergeleri

Operasyonel Performans Göstergeleri	2007	2008	2009
İşlenen Ham Petrol (bin ton)	25.590,00	24.208,00	16.975,00
Üretim Rafinaj (bin ton)	23.994,00	22.780,00	15.968,00
Satış (bin ton)	26.328,00	25.957,00	21.521,00
Ürün Dış Satımı (bin ton)	6.391,00	6.112,00	3.308,00
Ürün Dış Alımı (bin ton)	2.279,00	2.931,00	5.828,00
Üretimde Beyaz Ürün Oranı (%)	67,50	68,60	73,6
Kapasite Kullanım Oranı (%)	91,00	86,00	69,00

Ekonomik ve İdari Performans Göstergeleri

Net Satışlar (milyon Amerikan doları)	17.324,00	23.353,00	13.118,00
Faaliyet Karı (milyon Amerikan doları)	988,00	984,00	654,00
Vergi Öncesi Kar (milyon Amerikan doları)	1.240,00	421,00	653,00
Vergi Sonrası Kar (milyon Amerikan doları)	998,00	331,00	522,00
FAVÖK (milyon Amerikan doları)	1.081,00	1.099,00	779,00
Net Borç (nakit) (milyon Amerikan doları)	(207,00)	215,00	(653,00)
Öz Kaynak Karlılığı (ROE)(%)	34,00	11,00	22,00
Net Çalışma Sermayesi (milyon Amerikan doları)	1.105,00	202,00	283,00
Yatırım Harcamaları (milyon Amerikan doları)	355,00	395,00	189,00
Hisse Başına Kar (TL)	5,18	1,73	3,24
Hisse Başına Temettü Brüt (TL)	4,19	2,31	2,50
Hisse Başına Temettü Net (TL)	3,56	1,97	2,14
Ödenen Vergi (milyon TL)	14.202,00	19.975,00	18.336,00
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu	7,91	8,20	8,34
Fitch Ratings Uzun Vadeli Döviz Notu	BB	BB	BBB-
Fitch Ratings Uzun Vadeli TL Notu	BBB-	BBB-	BBB-
Fitch Ratings Ulusal Notu	AAA	AAA	AAA

Çevresel Göstergeler

Birincil Enerji Tüketimi (GJ)	76.982.511,00	76.432.075,00	64.418.637,00
Enerji Tüketiminde Toplam Düşüş (GJ)	701.037,80	977.781,50	10.891.441,90
Enerji Tüketimi Düşüş (%)	-	1,30	14,20
Enerji Tüketimindeki Düşüşün Finansal Getirisi (milyon TL)	11,15	19,40	50,50
Enerji Verimliliği Sağlayan Proje Sayısı	11,00	36,00	52,00
CO ₂ Emisyonundaki Düşüş (ton eşdeğer CO ₂)	55.195,00	106.870,00	542.253,00
Toplam Su Tüketimi (milyon m ³)	22,51	24,63	21,64
Su Tüketimindeki Değişim (%)	0,67	9,41	-12,14
Ağaçlandırma Çalışmalarında Dikilen Fidan (adet)	-	114.092,00	4.700,00
Ağaçlandırma Çalışmalarıyla Giderilen CO ₂ Emisyonu Miktarı (ton eşdeğer CO ₂)	-	44.343,80	1.826,70
Geri Kazanılmış Su (milyon m ³)	5,70	12,30	11,30
Geri Kazanılmış Suyun Toplam Tüketime Oranı (%)	15,60	33,70	36,00
Toplam Atık Su Deşarjı (milyon m ³)	10,30	9,90	10,30

	2007	2008	2009
Atık Su Deşarjı - Askıda Katı Madde Ortalama Değeri			
- İzmit Rafinerisi (yasal sınır/hedef/gerçekleşen) (ppm)	60/50/16,7	60/50/22,1	60/50/17,5
- İzmit Petrokimya Tesisi (yasal sınır/hedef/gerçekleşen) (ppm)	200/<80/22,1	200/<80/12,9	Deşarj Bulunmamaktadır
- İzmir Rafinerisi (yasal sınır/hedef/gerçekleşen) (ppm)	120/<30/15,6	120/<30/11,6	60/<30/7,5
- Kırıkkale Rafinerisi (yasal sınır/hedef/gerçekleşen) (ppm)	60/50/18,9	60/50/10,1	60/50/10,2
- Batman Rafinerisi (yasal sınır/hedef/gerçekleşen) (ppm)	120/<30/12,8	120/<30/7,7	120/<30/3,6
Tehlikeli Atık Miktarı (ton)	14.808,00	29.168,00	36.638,00
Tehlikesiz Atık Miktarı (ton)	6.430,00	6.420,00	9.668,00
İnşaat Atığı Miktarı (ton)	-	25.581,00	14.493,00
Bertaraf Metoduna Göre Atıklar - Düzenli Depolama (ton)	3.481,00	11.562,00	10.008,00
Bertaraf Metoduna Göre Atıklar - Yakma (ton)	398,00	3.355,00	564,00
Bertaraf Metoduna Göre Atıklar - Geri Dönüşüm (ton)	17.359,00	20.671,00	35.734,00
Çevresel Nitelikli Olay Sayısı	4,00	2,00	3,00
Toplam Sızıntı/Döküntü Sayısı	20,00	24,00	12,00

Sosyal Göstergeler

Kaza Sıklık Oranı (kaza adedi x 1.000.000/adam x saat)	3,40	3,60	2,50
Kaza Şiddet Oranı (kayıp iş günü x 1.000.000/adam x saat)	1.269,00	105,00	73,00
Ölümlü Kaza Sayısı	0	0	0
İşgücü Kaybı (çalışma saati)	1.052.889,00	1.010.734,00	1.033.450,00
İşgücü kaybı (%)	11,79	11,00	12,00
Toplam Emniyet Harcamaları (milyon TL)	2,42	2,82	4,60
Toplam Eğitim (adamxsaat)	260.356,00	251.121,00	135.177,00
Toplam Eğitim (kişi başı ortalama saat)	59,00	57,50	32,70
Turnover (%)	9,00	11,00	9,00
Toplam Tedarikçi Sayısı	25.295,00	8.758,00	12.993,00
Toplam Tedarik Bütçesi (milyon TL)	210,00	186,00	257,00
Yerel Tedarik Oranı (%)	46,00	56,00	44,00
Yerli İmalat Oranı (%)	15,00	17,00	9,00
Yerel Tedarik Bütçesi (milyon TL)	110,00	77,00	140,00
Denetimden Geçen Yerel Tedarikçi Sayısı	14,00	19,00	63,00
Çalışan Memnuniyeti (%)	53,00	57,00	57,00
Müşteri Memnuniyeti (%)	85,20	86,20	86,70
Tedarikçi Memnuniyeti (%)	91,90	97,10	98,90
Koç Holding Emeklilik Fonu Yükümlülükleri (milyon TL)	2,40	4,90	5,40
Bağış ve Sponsorluklar (milyon TL)	8,11	13,67	7,84
Toplumsal Gelişim Uygulamaları Toplam Sayısı	10,00	18,00	14,00
MLMM Bursiyerleri	147,00	167,00	210,00

Yaş Durumuna Göre Çalışan Dağılımı	Genel Müdürlük		İzmit Rafinerisi		İzmir Rafinerisi		Kırıkkale Rafinerisi		Batman Rafinerisi		Tüpraş Genel	
	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka
30 yaş altı	26-%17	5-%9	49-%20	245-%18	45-%23	298-%28	36-%28	191-%25	16-%22	95-%26	172-%22	834-%23
30-50 yaş arası	101-%64	51-%89	148-%61	961-%73	113-%57	721-%68	67-%52	544-%73	41-%55	211-%57	470-%58	2.488-%70
50 yaş üstü	30-%19	1-%2	45-%19	124-%9	39-%20	46-%4	26-%20	16-%	17-%23	62-%17	157-%20	249-%7

İşe Alım	Genel Müdürlük		İzmit Rafinerisi		İzmir Rafinerisi		Kırıkkale Rafinerisi		Batman Rafinerisi		Tüpraş Genel	
	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka	Beyaz Yaka	Mavi Yaka
2008	14	1	24	79	23	94	15	108	9	5	85	287
2009	12	0	12	10	11	5	11	77	1	1	47	93
İşten Ayrılma												
2008	14	49	18	117	20	98	9	139	13	32	74	435
2009	9	6	29	147	25	53	18	65	4	24	85	295

Cinsiyete Göre İşten Ayrılma	Genel Müdürlük		İzmit Rafinerisi		Kırıkkale Rafinerisi		Batman Rafinerisi		Tüpraş Genel			
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek		
2008	17	46	46	128	9	109	4	144	2	43	39	470
2009	4	11	11	161	7	71	2	81	1	27	29	351

Cinsiyete Göre Çalışan Dağılımı	Genel Müdürlük		İzmit Rafinerisi		İzmir Rafinerisi		Kırıkkale Rafinerisi		Batman Rafinerisi		Tüpraş Genel	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
2008	%29	%71	%19	%81	%18	%82	%10	%90	%12	%88	%19	%81
2009	%30	%70	%19	%82	%18	%82	%10	%90	%13	%87	%19	%81
Mavi Yaka												
2008	%42	%58	%3	%97	%3	%97	%3	%97	%4	%96	%4	%96
2009	%38	%62	%3	%97	%4	%96	%4	%96	%4	%96	%4	%96

Kadın Yönetici Erkek Yönetici	Genel Müdürlük		İzmit Rafinerisi		Kırıkkale Rafinerisi		Batman Rafinerisi		Tüpraş Genel	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
	2 / %7	2 / %6	2 / %11	2 / %10	1 / %9	0	0	0	6 / %8	5 / %6
	28 / %93	28 / %94	16 / %89	16 / %90	10 / %91	11 / %100	8 / %100	8 / %100	74 / %92	80 / %94

GRI İndeksi

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Profil Göstergeleri				
1.1	Yönetim Kurulu Başkanı Mesajı Genel Müdür Mesajı	5 6-7		Tam
1.2	Yönetim Kurulu Başkanı Mesajı Genel Müdür Mesajı Gerçekleştirdiklerimiz & Yeni Hedeflerimiz Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş İklim Değişikliği, Enerji Sektörü ve Tüpraş Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	5 6-7 16-19 26-32 33-34 86		Tam
2.1	Rapor Künyesi	104		Tam
2.2	Ürün ve Hizmet Sorumluluğu		Ürün ve hizmetlerimiz hakkında daha detaylı bilgiye, www.tupras.com.tr adresinde bulunan Ürünler bölümünün Ürün Bilgileri sekmesinden ulaşabilirsiniz.	Tam
2.3	Rakamlarla Tüpraş Opet Petrolcülük AŞ Ditaş Yönetişim	8, 10-13 14 15 45-46		Tam
2.4	Rapor Künyesi	104		Tam
2.5	Rapor Hakkında Rakamlarla Tüpraş	3 8	Tüpraş, faaliyetlerini Türkiye genelinde sürdürmektedir. İlgili bölümlerde, Türkiye'deki operasyonlarımızın dışında, tedarik ve satış operasyonlarımızın gerçekleştiği ülkelere ait veriler açıklanmıştır.	Tam
2.6	Rakamlarla Tüpraş	8		Tam
2.7	Rakamlarla Tüpraş Ürün ve Hizmet Sorumluluğu	8, 10-13 70		Tam
2.8	Rakamlarla Tüpraş İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Ürün ve Hizmet Sorumluluğu Performans Göstergeleri Faaliyet Raporu 2009	8, 10-13 62 70 90, 92 4, 38-39, 41-48, 88,	Tüpraş'ın finansal performansı ile ilgili detaylı bilgiye www.tupras.com.tr adresinde bulunan yatırımcı ilişkileri sekmesinden ulaşabilirsiniz.	Tam
2.9	-	114-116	Raporlama döneminde Tüpraş'ın sermaye, ortaklık ya da operasyonel yapısında belirgin bir değişiklik yaşanmamıştır. Özel durum açıklamalarıyla ilgili daha detaylı bilgiye www.tupras.com.tr adresinde bulunan yatırımcı ilişkileri bölümünden ulaşabilirsiniz.	Tam
2.10	Genel Müdür Mesajı Enerji ve Emisyon Yönetimi Toplumsal Kalkınma	7 36 79, 80, 84		Tam
3.1	Rapor Hakkında	3		Tam
3.2	Rapor Hakkında	3		Tam
3.3	Rapor Hakkında	3		Tam
3.4	Rapor Künyesi	104		Tam
3.5	Rapor Hakkında	3		Tam

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Profil Göstergeleri				
3.6	Rapor Hakkında	3		Tam
3.7	Rapor Hakkında	3		Tam
3.8	Rapor Hakkında	3		Tam
3.9	-		Tüpraş performans ölçümlerinde güvenilir standart ve sistemler kullanmakta, ölçüm operasyonlarında genel kabul görmüş bilgi sistemlerinden faydalanmaktadır. Tüpraş'ın bilgi teknolojisi altyapısının güvenilirliği bağımsız kuruluşlarca periyodik olarak denetlenmektedir. Bu raporda kullanılan tüm ölçüm parametreleri kendi alanında kabul görmüş metodolojilerle sağlanmış olup GRI performans göstergeleri tarafından belirlenmiş yöntemlere sadık kalınmıştır. CO2 miktarlarına karşılık gelen ağaç miktarları hesaplanırken TEMA Vakfı'nın geliştirdiği ve www.tema.org.tr internet sitesinden erişilebilen Karbon-metre yazılımının yaklaşık değerleri temel alınmıştır.	Tam
3.10	Rapor Hakkında	3		Tam
3.11	Rapor Hakkında	3		Tam
3.12	GRI İndeksi	94-100		Tam
3.13			Bu raporda açıklanan bilgiler, bu raporlama çalışması kapsamında bağımsız denetimden geçirilmemiştir.	Tam
4.1	Yönetişim	45-46		Tam
4.2	Yönetişim	45-46		Tam
4.3	Yönetişim	45-46		Tam
4.4	Kurumsal Sorumluluk Yönetimi			Tam
4.11	Yönetişim	87-89	Risk yönetimi hakkında daha ayrıntılı bilgiye www.tupras.com.tr internet sitesi yatırımcı ilişkileri bölümünde yayımlanan yıllık faaliyet raporlarımızdan elde edebilirsiniz.	Tam
4.12			Tüpraş, imzalayan taraflardan biri olmamasına rağmen bağlı bulunduğu Koç Holding'in imzalayan taraf olmasından dolayı UNGC Sözleşmesi'nin tüm maddelerine tam uyumu taahhüt etmektedir. UNGC Sözleşmesi'nin gereklilikleri, yasal bir zorunluluk olmamasına rağmen şirket içi denetim mekanizmalarına dahil edilerek bir uyum unsuru haline getirilmiştir. Koç Holding UNGC Sözleşmesi'ni 30 Mart 2006 tarihinde imzalamıştır.	Tam

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Profil Göstergeleri				
4.13	Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	89		Tam
4.14	Rapor Hakkında Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	3 87-89		Tam
4.15	Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	86-89	Tüpraş faaliyetleri gereği çok çeşitli paydaş gruplarıyla iletişim ve etkileşim içinde hareket eder. Paydaşlarımızın tespiti için sistematik metotlar kullanırız. Geçtiğimiz raporlama döneminde tüm iş birimlerimizin temsil edildiği Tüpraş Kurumsal Sorumluluk Çalışma Grubu tarafından tespit edilen paydaş listesi üzerinden, bu raporlama döneminde de yeni bir çalışma yapılarak mevcut listenin geçerliliği tespit edilmiş, rapor hedef okuyucu kitlesi belirlenmiştir.	Tam
4.16	Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	87-89		Tam

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Performans Göstergeleri				
EC1	Toplumsal Kalkınma Performans Göstergeleri Faaliyet Raporu 2009	5-77 90 104, 114-115	Raporlama döneminde, Tüpraş'ın yarattığı doğrudan ekonomik değer performansı hakkında finansal sonuçların detaylarına www.tupras.com.tr internet adresi yatırımcı ilişkileri bölümünde bulabileceğiniz yıllık faaliyet raporlarından ulaşabilirsiniz.	Tam
EC2	İklim Değişikliği, Enerji Sektörü ve Tüpraş	33-34		Kısmi
EC3	Sosyal Güvenlik ve Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası	67		Kısmi
EC4	Rakamlarla Tüpraş Enerji ve Emisyon Yönetimi Faaliyet Raporu 2009	8 36-37 147, 160		Tam
EC5	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı		Tüpraş'ta giriş seviyesi ücretler tüm kategorilerde asgari ücretin üzerindedir. Mavi yakalı çalışan giriş seviyesi ücreti asgari ücretten yaklaşık 2,5 kat; beyaz yakalı çalışan giriş seviyesi ücreti ise yaklaşık 4 kat fazladır.	Tam
EC6	Toplumsal Kalkınma	76-77		Tam
EC7	Toplumsal Kalkınma	76		Kısmi
EC8	Toplumsal Kalkınma Ulusal Marker Uygulaması Eğitimde Kurumsal İşbirliği Toplum Sağlığına Destek Çevre Bilincinin Geliştirilmesi Kültür ve Sanata Destek	75 78 79-82 83 83-84 85-86		Kısmi
EC9	10 Soruyla Rafinaj Sektörü Kirliliğin Geri Kazanımı İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Projesi Euro V Toplumsal Kalkınma	20-22 42 53-54 72 75-76, 80-82		Kısmi
EN1	Performans Göstergeleri	90		Kısmi
EN3	Performans Göstergeleri	90	Mevcut doğrudan enerji tüketim portföyüne ait rakamlara yenilenebilir enerji kaynakları dahil değildir. Yenilenebilir kaynakların kullanımına yönelik devam eden projeler rapor dahilinde açıklanmaktadır.	Kısmi
EN5	Genel Müdür Mesajı Enerji ve Emisyon Yönetimi Performans Göstergeleri	6 35-36 90		Tam
EN7	Enerji ve Emisyon Yönetimi	36-39		Kısmi
EN8	Su ve Atık Yönetimi Performans Göstergeleri	40 90		Kısmi
EN9	Su ve Atık Yönetimi Biyçeşitlilik	40 43		Kısmi
EN10	Su ve Atık Yönetimi Performans Göstergeleri	41 90		Tam

GRI İndeksi

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Performans Göstergeleri				
EN11	Biyoçeşitlilik	43		Tam
EN14	Biyoçeşitlilik	43-44		Kısmi
EN18	Enerji Sistem Optimizasyonu Enerji ve Emisyon Yönetimi Performans Göstergeleri	35 36-39 90		Tam
EN21	Su ve Atık Yönetimi Performans Göstergeleri	41 90-91		Kısmi
EN22	Performans Göstergeleri	91		Tam
EN23	İş Devamlılığı Performans Göstergeleri	54 91		Kısmi
EN26	İzmit Rafinerisi Fuel Oil Dönüşüm Projesi Ürün ve Hizmet Sorumluluğu	53-54 71-72		Kısmi
EN27			Tüpraş'ın ambalajlı ürünü bulunmamaktadır.	Tam
EN28	Faaliyet Raporu 2009	148		Kısmi
EN29	Ürün Lojistiği	71		Kısmi
LA1	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Performans Göstergeleri	62-63 92-93	Tüpraş'ta dönemsel istihdam uygulaması bulunmamaktadır. Bu sebeple, istihdam bilgilerinde belirgin dönemsel değişiklikler oluşmamaktadır.	Tam
LA2	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Performans Göstergeleri	64 93		Kısmi
LA3			Tüpraş'ta yarı zamanlı istihdam uygulaması bulunmamaktadır.	Tam
LA4	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	63	Tüpraş'ın toplam istihdamının %81'ini oluşturan mavi yakalı çalışanların tamamı toplu iş sözleşmesi kapsamında çalışmaktadır.	Tam
LA5	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	64		Tam
LA6	Sendikalar	88	Tüpraş İş Sağlığı ve Güvenliği Komiteleri ilgili yasal düzenlemelere uygun şekilde kurulmuş ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu komitelerde Sendika Baş Temsilcisi gibi çalışanların seçtiği temsilciler görev almakta ve karar süreçlerinde etkili olmaktadır. Bu yapı sayesinde, İş Sağlığı ve Güvenliği Komiteleri'nde yönetim ve işgücünün tamamı temsil edilmektedir.	Tam
LA7	Sağlık ve Emniyet Performans Göstergeleri	59-61 91		Kısmi
LA8	Çalışan Sağlığı İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Toplum Sağlığına Destek	61 67 83		Kısmi
LA10	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Performans Göstergeleri	67 91		Kısmi
LA11	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	66-67		Kısmi
LA12	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	62	Tüm Tüpraş çalışanlarının performans değerlendirmeleri objektif kriterlere dayalı sistemlerle yıllık olarak gerçekleştirilir.	Tam

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Performans Göstergeleri				
LA13	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Performans Göstergeleri	62,65 92-93		Kısmi
LA14	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	65		Tam
HR2	Yönetişim Performans Göstergeleri	48 91		Tam
HR4	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	64		Tam
HR5	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	63	Örgütlenme ve toplu sözleşme tüm Tüpraş faaliyet sahalarında güvence altına alınmış, aktif olarak desteklenen temel insan hakkı uygulamalarıdır. Hiçbir operasyonel birimimizde bu hakların kullanılması risk altında bulunmamaktadır.	Tam
HR6	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	64		Tam
HR7	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	64		Tam
HR8	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı	63		Tam
SO1			Tüpraş faaliyet coğrafyalarında yaşayan yerel halkın Tüpraş faaliyetlerinden olumsuz etkilenmeleri riskini yok etmek için çalıştığı gibi sosyal, ekonomik, kültürel gelişimlerini destekler. Bu amaçla birçok etki ve algı değerlendirme çalışması gerçekleştirilir. Tüpraş, yasalarla gerekliliği tanımlanan, belirgin nitelikteki tüm yatırımları öncesinde çevre etki değerlendirme analizleri gerçekleştirir. Bu analizler teknik değerlendirmelerin yanında, yerel halkla doğrudan iletişimi gerektiren paydaş katılımı uygulamalarını da içerir. Bunun dışında periyodik olarak Tüpraş Toplumsal Algı araştırmaları gerçekleştirilerek, yerel halkın Tüpraş'a yönelik görüş ve beklentileri değerlendirilerek aksiyon planlarına dönüştürülür.	Tam
SO2	Yönetişim	48		Kısmi
SO4	Yönetişim	48		Tam
SO5	Kamu Kurum ve Kuruluşları	89		Tam
SO6	İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı Kurumsal Sorumluluk Yönetimi	63 89		Tam
SO7			Tüpraş Türkiye'de faaliyet gösteren tek rafineri şirketi olmasına karşın, akaryakıt ürünlerinin ithalatındaki serbesti dolayısıyla tek ürün ve hizmet sağlayıcısı şirket değildir. Raporlama döneminde Tüpraş'a karşın tekelleşme yahut haksız rekabet uygulaması türünden herhangi bir konuda dava açılmamış, yasal işlem uygulanmamıştır.	Tam

GRI İndeksi

GRI Göstergesi	Bulunduğu Bölüm	Sayfa No	Açıklama	Raporlama Derecesi
Performans Göstergeleri				
PR1	İş Devamlılığı	51	Tüm ürünlerimizin taşınması, saklanması ve kullanımının sağlık, emniyet ve çevre etkilerine yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bilgiler MSDS formlarıyla müşterilerimize iletilmektedir. Ürünlerimizin MSDS formlarına internet sitemiz www.tupras.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Ayrıca tüm ürünlerimizin REACH ön kaydı işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ürün katkı malzemesi tedarikçilerimizin de ürünlerinin REACH ön kaydını tamamlamaları sağlanmıştır.	Kısmi
	Ürün ve Hizmet Sorumluluğu	72		
PR2			Petrol ürünleri yetkili mercilerce belirlenmiş, katı kurallarla değerlendirilen spesifikasyonlara göre üretilmektedir. Raporlama döneminde, Tüpraş'ın ürettiği ya da pazara sunduğu ürünlerden dolayı, ürün spesifikasyonuna, ürünler için belirlenmiş sağlık, emniyet, çevre normlarına uyumsuzluk konularında kuruma ulaşan herhangi bir vaka bulunmamaktadır. Bu konulara yönelik raporlama döneminde herhangi bir dava açılmamış, yasal işleme maruz kalınmamıştır.	Tam
PR3	Ürün ve Hizmet Sorumluluğu	72	Tüpraş'ın piyasaya arz ettiği tüm ürünler için yasalarca belirlenmiş içeriğe uygun bilgi formları bulunmaktadır. Bu bilgi formları, ürünlerin içerikleri ve teknik özelliklerinin yanısıra sağlık ve çevre üzerindeki potansiyel etkilerini, acil durumlarda alınacak tedbirleri içermektedir. Tüm ürünlerimizin REACH önkayıtları bulunmasının yanında, ürün katkı malzemesi tedarikçilerimizin de ilgili ürünlerinin REACH ön kayıtlarını yaptırmaları sağlanmıştır.	Tam
PR4			Ürün etiketlendirmesi uygulamalarının yasalara uygunsuzluğu konusunda raporlama döneminde yaşanan herhangi bir vaka ya da kurum aleyhine yasal işlem bulunmamaktadır.	Tam
PR5	Ürün ve Hizmet Sorumluluğu Performans Göstergeleri	73 91		Kısmi
PR7			Raporlama döneminde, pazarlama iletişimi uygulamalarının yasa ve düzenlemelere uyumsuzluğu konularında yaşanan herhangi bir vaka ya da kurum aleyhine yasal işlem bulunmamaktadır.	Tam
PR8			Raporlama döneminde, müşteri gizliliğinin ihlali, müşteri verilerinin kaybı konularında herhangi bir şikayet alınmamıştır. Bu konulara yönelik olarak, yasa ve düzenlemelere uyumsuzluk vakası ya da kurum aleyhine yasal işlem bulunmamaktadır.	Tam

Kısaltmalar

API	Su ve Yağ Ayırıcı
CDM	temis Kalkınma Mekanizması
CER	Onaylanmış Emisyon İndirimi
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirme
DCS	Kontrollü Sayaç Sistemi
DRBCP	Afet Kurtarma ve İş Devamlılığı Programı
DWT	Bir geminin güvenle taşıyabileceği en yüksek ağırlık miktarı
EİE	Elektrik İşleri Etüt İdaresi
ENVER	Enerji Verimliliği Kampanyası
FAVÖK	Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar
FCC	Hidrokarbon parçalarının benzin ve diğer ürünlere katalitik ayırma yoluyla dönüştürüldüğü süreç
GRI	Küresel Raporlama İnisyatifi
IDM	Kimlik Yönetimi
ISM	Uluslararası Emniyetli Gemi Yönetim Sistemi
ISPS Kod	Uluslararası Gemi ve Liman Tesisi Güvenlik Kodu
KETEM	Kanser Erken Teşhis Tarama ve Eğitim Merkezi
MEGEP	Meslek Eğitimini Geliştirme Projesi
MLMM	Meslek Lisesi Memleket Meselesi-
OCIMF	Uluslararası Petrol Şirketleri Deniz Forumu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OSAR	Olay Sınıflandırma, Araştırma ve Raporlama
OTP	Tek Kullanımlık Şifre
ÖTV	Özel Tüketim Vergisi
QDMS	Kalite Belgeleri Yönetim Sistemi
RAMSAR	Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Sözleşmesi
RDT	Risk Değerlendirme Tablosu
SANAEM	Sarayköy Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi
SEÇ	Sağlık Emniyet Çevre
SENER	Sanayide Enerji Verimliliği
SOLAS	Denizde Can Emniyeti Uluslararası Sözleşmesi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SSL/VPN	Güvenli Yuva Katmanı Tabanlı Sanal Özel Ağ
STCW	Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirme ve Vardiya Tutma Standartları
TEV	Türk Eğitim Vakfı
TEYS	Tehlike ve Etkilerini Yönetim Süreci
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
UNGC	Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi
UOB	Uçucu Organik Bileşik

Notlar

(*) Belirtilen başlıklar altında paylaşılan verilerden bir kısmı şirket dışı kaynaklardan elde edilmiştir. Daha detaylı bilgiye aşağıda belirtilen kaynaklardan ulaşabilirsiniz.

Başlık	Kaynak
10 Soruyla Rafinaj Sektörü	Avrupa Petrol Endüstrisi Birliği (EUROPIA), Overview of the European Downstream Oil Industry, Sunum, www.europia.com
Ekonomik Görünüm, Petrol Ürünleri Sektörü ve Tüpraş	Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, www.epdk.gov.tr *Petrol Piyasası Sektör Raporu 2008 *Petrol Piyasası Sektör Raporu 2009 Petrol Sanayi Derneği, www.petder.org.tr *Sektör Raporu 2008 *Sektör Raporu 2009

Tüpraş, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.

Genel Müdürlük
41790 Körfez-Kocaeli
Telefon 0.262.316 30 00
Faks 0.262.316 30 10 – 316 30 11

İzmit Rafineri Müdürlüğü
41780 Körfez-Kocaeli
Telefon 0.262.316 30 30
Faks 0.262.316 37 24

İzmir Rafineri Müdürlüğü
35800 Aliağa-İzmir
Telefon 0.232.498 55 55
Faks 0.232.498 50 00 – 498 50 01 – 02

Kırıkkale Rafineri Müdürlüğü
71480 Kırıkkale
Telefon 0.318.261 20 00 (20 HAT)
Faks 0.318.261 20 71 – 261 20 72

Batman Rafineri Müdürlüğü
72100 Batman
Telefon 0.488.217 21 00
Faks 0.488.217 26 81

Raportla ilgili geri bildirimleriniz için Tüpraş Kurumsal İletişim Müdürlüğü ile temasa geçebilirsiniz.
T: 0 262 316 31 36 kss@tupras.com.tr
F: 0 262 316 30 10

DANIŞMAN KURULUŞ

KIYMET-i
harbiye

www.kiymetiharbiye.com

TASARIM

karbon karbonltd.co

www.karbonltd.com

YASAL UYARI:

Bu rapor, Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. tarafından yayımlanmıştır. Bu raporda yer alan ve eksiksiz olma vasfını taşımayan tüm bilgiler ve görüşler Tüpraş tarafından temin edilmiş ve bu raporun amacı için bağımsız olarak doğrulanmamıştır. Bu rapor sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, herhangi bir yatırım kararı için temel oluşturma amacı taşımaz. Bu raporda yer alan bilgiler, Tüpraş hisselerinin satımına ait herhangi bir teklifi veya teklifin bir parçasını veya bu tür bir satış sürecine davet teşkil etmez ve bu raporun yayımlanması ile bu tür bir yasal ilişki kurulmuş sayılmaz. Bu raporun hazırlanma zamanı itibarıyla, yer alan tüm bilgiler ve ilişkili belgelerin doğru olduğuna inanılmakta olup, bilgiler iyi niyetle açıklanmış ve güvenilir kaynaklara dayanmaktadır. Ancak, Tüpraş bu bilgilere ilişkin olarak herhangi bir beyan, garanti veya taahhütte bulunmamaktadır. Buna uygun olarak, Tüpraş ya da bağlı ortaklıkları veya onların yönetim kurulu üyeleri, danışmanları veya çalışanları bu rapor kapsamında iletilen herhangi bir bilgi veya iletişimden veya bu rapor'da yer alan bilgilere dayanan veya yer almayan bir bilgi neticesinde bir kişinin doğrudan ya da dolaylı olarak uğrayacağı kayıp ve zararından sorumlu değildir.

GRI Uygulama Seviyesi Kontrol Beyanı

GRI, **Tüpraş Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.** tarafından yayınlanan ve GRI Raporlama Hizmetleri'ne sunulan "Tüpraş Kurumsal Sorumluluk Raporu 2008-2009" C Uygulama Seviyesi'nin gereklerini karşıladığı sonucuna varmıştır.

GRI Uygulama Seviyeleri, sunulan raporlarda G3 İlkelerinin ne ölçüde kullanıldığı hususunda bilgi verir. Kontrol, Uygulama Seviyesi için talep edilen çeşit ve sayıda açıklamanın raporda yer aldığını ve GRI İçerik Endeksi'nin ilgili açıklamaları GRI G3 İlkeleri'nde tarif edildiği şekilde sunduğunu teyit eder.

Uygulama Seviyeleri raporu hazırlayan kurumun sürdürülebilirlik performansı veya raporda sunulan bilginin kalitesi hakkında bir görüş içermez.

Amsterdam, 18 Ekim 2011

Nelmar Arbex
Genel Müdür Yardımcısı
Global Reporting Initiative

Network bazlı bir organizasyon olan Global Reporting Initiative (GRI), dünyanın en yaygın kullanılan sürdürülebilirlik raporlama çerçevesinin gelişmesine öncülük etmiş olup raporlama çerçevesinin sürekli gelişimi ve dünya çapında yaygınlaşması adına çalışmaktadır. GRI Raporlama Çerçevesi kurumların ekonomik, çevresel ve sosyal performanslarını ölçmede ve raporlamada kullanabilecekleri ilke ve göstergeleri belirlemektedir. www.globalreporting.org

***Çekince:** İlgili sürdürülebilirlik raporlamasının dış linkler (işitsel-görsel malzemeler de dahil olmak üzere) içerdiği durumlarda, İş Bu Beyan, Kontrolün gerçekleştirildiği 11 Ekim 2011 tarihinde GRI'ya sunulmuş bulunan malzemeyi kapsar. GRI'nın Beyanı, ilgili raporda takiben yapılacak olan herhangi bir değişikliği kapsamaz.*

